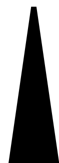

PE LUNGIMEA DE UNDĂ A COSMOSULUI

L. PETRESCU
A. ROGOZ
R. NOR
I. HOBANA
E. JURIST
V. HUBER
C. BACIU
VL. COLIN
O. ŞURIANU
V. KERNBACH
M. DRAGOMIR
R. BĂRBULESCU
G. ANANIA

EDITURA TINERETULUI

PE LUNGIMEA DE UNDĂ A COSMOSULUI

POVESTIRI ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE ROMÂNEŞTI

Desenul copertei HENRY MAVRODIN

virtual-project.eu
== aladrian ==

Editura TINERETULUI
1967

H O R I A   A R A M Ă

Pălăria de pai

De câte ori îi întâlnesc, pe terasa unei cafenele, în casa unuia dintre ei, prietenii îmi cer să le istorisesc — pentru a câta oară ? — neobişnuita mea aventură. Unii se mulţumesc, în ultima vreme, să mă asculte privind în altă parte, cu un soi de jenă, pentru că repetiţia a ajuns să-i obosească şi nu vor s-o arate. Ei ştiu însă că pe mine, dimpotrivă, ocaziile în care trăiesc din nou ziua aceea mă vitalizează, deşi pe o cale dureroasă. În spatele meu, desigur, ei mă compătimesc, poate că unii se şi amuză, dar au decenţa să n-o facă deschis. Nu pentru că s-ar teme de represalii. Sunt un om blajin. Dar au sentimentul că ar făptui un sacrilegiu luând în derâdere obiectul reveriilor mele nostalgice.

Poate că lucrurile n-ar fi stat aşa dacă protagonistul întâmplării n-aş fi fost eu. Sunt prototipul omului care nu-şi depăşeşte semenii, care nu-i tentat să forţeze tainele naturii şi hotarele realităţii. Lumea aceasta mi-a ajuns întotdeauna, eram perfect mulţumit cu partea ce-mi fusese dat să cunosc din ea şi nu consideram că am să trec vreodată graniţele stabile ale unei existenţe constituite.

Surâd când îmi amintesc încăpăţânarea cu care colegele de facultate încercau să-mi zdruncine echilibrul, mizând pe rezervele de romantism pe care erau sigure că le ascund. Rămâneau neconsolate la gândul că unul dintre băieţii care le înconjură nu răspunde la apel, în nici un caz nu o face în felul gălăgios în care se obişnuieşte. Li se părea, probabil, că abuzez de orgoliu, că sfidez, oricum, că joc teatru. Câteodată naturaleţea pare îngrozitor de artificială. De aceea se preocupau de convertirea mea la

entuziasmul juvenil, la modul de exprimare exaltat, singurul care le părea propriu. Eram oaia rătăcită, cea mai preţioasă pentru mândria lor, cea de dragul căreia bunele mele colege ajungeau să neglijeze întinse domenii legitime ale puterii lor.

Neverosimilul care durează sfârşeşte uneori prin a se consacra, aşa încât pe nimeni nu a mai mirat burlăcia mea, prelungită peste aşteptări. Majoritatea promoţiei noastre s-a împrăştiat, multe relaţii au încetat, în locul lor statornicindu-se altele, mai conforme cu predispoziţiile mele. Timpul mi-a dezvăluit multe, între altele posibilitatea dragostei fără punere în scenă, a legăturii sufleteşti în care moda şi „spiritul secolului” nu au nici un cuvânt.

Eram, totuşi, după câţiva ani de viaţă independentă, un singuratic, atât cât poţi fi în veacul comunicării. Departe de a dori să atrag atenţia printr-o solitudine fotogenică, ieşeam atât cât se cerea, nu-mi neglijam prietenii şi nici spectacolele. Aveam grijă, din contra, să arborez prin câte un mic amănunt, cel mai adesea vestimentar, optimismul stării mele de spirit.

Astfel am ajuns în posesia celor mai noi descoperiri — nu rareori arheologice totuşi — ale modei, cum ar fi bastonaşul de trestie şi pipa. Mai bine m-am înţeles numai cu pălăria de pai pe care vântul capricios al modei mi-a aşezat-o într-o bună zi pe creştetul capului. În curentul general, în fata coloanelor nesfârşite de canotiere aurii care defilau pe toate bulevardele, ar fi fost de-a dreptul indecent şi extravagant să apari cu altceva.

O purtam şi în ziua când s-a consumat marea aventură a vieţii mele.

Încă de dimineaţă începuse arşiţa. Eram preocupat. Mă aştepta un drum lung, peste două sule de kilometri. Plecasem fără a-mi lua gustarea, drept care am oprit la primul bufet pentru automobilişti, sub copertina căruia am intrat cu maşină cu tot. Ar fi trebuit să mănânc la volan, dar nu-mi place, mi se pare neeuropean, încât am coborât, cu pălăria de pai pe ceafă, şi m-am aşezat la ultima masă liberă. Lângă mine a luat loc, câteva clipe mai târziu, o femeie foarte brunetă. Mi-am scos pălăria, punând-o, fără să mă ridic. În cuierul supraîncărcat din spatele meu. Bruneta surâse expeditiv. Era multă lume. În apropiere, o masă gălăgioasă îmi obosea urechile. Muzica răcnea în difuzor. Zgomotele se interferau, mirosul uşor de benzină dădea locului un neplăcut aer de improvizaţie sportivă. Am mâncat cât mai repede, mi-am luat pălăria şi am plecat, după ce m-am înclinat maşinal în faţa comesenei cu care nu schimbasem un cuvânt.

Un minut mai târziu goneam pe limba cenuşie a şoselei, din nou cu pălăria pe ceafă. Mă simţeam bine. Peisajul era perfect monoton, ca şi uşorul cântec al motorului. Ziua avea să fie frumoasă. Prevedeam câteva plăcute ore de singurătate, atât de rare în ritmul existenţei noastre. Ţinta călătoriei era încă departe, nu mă incita la anticipaţii. Grijile lucrului puteau să aştepte.

În astfel de ocazii mă predam pe mâna amintirilor. Nici de astădată nu se lăsară rugate. Pe deasupra limpedei privelişti trecură câteva figuri şi întâmplări. Fiecare dintre noi are asemenea preferate ale memoriei. Nu simţeam în preajma lor decât o căldură familiară, o emoţie uşoară, poate chiar mai puţin : un elementar sentiment de proprietate.

În ce moment anume a început ? Nu-mi amintesc. S-a manifestat mai întâi ca o nelinişte, o simplă, obişnuită nelinişte, însă una precisă, o adevărată presimţire. Inima începu să-mi bată rar, puternic, marcat. Mă apropiam de ceva, făceam contactul cu un centru de interes neaşteptat şi nedefinit. Mi-am schimbat de mai multe ori poziţia, mi-am dres vocea, mi-am mutat pălăria de pe ceafă pe frunte şi înapoi, fără rost, şi tot mai conştient nemulţumit.

Deodată, din nu ştiu care ungher al conştiinţei, apăru ea.

O văzui clar, în plină lumină, cu acea imprecizie specifică imaginii memorate, care însă nu strică acesteia, ci mai ades o flatează. Era o frumuseţe sobră, înnobilată de o mare lumină interioară. Trăsăturile regulate i le domina fruntea înaltă, curbată. Croită în suave linii rotunde, avea ceva elin, minus răceala perfecţiunii. Înainte de a face o mişcare, emana un firesc fără margini, ca aceia dintre noi, foarte puţini, care se simt excelent în învelişul lor material. Ochii ei aveau culoarea ceaiului indian.

Surprinzător pentru mine era faptul că, deşi îmi apăruse ca o amintire foarte vie, nu-mi aduceam de loc aminte s-o fi văzut vreodată. Eram sigur că nici o împrejurare, nici un moment al vieţii nu ne adusese faţă în faţă. Cu toate acestea imaginea nu numai că exista, dar era departe de a-mi fi indiferentă. Am observat cu mirare că un călduros sentiment mă leagă de fiinţa necunoscutei. Undeva, într-o altă viaţă, o iubisem. O iubeam încă, acesta e cuvântul,

dragostea este numele tandreţei fără margini care mă anima.

Am tras maşina la marginea şoselei, mi-am şters faţa de uşoara transpiraţie pe care mi-o provocase descoperirea şi am pornit să-mi analizez metodic amintirile. Era imposibil să fie altceva clocit o imagine uitată, readusă pe primul plan printr-o farsă a întâmplării, fără importantă

Nu a fost însă cu putinţă să clasez undeva, să asociez de ceva înduioşătorul desen al ochilor de culoarea ceaiului indian.

Am pornit mai departe, de astă dată cu totul stăpânit de nelinişte. Pentru un joc al fanteziei totul era prea viu. Desigur, te poţi îndrăgosti de o imagine, dar de un produs propriu, şi încă de la prima vedere !

Conduceam încruntat, aplecat pe volan, mereu cu pălăria pe ceafă, cu un efort suplimentar de atenţie, pentru ca realitatea ficţiunii ce mă urmărea să nu sfârşească prin a mă răsturna într-un şanţ.

Frumoasa imaginară nu mă părăsea. Se mişca într-un cadru necunoscut. O vedeam într-o încăpere intimă, cu tapete de stil vechi, în dungi verticale, şi mobile fine. O pendulă antică, în lemn negru, amintind un turn de catedrală, bătea într-un colţ. Mai era un mic dulap de cireş cu perdele subţiri de tul, după care ştiam că se ascund cărţi. Aveam certa senzaţie că aş putea, la nevoie, enumera titlurile. Eram prea speriat ca s-o fac.

Şoseaua se popula din ce în ce. Mă apropiam de un mare oraş. Eram obosit şi mă concentram tot mai greu. Am traversat oraşul cât am putut mai atent.

Treceam de ultimele vile. Drumul urca printre zone de verdeaţă. M-am relaxat. Obsesia părea că se estompase. Şi atunci, deodată, am văzut cu limpezime drumul spre ea. Am continuat să gonesc câteva minute. Apoi am făcut cel mai neverosimil dintre gesturile de care m-aş fi crezut în stare.

Am întors maşina şi am reintrat în oraş. Am străbătut o parte cu totul străină a întinsei localităţi din care nu cunoşteam decât bulevardele centrale. Cu o mână sigură, am condus printr-un labirint de străzi, convins că ştiu încotro merg şi că, anume, mă apropii de ea. Eram sincer curios. O jumătate din mine privea detaşat şi aştepta cu multă seriozitate cele ce aveau să urmeze.

După încă două cotituri am ajuns într-o frumoasă alee de vile mici, copleşite de iederă. Le-am privit pe rând. Îmi erau cunoscute. În faţa uneia am oprit. Am coborât. Cu un mic tremur al mâinilor, am ghicit soneria, ascunsă în grilajul scund şi complicat.

Am tresărit. Ce căutam eu aici, în faţa acestei case fermecătoare, dar necunoscute ? Unde avea să mă poarte neînţeleasa pornire de care ascultam ? Şi unde eram eu, echilibratul, reticentul, în această împrejurare demenţială ?

Un zgomot întrerupse retorismul întrebărilor mele. Uşa de la intrare se deschise şi în pragul ei apărură ochii de ceai indian.

M-am descoperit, am îngăimat câteva sunete, m-am apropiat, dându-mi răgazul s-o observ. Era ea, cu toate amănuntele ştiute, cu multe altele în plus, cum ar fi sprâncenele voluntare, mâinile expresive, cu degete lungi,

aproape egale. Respira o mirare calmă, o aşteptare, mai exact.

Eram într-o situaţie fără ieşire. Se vedea limpede că, la rândul meu, îi eram necunoscut.

—Iertaţi-mă, am îngăimat. Trebuie să vă vorbesc câteva minute. Numai câteva.

Am întins o carte de vizită.

— Intraţi, a rostit ea cu ceea ce scriitorii numesc un glas catifelat. Vorbea ca un om care vorbeşte pentru plăcerea lui proprie, fără a se feri de intimitatea tonurilor calde.

Am urmat-o într-un mic salon. Am căutat din ochi pendula-turn, dulapul de cireş. Erau la locul lor, printre alte câteva, puţine la număr, mobile alese.

—Vă ascult, rosti tânăra şi se aşeză, îndemnându-mă cu un gest să fac acelaşi lucru.

—Frumos interior, am început. Distins.

Ea tăcu. Am arătat dulapul.

— Mobilă veche. Stil...

—Mai departe ? riscă ea o ironie. Era prea evident că bat câmpii.

—Vă place să citiţi mult, am surâs.

—Dispuneţi de informaţii preţioase.

Unde era căldura tonului ei ? Vorbea un frigider.

—Oricum, un Flaubert complet nu se vede în orice casă.

Aici aplecă puţin capul, ridicând o sprânceană. Faţa ei avea o plăcută linie ovală, foarte pură. Am râs :

—Cuvintele mele vă amintesc „Memoriile unui nebun” ? Era fermecător acel Flaubert prea tânăr...

Necunoscuta se ridică în picioare.

—Ce doriţi ?

Iritarea o îmbujorase, îi ridicase nările subţiri. Aşteptam să întindă brusc mâna spre a-mi arăta uşa.

—Iertaţi-mă, am spus. Nu ştiu cum să ajung la obiectul vizitei mele. O să vă pară ciudat şi îndrăzneţ. Vă implor să credeţi însă că vorbesc serios. Asculta. M-am îndrăgostit de dumneavoastră, am rostit în sfârşit, şi după asta m-am simțit mult mai bine.

Ea surâse amuzată.

—Vă înţeleg, am spus. Desigur, nu sunt singurul în această situaţie. Cazul meu e totuşi aparte. M-am îndrăgostit de dumneavoastră acum o oră şi ceva când v-am văzut pentru prima dată, în maşina mea, pe şoseaua Bucureşti-Braşov, la câteva zeci de kilometri de aici.

Am surâs la rândul meu.

Ea părea că se amuză minunat, judecând după sclipirea jucăuşă a ochilor. Am reluat, la fel de bine dispus:

—Partea cea mai extravagantă a întâmplării o constituie faptul că tot ce v-am spus e adevărat.

— Nu înţeleg, murmură ea, din nou ca pentru sine.

—Nici eu, şi vă rog să credeţi că nu glumesc. Tot ce v-am relatat este riguros exact. Nu v-am văzut niciodată, nu vă cunosc, nu ştiu nici acum care vă este numele, în urmă cu o oră am avut o viziune a chipului dumneavoastră, iar acum cincisprezece minute a drumului până aici. Cunoşteam pendula în formă de turn, ca şi cărţile din dulapul acesta. Nu-mi rămâne decât să vă întreb: ce vrăji aţi făcut ? Sunt străin de oraş, n-am călcat niciodată în cartierul acesta, n-aveam de gând să-mi întrerup drumul, sunt grăbit să ajung la o destinaţie care-i încă departe. M-aţi chemat. Iată-mă. Vă ascult.

Ochii de ceai indian se rotunjiră de uimire :

—Dar nu «v-am chemat» ! Deliraţi.

—Tot ce se poate. E un delir de invidiat. Vă cer totuşi explicaţii.

Unde erau bunul simţ, ponderea, ori cel puţin elementara mea bună creştere ? Aveam să le regret,

—Nu vă înţeleg. Cred că sunteţi hotărât să faceţi cu orice preţ o impresie proastă. Senzaţionalul nu e pe gustul meu. După cum aţi dovedit că ştiţi, îmi place Flaubert. Asta ar fi trebuit să vă pună pe gânduri.

—Iată-mă şi seducător de profesie ! am râs.

—Trebuie să recunoaşteţi, rosti puţin înţepat interlocutoarea mea, că orice e mai verosimil decât ceea ce pretindeţi dumneavoastră.

—Recunosc, într-adevăr, nu prea mă ajută circumstanţele. Dar vă dau în mod solemn cuvântul meu de onoare că nu m-am îndepărtat nici cu o literă de la adevăr.

Era o situaţie fără ieşire. Ar fi trebuit pur şi simplu să mă ridic şi să plec. Un destin categoric mă ţintuia însă locului.

—Oare, ce nume să dau amintirii pe care o să v-o port ?

—Eliza, răspunse şi se depărtă către fereastră. Tăceam încurcat, privind interiorul şi descoperind în fiecare moment noi cunoştinţe. Arabescurile covorului vechi, liniştea uşor prăfuită a casei. Îmi aminteam planul întregii locuinţe. În spatele meu se afla sufrageria. Dincolo de uşa din faţa mea trebuia să se deschidă un scurt coridor din care să se despartă două camere de dormit.

M-am răsucit nervos pe scaunul meu. Nu cumva eram pe cale să-mi pierd minţile ?

Tăcerea se prelungea. Tânăra dovedea un calm îngeresc. Prezenţa şi tăcerea ei erau extrem de plăcute. Să nu fi fost blestemata de încurcătură care mă făcea ridicol şi care dintr-o clipă în alta avea să mă alunge pentru totdeauna !

M-am ridicat. N-avea rost să aştept să fiu dat afară.

— Scuzați-mă, am spus. Totul e de neînţeles. Un singur lucru pot să vă afirm cu certitudine : vă iubesc. E nemaipomenit să auziţi o asemenea declaraţie din partea unui om care susţine că nu vă cunoaşte, dar iminenţa despărţirii noastre mă grăbeşte s-o fac.

Eliza se apropie, oprindu-se în faţa mea.

— Cine poate şti ce e sub fruntea dumitale? Poate crezi în ceea ce spui. Poate că nu eşti nebun.

— Poate, am adăugat, ar trebui să trecem peste absurdul care ne încercuiește. Să considerăm că a fost pronia îndrăgostiţilor.

— Cum să te cred ? Rosteşti cuvinte prea mari ca să fie sincere.

Sta în faţa mea, severă, matură, curioasă totuşi, dar nu la modul frivol, ci purtând lirismul întrebărilor pe care ţi le pui ţie însuţi.

Simţii că roşesc.

— Ştiu, am spus, fac o greşeală capitală, dramatică, plecând. Îmi dau totuşi seama că asta doriţi.

— Da, spuse ea liniştit. N-are nici un rost să schimbăm la infinit presupuneri în legătură cu ceea ce nici nu ştim dacă s-a întâmplat sau nu. Să cauţi

explicaţii inexplicabilului e lipsit de sens. Să luăm latura amuzantă a lucrurilor. Eu una nu mă supăr. Urmează-mi exemplul.

Deschise uşa în faţa mea. M-am pregătit să ies. Am mai îmbrăţişat o dată cu privirea încăperea pe care o părăseam. Totul îmi era binecunoscut. De pe un perete mi-a atras totuşi atenţia o fotografie. Reprezenta un bărbat robust, plin de viaţă, cu neaşteptate priviri îngrijorate. Fotografia îl surprinsese în plin soare, purtând... o pălărie de pai.

—Fratele meu, răspunse Eliza întrebării pe care mi-o ghicise din priviri.

—Îl cunosc, am spus maşinal. Dar asta nu vă interesează, desigur.

—Numai dacă puteţi adăuga fapte pozitive. De altfel, v-aţi putea vedea. Diseară se întoarce din capitală. Ar fi amuzant să vă întâlniţi.

Am simţit că forţa nota, punând ironie acolo unde nu se simţea tentată s-o facă. Am înţeles că se apăra. Ieşii hotărât.

— Îmi pare rău, am spus în pragul casei, mai rău decât aţi putea crede. Dacă v-aş fi cunoscut la cea mai banală serată, pe o plajă, la un spectacol, totul ar fi fost normal. Aşa...

Tăcu. Forţa implacabilă a manierelor universal acceptate mă obliga să mă retrag. De altfel, trebuia să-mi continui drumul. Am salutat adânc şi am suit la volan. Am pornit brusc. Când am privit înapoi, casa Elizei nu se mai putea deosebi de celelalte.

A fost o zi pierdută. Însărcinările mi le-am îndeplinit cu stângăcie. Termenii de specialitate îi auzeam parcă pentru

prima oară. Am şi întârziat mai mult decât crezusem.

Apoi am gonit înapoi spre Bucureşti. Nu făceam decât să caut, în labirintul fără ieşire al afacerii, o cheie ce refuza să mi se arate. Îmi blestemam imprudenţa cu care irosisem unicul prilej de a cunoaşte prototipul viziunii de care beneficiasem. Eram furios pe întâmplare. Blestemam absurdul şi-mi făceam de două parale creierul în stare de asemenea gafe.

Era o târzie oră de noapte, eram din nou sub copertina unde îmi luasem în dimineaţa aceea micul dejun. Domnea o agitaţie neobişnuită. Am coborât să iau ceva. Eram istovit.

Abia am pătruns în lumina excesivă, dublată de muzica asurzitoare, că o duzină de oameni s-au repezit la mine vorbind toţi o dată, suprapunându-se, întrerupându-se.

—Pălăria...

—Vă rugăm...

—Poate dumneavoastră...

Înainte de a putea înţelege ceva, un roşcovan furios îmi smulgea canotiera din cap. Consternarea şi strigătele de indignare nu-mi fură luate în seamă. Roşcovanul dispăru cu un aer ofensat, urmat de ceilalţi. Se agitară în jurul unei mese mai îndepărtate. Mă îndreptai într-acolo, scos din fire, împiedicându-mă de scaune şi consumatori. Zâmbetele erau ironice, muzica grotescă.

La masă nu mai găsii pe nimeni. Grupul nebunilor făcea semne unei maşini care se îndepărta.

Un glas mă chemă, prin vacarmul înconjurător. Mă întorsei cu violenţă. Roşcovanul îşi ştergea fruntea cu o batistă mare, cenuşie, şi-mi întindea pălăria cu o

satisfacţie obosită.

—Ce-nseamnă toate astea? m-am bâlbâit de furie.

Roşcovanul mă apăsă pe ambii umeri, făcându-mă să mă aşez pe un scaun şi, aşezându-se la rândul său, se bătu cu palma pe genunchi :

—A dracului încurcătură! Râse, cu slabe puteri, transpirând din belşug. Toată ziua am alergat după pălăria aia. Câtă lume trece zilnic prin localul nostru... Genială idee ai avut să mai treci o dată pe aici! Criminalul... se întoarce la locul crimei!...

Tresaltă de râs, ca sub un duş gâdilos.

—Nu înţeleg, am spus, întorcându-mi pălăria pe toate feţele. Nu-i pălăria mea ?

—Ba da, sughiţă el. Cealaltă nu era ! Şi râzi şi râzi.

Mi-a trebuit o răbdare de fier ca să aflu că în dimineaţa zilei respective, tot aici, sub copertina de beton, schimbasem pălăria cu un tip. Două pălării de pai nu erau greu de confundat în anul acela.

—Ei şi ? Ce importanţă are ?

—Are, râse atotştiutor roşcovanul, are pentru că pălăria cealaltă era de un tip special!

N-are rost să mai reproduc lunga convorbire prin care am aflat cheia complicatelor întâmplări ale zilei. Pe scurt, purtasem vreme de douăsprezece ore pălăria cu... memorie artificială. Unicatul experimental aparţinea unui inventator încă necunoscut: fratele ei...

Pălăria îşi executase conştiincios programul. Îmi oferise imaginea minunatei Eliza, mă condusese până la ea. Restul ar fi trebuit să-l fac singur.

M-am ridicat brusc de la masă.

Aşadar, totul fusese o iluzie, un furt de memorie!

Eliza rămăsese totuşi în mine. Acum ştiam totul. Aveam s-o găsesc, să-i explic, să-i cer iertare pentru apariţia mea insolită, s-o rog să mă primească printre prietenii săi. Şi, poate, mai târziu...

Aveam să-l cunosc pe omul din fotografie. O iubea mult, mă putusem convinge.

Am plecat grăbit. Am gonit tot restul nopţii către oraşul Elizei.

Când am ajuns se lumina de ziuă. Am început să colind cartierele, în căutarea vilei cu iederă. Mereu mi se părea că altul e drumul spre ea. Eram sigur că mi-l voi aminti, că voi reface pas cu pas experienţa zilei trecute şi voi ajunge în faţa porţii dorite.

Mă înşelasem însă. În ajun nu eu condusesem maşina prin labirintul întinsului oraş, nu eu îmi alesesem drumul. Mă lăsasem condus de o memorie străină. Nu mai ştiam să ajung la Eliza.

Ore în şir am colindat oraşul, mai întâi la întâmplare, apoi încercând să fiu sistematic. Inutil, nu am reuşit să refac drumul parcurs. Părea că totul, ziua de ieri, vila, Eliza însăşi căzuseră într-o zonă neagră, moartă, a inexistenţei. A trebuit să-mi pun şi să-mi repet întrebarea dacă e ceva adevărat în toată istoria asta.

Mă mai întreb şi astăzi, după atâta vreme, deoarece nu am mai putut-o revedea pe frumoasa cu ochi de culoarea ceaiului indian. M-am interesat de cercetările privitoare la mecanismul memoriei, la imitarea lui. Nicăieri n-am dat de fratele Elizei. Probabil că invenţia lui este încă departe de a fi desăvârşită...

Ciudata mea aventură n-a avut alt efect decât acela că mi-a consacrat singurătatea. Nu mă pot uita la o femeie fără să-mi amintesc, cu un belşug de amănunte inutile, în parte adăugite, probabil, ulterior, figura singurei fiinţe de care mi-aş fi legat viaţa.

Ca o slabă compensaţie, prietenii mei par să-şi fi schimbat părerea după care aş fi prototipul lipsei de romantism. Nu e meritul meu ci al frumoasei apariţii care mi-a traversat existenţa. Şi, să nu uit, al pălăriei de pai.

C A M I L   B A C I U

Ienicec

Ienicec stătea în faţa mea amărât şi albăstriu. Şi îl înţelegeam foarte bine. Data trecută mai făcuse o gafă acolo şi aş fi vrut să văd şi eu pe acela care n-ar fi făcut gafe pe M 110. Mai întâi pentru că era un asteroid de ordinul III, o bilă cu un diametru de optzeci de kilometri. Prima oară când îl vedeai apropiindu-se îţi venea să scoţi piciorul din capsula protectoare şi să-i tragi un şut. Şi, în al doilea rând, pe lângă că era mic şi urât, era supus celui mai reactiv câmp din sector. După treizeci de ore solare petrecute pe M 110 erai în stare să te cerţi cu toţi din jur, să urli, să fugi, sau, pur şi simplu, să faci asteroidul să explodeze. De aceea cercetătorii de acolo lucrau cu roboţi de tip uman unu .— „U-U“ sau, pur şi simplu, „U“ — a căror înfăţişare plăcută avea un efect liniştitor asupra nervilor. Dar tocmai înfăţişarea lor omenească şi plăcută te predispunea la gafe, căci „U“, dotaţi cu o mare sensibilitate la foame, frig şi frică, umblau veşnic înveliţi în capsule protectoare şi nu-i mai puteai deosebi de cercetătorii oameni.

— Te uiţi, îmi povestea Ienicec, şi vezi picioarele articulate, carcase craniene, braţe articulate. Aleargă, se întorc, îți fac semn, râd. Dacă mă adresez unui cercetător folosind formulele pentru roboţi e în stare să mă trimită înapoi la bază. Dacă dau peste un „U“ şi folosesc formulele consacrate omului crede că-mi bat joc de el. Doar ştii ce sensibili sunt ! Şi pe deasupra greşisem locul de asolizare.

Nu mi s-a mai întâmplat niciodată asta, dar acum îl greşisem şi aşteptam să fiu pedepsit. Era întuneric, frig şi am dictat coordonatele punctului în care mă aflam. Mi-au răspuns că trimit pe cineva să mă aducă la bază. Înadins au spus „cineva” ca să nu-mi dau seama cum să mă port. Asta era pedeapsa. Într-adevăr, în curând apăru o luminiţă alunecând de-a lungul liniilor de forţă ale câmpului magnetic artificial. Se opri în faţa mea şi se înclină fără să scoată un sunet. Voia să mă lase pe mine să fac gafa.

—Ce mai e nou ? am întrebat.

—Pavel mănâncă mere, a răspuns.

Mi s-a părut că-şi bate joc de mine, apoi mi-am amintit că data trecută Pavel încă nu învăţase să mănânce şi am spus :

—Peste câteva zile o să înveţe să tuşească şi să strănute.

Nu-i vedeam figura prin vizor, dar pricepeam că şi lui îi pasă tot atât de puţin ca şi mie dacă Pavel mănâncă mere sau nu. Pavel era un robot adus în vederea unor lucrări speciale, iar cercetătorii se amuzau formându-i reflexe de umanizare exterioară. De aceea am socotit că e mai bine să pun o întrebare neutră.

— Cum mai e vremea ? Au mai căzut meteoriţi de mangan ?

—Vremea e bună, a răspuns. N-au mai căzut meteoriţi de mangan.

—Poate n-o să cadă în perioada asta.

—Socotesc, a spus, că n-o să cadă.

Răspunsurile lui mi-au dat oarecare siguranţă. De obicei oamenii vorbesc eliptic şi au o dicție mai proastă decât roboţii. Iar dânsul răspundea cu propoziţii întregi, cu

o tonalitate egală. Asta m-a făcut să cred că e robot. Mai ales că spusese „socotesc” şi nu „cred”, „gândesc”, „bănui”.

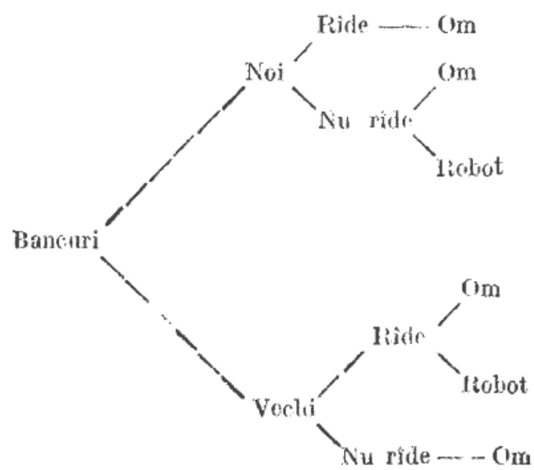
Se ştie că roboţii când sunt emoţionaţi şi aleg cazul favorabil dintre cazurile posibile, spun : „calculez” sau „socotesc”. Ţinând seama de toate astea, am deschis gura să-i adresez formula pentru „U“, dar chiar în clipa aceea m-a lovit cu pumnul peste umăr şi m-a întrebat:

— Ce bancuri mai ştii ?

— Bancuri ?

Am tresărit mai mult decât se cuvenea şi era cât pe-aici să-l salut cu formula consacrată omului. Îndrăznise să întrebe de bancuri! Şi încă pe un nou venit! Când oare ar mai fi cutezat un „U“ să facă aşa ceva ? ! Pentru că, după cum se ştie, roboţii râd numai la bancurile vechi, pe care le au înregistrate iniţial sau pe care le înregistrează ulterior şi le asimilează. La altele nu ştiu când să râdă şi le ascultă ca pe o comunicare din care extrag cantitatea de informaţii exacte. Cunoşti schema, nu-i aşa ?

Am încuviinţat, dar Ienicec nu păru prea convins şi scoţând un creion scrise pe peretele staţiei :

Ride —— Om
Noi
Om
Nu ride
Robot
Bancuri
Om
Ride
Robot
Vechi
Nu ride —— Om

—După cum se vede, urmă, omul poate să râdă sau să nu râdă la bancurile noi sau vechi, după dispoziţie. Roboţii n-au dispoziţie, au programare. La un banc nou râde numai omul. Trebuia deci să-i spun un banc nou.

—Nu te supăra, Ienicec, l-am întrerupt. Dar nu toţi oamenii râd la bancurile noi. Poate să fie nou şi să nu-i placă. Sau pur şi simplu să simuleze că se amuză.

—Da, se poate, spuse Ienicec. Dar chiar dacă nu râde, omul înţelege că e un banc, o anecdotă. Recunoaşte măcar intenţia şi zâmbeşte de politeţe.

—Hm ! am spus, nu prea convins de justeţea raţionamentului. Şi roboţii încearcă să pară politicoşi.

—Cu toate astea, continuă Ienicec, am socotit că există posibilitatea de a afla ceva. Şi i-am povestit anecdota cu cei doi câini artificiali care se bat pentru o pisică vie. A surâs şi a murmurat: „Cu barbă”. „Dar pe acela îl ştii, l-am întrebat, cu râma care se îndrăgosteşte de propria ei coadă ?“ „Da, a spus, e şi mai vechi.” Când am auzit asta mi s-a înţepenit genunchiul drept şi am tăcut câteva secunde. Apoi i-am povestit bancul auzit înainte de decolare. E vorba de un robot cu înveliş dublu căruia i se ordonă să se întoarcă şi care, neînţelegând comanda, îşi bagă mâna în abdomen şi se întoarce pe dos, ca o mănuşă. A ascultat poanta cu mare atenţie şi m-a întrebat:

—Şi mai departe ?

—Mai departe nu e, am răspuns.

—Şi a rămas întors ?

—Până acum se pare că da.

— Ar trebui să i se comande să revină.

—Ar trebui. Dar de ce nu râzi ?

—De ce să râd ? Ce e nostim în chestia asta ?

— Totul. E cel mai bun banc pe care l-am auzit în ultimul an. Dar care încă nu s-a înregistrat.

Dânsul s-a dat un pas înapoi, a spus „Ha-ha” şi a plecat, lăsându-mă singur pe platou. Îl vedeam cum se îndepărtează după liniile de forţă ale câmpului şi mă sileam să-mi dau seama dacă e om sau robot. După schemă ar fi trebuit să râdă. Gluma are haz, nu e aşa ? Unui om i-ar fi plăcut poanta, iar un robot n-ar fi înţeles-o, fiind nouă. Dar... nu cumva se putea întâmpla şi invers ?

Terminându-și povestirea, Ienicec mă privi întrebător, amărât. Îmi transmisese şi mie starea sa de nelinişte şi am simţit cum mi se înţepenea genunchiul drept, pentru că suntem amândoi din aceeaşi serie de „U“, şi avem aceleaşi reacţii.

R O M U L U S B Ă R B U L E S C U

G E O R G E A N A N I A

Fântânile

— Nu cred ! repetă Scepticul, trăgându-se de ureche.

— M-am obişnuit cu neîncrederea ta, răspunse Prudentul. Dar au trecut patru ceasuri.

— Neconcludent. În cuşca noastră astrală timpul n-are importanţă. Aici stă pe loc.

— Mai bine să începem cercetările decât să moţăim pe sofa, ca tine.

— Imprudent de prudent eşti, Prudentule ! Aşteaptă să ne revenim după zbor ! Ia pildă de la Taciturn. E la o nouă porţie de arahide.

— Mda ! confirmă pasiv Taciturnul.

— Primul cuvânt pe care-l rosteşte ! făcu solemn Scepticul.

— Se poate! mormăi mâncătorul de alune. Meditez.

— La ce ? întrebă Prudentul şi clipi repede. Eu nu înţeleg nimic.

— Întreabă-l pe Visător. I-auzi cum fredonează. Pesemne că viziunile lui au devenit muzicale. În postura ta de babă cicălitoare nu rişti nimic readucându-l printre noi, dragă Prudentule !

—Mulţumesc !

Prudentul străbătu cabina până la al patrulea membru din echipaj :

—Ascultă, Visătorule, am vrea o ipoteză. Melodioasa ta bombăneală nu e ce ne trebuie.

—Solfegii psihice, *mio caro* **! Dar e inutil sa insişti. Mă aflu într-o stare exagerat contemplativă. Încerc să văd dincolo de imaginile ecranului.**

—Dincolo? Nu-ţi ajunge peisajul ăsta stâncos ? Speri, cu un catren liric, să animi pietroaiele ? Sunt sterpe, prea sterpe ca să-ţi poată răspunde.

—Aşa ! făcu Visătorul. Bun ! Am uitat de mesajul lui Ad!

—Ah, mesajul ? se trase iar Scepticul de ureche. Poftim ! Suntem aici ca să-l verificăm. Iar planeta e pustie şi banală. Ad bănuia oameni. Noi vedem pietre. Nu atmosferă, nu apă, nu plante. Şi tu îi dai zor : mesajul.

—Domol! clipi Prudentul. Eşti sigur ?

—Mă ofer să recapitulez ! spuse Visătorul. Deci acum trei ani, un cosmonaut, Ad, trecea cu nava la un parsec de planeta asta, zburând cu viteza luminii.

—Şi un meteorit a perforat blindajul! se strâmbă Scepticul. Şi Ad a ieşit să-l lipească. Şi i-a venit un fel de ameţeală. Şi a avut senzaţia unei căderi. Uf !

—După care ne-a adresat un mesaj. Ce transmitea el ? Vă amintiţi? „Lucram ancorat de rachetă. În jur, Universul obişnuit, de toate zilele. Dar deodată în mine se clătină ceva. Simţii că mă scufund, ca într-o fântână fără capăt, fiindcă nu-mi mai puteam depărta mâinile de trup şi mi se făcuse pe neaşteptate frig.

Senzaţia căderii era atât de puternică, încât privii speriat astronava, aşteptându-mă s-o văd cum rămâne în urmă, deasupra capului meu. Dar ea nu s-a dezlipit de lângă mine. Întors la bord, m-am supus examenului de rigoare, însă medicii-roboţi mi-au confirmat sănătatea. Totuşi aparatele înregistraseră un flux de energie, venind dinspre o planetă. Regret mult că programul de zbor nu-mi îngăduie o escală pe planeta aceea. Voi sunteţi în drum spre Pământ; faceţi un ocol şi cercetaţi-o! Acolo sunt oameni. Mesajul lor s-a adresat conştiinţei mele, psihicului meu. Căutaţi-i!“

— Şi mai ales găsiţi-i! spuse sarcastic Scepticul. Dacă aveţi unde. Oamenii lui Ad sunt simple năluci. E clar.

— Nu, pentru mine nu-i clar. Eu cred în visul lui Ad.

— Ce putea replica un visător ca tine ? Atunci cum îţi explici că nevăzuţii n-au acţionat şi asupra noastră ? Doar ar fi trebuit să ne legene cu senzaţii ameţitoare, nu ? Paradoxal, însă nici unul dintre noi n-a... căzut în fântână!

— Pentru că nici unul n-am scos nasul din navă! constată domol Taciturnul.

— Ai dreptate ! Şi totuşi...

— Măi, oameni buni! interveni Prudentul. Hai să cercetăm ! Poate sub scoarţă se ascund nevăzuţii. Tu ce zici, Taciturnule ?

— De acord! strecură acesta, între două ronţăituri.

Se făcu tăcere.

— Fie! abandonă Scepticul. Trimiteţi-l pe „Pip“,

sonda-cârtiţă. Dar susţin încă o dată: aici nu există nimic. Toate maşinile de la bord au dat acelaşi răspuns : zero !

—Eu îl chem pe „Pip“. Faceţi prea multă gălăgie.

—Tăcut, tăcut, dar când e vorba de treabă ne-o ia înainte, îl lăudă Visătorul.

Difuzoarele începură să piuie ca puii de găină.

—„Pip“ a ajuns la 800 de metri, anunţă Prudentul, clipind. Oare nu-i prea adâncă fântâna ?

—Te sperie profunzimea ? insinua Visătorul.

—Nu. Eventualul eşec.

—Întoarce-l pe „Pip“ la suprafaţă. De ce să nu rămânem la suprafaţă ? E mai frumos. Nu cere efort.

—Lăsaţi poezia! interveni Scepticul. E ora când trebuie să ştim.

—Ia vezi, Taciturnule ! Robotul a amuţit.

— Şi pentru vecie. Adio, „Pip” ! Mă duc după alune.

—Chiar nu mai poate fi salvat ? se miră Visătorul.

— Mofturi ! zise Prudentul. Era fatal să se strice la adâncimea aceea.

—Alt robot, altul, până vom afla ! strigă Visătorul.

După o oră, al doilea robot reveni la bord.

—În sfârşit, ăsta-i teafăr ! bombăni Prudentul. Ascultăm, Roby !

—Am cercetat întreaga planetă. Nici urmă de viață.

—Ei, şi-acum gata ! îşi smuci Scepticul urechea hotărât. E timpul să plecăm. *Ex nihilo nihil.*

—Ba nu, ba nu ! sări Visătorul. Mintea caută dincolo de palpabil. Şi dacă el nu ne mai oferă drumuri, mintea deschide singură poarta cunoaşterii.

—Teorii ! Fleacuri! ripostă celălalt. Întotdeauna ai fost

aşa !

— Să vedem ! Să mai căutăm ! ceru Prudentul.

— Desigur, ironiză Scepticul. Încă un an. Încă doi, nu ?

— Hm ! se auzi din ungherul unde Taciturnul mânca arahide.

— Bine. Eu am ieşit, hotărî Visătorul.

— Unde *?* întrebă bănuitor Prudentul.

— Afară.

— Nu. Consider că nu e cazul. S-ar putea...

— Mă plictiseşti. N-a spus robotul că nu-i nimic ? Şi nu l-aţi crezut ?

— Atunci ?

— Eu sunt om, nu robot. Eu voi găsi !

— Ha, ha ! bătu în masă Scepticul. Dumnealui va găsi ! Cu ochii dumnealui imperfecţi. Cu auzul limitat. Cu mâinile blindate de mănuşi. Succes, succes, prietene !

— Nu poţi înţelege. Eu am suflet, auzi ? Eu visez. Eu simt. Tu şi Roby...

— Ia, te rog !

Ronţăitul alunelor încetă o clipă :

— Ai grijă !

— Tocmai ! spuse Prudentul, agăţându-se îngrijorat de cuvinte. Nu crezi că riscul...

— Nu cred. Salutare !

— Nu uita să ne scrii ! zâmbi bonom Scepticul.

Visătorul ridică din umeri şi Scepticul ridică din umeri, apoi primul ieşi întâi din cabină, pe urmă din rachetă.

— Cum e ? apelă Taciturnul la microfon.

— Nimic deocamdată. Pietre seci. Şi le bate soarele.

— Senzaţional! aplaudă Scepticul.

— Stai ! Ţineţi-mă ! Cad! strigă Visătorul şi se văzu cum

apucă stâncile, crispându-se de ele.

—Cum cazi ?

—E o fântână ! O fântână adâncă şi cad şi nu văd apa, prieteni !

—Rezultatele visului ! se ciupi Scepticul de ureche triumfător.

— Fără capăt fântână, fără fund ! Cât se poate cădea într-o fântână ?

—Dar nu cade ! mormăi Taciturnul. E pe stânci.

—Nici Ad nu căzuse ! îşi aminti neliniştit Prudentul.

—Ad ! Un nebun aruncă o piatră ! sări arţăgos Scepticul. Şi Visătorul atât aştepta.

—Eşti crud, dădu din cap Taciturnul.

—Aşa, crud, când nu ne convine, adevărul e crud. Bravo !

—Visătorule, revino-ţi în fire ! Prieteni, ce-i de făcut ? se agită Prudentul.

—Mă duc la el.

—Nu, Taciturnule! Un robot. Cel de adineauri. El a mai fost, el ştie. Hai, Roby, fugi repede! Mai cazi ?

—Tăcere ! şopti Visătorul. Am închis ochii şi văd. Văd, văd! înţelegeţi? Şi tu, Scepticule ? E lumea! Văd lumea, lumea lor, lumea noastră...

—El are vederea mai ageră decât noi, începu să se liniştească Prudentul. El vede departe, viaţa lui e în ochii lui.

—Eşti culmea ! se necăji Scepticul.

—Aici sunt oameni, spuse Visătorul.

—Ca noi ? întrebă cu interes Taciturnul.

—Parcă ştiu să spun ? îi poţi vedea numai cu pleoapele închise după ce-ai căzut în fântână. Aparatele noastre,

lumina noastră sunt oarbe. Dar ei există, aşa ca noi şi ca stelele.

— Nu cred...

—Cu atât mai mult cu cât nu crezi.

—Roby ! Mă auzi ? Adu-l înapoi! Se va trezi el, vă asigur!

—Să plec, prieteni ? întrebă timid Visătorul. Îmi faceţi semne să plec ?

—Haide, omule ! spuse robotul şi-l luă de mână.

—Cum ai ajuns în fântână mea, Roby ? Şi cum ieşim ? Mai vreau să rămân, tu nu pricepi asta. Deşi ei mă alungă... Vai, dar florile ? Dar oglinda mării ? Pentru ce să le las ?

—Care flori, omule ? Aici e doar piatră.

—Cum, nici fântână ?

—Nici fântână.

—Aşa-i, tu eşti robot! De aceea nu vezi. Eşti robot... Bine, mergem!

—Pregătiţi maşinile medicale ! spuse Scepticul.

— Da, da ! aprobă Prudentul, grăbit să execute porunca.

—Încet, omule! mormăi robotul. De ce ţii ochii închişi ?

—Trecerea la lumină e dureroasă! răspunse Visătorul. De-aceea.

—Condu-l în sala de operaţii, Roby !

—Să aibă ceva ? întrebă Taciturnul.

—E nebun. E acolo un lucru care te duce la nebunie. O să-i treacă imediat. Ah, ce-am să râd !

—Dar dacă, într-adevăr...

—Fleacuri! Invizibilii nu există! Ce spun aparatele, Prudentule?

—De necrezut! veni derutat răspunsul. Stare absolut normală.

—V-aţi convins ? Totul a fost o iluzie. O simplă iluzie, ca şi la Ad. Ce-nseammmă aiureala asta, Visătorule ?

—Am văzut... Lumea lor, ca a noastră. Doar din altă substanţă, din cu totul altă substanţă. Numai că eu am văzut, şi acum ştiu. Visătorul deschise ochii încet, se încruntă puţin şi se ridică de pe masă.

—Asta-i! zise el, încrucişându-şi mâinile.

—Să ni se arate, atunci!

—Cred că racheta e pentru ei impenetrabilă.

—Şi ce, va trebui să ieşim cu toţii ?

—N... nu ! bătu în retragere Prudentul.

—Nu vă sfătuiesc ! i se alătură Visătorul.

—De ce ? Recunoşti că ne-ai înşelat ? se înfipse Scepticul în faţa lui. Visătorul întinse mâinile, îl dădu la o parte şi porni nesigur spre cabina centrală. În drum se lovi de scaunul Prudentului; fu cât pe-aci să cadă.

—Le-mprăştiaţi peste tot! bombăni el nervos.

După care, ajuns lângă ecran, se aşeză în fotoliu.

—Răspunde, imaginaţie dezlănţuită! Ce să credem ? insistă Scepticul.

—El nu ne-nşală! zise Taciturnul. Visurile mari sunt mereu adevărate. Eu am să ies, ca să vă dovedesc.

—Prietene, nu ! Am orbit! îl opri Visătorul.

—Cum?

—Prin ochii mei nu mai trece lumina noastră. Şi nici a lor. E întuneric.

Prudentului i se tăie răsuflarea.

—Groaznic! Şi doar ţi-am spus, vă amintiţi că i-am spus ! îşi frânse el mâinile.

—Cea mai bună dovadă că nu m-am înşelat ! constată, acum calm, Visătorul.

—Eşti absurd ! Iartă-mă, zise Scepticul. Te-ai înşelat. Oamenii nu te puteau schilodi, tocmai fiindcă sunt oameni. Ai orbit din pricina unei forţe naturale. Asta înseamnă o dată mai mult că invizibilii sunt năluciri ; altfel te-ar fi protejat.

—Scepticule, dar el... pretinde că i-a văzut, îl întrerupse înfiorat Prudentul.

—Eu nu cred.

—Ăsta nu-i argument, remarcă Taciturnul.

—Ai tu un altul, mai valabil ?

— Da. Verificarea. Am să mă duc chiar în locul unde a stat Visătorul. Fapta urmează visului şi, dacă a greşit, îl îndreaptă.

—Ajunge cât am aflat. E suficient. Să nu păţeşti ca el ! îl întrerupse Prudentul.

—Vrei să mă împiedici ?

—Te avertizez. Dacă m-ar fi ascultat, şi Visătorul scăpa.

—Aş fi rămas nefericit tot restul vieţii, interveni acesta.

—Gata, plec.

—Ia măcar robotul, îl sfătui rece Scepticul. Să aibă cine te conduce înapoi.

—Îţi voi aduce dovada, răspunse Taciturnul. Curaj, Visătorule ! Am să le cer ochii tăi înapoi. Poate-am să orbesc şi eu, dar am să-i văd. Va fi de ajuns ea să probez adevărul tău şi-al lui Ad. Să nu vă atingeţi de arahide că

aveţi de-a face cu mine. La revedere !

—Cel mai lung discurs al lui, şopti duios Visătorul.

—Nu te duce, nu te duce ! se tângui Prudentul. Aţi uitat glasul raţiunii ?

Apoi clipi repede şi-şi aprinse o ţigară. O singură dată mai fumase, în tinereţe, când era ameninţat să piară în văpăile perfidului Algol, unde nimerise din neglijenţă.

—Degeaba ! mormăi Scepticul. E deja afară.

—Vorbeşte, prietene ! Îl vezi şi tu ? Există ?

—Cad... Fântână. Adâncă fântână ! Mie nu mi-a fost frică niciodată.

—Şi cum... Ce simţi acuma, când nu mai poţi vedea ? întrebă Prudentul cu fereală pe orb.

—Are timp să se gândească la greşeli! interveni Scepticul, frecându-şi din nou urechea.

—Ce să simt ? Parcă aş dormi. Ochii mi-au rămas agăţaţi de Constelaţia Lebăda. Şi trec în zbor peste lume, şi povestesc despre oamenii lui Ad. Şi ce dacă nu se mai întorc la mine, când în inima mea freamătă Universul ?

—Poezie livrescă! Asta te pierde. Rămâi cu picioarele pe pământ, băiete ! bombăni agasat Scepticul.

—Nu mai înţeleg nimic ! se văită Prudentul, luându-se cu mâinile de cap. Începu să tuşească — se înecase cu fumul.

—Tăceţi! Îi aud, spuse deodată Taciturnul. Aud valuri şi foşnete de iarbă. Şi parcă paşii lor pe lângă mine. Se leagănă florile, Visătorule, şi unduie marea. Halucinant!

—Iată cuvântul! Urechea Scepticului semăna acum cu **o** pânză cutremurată de furtună. Halucinaţi amândoi. Şi mai vreţi să vă credem.

—Ce dacă nu mai am ochi! triumfă Visătorul. E acolo

acasă, o fată. Ştiţi, începusem să cioplesc o statuie. O continuă ea. Cu ochii ei negri, imenşi, ca ai oamenilor nevăzuţi. Visul nu se împiedică niciodată.

—Hotărât, eu nu mai am ce căuta aici, se ridică Prudentul de pe scaun. Nebunia voastră e absurdă. Zadarnic vă mai dau sfaturi.

—Un singur lucru ne rămâne : să plecăm de-aici! conchise Scepticul.

—Exact asta vream să spun şi eu ! îşi frecă palmele fumătorul.

—Nu credeţi. Şi vă e frică, spuse orbul încet şi trist.

—Am terminat! i-o reteză Scepticul. Roby, vino cu Taciturnul!

—Haide, omule! îi zise acestuia robotul şi-l luă de mână.

—Unde mă duci? Aici e muzică. Muzica vântului, a paşilor... Auzi ?

—Care muzică, omule ? Aici e doar piatră.

—Tu nu auzi. Tu eşti robot. Eşti robot... Bine, mergem.

—În fine, plecăm! Prudentul îşi zvârli ca un scamator chiştocul: se bucura grozav.

—Va să zică, nu credeţi? repetă şi mai posomorit Visătorul.

—Nu ! răspunse în ciudă Scepticul.

—Du-te afară atunci! strigă Visătorul, tremurând de enervare. Du-te afară, doar nu eşti fricos ! Du-te! Ai să te convingi odată pentru totdeauna !

—Da. E o soluţie, conveni Scepticul, uitând brusc de propunerea lui anterioară.

—Cum ? făcu îngrozit Prudentul. Iarăşi ?

—Ai venit, Roby ? Ia zi, Taciturnule, nu te-ai înşelat ?

—Vorbeşti inutil. Acum sunt surd.

—Surd!?

—Vă ghicesc după mişcarea buzelor. Am surzit. E preţul cunoaşterii.

—Scepticule, ce-nseamnă toate astea ? întrebă palid Prudentul. Răspunde! Doar noi doi suntem întregi, doar pe noi încă nu ne-au atins nebunia şi infirmitatea.

—Uite, vezi ?.., răspunse încet Scepticul. Dacă el e surd, s-ar părea că invizibilii există... Nu te bucura, Visătorule! Nu sunt convins. Emit doar o ipoteză.

—Atunci e cazul să plecăm cu adevărat! decise Prudentul. Schilodirea celor doi e un avertisment serios. Prezenţa noastră, aici nu-i pe placul nălucilor. Ei doresc să plecăm, să dispărem.

—De ce? interveni categoric Visătorul. Fiindcă vrei tu ? Ei ni s-au arătat. Au luat legătura cu noi.

—Tocmai! făcu Scepticul. L-au surzit pe Taciturn, fiindcă avea cel mai fin auz. Operaţia s-a produs într-o secundă. Înseamnă că nevăzuţii cunosc perfect structura noastră anatomică, pot interveni asupra ei, modificând-o. Cum au ajuns la această cunoaştere ?

—Cercetându-l pe Ad acum trei ani.

—De la un parsec depărtare? Aberaţii! se împotrivi Prudentul.

— Ba nu. Asta denotă că ne sunt superiori în civilizaţie. Implicit, că nu ne vor răul. Iar voi n-aveţi încredere într-înşii! argumentă orbul.

—Nu e exclus să ai dreptate. Tu ai orbit, dar i-ai putut vedea. Taciturnul e surd, dar i-a auzit. Ceva îmi scapă însă în comportarea lor. S-au adresat organelor voastre celor mai bine dezvoltate. Apoi le-au scos din funcţie.

—Ori nu le-au mai putut repune în funcţie ! zise Prudentul. Deci, oricum, contactul cu ei ne dăunează. Să ne întoarcem, prieteni. Să cerem ajutor Pământului.

— N-ai încredere în invizibili, repetă uimit Visătorul.

— Nu putem pleca nelămuriţi, îşi tortură Scepticul urechea. Am admis, ipotetic, că ei există. Dar trebuie să verific. Deocamdată nu cred.

—Nu-i vine să creadă? întrebă şovăielnic Taciturnul. Să se ducă şi el.

— Ar trebui să aflu. Altfel...

—Opreşte ! strigă din toate puterile Prudentul. Ne ajunge cât ştim. Tot ce-i mult nu-i bun. Te laşi convins? De cine ? De ce ? Şi eu?

—Bietul om ! zise orbul.

—Muzica, muzica aceea... Îşi aminti surdul. Câtă dreptate aveai, Visătorule !

—Ce face Scepticul, Prudentule ? întrebă orbul.

—A ieşit.

—Pariez, zise Taciturnul, că şi el îşi va pierde cel mai dezvoltat simt : cel tactil. Scepticul întâi pipăie şi-apoi crede.

—Da, surâse orbul. Va simţi atingerile necunoscuţilor.

—Ascultă, Visătorule ! interveni Prudentul. Cu ce greşesc eu ? Explicați-mi ! Prudenţa e doar mama înţelepciunii.

—Depinde de înţelepciune.

—Cad în fântână ! se auzi glasul Scepticului.

— Cum asta ? spuse ironic Visătorul. Şi crezi cu adevărat ?

—Nu cred. Sunt pe pietre. Dar cad. Şi chiar în fântână. De ce m-o fi durând urechea ? Absurd ! Iar acum simt.

—Exact cum prevăzusem, constată mulţumit orbul. Ce simţi ?

—Vântul. Îmi zburleşte părul. E răcoros. Aberaţie ! În costum nu e vânt. Miroase a fân proaspăt. O mână îmi mângâie tâmplele. Ce mână, m-am prostit ? A cui mână ? Pot să jur că e o femeie. Şi de unde iarbă sub mine, că adineauri pietrele mă înghioldeau în coaste? Iarbă? Catifea nu alta. Iar aici e o ureche, e un chip. Îl simt cu degetele, deşi am apucat un pietroi. Vrăjitorie! Totuşi, cum să nu crezi ? Ajutor ! Roby, ajută-mă !

—Haide, omule !

—S-a isprăvit. Nu mai am simţ tactil.

—Să te iau în spate ?

—Da. Repede ! Oh, pământul vine peste noi ! Ba nu, cerul! Stâncile !

—Închide ochii, Scepticule ! îl sfătui orbul. Te linişteşte.

—Teribilă ameţeală !

—Şi-a pierdut simţul tactil, constată Prudentul, parcă neconvins. Se încleştă apoi de scaun, privind repede în jur, şi tuşi îndelung, chinuit.

— Ei sunt aici, sunt aici! spuse pe neaşteptate surdul.

— Ce sens au astea ? se întrebă Visătorul. La ce bun să rămânem infirmi? Organismul nostru pare întreg, dar nu e. Hm ! Taciturnule, tu ronţăi arahide ?

—El.

—Ştiu eu că acum se gândeşte ! Ştiu ! Şi tu, ce te plimbi, Prudentule ? Pari neliniştit.

—Roby, încet! se făcu Prudentul că n-aude. Să nu-l loveşti! Ţi-e rău, Scepticule ?

—*E pur şi muove!* replică acesta, răsturnându-se în

pat. N-aş fi crezut în ruptul capului.

—Mda! Mi se pare... mă auziţi, prieteni? Mi se pare că e rândul Prudentului.

Fumătorul scoase, tremurând, o nouă ţigară. A rămas întreg, dar singur. Şi totuşi trebuie să iasă şi el. Nu i se va întâmpla ceva mai rău decât celorlalţi. Are să-i vadă şi pe necunoscuţi. Lumea acestora e fascinantă. Dar lui îi e teamă. Îi e teamă, fiindcă străinii nu pot repara infirmităţile — pesemne nu se pricep. Iar riscul de dragul riscului e fără sens. Cine o să conducă racheta pe drumul întoarcerii?

Frica-i tot mai puternică. „Nu vă cunosc. Nu ştiu unde se opresc puterile voastre. Teama mea e justificată, omenească !“

—De ce taci, Prudentule ? mormăi surdul.

—Plec şi eu. Trebuie să-mi părăsesc prudenţa. De dragul vostru o fac. Ca să fiu egal cu voi şi în nenorocire.

—Nu te obligă nimeni! răspunse într-o doară orbul.

Însă Prudentul nu se mai afla în cabină. El ajunsese afară, încordat, cu presimţirea unei catastrofe. La început nu simţi nimic. Dar nici după aceea. Privi uimit în jur. Ascultă. Îşi pipăi scafandrul. Totul era normal, ca în interiorul astronavei.

—Credeţi că racheta e pentru ei impenetrabilă? întrebă în acea clipă Scepticul, uitând că Taciturnul nu aude.

—Acuma nu ! replică Visătorul. Mi-am schimbat părerea. Nu ne pot însă obliga să luăm legătura cu ei. Faptul că ieşim, lăsându-i să acţioneze asupra noastră, înseamnă că ne oferim, conştienţi de risc.

— Aşadar, ştiu că intervenţiile lor ne aduc infirmitatea ?

— Da. Ei ştiu totul. Ei ne-au chemat, ei ne aşteptau. Ei s-au pregătit pentru întâlnire.

„Nu ajunge să ieşi! înţelese brusc Prudentul. Trebuie să şi vrei întâlnirea. Eu n-am vrut-o — ei mă ocolesc.” Din fundul inimii răbufni atunci în el o tristeţe obositoare, învăluindu-l cu tăceri cenuşii, ca stâncile fără glas de sub rachetă.

— Nu e adevărat! zise revenind în cabină.

— De ce ?

— Pentru că nu i-am văzut, nu i-am auzit, nu m-au mângâiat. Vă înşelaţi în mod cert.

— Eşti sigur ?

— Ce spune ? se interesă nedumerit Taciturnul.

— E o greşeală, e precis o greşeală! se auzi dinspre pat.

— Cum, Scepticule, dar îţi confirm presupunerile dinainte. Ai dovada, sunt întreg, cu mâinile, cu ochii, cu urechile mele ! Tu ce vrei ?

— Eu vreau să existe. Eu i-am simţit. Şi orbul, şi surdul. Tu eşti întreg, dar singur.

— Nu vă amăgiţi. Pornesc motoarele navei. Pregătiţi-vă!

— Aş crede mai degrabă că nu existăm noi...

— Vine cineva! strigă surdul, sărind în picioare. Aud bine, sunt paşi. Ca aceia de afară.

— Nebunie ! clipi înfricoşat Prudentul.

— Miroase a fân, declară cu ochi strălucitori Scepticul.

— S-a făcut lumină! şopti orbul, înfiorându-se. Intră un om prin uşa închisă. O, dar e EA ! Fata din fântână ! Bun

venit, fată din fântână ! Credeam că nu te mai văd. Buzele i se mişcă. Ce întreabă, Taciturnule ?

—Aud, aud! întreabă dacă nu ne sperie infirmitatea, repetă surdul, care-şi legăna capul, parcă în ritmul unei muzici. Dar ce e asta, infirmitate ?

—Îl mângâie pe Sceptic ! anunţă vesel orbul.

—Mina de femeie de-afară... Ce linişte...

—Să nu ne supărăm că ne-au răpit temporar simţurile ! murmură Taciturnul. Dar altfel nu puteau, pentru că substanţa din care sunt ei alcătuiţi e cu totul diferită de a noastră şi nu poate fi pusă în evidenţă decât prin acţiuni asupra creierului şi psihicului nostru. I-au cercetat pe Ad şi pe „Pip".

—Cât de frumoasă-i fata din fântână !

—La primul contact cu dânşii, pământenii au senzaţia căderii. Ei ne-au deconectat ochii, urechile, simţul tactil, spre a elibera scoarţa de senzaţiile acestor organe. Atunci n-am mai perceput realitatea lumii *noastre.* Dar prin canalele astfel deschise ne-au trimis impulsuri cerebrale, cu imaginile lumii *lor.* Aceste imagini nu s-au mai suprapus pe ale noastre, cum s-ar fi întâmplat dacă ne lăsau simţurile întregi.

—Şi e singurul mod de a-i simţi? întrebă cu interes Scepticul.

—Nu. Să construim aparate la sistemul lor de referinţă. Aparate sensibile la substanţa lor, care pentru noi pare penetrabilă.

—Bine, dar planeta ? zise nedumerii Scepticul. Planeta e din materie de-a noastră.

—Pe ea a fost adusă cândva substanţa lor. Nu intră în nici un fel de reacţii cu planeta, care serveşte doar ca

suport. Deocamdată — atât. Restul, la întrevederea viitoare. Cum ai spus, fată din fântână ? A ! Să-l menajăm pe Prudent. E bolnav de neîncredere şi de teamă. Să nu le vorbim pământenilor despre ce i s-a întâmplat.

—De ce nu mă mai mângâie ?

—Chiar vrei să pleci ? strigă Visătorul.

—Da, trebuie să plece. Ne-a obosit prea mult şi nu e bine. tălmăci surdul. Tot ca să ne cruţe au acţionat pe rând asupra simţurilor noastre, alegându-le pe cele mai dezvoltate la fiecare. Ne cheamă stăruitor să revenim.

—Adio, fată din fântână !

—Ba nu ! zise Visătorul. La revedere ! Ah, ochii ! O explozie de lumină solară ! Văd ! Văd din nou !

—De ce ţipi aşa ? tresări Taciturnul. Mă asurzeşti.

—Deci pot şi eu pipăii ! deduse satisfăcut Scepticul. Oho! Bine e când stau pereţii la locul lor! Prudentule, porneşte tu racheta, vrei ?

—E cumplit că nu înţeleg ! rosti obsedai Prudentul. Aş vrea să îndrept ceva şi nu înţeleg de ce nu se mai poate. N-are să se mai poată nicicând...

...Şi racheta veni pe Pământ, aducând rezultatul experienţei. Nu ştim numele rachetei, nici dacă în ea au fost patru cosmonauţi sau numai unul. Dar se obişnuieşte să se creadă că au fost patru, şi asta pentru că, spune legenda, ultimul dintre ei, cel care prea târziu îşi părăsise prudenţa, odată întors acasă s-a apucat de o stranie îndeletnicire : săpa fântâni. Pământenii n-au înţeles niciodată la ce-i folosesc fântânile. Omul spunea însă mereu că el caută ceva; şi căuta cu adevărat, până când ajungea la apă. Iar atunci apa fântânii îi oglindea,

inaccesibil, cerul; întotdeauna cerul — dovadă a faptului că ne plătim greşelile chiar dacă suntem învingători.

V L A D I M I R C O L I N

Lnaga

Cum am dat cu ochii de ciuperca aia blestemată am ştiut că era veninoasă. Numai otrava îşi alege mantia violetă a unui episcop, se apucă s-o împodobească minuţios cu reţele de aur şi o lasă apoi la vedere, sigură că nimeni n-are să se atingă de ea. Am văzut-o amândoi la piciorul de elefant al copacului (unul dintre monştrii vegetali care-şi răspândesc crăcile ca nişte triburi de şerpi umezi şi lipicioşi, nedeosebiţi nici de lianele încolăcite în jurul lor, nici de şerpii în carne şi oase adevăraţi numai pentru că sunt parcă ceva mai reci), lângă piciorul copacului, pe o ridicătură putredă, mustind de apă verzuie.

— Să mă ia dracu ! a strigat Jim. Vernon !

Nu mai aveam mult de mers până la ruinele pe care ni le semnalase Ngala, dar începuse să se întunece şi nu ţineam să dau ochii cu fiarele pe care le tot auzeam răcnind (deşi Jim spunea că mi se pare). M-am prefăcut deci furat de gânduri şi am păşit mai departe, dar m-a strigat din nou şi a trebuit să mă opresc.

— Şchioapătă ceva, Jim ?

— Şchioapătă mama elefantului alb! Fă-te-ncoa’, Vernon...

Brusc, am devenit prudent (când Jim pomeneşte

de elefantul alb e bine să fii prudent). Am văzut cu mirare că rămăsese proţăpit în faţa minciunii de violet şi aur. Deşi se însera, un fel de lumină spectrală stăruia în jurul ciupercii şi, nu ştiu, poate mă pătrunsese umezeala, dar mi-am mişcat umerii sub cămaşa impermeabilă, încercând să alung un fior neplăcut. Jim părea surexcitat.

— Mi-aş pune mâna-n foc că e o *lnaga!* **Ce zici, Vernon ?**

— Nu ştiam că te ocupi de ciuperci, am răspuns prudent. Eu am rămas la specialitatea mea...

— Prostii! Lnaga face parte din specialitatea ta şi, dacă nici după trei luni de campanie n-ai auzit de ea, dă-mi voie să mă îndoiesc de cunoştinţele tale...

„Aşa, mi-am zis, nu-ţi ajunge că mă ţii de vorbă când ar fi trebuit să ne aflăm printre ruinele lui Ngala şi nu la cheremul fiarelor. Acum mă şi batjocoreşti..." Dar, pentru că amintise de elefantul alb, n-am spus cu glas tare decât:

— Nimeni nu mi-a pomenit vreodată de lnaga asta...

Tot atât de bine aş fi putut să nu-mi răcesc gura de pomană, pentru că am avut impresia că nici nu auzise ce-i spuneam.

— Hm ! a mormăit. Ei drăcie !

— Despre ce-i vorba, Jim ?

M-a privit cu milă, de parcă aş fi fost un sugaci şi ar fi şovăit întrebându-se dacă merita să-şi pună mintea cu mine. Apoi s-a hotărât, pesemne, fiindcă a început să-mi explice cu răbdare, ca şi cum am fi fost amândoi pe terasă la Fred şi nu în mijlocul junglei, la

căderea nopţii:

—Uite ce-i, Vernon, o lnaga se întâlneşte o dată în viaţă, sau nici atunci. Mulţi au căutat-o până la moarte, fără să dea de ea... Sunt dinaintea ta aici („cu nici măcar o lună”, mi-am spus, dar m-am ferit să-l întrerup), aşa că ştiu. Trebuie să fii pur şi simplu nebun pentru a trece indiferent pe lângă ea !

—De ce să treci indiferent ? Ia-o, dacă ţii cu tot dinadinsul, şi hai odată...

Mi se pare că-mi pierdusem răbdarea, ş-apoi şi răcnetele se cam înteţiseră. Jim a dat din cap a lehamite.

—Cine n-a auzit de lnaga ar face bine să nu emită sugestii stupide ! Orice pui de negru ştie că o lnaga nu se poate transporta ; se fărâmă, se pulverizează, într-un cuvânt, se duce dracului la câteva minute după ce a fost ruptă...

L-am privit cât de suav eram în stare.

—Iartă-mă, Jim, şi ce se face atunci cu o lnaga ?

A tăcut o clipă — stăteam ca pe ace, în jurul nostru se întunecase de-a binelea — apoi a şoptit :

—Cred că n-avem altă soluţie, Vernon...

Era în şoapta lui o blândeţe care nu prevestea nimic bun (nu uitaţi că-l cunoşteam pe Jim din copilărie).

—Ce-ai de gând, omule ? am izbucnit.

—Lnaga se consumă pe loc, Vernon, mi-a răspuns cu un zâmbet batjocoritor. Nu ţi-e foame ?

Când am văzut că întinde într-adevăr mâna către excrescenţa violetă nu m-am mai putut stăpâni. I-am tras una peste braţ şi l-am împins cât colo. Presupun că nu mă mai ţineau nervii. Jim, care nu se aştepta la o asemenea ieşire — fie şi numai pentru că ştiam amândoi că era mult

mai puternic decât mine — şi-a pierdut echilibrul.

—Călca-te-ar elefantul alb! a mârâit, rostogolindu-se pe iarba umedă, cât era de lung. Ţi-ai ieşit din minţi?

—Tu ţi-ai ieşit din minţi! am strigat, fără a mai ţine seamă nici de elefantul alb, nici de faptul că-l trântisem. Cum poate să-ţi treacă prin cap să vâri în gură o porcărie, care ţipă de otrăvită ce e ? Şi nu vezi că ne prinde noaptea la cine ştie ce depărtare de ruine ?

Mă aşteptam să se ridice şi să-mi ardă vreo două (în starea în care mă adusese presupun că i-aş fi făcut faţă), dar l-am auzit cu nelinişte vorbind potolit, ca şi cum nimic nu se petrecuse.

—Nu fi prost, Vernon ! E o ocazie unică. Nimeni n-a murit încă dintr-o lnaga, în schimb (a tăcut pentru o imperceptibilă fracţiune de secundă). În schimb vom fi primii albi care vor şti...

— Ce? Ce are pentru tine atâta însemnătate încât să merite să te otrăveşti cu o blestemată de ciupercă aici, în inima junglei, cu singura consolare de a otrăvi apoi fiarele, care nu vor întârzia să te sfâşie ?

A tăcut din nou şi, din tăcerea lui, mai limpede decât dacă m-ar fi pălmuit, am înţeles că mă dispreţuia. Când a vorbit apoi mi-am dat seama că hotărârea-i era irevocabilă. Bineînţeles, vorbea cu o blândeţe de rău augur.

—Trebuia să rămâi acasă, Vernon, să umbli pe plantaţie şi nu în junglă, să ai de-a face cu negri care spun „Da, domnule” şi nu cu Ngala, să-ţi treci vremea cu câte un linşaj şi nu cu dezgroparea culturii africane...

—La revedere, Jim, a fost tot ce i-am răspuns, apoi m-am depărtat repede.

Puteam găsi drumul şi fără el şi nu eram obligat să-mi

las viaţa în junglă pentru că se ţicnise deodată. Deodată... Am ridicat din umeri şi, luminându-mi drumul cu lanterna, m-am afundat sub dezgustătorul acoperiş al pădurii. De fapt, ştiam mai bine decât oricine că Jim era ţicnit, de când îl apucasem. Bietul Charlie Brown, taică-su, nu fusese degeaba cel mai sărac alb din Georgia, unul dintre amărâţii care locuiesc împreună cu negri şi sunt în stare să bea cu ei, să se însoare cu o negresă şi să aducă pe lume o duzină de nenorociţi, gata să-i blesteme, pe drept cuvânt, la primul lor pas în viaţă. E adevărat că Charlie nu se însurase cu o negresă, ci cu o Eudora oarecare, adusă naiba ştie de unde, dar munceau amândoi pe plantaţie cot la cot cu negri, ca nişte negri. Şi dacă nu l-aş fi întâlnit întâmplător pe Jim...

Oricât aş fi vrut să merg repede, era cu neputinţă să înaintez ca lumea pe sub frunzişul compact, susţinut de şerpii crăcilor, printre trunchiurile legate cu plasa lianelor şi peste materia fără nume, pe care mă încăpățânam s-o botez pământ. Totul foşnea în jurul meu, se legăna ca şi cum aş fi umblat printre pereţii unei capcane gata să se abată pentru a mă pune faţă-n faţă cu una dintre fiarele pe care le simţeam furișându-se dincolo de pereţii vegetali, adulmecându-mi urmele şi lingându-se pe bot cu anticipaţie. Adăugaţi la toate astea faptul că se întunecase şi că, pe undeva, mă îndoiam sincer de simţul meu de orientare, care ar fi trebuit să-mi poruncească încotro să mă îndrept pentru a ajunge odată la afurisitele ruine ale lui Ngala. Când mergi cu bănuiala că o iei razna — şi asta noaptea, în junglă — nu prea mergi cu spor. Îl blestemam din tot

sufletul pe Jim şi trăgeam cu urechea, nădăjduind să-l aud, totuşi, venind în urma mea. Dar ştiam că nici o legiune de draci n-are să-l urnească dacă nu-şi schimbă gândul şi, ce era mai păcătos, ştiam că nici armata ciracilor, cu generali cu tot, nu putea schimba un gând, odată cuibărit în căpăţâna lui afurisită !

...Cred că aveam vreo opt ani pe-atunci. Era vară şi pornisem cu sufletul la gură către păduricea de salcâmi unde se ascundea negrul bătrân care făcea whisky în cabana dărăpănată, ridicată pe vremuri de bunicul Stuart. Cu toţii ne obişnuisem să spunem că bătrânul se ascunde acolo, dar era doar un fel de a vorbi, pentru că Iacob nu se ascundea de loc şi până şi Howard şeriful cumpăra de la el whisky, fireşte, prin Jo lunganul, că nu era să se ducă tocmai şeriful la Iacob. Vreau să spun că bătrânul locuia în cabană pe faţă şi, mai mult ca sigur, îi plătea tatei şi un fel de chirie, în bani sau whisky (presupun că în whisky). Mă cam temeam de Iacob, care era veşnic beat, dar mă bucuram ori de câte ori îl puteam vedea pe după trunchiurile salcâmilor rostogolind un butoiaş sau cărând apă din râulețul ce trecea prin spatele şandramalei. Până şi azi îmi amintesc cu câtă patimă îl priveam, ţinându-mi răsuflarea, pentru că un asemenea om, cum să spun, nu *exista.* Cred că o auzisem pe mama plângându-se predicatorului negru şi blestemându-l că „ne nenoroceşte bărbaţii, care şi aşa sunt cu toţii nişte nenorociţi”, iar în închipuirea mea de copil bătrânul devenise un fel de diavol, purtând ca un sacrilegiu suplimentar numele

patriarhului Iacob. Numai că diavolul ăsta mă atrăgea mai degrabă decât sfinţii pastorului şi, când îl vedeam clătinându-se pe sub coroanele verzi, negru ca un drac sub pletele lui albe de patriarh, mi se părea că asist la săvârşirea unei taine, în sfârșit, ceva ca un fel de slujbă nelegiuită.

Ceea ce **dădea îndeletnicirilor lui absolut profane ca**racterul **de slujbă** era **faptul că mormăia într-una frânturi de** *spirituals*, **aşa că toate sfintele personaje ale bibliei se** afl**au** în **permanenţă pe buzele lui groase şi vinete. Cu** mintea **mea de azi socot că bătrânul era într-adevăr atât de simplu şi naiv religios, încât nu vedea nici** o **incompatibilitate între preceptele biblice şi prepararea clandestină a alcoolului, dar atunci mi se părea că oficiază un rit întunecat, bătându-şi joc de tot ce trebuia socotit sfânt. Înţelegeţi poate acum de ce-l priveam cu spaima aceea, în care intra curiozitate şi repulsie.**

Abia trecusem podul de lemn arcuit peste râu şi mă ascunsesem pe după trunchiurile salcâmilor când un glas **a răsunat deasupra mea, din cer :**

— Hei, albule, ce cauţi aici ?

O clipă am fost încredinţat că un înger îmi cere socoteală pentru nelegiuitul interes pe care i-l purtam bătrânului. M-am făcut lac de apă şi au început să-mi tremure genunchii, dar ridicând cu teamă privirile am văzut, cocoţat în copac, un băiat de vârsta mea. Luat prin surprindere, am bâiguit prosteşte :

—În salcâm... şi acele ?

—Ăsta-i dud, prostule...

Prea trecusem repede de la spaimă la uşurare pentru a

mă mai opri la greutatea unui cuvânt.

—De ce-mi spui albule ? am întrebat. Şi tu eşti alb…

Nu ştiu cum a putut sări din copac, ca o pisică. Era desculţ, cu părul vâlvoi, purta nişte pantaloni ca vai de lume şi o cămaşă peticită. Ceea ce m-a surprins cel mai mult a fost peticul roşu, cusut strâmb în dreptul inimii.

—Sunt alb, dar elefant, a proclamat ca un fapt binecunoscut. Tu ce cauţi aici ?

Nici nu-mi trecea prin minte că i-aş fi putut întoarce întrebarea şi, cum nu voiam să-i răspund, am preferat să schimb vorba.

—Şi ce-i peticul ăsta roşu ? am întrebat, arătând spre pieptul lui.

—Am fost rănit, a spus cu o blândeţe pe care n-o înţelegeam şi, în clipa aceea, s-a şi năpustit.

Ne-am rostogolit pe iarbă. Am crezut că era vorba despre o obişnuită hârjoană băieţească, dar imprevizibilul meu adversar s-a însărcinat să-mi demonstreze că mă înşelam. M-a bătut pur şi simplu, m-a bătut măr până am început să ţip şi până ce bătrânul diavol cu plete colilii a ieşit din colibă. Mi s-a părut atât de ciudat că eram salvat tocmai de către Iacob, încât, pe loc, am uitat să mai plâng. Pentru întâia oară îl vedeam de aproape. Era beat ca de obicei, dar numai cât să se clatine pe picioare şi să vorbească împleticit, pentru că a fost totuşi în stare să ne apuce pe amândoi cu câte o mână, ca pe nişte pisoi, şi să ne aşeze apoi la dreapta şi la stânga lui, mormăind blajin :

—Oile domnului, berbecuţi — bee-beee…

Jim şi cu mine am început să râdem şi bătrânul a râs şi el, săltându-şi pântecul de Silene. Dar, în raporturile mele cu Jim, elefantul alb a rămas un semnal, vestind primejdii…

Cred că pierdusem drumul. M-am oprit şi am plimbat în cerc lumina lanternei, deşi peste tot întâlneam aceleaşi trunchiuri, a căror verde indiferentă mă sfida. Am început să mă întreb dacă nu era preferabil să mă întorc la Jim, căruia speram că-i venise mintea la cap. De fapt, mă amăgeam cu bună ştiinţă (în adâncul sufletului nu mă îndoiam de inutilitatea înapoierii lângă el), dar mă simţeam mai pierdut decât un căţelandru, care n-a făcut ochi. Pentru orice eventualitate l-am strigat de câteva ori, fără prea mare convingere, pe Ngala. Prefer să nu ştiu nici în ziua de azi al cărei fiare a fost glasul care mi-a răspuns. Urletul a răsunat atât de aproape, încât, fără să mă mai gândesc, am pornit ca din puşcă sărind peste un trunchi prăbuşit, am dat cu capul în nişte liane ude şi, clătinându-mă, m-am oprit într-o mocirlă. Apa nu trecea de carâmbii cizmelor, dar n-aveam curajul să înaintez pentru că nu ştiam dacă, mergând mai departe, am să dau de pământ. Cu toate că lumina lanternei îmi arăta aceeaşi întindere verzuie, pe care o străbătusem până atunci. Se făcuse deodată linişte, ca şi cum jungla şi-ar fi oprit răsuflarea.

În clipa următoare am auzit un zgomot şi Jim a apărut în lumina pe care o îndreptasem către el. Am simţit, pe loc, că ceva se întâmplase.

— Nu fi prost. Vernon, a spus.

— Cred că am pierdut drumul...

Stătea de cealaltă parte a trunchiului prăbuşit.

— Ruinele sunt încolo, şi a arătat spre dreapta.

Mai clipoceam cu cizmele prin apă. E curios cum numai prezenţa lui mă liniştise şi puteam vorbi acum detaşat despre ruine, ca despre o problemă abstractă.

— De unde ştii ?

Nu mi-a răspuns, dar a întins braţul ca să mă ajute să trec peste trunchiul care despărţea aşa-zisul pământ de mocirlă. Când i-am apucat mâna, m-am simţit tras deodată şi răsucit. Peste o clipă eram imobilizat la pieptul lui şi am simţit că-mi vâră ceva în gură. Era o materie gelatinoasă, piperată şi cu miros de floare.

— Nu sunt egoist, a spus. Ţi-am păstrat o bucată...

Îşi pusese palma peste buzele mele. Afurisita aia de ciupercă îmi ardea limba şi cerul gurii şi nu puteam s-o scuip. Atunci mi-a tras una peste ceafă. Am zvâcnit din tot trupul şi, fără să vreau, am înghiţit porcăria pe care mi-o înfundase în gură. Jim a făcut un pas îndărăt şi mi-a dat drumul.

— Nu fi prost, Vernon, a spus din nou. Fără lnaga ne lăsăm oasele aici. Nici o fiară nu se atinge de omul care a înghiţit o lnaga...

— Te cred, i-am răspuns. Fiarele astea au mai mult cap decât unii diplomaţi de la Harvard.

Fusesem otrăvit şi ştiam că nu mai era nimic de făcut, înţelegeţi? Vorbeam resemnat, dar tremuram tot.

— Stinge lanterna, diplomatule !

— Şi mai ce ?

— Şi fii mai puţin deştept!

Acum mi-era tot una. Am stins lanterna.

— Ei?

Am ridicat din umeri.

— Otrava îşi face efectul. Simt nişte furnicături în jurul buzelor.

— Tu ai avut întotdeauna idei puţine, dar fixe, a

spus Jim. Chiar ţii atât la pielea ta ?

Furnicăturile se răspândeau cu repeziciune, urcau pe obraji, coborau spre bărbie. Apoi le-am simţit în jurul ochilor, pe pleoape, pe frunte şi pe gât. Jim aştepta.

Şi, de unde întunericul fusese total, ca în fundul unui dulap închis, mi-am dat seama că încep să văd. Nu mi se obişnuiseră ochii. Desluşeam copacii, solul, şi-l vedeam pe Jim. De fapt era tot atât de întuneric, dar acum recunoşteam ceea ce intra în raza privirilor.

— Ai început să vezi ? m-a întrebat.

Abia atunci mi-am amintit că venise către mine fără lanternă. Aveam amândoi o singură lanternă şi o luasem cu mine când îl părăsisem, dar n-am mai avut răgazul să simt ruşinea.

— Da, i-am răspuns. Văd.

— Bine. O luăm din loc.

Într-adevăr, vedeam tot mai limpede, deşi întunericul rămăsese la fel de compact. Jim o apucase cu paşi mari în direcţia pe care mi-o arătase şi am început să mă ţin după el.

— Auzi şi tu muzica ? l-am întrebat.

De la o vreme auzeam un sunet continuu, ca un acord de orgă. Era un sunet grav, plin, peste care începuseră să se suprapună altor sunete, un fel de acorduri fluide, ca şi cum nişte degete ar fi atins o harfă.

— Stai pe loc, a spus Jim.

M-am oprit şi n-am mai auzit decât orga.

— Ăsta-i verdele junglei...

N-am găsit nimic ciudat în vorbele lui, deoarece am înţeles imediat că verdele devenise un sunet. Ciudată era liniştea cu care primeam amintirea faptului că fusesem otrăvit. În genere, nici nu mă gândeam la asta, dar dacă-mi mai trecea prin minte că înghiţisem o bucată din ciuperca violetă era doar ca o constatare, aşa cum înregistram prezenţa unei ridicături de pământ şi înălţam piciorul ca să nu mă împiedic. Ciuperca, da, ştiam... Dar faptul nu mai avea importanţa pe care i-o dădusem abia adineauri.

—Acum, porneşte, a spus Jim.

Din nou acordurile de harfă, şi n-a mai fost nevoie să-mi spună că *auzeam* culoarea cizmelor, spre care priveam fără să vreau, în timp ce mergeam.

—Ei ?

—Da, am răspuns, cizmele...

—Faci progrese, Vernon. Dar ruinele ?

—Ce-i cu ruinele ?

A tăcut, păşind mai departe înaintea mea. Când mi-am ridicat privirile şi le-am îndreptat, peste capul lui, către masa vegetală din care țâșnea, amplu şi dens, acordul de orgă, am văzut uriaşele planuri de pământ, suprafeţe cu marginile superioare neregulat zimţate de vrăjmăşia ploii, a vântului, a omului, poate. Şi am auzit îndată sunetul ruinelor roşcate.

—Jim ! am strigat.

—Ajungem acum...

Într-adevăr, n-am mai avut mult de mers. Copacii s-au chircit, au aruncat cât puteau de departe serpentinele lianelor şi, în cele din urmă, s-au topit în pământul sănătos, tare, un adevărat pământ pe care-ţi făcea plăcere să pui

piciorul. Jim a chiuit o dată :

—Hei, Ngala !

Abia acum am văzut luna ascunsă tot timpul do acoperişul verde al pădurii. Era o lună plină, mare şi roşie cum numai în Africa poţi vedea, o lună care pare făcută din pământul roşu al Africii, dar dintr-unul, cum să spun, incandescent, iradiind toate focurile acumulate peste zi. Lumina roşie bătea zidurile de pământ ce înconjurau până la înălţimi surprinzătoare ruinele şi-n urechi îmi răsuna acum echivalentul muzical al culorii roşii, ca un sfâşietor geamăt de saxofon. Acordul de orgă al junglei încetase.

Prin arcul de triumf al porţii, contemplam de afară ruinele şi auzeam, peste saxofonul tragic, ecourile glasului lui Jim repercutat din perete în perete, ca zborul unui liliac.

—Ngala... gala... ala...

Brusc, n-am mai auzit saxofonul. În schimb, vedeam nişte explozii colorate, fantastice pete izbucnind pe cer, pe zidurile de pământ, pe tot ce puneam privirile. Ca nişte focuri de artificii explodau şi se desfăceau în şuviţe, în râuri de culoare care-şi amestecau nuanţele ca-n jocul din copilărie, când presam două coli pe care le acoperisem cu vopsele şi, desfăcându-le, urmăream încântaţi felul cum se pătrundeau culorile pe hârtia udă.

—Jim, am strigat, Jim !

Dar exploziile cromatice au izbucnit cu atâta putere, scăpărător de luminoase, încât, orbit, am strâns din pleoape.

—Nu urla, a spus Jim şi, îndată, fluvii de mătase au prins a curge ca nişte curcubee cu ape

mişcătoare.

—Văd sunetele, am şoptit, urmărind lina contopire a culorilor.

Erau irizări neînchipuit de gingaşe, tonuri de verde, de albastru cu nuanţe sidefii, printre care un trident de vopsea trandafirie îşi desfăcea leneş delta fluidă. Mi se oprea inima de năvala frumuseţii şi, pentru a o stimula, am început să cânt cu jumătate gură. Voaluri colorate fâlfâiau, se prefăceau în suprafeţe dense, moarate, pe care o stranie putere interioară le răsucea, le topea de parc-ar fi fost de ceară, silindu-le să se prelingă în neaşteptate unduiri de o lentă şi inimitabilă graţie. Volute fluide ţâşneau, descompunându-se uluitor. Fumegau armonios în insesizabile game de culoare, orgie de forme şi nuanţe din care se alcătuiau la nesfârşit caleidoscopuri lipsite de sens, dar fascinante. Mi se părea că fusesem transportat într-un inefabil paradis, a cărui lege era subtilitatea. Tot ce putea fi grosolan se afina în feericul laminor al lipsei de pondere, al fluidei cursivităţi. Despovărat de oase şi muşchi, senzualitate pură, mă destrăbălam vizual în spaţii ireale.

—Aici, Ngala ! Aşteptat, Ngala...

În pragul porţii, ceruri rotitoare, carusel de volume şi culori.

—Îmi pare bine că te-am găsit, Ngala !

Glasul lui Jim crea arteziene uriaşe. Cu un efort dureros, crispare de voinţă galvanizând un trup inert, mi-am îndreptat privirile către statuia de abanos, poleită de lună. Faţa lui Ngala era cenuşie, aşa cum

arată feţele negrilor când pălesc sub imperiul emoţiei. A deschis gura, dar buzele au tremurat fără a putea articula un sunet şi ochii i s-au holbat până-ntr-atât, încât albul le-a invadat obrajii şi a depăşit parcă streaşină sprâncenelor.

—Lnaga, a gemut, în cele din urmă, trăgându-se îndărăt, lnaga...

Uimit, m-am uitat la Jim. Pentru întâia oară de când ne aflam lângă zidul adăpostind lumea moartă a ruinelor, pentru întâia oară de când luna îşi trimitea spre noi fluxul sângeriu, i-am văzut faţa. Şocul a fost atât de puternic, încât am simţit deodată ce înseamnă să ai gura uscată. Ochii cenuşii ai lui Jim fuseseră cotropiţi de violetul bătător la ochi al ciupercii, erau violeţi, până şi albul devenise violet. Paiete de aur jucau în apa violetă, ca nişte minuscule făpturi dotate cu o stranie independenţă. Faţa trebuie să-mi fi oglindit o stupoare imbecilă, pentru că Jim mi s-a adresat repede, pe tonul obişnuit:

—Nu fi prost, Vernon ! Ochii celor ce consumă o lnaga devin lnaga... Cum crezi că şi-a dat seama Ngala ?

Suprafeţele colorate urmau să se contorsioneze, îmbinându-şi valenţele plastice în mereu alte compoziţii, care ar fi dat gata un pictor abstract.

—Şi ochii mei... ? am întrebat cu un glas sugrumat, pe care nu mi-l recunoşteam.

—Închipuie-ți, a spus Jim. Până şi ochii tăi...

Ngala nu cuteza să se apropie şi ne privea cu un respect superstiţios.

—Om lnaga puternic... om lnaga nu mai eşti om...

Mi-am dat seama că, treptat, sunetele nu erau în stare să deştepte aceeaşi magie a culorilor. Le vedeam acum mai palid, mai inconsistente, şi mă întrebam dacă efectul toxinei scade; dar mi-am amintit că sunetele transformate în culori nu făcuseră decât să ia locul culorilor echivalate prin sunete.

— Ce ne mai rezervă lnaga ? am întrebat de aceea, cu o stupidă dezinvoltură.

— N-o lua atât de uşor, Vernon...

Cum Jim îngurgitase otrava înaintea mea era firesc să resimtă mai devreme şi urmările, aşa că felul cum îmi vorbise mă făcea să aştept cu nelinişte cele ce aveau să urmeze. Am devenit atent.

— Om lnaga, bolborosea Ngala. Şi luna... luna mare...

Cuvintele lui nu mai urneau caruselul culorilor. Zidurile **de** pământ singure se ridicau înaintea mea, bătute de lună şi, abia când jocul formelor dezlănţuite nu m-a mai solicitat, am început să fiu sensibil la neobişnuita lor frumuseţe. Ceea ce aveam în faţă era o cetate, o aşezare împrejmuită de ziduri. Trecusem de poarta care părea un primitiv arc de triumf şi acum clădiri cu pereţi de pământ îşi înălţau etajele, privind cu spărturile ferestrelor. Acoperişurile se prăbuşiseră, iar, acolo unde se rezemau cândva de pereţi, pământul arăta zdrenţuit, ca mâncat de invizibila lepră a timpului. Apele cerului îşi săpaseră drum prin masa roşcată, ripsând suprafeţele şi târând cu ele ornamentele de lemn şi ceramică. O mască galbenă rămăsese încrustată într-un perete, acolo unde mâini topite în pământ o fixaseră. Toate clădirile păreau nişte imense trunchiuri de con, o stranie colecţie de turnuri ale lui Babei transplantate de pe „pământul dintre ape'', iar

noi — trei oameni rătăciţi într-un peisaj lunar.

— Trebuie să încercăm, Ngala ! a spus Jim.

Negrul îşi mai venise în fire. Era un vlăjgan pe care bunicul Stuart l-ar fi cumpărat cu ochii închişi, vreau să spun că bunicul ar fi fost omul cel mai nimerit să aprecieze muşchii nobili şi statura atletică a lui Ngala. Fireşte, vremurile se schimbaseră şi nu ne aflam la noi, în Georgia, ci pe misteriosul pământ al Africii, unde Ngala era la el acasă, visând să studieze istoria. Era pricina pentru care apăruse în tabără, oferindu-se să ne ajute la cercetări. În ce mă priveşte, am presupus aproape din prima clipă că trebuie să fie afiliat la una dintre organizaţiile secrete care împânziseră regiunea, militând pentru independenţă. Îi cunosc pe negri, am trăit în mijlocul lor şi am pentru descifrarea sufletului lor negru, o intuiţie remarcabilă, probabil moştenită. Demnitatea calmă a lui Ngala nu putea proveni decât dintr-o religiozitate exagerată sau o proaspătă conştiinţă a puterii, şi înclinam mai degrabă către ultima ipoteză. Numai împrejurarea neaşteptată că devenisem Inaga fusese în stare să-l tulbure, descătuşând din străfundurile fiinţei lui o atavică spaimă, sau, poate, numai un profund respect.

— Primejdia mare, a răspuns şovăitor la enigmatica propunere a lui Jim.

— Despre ce-i vorba ? am întrebat.

Dar Jim nu m-a învrednicit măcar cu o privire.

— Ai încredere în mine, Ngala ?

— Încredere, a rostit negrul, adăugind îndată, ca o dovadă : Om alb aici...

Într-adevăr, nu pricepeam de ce se hotărâse Ngala să ne destăinuie locul aşezării părăsite, pe care nici un alb n-o cunoştea. Dar, fără să vrea, Jim m-a făcut să înţeleg.

— Vrei să ştii, nu? Vrei să afli cum a sfârşit cetatea... Fără cunoaşterea rădăcinilor eşti mai puţin decât o frunză dusă de vânt...

Vorbea cu o patimă nefirească şi nu se mai întreba dacă Ngala îl poate urmări. Mai degrabă decât bietul negru, cred că eu înţelegeam acum pricina pentru care Jim stăruise să studieze vechea cultură africană şi mă târâse şi pe mine către preocupările lui, în ciuda nedumeririi şi dispreţului cu care ai mei îmi primiseră hotărârea. Am avut nevoie de sprijinul unchiului Harry, senatorul, care a intuit câştigul politic pe care-l reprezenta pentru partidul republican posibilitatea de a jongla în prezenţa alegătorilor negri cu numele lui Vernon L. Warren, „distinsul africanist crescut din nobilul nostru pământ al Sudului..."

Atunci, în faţa lui Ngala care ezita şi a insistenţelor lui Jim, singur deodată cu mine însumi, m-am întrebat pentru întâia oară de ce îl urmasem pe fostul băiat cu cămaşă peticită, de ce stăruisem ca tata să-l ajute să studieze, de ce mă aflam acum, la picioarele coloşilor de pământ şi sub luna tot atât de roşie ca şi ei, pe pământul unui continent situat la antipodul a tot ce avea pentru mine farmec şi preţ. Ce fascinaţie absurdă exercita Jim asupra mea de-i răbdam toanele, atunci când raporturile dintre noi ar fi trebuit să fie inversate, că numai datorită mie se ridicase peste lamentabila condiţie a părinţilor săi ? Înclin să cred că neobişnuita luciditate de care dădeam dovadă era tot

unul dintre efectele otrăvii. Enervat, am privit către Jim.

Atunci i-am întâlnit privirile mâncate de veninul violet şi am simţit, copleşitoare, puterea curiozităţii şi a repulsiei. Fulgerător mi-am amintit de bătrânul Iacob. Jim mă captivase prin acelaşi amestec de încântare şi oroare, exercitase asupra mea aceeaşi atracţie morbidă care mă imobiliza ceasuri întregi în faţa colibei din pădurea de salcâmi a copilăriei. Se petrecuse un transfer, o simplă deplasare de complex. Curiozitatea şi repulsia deşteptate de un negru beat trecuseră asupra albului sărac şi pitoresc obsedat de înfrăţirea cu negri, printre care trăise. Sângele aristocratic al Sudului se răzvrătea tardiv în mine, recunoscând abia acum fascinaţia vinovată, împletită cu ura la fel de veche. În drama ancestrală care punea în scenă protagonişti albi şi negri jucasem rolul albului nedemn, incapabil să-şi depăşească povara complexelor, pe care albul normal le lepăda sub craca de care atârna Jim Crow.

— Repede, a spus atunci Jim, şi mi-am dat seama că, pierdut în revelaţia pe care o trăiam, scăpasem o parte a dialogului dintre el şi Ngala.

Luciditatea dăruită de toxina ciupercii şi care mă redase mie însumi întărise probabil tot ce era autentic şi în comportarea lui Jim, îi potenţase voinţa, puterea de convingere. Am dedus că-l hotărâse pe Ngala, căci amândoi se îndreptau acum spre inima ruinelor.

— Hai, Vernon !

Jim zvârlise cuvintele peste umăr, ca şi cum s-ar fi adresat unui câine. Am simţit dorinţa de a-l pălmui, umilindu-l în faţa negrului, dar m-am pomenit

urmându-i, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Treceam prin stări contradictorii (nu uitaţi că mă aflam tot timpul sub blestemata influenţă a ciupercii) şi certitudinile de adineauri începeau să se estompeze, înainte de a-mi fi putut da seama.

Absent, treceam printre pereţii roşcaţi. Cetatea nu fusese construită după un plan şi uliţele, spaţiile dintre clădiri, alcătuiau un labirint printre coturile căruia ne strecuram, suind ades mormane de pământ prăbuşit, într-un loc, în mijlocul drumului, am dat peste o placă de fildeş pe care se înfruntau doi elefanţi. Era linişte şi luna se ivea sau pierea pe cer, după cum ne-o arătau sau ascundeau masivele roşcate, emanând misterul unor vieţi risipite. Totul părea atât de definitiv mort, încât n-am tresărit nici când am intrat, literalmente, în culcuşul leilor.

Leoaica dormea pe o rână, ca şi cei doi pui imobilizaţi cu boturile în dreptul ţâţelor ei, şi cred că doar mirosul fiarelor a trezit în mine amintirea unei spaime străvechi. Altminteri, înregistrasem priveliştea cu acelaşi calm pe care l-am simţit plimbându-mi privirile peste monotona succesiune a pereţilor. Dar Ngala, păşind între mine şi Jim, ne-a apucat pe amândoi de braţ. Îl simţeam crispat, abia stăpânindu-și panica dezlegată în sacul negru al trupului şi incapabil până şi să urle. Jim i-a dat mâna în lături şi s-a apropiat de fiara care ne simţise. Sărise în picioare, smulgându-şi ţâţele din boturile puilor, şi o clipă am văzut dâra albă a laptelui, spre care-şi întindeau comic limbile trandafirii. Dar momentul nu era comic.

Ghemuită, leoaica se pregătea să sară. Jim a înaintat atunci cu o linişte nefirească şi am văzut fiara tupilându-se, cu coada între picioare. Îşi dezvelea colţii şi scuipa, în timp ce blana galbenă-i zvâcnea, ondulând scurt pe spate şi pe coaste. Sigur de el, calm, Jim a întins mâna şi a scărpinat leoaica sub bot, de parcă ar fi avut în faţă o pisică, iar colosul înfricoşător s-a muiat tot şi, închizând ochii, a început să toarcă.

Pentru a putea înţelege într-adevăr ce se petrecea acolo, în vechea cetate părăsită, trebuie să fi văzut măcar o dată un leu, altfel decât dincolo de gratiile cuştii, şi să şti ce înseamnă ferocitatea unei femele surprinsă în vizuină, alături de pui. Stupefiat, ascultam torsul puternic, ca sforăitul unui bărbat, şi nu-mi puteam lua privirile de la scena luminată straniu. Şi azi îl mai văd pe Jim, aplecat şi scărpinând leoaica răsturnată voluptuos, în vreme ce puii sug, frământând ţâţele cu labele lor groase cât încheietura braţului meu.

Mâna lui Ngala şi-a accentuat presiunea şi negrul mi-a făcut un semn din cap. Cu paşi furişaţi ne-am depărtat pe uliţă, întorcându-ne mereu către Jim, care ne privea. Luna îi lumina zâmbetul ciudat întipărit pe faţă şi am avut impresia că lumina spectrală ce jucase în jurul ciupercii, atunci când o văzusem la piciorul copacului, plutea acum peste umerii lui, rămaşi în întuneric. Nu ştiu cum a putut părăsi fiara îmblânzită, dar a venit după noi peste câteva clipe şi Ngala a pornit repede, luând-o înainte. N-am schimbat nici o vorbă. Mă întrebam dacă otrava ciupercii îmi dăruise şi mie, care

înghiţisem probabil o cantitate mai mică, puterea de care Jim dădea dovadă.

Treceam pe uliţe desfundate către un loc cunoscut, pare-se, lui Ngala. Strămoşii lui ridicaseră cândva cetatea de pământ şi amintirea li se perpetuase în legende, pe care venisem să le supunem confruntării cu materialul recoltat din săpături. Era scopul misiunii noastre, dar n-aş pune mâna în foc că Jim nu urmărea şi nişte ţeluri numai de el ştiute. V-am spus că-l bănuiam pe Ngala de apartenenţă la mişcarea politică a cărei activitate subterană sărea în ochi, iar încrederea lui în Jim mi se părea suspectă. Mă întrebam ce-i propusese Jim. de fusese nevoit să insiste atât şi de ce se arătase Ngala reticent.

—Unde mergem ? am întrebat.

—Acum ajuns, a răspuns Ngala.

Uliţa se lăţise într-o piaţă, invadată de tufişuri. Vedeam o clădire mare, de formă elipsoidală, pe tocul uşii căreia, păstrat intact, alerga un ornament zigzagat, de o albeaţă strălucitoare. Urmărindu-l cu privirile, mi s-a părut că se mişcă.

—Aşteptat, a şoptit Ngala.

Alături de Jim l-am văzut intrând în clădire, de unde s-a întors curând cu un tam-tam roşu. I-am identificat de la întâia privire ornamentele. Era o piesă de muzeu, un obiect de cel puţin trei, patru sute de ani. Ochiul însângerat al lunii se afla chiar deasupra noastră, imensă replică cerească a vechiului instrument.

— Om lnaga, a rostit negrul cu o neaşteptată solemnitate, uiţi drept în ochi la Ngala…

Şi a izbit cu palmele, trezind glasul amuţit al tam-tamului. Ţinea capul ridicat şi în ochiul lui, deschis peste

măsură, m-am văzut deodată întreg. Am avut o clipă de ezitare, ca şi cum ceva m-ar fi avertizat să nu mă dăruiesc orbeşte, apoi curiozitatea a fost mai puternică şi mi-am privit ţintă mărunta imagine, răsărită pe luciul întunecat al ochiului. Presupun că Jim a făcut la fel.

Palmele lui Ngala izbeau ritmic tam-tamul, dar bătaia nu era aceeaşi. De unde începuseră lent, ca şi cum le-ar fi fost greu să urnească sunetele închise în străvechea cutie, ritmul se precipita pe nesimţite, fără ca succesiunea să decurgă monoton. Aveam de fiecare dată surpriza sunetului născut în arhaica tobă, pentru că nu mi-aş fi putut închipui că dintr-un instrument primitiv se poate scoate o asemenea bogăţie sonoră. Deşi familiarizat cu performanţele toboşarilor unor vestite orchestre de jaz, m-am pomenit suspendat de bubuitul ritmic produs de Ngala, de parcă fiecare sunet ar fi fost o treaptă pe care o urmam fără voie, urcând sau coborând (nu-mi dădeam seama), de parcă ultima bătaie auzită ar fi răsunat în cea mai tainică poartă a fiinţei mele. Dar o nouă percuţie mă repezea de fiecare dată către noi trepte şi poarta adevărată părea să se afle mult mai departe. Niciodată încă nu trăisem o atât de bizară sondare a alcătuirii lăuntrice. Concomitent, imaginea mea de pe ochiul dilatat al lui Ngala se înceţoşa şi redevenea netă, ca şi cum ar fi oscilat într-un alt spaţiu decât cel între coordonatele căruia mă aflam, sau ca şi cum realitatea fiinţei mele ar fi fost asaltată, minată, ca şi cum o ciudată forţă ar fi izbutit să mă desprindă temporar din mijlocul pielii năpădită de tufişuri şi eu aş fi revenit totuşi cu o încăpăţânată voinţă, pe care succesiunea bătăilor de tobă o anihila treptat. Tot mai maleabil, eram desprins din contingenţe elementare. Mă simţeam smuls şi

răsucit într-un vârtej unde numele şi individualitatea mea se întunecau până a nu mai fi, unde obscuritatea era propice confuziei. Luna trecea încet pe deasupra capetelor noastre, trecuse, iar umbrele se concentrau, împrumutând ruinelor de pământ o insuportabilă putere. Nu cred că Ngala se aşezase întâmplător în aşa fel încât razele lunii, căzând pieziş, să-i lumineze ochii. Deşi nu-mi dezlipeam privirile de ochiul lui, îmi dădeam seama că mă cufund (acum nu mă mai îndoiam de lenta, dar continua mişcare cu care coboram treptele sonore), îmi dădeam seama că pătrund tot mai adânc într-o zonă de întuneric, fundamental diferita de întunericul familiar. Bătăile tobei răsunau dramatic, erau strigăte şi tunete seci, uimitor de asemănătoare cu nişte împuşcături. *Erau* împuşcături.

Atunci ochiul lui Ngala a crescut în bezna tot mai densă, a devenit un straniu ecran pe care umbre fugitive au început a se mişca şi, deodată, imaginea mea (care jucase înceţoşat) s-a precizat. M-am recunoscut fără greutate, deşi purtam veşmintele unei epoci revolute. Eram mânjit de funingine, cămaşa-mi fâlfâia sfâşiată, ţineam în mâna dreaptă un pistol a cărui ţeava fumega şi răcneam către nişte oameni nevăzuţi. Împuşcăturile răsunau şi mi se părea ciudat că le aud, fără să-mi pot auzi glasul. Am văzut flăcările unor mari incendii luminând vânzoleala unor trupuri negre, apoi cei către care strigam au năvălit, urlând şi slobozind focuri de armă. Le vedeam gurile deschise, dar nu auzeam nimic, deşi distingeam totul, feţele convulsionate, mişcările, şi până şi şuviţele de fum. Acoperind scena de apocalips, o namilă neagră s-a ivit deodată înaintea mea, ridicându-și ameninţător suliţa, şi am tras în pieptul lat, pe care jucau coliere de colţi. Ca pe

o peliculă filmată cu încetinitorul am văzut faţa războinicului schimonosită de tentaculele morţii, diformată de urletul crescut în carnea zdrobită, dar n-am apucat să-l zăresc prăbuşindu-se, pentru că m-am repezit înainte. Oamenii mei înconjuraseră aşezarea (ştiam c-o înconjuraseră) şi acum începeau să strângă cercul.

Am recunoscut clădirea elipsoidală în faţa căreia mă oprisem şi o panică josnică m-a covârşit, ca o apă imundă. Panica asta a alungat stupoarea şi m-a îmboldit să rup filmul atroce desfăşurat pe neaşteptate, zvârlindu-mă în demente încercări de a mă desprinde din lanţul imaginilor. Nu eram victima unei absurde nopţi de groază, a unui coşmar, ci mă aflam într-adevăr de două ori în acelaşi loc, în două epoci, căci înţelesesem că cel pe care-l vedeam distrugând cetatea în care Ngala ne adusese era căpitanul de fregată şi negustorul de sclavi Noah Warren, tatăl bunicului Stuart.

Iar totul se petrecea aievea în jurul meu, simţeam mirosul fumului şi mi se părea că, dacă aş întinde mâna, aş putea atinge pielea neagră a fetei pe care Sam o trântise la picioarele mele. Sam ? Dar era Jim, Jim... Îl *recunoşteam* **pe cel mai tânăr membru al echipajului, maică-sa mi-l încredinţase cu lacrimi în ochi înainte de plecare, după ce-i desenase pe frunte, cu degetele împreunate, o cruce. Mă luptam să mă eliberez, să redevin eu, care n-aveam nici un amestec în tot ce se făptuia acolo, şi mă vedeam râzând şi bătându-l peste umeri pe Jim, care era Sam. Aş fi vrut să strig (către Noah, către Ngala ?) : „Destul, opreşte !“ şi nu-mi auzeam glasul, aşa cum nu-l auzeam nici**

pe cel cu care rosteam gluma ce părea să-l înveselească pe Sam. Iar tot mai mulţi negri erau aduşi în piaţă. Unii cărau colţi de fildeş. Sam dispăruse pentru a se întoarce cu doi drugi de aur şi deodată l-am văzut împiedicându-se. A scăpat drugii şi s-a prăbuşit cu faţa în jos, în vreme ce alţii dintre oamenii mei smulgeau brăţările din sârmă de aur încolăcite pe braţele şi picioarele celor ce aşteptau să fie legaţi pentru a lua drumul fregatei.

Nu mai puteam, oh, nu mai puteam să văd ! Am făcut un efort deznădăjduit pentru a-mi muta privirile şi o durere câinească m-a sfâşiat, din creier până-n măduva oaselor. Imaginile cumplite s-au clătinat în jurul meu şi, pentru o fracţiune de secundă, mi s-a părut că regăsesc pământul sub picioare. Apoi am auzit un bubuit înfundat, ca ecoul prelung al unui înspăimântător seism, dar nu erau decât paşii convoiului pe care ai mei îl minau acum, încadrând jalnica turmă. Ştiam că tălpile goale nu puteau produce un asemenea zgomot şi m-am îndârjit, luptând pentru cucerirea eului meu în ciuda spaimei cu care pândeam repetarea cumplitei dureri de adineauri, în ciuda faptului că mă simţeam stors de ultimii stropi de sânge. Încordarea a fost neînchipuit de sălbatică, mi-am muşcat buzele auzind sunetul propriului meu geamăt şi, fără să vreau, am închis ochii.

Întunericul pur m-a despărţit de coşmarul viziunilor, ca şi cum aş fi fost transportat brusc într-o regiune a nefiinţei, într-un imaculat tărâm al liniştei, necunoscând omul şi patimile care-l macină. Am trăit o neasemuită clipă de relaxare (poate că n-a fost doar o clipă, dar după tensiunea dinainte simţeam nevoia unei absenţe totale şi liniştea mi

s-a părut de prea scurtă durată), apoi am auzit din nou paşii convoiului şi, când am deschis îngrozit ochii, m-am văzut numai pe *mine* în ochiul negru al lui Ngala. Palmele lui smulgeau din cutia tam-tamului uruitul înfundat, din ce în ce mai slab, ca agonia unui ecou. Ştie ?

Întrebarea s-a zvârcolit în mine, răscolind straturile abia sedimentate ale neliniştii şi ale ruşinii. Degetele-mi zvâcneau, ca degetele unui sugrumător. Dar a fost de ajuns să-l privesc pentru a înţelege că nu participase la strania incursiune în istoria strămoşilor săi. Începea să se lumineze de zi şi, în vaga rumeneală vestind răsăritul, pielea lui neagră strălucea, de parcă Ngala abia ieşise din baie. O imensă oboseală îi surpase obrajii, numai oboseala... Bătuse fără încetare în străvechiul tam-tam şi, cu ultimele puteri, menţinuse fragila punte sonoră, pe care coborâsem în infern. Dar nu trecuse de porţile infernului, pentru că nu era lnaga.

Sunt sigur că un zâmbet chinuit mi-a întins buzele uscate, încă năucit, Ngala mi-a întors absent zâmbetul şi furtul surâsului, în clipa aceea, mi-a dat un izbăvitor sentiment de uşurare. Poate să vi se pară curios, dar tocmai atunci, *abia* **atunci, mi-am amintit de Jim. Toate spaimele, toată ruşinea iluzoriu alungată îmi ardeau obrajii, când m-am întors către el. Dar nu fusese oare cu mine** *acolo ?*

Ca o mare păpuşă dezarticulată, zăcea cu faţa la pământ.

— Jim ! am strigat, cu o speranţă încă nelămurită.

Ngala abia îşi revenea din epuizarea şi năuceala pricinuită de atâtea ceasuri de efort, aşa că am ajuns înaintea lui lângă Jim, pe care l-am întors cu faţa în

sus. Ca ars m-am dat cu un pas îndărăt, căci ochii lui, redeveniţi cenuşii, mă fixau cu o duritate insuportabilă, *strigau* **o imprescriptibilă condamnare.**

—Nu eu...

Dar n-am sfârşit fraza. Înainte chiar de a rosti cele două cuvinte, pe care teroarea mi le smulsese, am înţeles că numai ochii unui mort puteau avea o asemenea fixitate sticloasă. Am întors capul către Ngala, care se apropia, şi am spus :

—Închide-i ochii...

Pentru nimic în lume n-aş fi vrut să le mai întâlnesc o dată acuzarea. Buzele lui Ngala tremurau. Dar negrul i-a închis ochii şi a şoptii cu o durere ce nu putea sparge pacea din inima mea :

—Şi spus. spus...

Totul îşi recăpătase înfăţişarea obişnuită. Mi-am amintit că Jim mâncase mai mult decât mine din blestemata ciupercă şi am fost sigur că imaginile căpătaseră pentru el o tărie şi **mai zguduitoare, că auzise poate şi cuvintele rostite, glumele şi rugăminţile, de perceperea cărora fusesem scutit. Poate că nu trăise şi ci salvatoarea slăbiciune** a **clipei când încinsesem ochii, rupându-mă de lumea atroce** renăscută **pentru chinul nostru ? Îl cunoşteam destul şi-i** cunoşteam prea **bine convingerile spre a nu înţelege ce** însemnase pentru **el, oricum, retrăirea distrugerii cetăţii** şi, **mai** ales, descoperirea **faptului că cineva din neamul lui contribuise la** ea. Recunoscuse **şi neplăcuta mea asemănare cu principalul erou al acţiunii şi-l identificase? Legendele** despre **străbunicul Noah făceau parte din folclorul** Georgiei

şi duritatea privirilor înţepenite ale lui Jim... Mă acuza **şi** de **moartea lui** Sam? Se **poate muri,** probabil, **de durere şi ură.**

—Ce văzut, alb bun? se tânguia Ngala. Ce gonit viaţa, om lnaga?

Ochii lui Jim erau pentru totdeauna acoperiţi de pleoapele grele.

—Nimic, am spus repede. N-a văzut, ca şi mine, decât nişte umbre... Dar avea inima slabă... bietul Jim !

Am adăugat ultimele cuvinte întâlnind privirile înlăcrimate ale negrului, pentru cu o indiferenţă marcată l-ar fi mirat. Dar de mulţi, de foarte mulţi ani nu mă mai simţisem atât de liber. Era cald şi mi se făcuse foame.

C O N S T A N T I N C U B L E Ş A N

Săgeţile Dianei

El însuşi îi ieşi în întâmpinare. Deschise uşa şi o privi cu un zâmbet larg, prietenesc, pe care Diana îl cunoştea atât de bine. Era emoţionată de această primire familiară, încât abia îşi înclină uşor capul, răspunzându-i la salut. Intră însă sprintenă în biroul larg, inundat de lumina dimineţii şi căută imediat din priviri fotoliul albastru, care nu se afla niciodată în acelaşi loc şi pe care obişnuia să se aşeze ori de câte ori avea prilejul să intre în această încăpere. Profesorul observă gestul degajat al Dianei şi-i plăcu sincer, deşi se gândi numaidecât dacă apropierea aceasta, oarecum intimă, dintre el şi ceilalţi colaboratori ai Centrului n-ar putea avea la un moment dat consecinţe neplăcute. Se gândi dacă nu cumva ar trebui să se poarte mai rece, impunând distanţa cuvenită între el, conducătorul, şi cei ce-l înconjoară. Se gândi dacă n-ar trebui să fie chiar mai sever în susţinerea punctului său de vedere în diferitele împrejurări, fără să mai cerceteze cu atâta insistenţă opiniile celorlalţi, fără a căuta să-i convingă de oportunitatea măsurilor întreprinse de el. Se gândi apoi dacă n-ar fi fost mai nimerit ca şi de data aceasta să fi fost mult mai rezervat faţă de Diana, care, oricum, era atât de tânără faţă de el.

Îi plăcu totuşi felul degajat în care Diana, fără să aştepte invitaţii speciale, se şi aşezase comod în fotoliul acela mare şi albastru, desperecheat de toate celelalte mobile şi mirosind, evident, a bătrâneţe. Nimeni nu se aşezase niciodată pe el (în afară de Diana) şi totuşi nu se îndura să-l scoată din cameră. Îl ştia mereu acolo, niciodată în acelaşi loc, mutat după cine ştie ce capricii sau gusturi ale bătrânei Lala, care, după cum presupunea Şincan, ţinea foarte mult la această mobilă...

Se aşeză alături în scaunul de fibre sintetice şi sună robotul, căruia îi comandă ceva răcoritor şi dulce, apoi o întrebă pe Diana dacă mai dorea şi altceva. Ea refuză, şi robotul dispăru prin uşa îngustă, tăiată în zidul din spatele mesei de lucru.

Şincan o privi cu atenţie pe tânăra sa colaboratoare. Lipsise mai multă vreme de la Centru şi avea impresia că în acest timp se produseseră foarte multe transformări pe care el încă nu le putuse sesiza. Chiar Diana, de pildă, i se părea că mai crescuse, ceea ce la vârsta ei era aproape exclus. Oricum, însă, o găsea schimbată. Nu-şi dădea bine seama cum anume, dar o vedea parcă altfel şi nu ştia dacă trebuie să se încreadă sau nu în impresiile sale.

Diana era una dintre cele mai tinere cercetătoare ale Centrului de producţie cerealieră din D. şi lucra doar de câţiva ani aici. În acest timp se maturizase mult, deşi rămăsese aceeaşi copilă zvăpăiată, ageră şi gata oricând să dea cele mai uimitoare şi tăioase replici, ori să-şi susţină cu încăpăţânare un punct al ei de vedere, fără să cedeze în faţa nici unui argument, chiar dacă îşi dădea seama, în cele din urmă, că n-avea dreptate. A doua zi însă se prefăcea că a uitat totul şi răspundea cu glume oricăror

provocări de a relua discuţia din ajun, nedând astfel nimănui satisfacţie deplină.

Lui Şincan îi plăcea caracterul fetei şi-i plăcea mai ales felul cum se descurca în reţeaua de comenzi, atât de dificilă, a Centrului. Ba era tentat să creadă că n-avusese niciodată un dispecer mai abil şi mai priceput şi că „ştrengăriţa”, cum îi spunea uneori mustrând-o, le cam luase piuitul tuturora.

Nu era deloc uşoară munca dispecerului. Şincan ştia ce înseamnă să ai în mână distribuţia necesarului cuvenit pentru a asigura producţia cerealieră pe o întindere atât de mare de pământ şi tocmai de aceea aprecia felul cum muncea Diana.

Şincan nu scăpa niciodată prilejul de a menţiona că, ştiu eu, cutare sau cutare însemnat om de ştiinţă, sau cutare şi cutare conducător al cutărei instituţii de interes interplanetar a făcut practică sub îndrumarea sa, că drumul spre glorie al acestuia a trecut prin Centrul de producţie cerealieră din D., unde el s-a ocupat cu cea mai mare atenţie de viitorul savant în care întrevedea încă de pe atunci talentul confirmat ulterior. Şi nu spunea toate acestea pentru a se lăuda. El simţea o adâncă mulţumire de pedagog, profesiune pentru care întotdeauna a nutrit o deosebită stimă. Cam la fel o privea şi pe Diana. Ca mâine se va mândri şi cu ea, dar până atunci fata mai avea multe de învăţat aici, la acest dispecerat, înainte de a ajunge, cine ştie ? poate chiar dispecer la Institutul de explorări cosmice.

Robotul reveni, aducând o tavă cu două pahare înalte, în care făcea reflexe un lichid rubiniu mirosind plăcut. Diana sorbi o înghiţitură şi, fără să vrea, îşi linse buzele,

dar, dându-şi scama că el îi observase gestul, râse lăsându-se pe spate în fotoliu.

—E un obicei de când eram mică, spuse, şi nu pot scăpa de el oricât am încercat.

—Poate pentru că mai eşti încă şi acum mică.

— Femeilor le place să fie mereu tinere...

—N-am spus tânără, ci mică, ceea ce este cu totul altceva, o tachină el. N-am dreptate ?

Diana se prefăcu supărată, dar numai pentru o clipă, căci imediat râse din nou, lingându-se pe buze, de data aceasta ostentativ. Şincan râse şi el, ca de o poznă şi uită cu desăvârşire că ea venise cu o problemă ce „trebuia discutată odată şi pentru totdeauna” — aşa i se comunicase că ar fi spus Diana când ceruse să fie primită.

—Ştii, spuse el, când eram mic îmi plăcea şi mie să scot limba ori de câte ori mă necăjea cineva. Nostim, nu? Ce-ai zice dacă m-ai vedea şi acum scoţând limba ?

Diana interpretă aceste cuvinte ca pe o mustrare şi-şi luă imediat un aer şi o poziţie cât se poate de sobra, părându-i rău că-şi permisese poate prea mult. La rândul său, Şincan îşi dădu seama de întorsătura pe care o luaseră lucrurile şi se simţi deosebit de stânjenit; stingherise, fără să vrea, buna dispoziţie a fetei. Se simţea vinovat, şi nu ştia ce anume trebuia să facă pentru a restabili acea atmosferă intimă, plăcută, pe care, neîndemânatic, o spulberase. Câteva clipe se lasă o linişte apăsătoare şi nici unul dintre ei nu găsea cuvintele potrivite pentru a redeschide discuţia. În cele din urma, Diana începu pe un ton oficial.

—Ara venit să discut cu dumneavoastră o problemă deosebit de importantă pentru noi, o problemă care nu mai

poate continua aşa sub nici un motiv. V-am mai spus, v-am mai atras atenţia, dar până acum nu se vede nici un rezultat. Vreau să mai discutăm acum, încă o dată, înainte ca eu să fac un memoriu Direcţiei generale. Nu vreau să consideraţi aceasta ca o ameninţare sau mai ştiu eu cum, dar lucrurile nu mai pot continua, vă rog să mă credeţi.

— Bine, bine. Te cred, fireşte, dar ia stai puţin să văd dacă îmi amintesc despre ce este vorba.

— Este vorba despre...

— Te rog, o opri Şincan cu un gest hotărât, şi Diana îşi lăsă privirile în jos, aşteptând să audă ce va spune, convinsă fiind că el îşi adusese aminte numaidecât, dar că încearcă să câştige timp.

Şincan îşi încruntă sprâncenele. Desigur, era vorba despre bătrânul Teofil. Îşi aducea aminte că, într-adevăr, mai discutase cu Diana despre el. Chiar de mai multe ori, şi nu numai cu ea. Auzise vorbindu-se şi prin alte părţi despre Teofil — nu tocmai în termeni elogioşi. Îşi aminti ultima discuţie cu Diana pe această temă. Era şi atunci nemulţumită de felul cum lucra bătrânul. Desigur, Diana avea dreptate, poate chiar multă dreptate, dar nu depindea totul numai de el, Şincan. La drept vorbind, nici Diana nu pretindea acest lucru, dar el ar fi trebuit să sesizeze Direcţia generală sau să fi vorbit chiar cu Teofil, doar se cunoşteau de foarte multă vreme. Măcar în calitate de vechi prieten şi camarad ar fi putut sta de vorbă cu el, să vadă cum o mai duce, ce gânduri îl preocupă, ce are pe suflet. Trebuia să-i fie destul de greu la vârsta lui cu atâta bătaie de cap la Dispeceratul central al dirijării condiţiilor

climaterice. Ar fi trebuit poate chiar să-i facă o vizită, să vadă în ce ape se scaldă, şi, desigur, lucrurile s-ar fi putut îndrepta. Acum era sigur că nu numai Diana avea obiecţii temeinice împotriva lui, dar şi alţii. Erau, suficiente argumente care să dovedească deficienţele în muncă ale lui Teofil; acum erau, desigur, dar ce făcuse el *până* acum ? De ce nu întreprinsese nimic, doar nu era străin de toate acestea? Se întreba şi nu putea să-şi răspundă. Oare şi alţii au fost tot atât de pasivi, oare şi alţii au lăsat să treacă totul sub tăcere ? Dar el însuşi ? Tăcuse într-adins sau era pur şi simplu o neglijenţă? La această întrebare nu putea să-şi răspundă. Oricum, chestiunea era destul de încurcată. Trebuia să asculte părerea Dianei — care doar de aceea venise — trebuia să vadă mai îndeaproape ce era de făcut, să chibzuiască. Să facă un efort de înţelegere.

—Mi se pare, Diana, că vrei să spui, reluă el discuţia, despre Teofil...

—Într-adevăr.

—Da, mi-am închipuit. Bătrânul a început să nu mai muncească aşa cum s-ar cuveni, altfel spus, nu mai corespunde.

—N-am spus asta.

—Ba da, ba da. Aşa este. Am mai auzit şi de la uliii. Ce să-i faci? Acesta este adevărul.

Şincan clătină din cap cu îngrijorare, apoi o privi pe Diana întrebător, ca şi cum ar fi aşteptat un răspuns definitiv la o întrebare dificilă.

—Da, a îmbătrânit, continuă el, şi vocea îi trăda o tristeţe pe care nu şi-o putea ascunde. Toţi îmbătrânim, odată şi odată. Ce să-i faci ? Se adună anii încetul cu

încetul şi...

Şincan făcu un gest larg, cu braţele deschise, a neputinţă. Diana simţea tulburarea profesorului. Ştia că mai demult, cu ani şi ani în urmă, Şincan studiase sub îndrumarea lui Teofil şi că între cei doi se legase o prietenie de care îşi aduceau cu drag aminte. Dar n-avea încotro. Munca nu admitea compromisuri.

O vreme tăcură amândoi. Diana sorbea încet din paharul cu băutura răcoritoare şi aştepta ca Şincan să vorbească. Dar acesta rămăsese într-o atitudine de contemplare, amintindu-şi, probabil, cine ştie ce întâmplări de demult, care i-l evocau pe Teofil. În cele din urmă se hotărî să înceapă să vorbească, să-i arate profesorului cum anume mergeau treburile, că, într-adevăr, ele nu mai puteau continua astfel, sub nici un motiv.

—Ştiţi, începu Diana, cred că a obosit. A devenit pripit şi nervos, mai ales în ultima vreme. Aproape că nu te poţi înţelege cu el. Să vedeţi ce se întâmplă. Aveam planificate, de pildă — asta s-a întâmplat chiar în luna trecută — şase zile ploaie de gradul doi. Perfect. Patru zile a curs într-una, conform indicaţiilor. În a cincea zi, cercetătorii de teren ne semnalizează că solul a ajuns la un anumit grad de saturaţie şi că plantelor le este suficientă această umezeală. Iau legătura cu Dispeceratul central al dirijării condiţiilor climaterice şi vorbesc cu Teofil. ,,Uitaţi-vă care e situaţia — îi spun aşa şi pe dincolo — nu mai avem nevoie de ploaie în ziua a şasea. Să fie suspendată.” El parcă era absent. Mă asculta, dar nu înţelegea nimic. Îi repet şi dintr-o dată se enervează. „Nu se poate — zice. Atât este planificat, atât vă dăm. Altă dată să fiţi mai atenţi.” Şi mi-a închis videofonul în nas, iar ploaia a continuat să cadă

toată ziua următoare.

Pe măsură ce vorbea, Diana se înfierbânta tot mai mult. Prindea chef de discuţie şi simţea cum sângele îi năvăleşte în obraji.

—Altă dată, continuă ea, aveam la noi al treilea soare mic. Dogorea, nu alta, dar era prea mic şi trebuia să-l tot plimbăm de colo-colo ; îl jonglam ca la circ. Iau legătura cu Teofil: „Nu puteţi să ni-l schimbaţi? întreb. E prea mic. Daţi-ne unul mai mare sau mai daţi-ne unul. Oricum, avem nevoie pentru o durată mai lungă”. Era plictisit şi fără nici un chef. Zice: „Ce soare vă era planificat?” „Al treilea mic“ — îi răspund. „Şi nu-l aveţi pe acela?” „Ba da, dar dacă ne mai daţi unul ori ni-l schimbaţi cu altul mai mare, în câteva zile terminăm totul. Altfel o lungim iarăşi.” „Da...“ — zice el şi cade pe gânduri. Apoi, într-un târziu, adăugă: „Nu-i vina mea. Asta era scris, asta v-am dat. Dacă o lungiţi, treaba voastră!“ Mi-am ieşit eu din răbdări: „Adică pe dumneata nu te interesează ce facem noi aici? Adică îţi este indiferent dacă realizăm cinci sau şase producţii anuale ?” „Ştii — mi-a replicat el cu un calm de-ţi venea să mori — pe mine să nu mă iei aşa... Eu îmi execut corect munca. Apoi, dintr-o dată, s-a enervat groaznic şi mi-a strigat în aparat: Nu vreau să mai discut nimic. Mă auzi dumneata?” Şi-a mai continuat pe tonul acesta fără ca eu să pot interveni cumva. Apoi, bineînţeles, mi-a luat legătura. Auziţi, el lucrează corect. Ce nu pot suferi eu corectitudinea aceasta. Mai bine să lucreze prost decât corect. Corect! Asta înseamnă să nu mai judeci, să nu înţelegi nimic din tot ceea ce se întâmplă în jurul tău, să fii o maşină care acţionează după cum apeşi pe butoane. Asta face el, munceşte corect.

Diana se înfuriase de-a binelea. Își îndreptă o şuviţă de păr ce-i cădea mereu pe frunte şi se adânci şi mai mult în fotoliul albastru.

— Ce era să fac? continuă ea. Iau legătura cu Centrul de producţie cerealieră din I. Discut cu dispecerul de acolo, îi explic situaţia şi el înţelege. Ştiam că le era repartizat primul mare soare artificial şi că, începând cu ziua următoare, celor din T. le fusese repartizat primul soare mic artificial. Le propunem să-l centreze în aşa fel pe cel mare, încât să acopere ambele teritorii, doar sunt foarte apropiate, vecine, ştiţi, nu ? Iar pe cel mic să ni-l dea nouă. Ei sunt de acord. Vorbesc şi cu cei din T., sunt şi ei de acord. „Ei bine — le spun — anunţaţi-l pe Teofil că renunţaţi, iar eu am să i-l cer anume.” Perfect. Ştiţi însă ce a făcut Teofil ? L-a trecut în rotaţie pasivă. „Păi bine, omule — i-am strigat — nu ţi-am spus că noi avem nevoie de aşa ceva ?“ „Ba da — mi-o tăie el — dar nu eraţi planificaţi şi atunci...” „Atunci ce ?“ „Atunci l-am trecut în rotaţie.” „Mă rog, fie şi aşa, m-am învoit eu, dar acum ştiţi că-l solicităm, l-au cedat anume, aşa că fiţi bun şi scoateţi-l din rotaţia pasivă şi plasaţi-l încoace.” „Nu se poate.” „Cum nu se poale?” „Dar ce crezi dumneata — zice Teofil — că eu nu am altceva mai bun de făcut decât să mă joc de-a sorii? Unul mai vrea, altul renunţă, unul zice să-l mut mai încolo, unul mai încoace. Ce crezi dumneata că sunt eu aici ? De ce n-ai spus clar de la început ? Acum gata. Mai ai şi vreo altă problemă ?” Asta era culmea, curată obrăznicie. Nu pot să-mi dau seama de ce face toate acestea. Nu pot să cred că din rea voinţă. E însă când nervos, când distrat şi prea lucrează corect. Auzi, corect ? ! răbufni Diana. Şi astea sunt aşa, dificultăţile mai

rare totuşi. Dar de cele zilnice, fleacurile, nici nu mai vorbesc. Atunci cu vântul, ţineţi minte? În loc de sud-est ne-a dat nord-est. Zicea că la el în grafic aşa e trecut. Ne-a suflat vântul o zi întreagă de ne-a umflat nu alta, până când am luat legătura cu Direcţia. Dar ce să mai lungesc vorba. Vi le-am mai spus şi altă dată, le ştiţi şi dumneavoastră foarte bine. Aşa nu mai merge. Trebuie să existe o soluţie.

— Da, trebuie luate măsuri, spuse tărăgănat Şincan. Dar crezi oare că este chiar atât de simplu şi de uşor? Este vorba doar despre un om. Şi apoi ce măsuri ar fi de luat? Să-l discute în consiliu? Să-l înlăture pe Teofil? Ştiu eu, ar fi şi aceasta o soluţie. La drept vorbind, nici nu-i treaba mea. Eu ar trebui doar să sesizez Direcţia şi să fiu împăcat cu gândul că sarcina mea a fost îndeplinită. Dumneata ce spui ?

Diana îl privea atentă. Îşi simţea faţa arzând şi nu ştia ce anume să spună. Tăcea. Tăcea şi Şincan.

În încăpere se lăsă o linişte apăsătoare în care numai bătăile ceasului electronic se auzeau, marcând monoton secundele. Diana, strânsă pe marginea fotoliului, care acum i se părea enorm de mare, îl privea cu insistenţă pe Șincan. Se vedea limpede că nu era indiferent faţă de ceea ce auzise, că îi dădea dreptate ei, dar în acelaşi timp căuta ceva, poate ceva care să-l absolve într-un fel pe Teofil. Nu voia circumstanţe atenuante. Faptele erau fapte şi nu încăpea nici o îndoială asupra autenticităţii lor. Oare Teofil ce avea de spus în această chestiune? Ce credea el despre tot ce se spune în legătură cu felul său de a munci? Astfel de întrebări îl frământau pe Șincan. Diana încerca să-i prindă firul gândurilor, să-l înţeleagă. Privindu-l atentă, îi

descoperi pe frunte o cută adâncă ce-i trecea severă până între sprâncene. Nu-l văzuse poate niciodată astfel.

În cele din urmă Şincan se ridică şi începu să se plimbe cu paşi mari şi rari de-a lungul camerei, oprindu-se din când în când în dreptul geamurilor ce dădeau spre câmpia largă a fluviului D. Lanurile erau în pârg. Aurul lor strălucea încremenit în lumina puternică a soarelui. Cât vedeai cu ochii, întinderea era netedă, fără nici o ridicătură, fără nici un obstacol. O vastă întindere de aur. În minte îi veni acea uriaşă mare de aur împietrită peste care călcase uluit de emoţie în escala sa pe Laniana, planeta aceea îndepărtată, unde fusese trimis imediat după absolvirea institutului. Acolo îl cunoscuse pe Teofil. „Eu sunt Regele Midas! se prezentase el. Pe tot ce pun mâna aici este de aur. Nu-i aşa că e minunat ca totul în jurul tău să fie de aur?“ îl privea cu oarecare sfiala şi chiar cu neîncredere. Tonul cu care se prezentase acesta era ironic, iar cuvintele purtau o evidentă nuanţă batjocoritoare. Înalt, uscăţiv, cu mişcări largi, călca deşirat pe întinderea aceea de un galben auriu strălucitor, ca un trubadur romantic, privind cu ochi dispreţuitori depărtările lipsite de înălţimi proeminente ale planetei. Se afla de câţiva ani pe Laniana, împreună cu alţi cinci colaboratori, pentru întocmirea documentaţiei planetei, care, spunea Teofil, „nici măcar nu este de aur. Te înşală doar cu strălucirea ei, îţi fură vederea şi atâta tot. O simplă tinichea ce străluceşte în bătaia razelor unui soare prea puternic. Iată o planetă de o rară banalitate !” De fapt n-avea dreptate. Îl plictisea numai. Îl înfuria monotonia vieţii pe Laniana, care, pe lângă faptul că nu era nici prea mare, avea o formă aproape sferică, un relief neted până la

perfecţiune. „Încep să urăsc perfecţiunea” — spunea Teofil şi zile întregi se închidea în laborator, aplecat peste analize, numai pentru a nu ieşi să vadă iarăşi şi iarăşi aceleaşi întinderi încremenite, de un galben auriu, nepermis de plane, fără munţi, fără văi abrupte.

Pe Şincan îl primise cu ironie. „Ce nevoie avem noi aici de un astrobiolog ? Cam ce ai vrea dumneata să studiezi aici? Plante? Ei bine, află că nu sunt mai mult de zece specii. Vietăţi? Şi mai puţine. Chimişti mai avem doi. Ce-o să faci aici, nu-mi pot da seama. Dar, în sfârşit, dacă te-au trimis, fii bine venit. Mai rămânem şi aşa vreun an şi plecăm. Abia aştept ziua aceea.” Se împrieteniseră însă repede. Teofil era un om de o mare capacitate intelectuală şi cu o rară voinţă de muncă. Studiase fizica astrală şi fusese mulţi ani asistentul unui cunoscut savant în vremea aceea, la Universitatea din W. Dar nu-i prea plăcuse să stea mereu în acelaşi loc, în acelaşi oraş, să asiste mereu la aceleaşi cursuri pe care începuse să le înveţe pe de rost. Zborurile interplanetare efectuate în timpul studenţiei ca practicant pe lângă unele expediţii de maro amploare îi cuceriseră inima. Gândul îi era mereu la zborurile acelea prin spaţiile siderale şi într-o zi renunţă la cariera universitară şi ceru să fie trimis în expediţii, dacă era posibil, chiar în afara sistemului solar. Dacă se putea şi mai departe, cu atât mai bine. Cutreierase apoi planetele din constelaţiile apropiate, ajunsese până spre Lebăda, făcuse comunicări ştiinţifice de o deosebită valoare, descrisese câteva mecanisme ale fizicii interastrale, cu alte cuvinte, devenise într-un fel o personalitate. Dar îi plăceau distanţele mari. Pleca de obicei în cele mai depărtate expediţii care durau uneori zeci de ani. Se întorcea de

acolo, stătea puţin pe Pământ şi-şi lua iarăşi zborul. Se obişnuise să „hoinărească” printre stele, cum spunea el, şi o patimă a marilor distanţe îl cuprinsese cu desăvârşire. Dar prea plecase mult. Anii lui treceau greu, de câteva ori mai încet decât pe Pământ. Se simţea mereu tânăr, deşi vârsta lui terestră devenea tot mai impresionantă. Pe Pământ se perindaseră câteva generaţii de oameni pe care el nu apucase să-i cunoască decât în graba scurtelor popasuri dintre două zboruri. Reîntors la cuib, de fiecare dată se simţea tot mai străin, mai singur, deşi nu erau puţini aceia care se interesau de el. Totuşi viaţa de pe Pământ se schimbase mult. Însăşi imaginea lumii, al cărei sol era în Univers, devenise alta decât cea pe care o purta sufletul său, în inima sa. Şi astfel începuse să se simtă depăşit. Dar pe măsură ce trecea timpul se deştepta în el o mare nostalgie după Pământul natal, pe care cu greu şi-o putea stăpâni. Şi totuşi cât de dureroase erau pentru el întoarcerile pe Pământ, după care tânjea, ani în şir, rătăcit printre stele, pentru ca o dată ajuns să pună din nou piciorul pe el să se simtă străin, să nu-şi găsească locul nicăieri şi să vrea din nou să plece. Acolo, printre îndepărtatele stele ale lumii cereşti, se simţea mai pământean ca oriunde.

Ieşea uneori noaptea să se plimbe. Mergea până departe în imensul deşert auriu. Se oprea acolo, lângă o uşoară ridicătură acoperită cu un strat subţire de plante alburii, asemănătoare muşchilor sau lichenilor din regiunile nordice ale Pământului. Se întindea pe spate şi privea stelele. Ore în şir stătea nemişcat privind marea boltă cerească. Uneori îl apucau zorile. Atunci se întorcea tăcut şi o melancolie bolnăvicioasă punea stăpânire pe el

câteva zile în şir. Nu era chip să-l mai poţi antrena în vreo discuţie. Lucra în neştire, fără să ia în seamă pe nimeni şi nimic. Oamenii se obişnuiseră cu felul său de a fi şi nu-l tulburau, îi purtau respect şi multă, foarte multă grijă.

Într-una din nopţi, Şincan n-avea somn. Îl copleşeau amintirile frumoase ale studenţiei petrecute la W. Îşi amintea de fata aceea căreia îi făgăduise că se vor căsători de îndată ce se va întoarce de pe Laniana. O, câte gânduri nu te copleşesc acolo, departe de toate, singur într-o lume a tăcerilor şi a nemişcării.

Se ridică din pat şi ieşi. Afară era noapte senină, străvezie. Ciudat, se gândi, pe Pământ în nopţile cu lună totul e învăluit într-o lumină mătăsoasă, argintie, iar pe cer sunt atât de puţine stele. Aici era altfel. Reflectată în oglinzile strălucitoare ale scoarţei, lumina galben-portocalie într-o aureolă fosforescentă ce iradia fantastic profila pe orizont siluete mişcătoare de umbre. Pe cer erau puzderie de stele şi aerul parcă vibra sonor. Totul îţi crea senzaţia visului a irealului. Copleşit de spectacol, nici nu-şi dădu seama cât de mult se îndepărtase de clădirile Staţiunii în acel pustiu de aur. Mergea cu paşi leneşi, cu gândurile învolburate, privind cerul, mereu cerul. Deodată însă în depărtarea ţinutului i se păru că cineva sau ceva, înalt, se clătina în adierea subţire a unui vânt de noapte. Se cutremură de emoţie, de spaimă, de bucurie.... La început ezită, dar simţea că ceva îl atrage într-acolo. Poate totuși planeta era populată... Mintea începu să-i lucreze cu febrilitate. Mări paşii din ce în ce mai mult. Aproape

fugea. Distanţa i se păru enormă şi clipele treceau încet — adevărate veşnicii. Deodată însă totul se nărui în imaginaţia sa aprinsă. Recunoscu în umbra aceea silueta lui Teofil. Cum de nu se gândise de la început ?

Cum de nu-şi dăduse scama? Se opri brusc. Nu trebuia să-l tulbure. Şi apoi nici nu ştia cum anume l-ar fi primit alături într-o asemenea noapte. O vreme rămase locului, apoi se întoarse şi, cu paşi nehotărâţi, se îndepărtă încet. Era însă prea târziu. Teofil îl văzuse şi acum îl striga. Nu-l recunoscuse, nu-şi dăduse seama care anume dintre cei şase membri ai expediţiei era, dar îl chema, îi chema cu voce hotărâtă ce nu permitea refuzul. O clipă Şincan voi să fugă, dar îi fu ruşine. Să nu creadă cumva Teofil că-l supraveghea, că îl puseseră anume ceilalţi să-l urmărească şi se apropie încet de locul acela acoperit cu licheni alburii, care distona în contextul auriu al întinderii.

—A, tu erai, biologule... vorbi Teofil fără ca Şincan să-şi poată da seama dacă se mira ori era numai dezamăgit de prezenţa sa.

—Da, eu sunt. Te aşteptai să fie altcineva ?

—Ştiu eu, poate într-adevăr aşteptam pe altcineva. Aici nu m-ar mira să se petreacă minuni. Dar, vezi bine, cine putea fi altul decât tu ?

Vorbele îi erau stranii sau poate aşa i se păreau lui Şincan. Se apropie mai mult de Teofil. Îl privi în tăcere, apoi se aşeză lângă el şi spuse :

—Ce ciudat eşti, Teofil.

—Găseşti ?

—Desigur. Te porţi ciudat, vorbele taie sunt de multe ori stranii, cu tâlcuri ascunse, parcă ai fi de pe o altă

planetă.

—De pe o altă planetă... repetă Teofil abia şoptit. Dar poate că sunt într-adevăr de pe o altă planetă. Umblând ani în şir, prin spaţii, capeţi tu însuţi ceva din neliniştea lor în felul de a fi, de a te purta ? Şi nu crezi că tot cercetând atâtea planete, mereu altele şi altele, poţi să pari la un moment dat tu însuţi ca venit de pe o altă planetă ?

Vorbea rar. Cuvintele aveau o sonoritate a lor aparte, profundă şi gravă, vocea îi era caldă şi plăcută, iar el părea emoţionat. Nu-l privea. Continua să se uite pe cer ca şi cum ar fi vrut să desluşească acolo ceva, o taină poate, pe care o urmărea de atâta vreme.

—Ştii la ce mă uit ? întrebă aproape brusc, întorcându-se spre Şincan şi căutându-i privirea. E un obicei al meu ca oriunde m-aş afla, în această imensitate pe care noi o numim Cosmos, să caut cu privirea Pământul. E absurd să încerci, de la o asemenea distanţă, să vezi o planetă căreia îi dovedeşti existenţa numai prin calcule. E absurd să crezi că ai putea s-o vezi cu ochii liberi. Şi totuşi eu o văd uneori. Văd Pământul, cu zăpezile polare, cu brâul de foc al Ecuatorului, cu oamenii care îi populează fiecare ungher, cu vietăţile şi plantele sale. Îţi dai seama ce înseamnă asta? Să vezi toate acestea de aici, şi nu numai de aici. Le-am văzut de pretutindeni. Dar le-am văzut aievea, înţelegi? Îţi dai seama ce înseamnă aceasta? Ţie nu ţi s-a întâmplat niciodată ?

Şincan clătină din cap. Îi părea rău că-l tulburase pe Teofil în această noapte, dar se bucura că simţea şi el aceeaşi dorinţă de a regăsi acolo, printre stele, Pământul.

—Dar nici n-ai avut când, reluă Teofil. Până acum abia dacă ai ieşit o dată sau de două ori din sistemul solar. Pe

când eu...

Mult timp nu-şi mai spuseseră nimic unul altuia. Fiecare rămăsese cu gardurile sale. O singură dată Teofil tresări când o stea alunecă din înaltul cerului, lăsând în urmă o dâră ascuţită de lumină. Şincan zâmbi. Era întuneric şi Teofil n-avea cum să-i surprindă zâmbetul. Nu ştia de ce îi venea să râdă, să râdă cu hohote. Simţea în piept un tremur nervos şi abia se putea reţine să n-o rupă la fugă. Nu-şi dădea seama de ce, dar se simţea ca în copilărie, când cerul îl tulbura stând în fiecare seară şi privindu-l prin geamurile larg deschise.

—Câte asemănări sunt aici cu Pământul, spuse Şincan. Noaptea cerul e înstelat, cad stele şi e o atmosferă plăcută încât ai tot respira aerul acesta pe care, la drept vorbind, nici nu te-ai mira să-l ştii şi pe el auriu. Încolo e aproape ca pe Pământ...

Teofil nu-l mai privea. Asculta numai şi clătina din cap a îndoială.

—Pământul... şopti el. Apoi repetă de câteva ori cuvântul, la intervale mari. Pământul... Pământul...

Se ridică încet şi o porni agale înapoi spre Staţiune. Merse aşa o vreme până se îndepărtă de-a binelea. Atunci se întoarse şi-i făcu semn cu mâna.

— Hei, tu nu vii? Vino, e târziu. O să ne prindă zorile pe aici. Şi când Şincan fu mai aproape, Teofil zise cu aceeaşi voce cu care vorbise atunci, la prima lor întâlnire : Să nu afle ceilalţi că am fost în noaptea aceasta pe Pământ. Ne-ar crede nebuni, mai ştii ?

De atunci între ei s-a legat o prietenie din ce în ce mai strânsă. Nopţi întregi cutreierau planeta privind cerul înstelat, foarte rar acoperit de nori, discutând despre

Pământ. O, cum iubea Teofil Pământul, cu câtă patimă! Şi cu cât îl iubea mai mult cu atât se simţea mai îndepărtat de el. Din dragoste pentru el plecase în depărtările stelare şi, totuşi, numai depărtarea era aceea care îl lega de Pământ cu fire nebănuit de puternice. Dar, după expediţia din Laniana, n-a mai urmat decât o singură plecare. Au mai trecut câţiva ani şi Teofil s-a întors pe Pământ. De data aceasta avea să rămână aici multă vreme, să muncească printre semenii lui, pământenii. Consiliul zborurilor interastrale hotărâse ca Teofil să fie retras din reţeaua activă a exploratorilor. L-au numit la Centru de pregătire a zborurilor cosmice, iar după numai câţiva ani a fost trecut într-o altă muncă şi aşa schimbă câteva locuri, câteva profesiuni, ani la rând, până când ajunse dispecer principal la Direcţia de coordonare a condiţiilor climaterice, căci nu putea concepe să se retragă definitiv din activitate.

De toate acestea îşi aminti Şincan privind lanurile aurii, întinse până departe. Când îşi reveni din gânduri se întoarse spre fotoliul albastru, dar Diana nu se mai afla acolo. Plecase. Nici nu simţise când. Rămăsese singur în încăpere. Aceasta îi dădea senzaţia că ar fi fost chiar atunci pe Laniana, de unde abia se întorsese. Privi ceasul. Era încă devreme. Ziua abia trecuse de jumătate. Se aşeză la birou şi răsfoi foile calendarului. N-avea chef de lucru. Privea distrat cifrele scrise cu litere groase şi mari pe fiecare filă, când îi veni în minte o idee : Ce-ar fi dacă ar pleca chiar acum la Teofil, să vorbească cu el ? O clipă stătu în cumpănă, apoi se hotărî. Anunţă că va lipsi două zile şi se grăbi spre aeroport, unde avea avion peste o oră spre M., unde-şi avea sediul Direcţia.

Călătoria i se păru extrem de lungă. Timpul trecea cu o

încetineală de-a dreptul enervantă şi când, ajuns pe aeroportul din M., îşi dădu seama că, de fapt, toată călătoria nu durase decât trei sferturi de oră, aproape că nu-i veni să creadă. Ziua era pe sfârşite, şi Teofil nu putea să mai fie la Dispecerat. Era, desigur, acasă.

Teofil, care ţinea să fie înconjurat de elemente ale unei vechi atmosfere terestre, familiare lui, locuia într-o vilă la marginea oraşului, tocmai în partea opusă aeroportului, şi drumul până acolo trecea prin centru. Străzile erau aglomerate, şiruri întregi de maşini alergau cu viteze ameţitoare şi pe nesimţite luminile oraşului se aprindeau, colorate într-o plăcută armonie, de-a lungul magistralelor ce se deschideau în toate direcţiile. Şincan privea prin fereastra maşinii fără a-şi concentra atenţia asupra vreunui lucru anume. Se surprinse cu mirare în această ipostază şi se ruşina. Îi păru bine că se afla singur în maşină, şi că nu-l auzise nimeni. Singurătatea acestor câteva minute îi făcu bine. Îl tulburaseră amintirile şi acum putea să se reculeagă. Trebuia chiar să se reculeagă înaintea unei discuţii care nu putea să-şi imagineze în ce fel avea să decurgă. Ce anume îi va spune lui Teofil? Cu ce va începe? Nu se gândise încă şi nici nu mai avea când. Maşina alerga foarte repede, iar el trebuia să fie cât mai calm, cât mai liniştit în seara aceea. Trebuia.

Vila era înconjurată cu pomi tineri, cu arbuşti care încadrau geometric rondurile cu flori. Seara, cu penumbrele ei, transforma totul, dând un uşor aer romantic aşezării.

Teofil se afla în bibliotecă. Aşezat la masa de lucru, studia un itinerar astral în faţa unor hărţi uriaşe, colorate în albastru, pe care linii galbene şi roşii se împleteau ca un

păienjeniş.

Vizita lui Şincan îl surprinse. Îşi strânseră mâinile cu afecţiune, se cercetară din priviri, ca după o lungă absenţă, încercând fiecare să descopere la celălalt urmele pe care timpul le lasă necruţător pe chipurile omeneşti. Vizita aceasta inopinată îi făcu într-adevăr o surpriză plăcută lui Teofil. Îl invită să ia loc şi-i pregăti numaidecât, după o veche rețetă, o băutură aromitoare din cocos.

Discuţia se închegă lesne. Şincan povesti călătoria sa de studii, apoi vorbiră despre ultimele cercetări în domeniul creşterii producţiei cerealiere şi aşa mai departe, până când Teofil întrebă cu un aer voit misterios :

— Ce crezi tu, ce surpriză ţi-aş putea face acum ?

— Habar n-am, răspunse Şincan.

— Gândeşte-le totuşi. Ce crezi că am de gând să fac, şi încă foarte curând ?

Şincan, presimţind o alunecare tocmai spre subiectul discuţiei pe care ar fi dorit să o lanseze el, pentru a-i reveni lui iniţiativa şi puterea de a controla, încercă să devieze răspunsul.

— Ştiu eu ? Te pomeneşti că vrei să te însori.

— O, nu, risc Teofil. Acum e prea târziu. La ce mi-ar mai trebui o soţie? Mireselor le stă bine să fie tinere. Dar nici o fată tânără nu mă vrea de bărbat. Pe cele mai în vârstă nu le vreau eu, chiar aşa îmbătrânit cum sunt.

— Ei, lasă că nu arăţi atât de îmbătrânit! protestă Şincan. Şi apoi, orice s-ar zice, arăţi incomparabil mai tânăr decât ţi-ar cere vârsta terestră. Am sau nu dreptate?

— E drept ce spui tu, numai că pe mine au cam început să mă lase puterile. De fapt, aici e şi surpriza. Vreau să mă retrag pentru o vreme din activitate. Mi se oferă o

posibilitate plăcută. Schimb vila asta de aici cu una, ce-i drept mai mică, dar mai pitorească, în munţii A. O să stau toată ziua cu nasul în cărţi. Când o să mă plictisesc, o să merg la vânătoare. Nu departe de vilă se află un parc natural, amenajat special pentru asta. O să merg la pescuit. O să fac excursii... Ce zici? Frumos, nu? Dar nu aşteptă răspunsul lui Şincan că se grăbi să adauge : Aceasta, desigur, numai pentru o perioadă de timp. Apoi vreau să-mi reiau munca. Ori la Direcţie, ori în altă parte. Acum trebuie să fac o pauză, să plec undeva. Înţelegi"

Şincan îl privea bănuitor. Simţea ceva fals în această bucurie pe care Teofil ţinea cu tot dinadinsul s-o afişeze. Se gândea: „Oare, într-adevăr, aceasta este soluţia pe care trebuie să o aleagă Teofil? Şi-a dat seama de felul nesatisfăcător în care munceşte ori i-a spus cineva ceva în acest sens şi el a ales această cale ?“ Era sigur că plecarea în munţi Teofil nu o alesese de plăcere. Era chiar sigur că nu-i convenea, îl cunoştea doar. Şi totuşi aceasta era singura cale ? Nu, nu se putea. Teofil nu putea trăi fără o activitate precisă. El nu trebuia să se retragă din activitate. Trebuia găsită o altă soluţie. Scoaterea la „pensie" ar fi o prostie. Trebuia să i se ofere ceva. Să i se sugereze. Ceva care să-i placă, să-l pasioneze. Oricum, Teofil a făcut atât de multe lucruri măreţe în viaţa lui. Nici aşa nu se putea. Trebuia găsită o altă muncă, o... altă plecare. Dar nu acolo. Poate... Şincan tresări la un gând. Se îndreptă de spate şi-l privi fix pe Teofil. Se emoţionase de propria lui idee şi ar fi voit să ştie dinainte cum o va primi bătrânul astronaut.

—Ştii la ce m-am gândit? întrebă el. N-ar fi mai bine să pleci... să pleci într-o expediţie, undeva, cât mai departe?

Poate acolo va fi mai bine. Poate acolo e menirea ta să fii mereu...

Faţa lui Teofil se împietrise. Privirile îi deveniseră aspre şi reci, iar buzele îi tremurau nervos. Şincan îşi dădu seama că lovise acolo unde Teofil era mai sensibil, îi păru rău de ce spusese, dar era prea târziu. Căuta ceva cu care să repare greşeala, dar, negăsind nimic, spuse:

— Ştii, asta este părerea mea. Şi nu numai a mea.

— Şi a mai cui, Şincan ?

— Şi Diana spune că ar fi mai bine dacă ai pleca.

— Diana ? întrebă Teofil. Cine este această Diană ?

— Cum, n-o ştii ? Fata aceea, dispecera de la Centru nostru, zvăpăiata aceea, fată bună altfel, o fată minunată...

Şincan se opri îngrozit. «Am spus ceva ce nu trebuia să spun niciodată. Apoi Diana... De ce am spus că Diana... ea nu a vrut niciodată ca Teofil să plece. Aceasta a fost ideea mea. Îmi venise în minte acum, nici nu mă gândisem bine la ea. Dar este o prostie. Sigur că da. Este o prostie pe care n-ar fi trebuit s-o spun pentru nimic în lume. De ce n-am avut însă curajul să spun deschis : „Uite, asta cred eu. Tu ce zici ?“ De ce am amestecat-o aici pe Diana ? Sunt un om de nimic, fără caracter...»

Teofil stătea nemişcat în scaunul său masiv, privind fără ţintă hărţile aflate pe masă. Stătu aşa multă vreme.

Îl auzea pe Şincan vorbind, dar nu-şi putea da seama ce spune. Nu putea desluşi nici un cuvânt, ca şi cum totul s-ar fi petrecut în vis. Totul în jur se învârtea, şi el nu avea tăria să se clintească. Într-un târziu se ridică încet de la masă şi-i întinse mâna lui Şincan.

— O să mă mai gândesc la ceea ce mi-ai spus. Poate, într-adevăr, Diana are dreptate. Săgeţile ei şi-au ajuns

ţinta, nu degeaba era ea zeiţa vânătorii. Da, da, cred că, într-adevăr, ar fi mai bine dacă aş pleca undeva foarte departe. Poate pe Laniana, ce zici ? Tu spuneai că acolo totul este aţii de asemănător cu Pământul. Iţi mai aminteşti? Poate Diana are lotuşi dreptate. Am sa mă mai gândesc, dar cred că aşa am să fac. Am să plec pe Laniana...

Îi strânse mâna şi se îndepărtă încet. Şincan rămase singur. Simţea strângerea uşoară a mintii lui Teofil şi în palmă îi mai rămăsese urma rece a degetelor bătrânului prieten. În faţă îi apăru chipul Dianei, privindu-l cu ochi mari, albaştri. Simţea privirile ei cum îl fixează aspre şi nu putea să scape de această imagine. Capul îi vâjâia, era trist de parcă ar fi auzit „Imnul despărţirii de planetă”. Se lasă pe scaunul masiv din spatele mesei, în faţă hărţile cerului îşi pierduseră orice sens pentru el.

GRIGORE DAVIDESCU

Îndârjire

Câteva cuvinte de recomandare fuseseră inutile. Numele nu i-l reţinuse, iar profesiunea i-o citea pe figură, pe figura aceea în acelaşi timp senină şi frământată... Furtunile, ce-i răscoliseră lumea gândurilor şi le înscriseseră în litere de riduri pe fruntea lui mare, nu mai răzbiseră în afară. În jurul său nu radiau într-adevăr docil senina stăpânire de sine, siguranţa şi nădejdea : siguranţa într-un sprijin şi nădejdea într-o vindecare. Vădit că era medic. După vârstă, un medic din alte vremi, din trecutul secol. Iar graiul îl arăta că vine din fundul unui colţ de Moldovă...

Şi asistentul medical, care veghea de ore la căpătâiul cosmonautului bolnav, simţea o mulţumire descifrând fizionomia vizitatorului ce străbătuse clinica până acolo.

Bătrânul, ivit cine ştie cum, îi devenise din primele momente simpatic. Poate şi fiindcă îi ascultase atent şi tăcut cele vrute şi nevrute, pe care el, asistentul, i le înşirase cu volubilitatea tinereţii.

— ...În ultimele trei ore, nici o modificare, nici un semn nou. Aceeaşi letargie : o somnolenţă întretăiată de leşinuri, pentru care automatul biostimulant este reglat să intervină de fiecare dată.

Într-adevăr, nu numai o singură prezenţă omenească veghea trupul cosmonautului. Ci o întreaga uzină de

seringi pneumatice, ace electrografice oscilând leneş pe cadrane multicolore, ochi electronici în stare să declanşeze intervenţii „reflexe”... Cosmonautul zăcea pe patul confortabil, sub plapuma tradițională. Pelicule, ascunse sub reci ochi de cristal, îi înregistrau orice tresărire.

Dar „luxul” de aparatură a medicinii noului secol era inoperant. Boala rămânea necunoscută. Nici ce era, nici ce i-o cauzase... Iar bătrânul părea că dă importanţă fiecărui cuvânt din cele multe şi grăbite ale asistentului medical.

—...Imediat după aterizare a fost condus la serviciul de carantină cosmică, aici în institutul cosmodromului. A fost o aterizare teribilă !...

Detaliile defecţiunii trenului de aterizare îl interesau mai puţin pe bătrân, care îşi pironi acum privirea pe fruntea omului care zăcea alături. Da ! O roşeaţă fugace împurpurase brusc ici şi colo albeaţa frunţii şi pieptul cel larg. Bătrânul privea petele care se şi ştergeau văzând cu ochii, tot atât de grăbite precum se şi iviseră. Probabil că numărase în gând, fiindcă, atunci când şi ultima pată dispăruse — cu totul neobservate de tânărul asistent vorbăreţ — bătrânul vizitator murmurase ca pentru sine : „trei minute”...

O erupţie de trei minute durată ! Despre aşa ceva nu se pomenea în istoria medicinii...

Dar asistentul trăncănea mai departe :

—...Nici nu mai puteau să-l scoată din navă, din cauza exploziei. Uşa se făcuse armonică. Când s-a strecurat afară a fost cât pe-aci să cadă cu coşul pieptului într-un colţ metalic, ca într-un pumnal. Mai-mai să-şi sfâşie costumul de scafandru...

—Va trebui să vedem dacă nu i-a fost împuns

costumul... murmură bătrânul.

Cu un zgomot surd, unul dintre revolverele automate de injectare percutană îşi descărcase doza periodică, scoţând încă o dată bolnavul dintr-un leşin...

Dar ceea ce îl impresiona pe bătrân („medic de tip vechi”, cum fusese caracterizat) asistentul nici măcar nu lua în seamă.

—A făcut şi febră ?

—Ardea niţel când i-am scos scafandrul, cred că din cauză că-i era cald, deoarece avea şi câteva bobiţe roşii pe corp...

—De urticarie ?

— Nu-u, o urticarie era gata să facă după vreo jumătate de oră, după ce a mâncat. M-am şi gândit atunci că nu mai suportă hrană terestră ! Dar după vreo oră i-a dispărut...

—Şi s-a mai repetat ?

— Cum era să se mai repete ?

—Nici febra ?

—Doar nu-i boală infecţioasă ! O letargie de şoc... Asta e concluzia agregatului cibernetic. N-are nici un alt semn clinic obiectiv, iar la analize n-au fost descoperite microorganisme, nici cunoscute, nici necunoscute.

Medicul vârstnic surâse dureros. Pe vremea tinereţii sale, automatele secondau pe om, şi nu, dimpotrivă...

—Atunci de ce nu-şi mai revine ?

—Cercuri vicioase... O nouă boală cosmică !

—Şi tratamentul ?

—Doar simptomatic... De altfel, şi profesorul, şi ceilalţi din consult nu mai au nici o speranţă...

Când bătrânul i-a cerut încuviinţarea să vegheze el

boala cosmonautului, asistentul îl privi cu ochi recunoscători...

—Înţeleg orice sacrificiu pentru salvarea unui om, se justifică el, dar când acesta nu mai are nici o şansă, când automatele sunt silite să descarce din ce în ce mai des dozele lor biostimulante...

...Biostimulante...

În mintea bătrânului, rămas singur la căpătâiul suferindului, noţiunea căpăta sensuri noi... Biostimulante...

După patru ore izbucni un nou şi fulgerător val de roșeață, la fel de straniu ca şi primul. De data aceasta, bătrânul era pregătit să recolteze sânge pe bulionul de cultură...

Ştia că aşa ceva se mai făcuse şi că rezultatul fusese mereu negativ. Ştia că şi pe bulionul său nu avea să crească nimic... Mai ştia, de asemenea, că n-avea răgazul să aştepte zile întregi rezultatul culturii, deoarece stările sincopale erau din ce în ce mai dese şi acum nu mai puteau fi combătute cu o singură doză reanimatoare. Revolverele automate păcăneau mai des şi de câte două ori, de fiecare dată, infiltrând bolnavului biostimulantele...

Dar în mintea bătrânului biostimulantele mai însemnau şi altceva. Îşi reamintise fapte întâmplate cu o jumătate de secol înainte... extractul de timus... experienţele din Târgu-Mureş... Ştia că una dintre secreţiile interne ale acestei glande este inhibitoare pentru microorganisme, dar şi că o altă componentă timică este biostimulatoare bacteriană...

Şi, când trecu stropul de bulion de cultură de ţesut nervos, bătrânul pică în baia nutritivă şi extractul biostimulant...

Sub ochii săi, la microscop, celulele începeau acum să

se umple de bobiţe strălucitoare : de incluzii. Din ce în ce mai repede se umpleau şi plesneau, iar alte celule reîncepeau procesul lor morbid.

Asista la o înmulţire uluitor de rapidă a unui virus nou, înmulţire activată de extractul întrebuinţat.

În mai puţin de o oră avu posibilitatea să facă vreo câteva treceri de pe cultura de ţesut pe bulion şi de pe bulion pe alte culturi de diferite ţesuturi. Şi virusul creştea năvalnic, dar, o dată cu iuţeala reproducerii, îşi pierdea din virulenţă: micii şoareci albi inoculaţi sucombau acum din ce în ce mai târziu...

Următorul val de urticarie erupse nu peste patru, ci peste nouă ore; organismul epuizat nu mai era în stare să reacţioneze... Somnolenţa devenea din ce în ce mai vădit comă... Virusul dădea să-şi termine triumfător întrecerea cu trupul pe care-l subminase...

Paralel cu aceasta însă, o altă întrecere se contura tot mai precis. Boala se întrecea şi ea cu procesul de imunizare experimentat în laborator.

Bătrânul trecuse la prepararea serului...

Dacă microorganismele stimulate de extractul de timus se reproduceau într-un ritm iuţit de zeci de ori, însemna că ele nu-şi mai desăvârşeau „starea adultă”. Ele pierdeau din proprietăţile nocive prin însăşi înmulţirea lor vertiginoasă...

„Virusul” necunoscut se inactiva chiar prin cultivarea lui cu un biostimulator. Prima celulă din cultură plesnise după câteva minute. Ultima abia după câteva ore...

Acum era momentul preparării serului.

Şi calul de experienţă rezistase: nu făcuse boala letargică.

Când pentru bătrân zorii unei noi zile mijiră, după o noapte nedormită, când respiraţia de comă a bolnavului îşi huruia graiul întunecat, prima doză de ser era gata.

Urticaria, apărută brusc după ser, ţinu de data aceasta 10 minute. Apoi altă doză de ser şi alta, urmate de erupţii din ce în ce mai îndelungate...

Orele nu se numărau. Asistentul medical, revenit în ultima oră, amuţise. Profesorul, sosit şi el era cufundat în tăcere lângă bătrânul medic, a cărui faţă trăda deopotrivă zbuciumul unei vieţi apuse şi seninătatea unei inimi calde...

Şi când, în sfârșit, ochii cosmonautului se întredeschiseră, ei întâlniră un chip familial, răvăşit şi totuşi veşnic senin şi încurajator. Şi cosmonautul recunoscându-l murmură zâmbind liniştit:

— Tu erai, tată ?!...

P A U L D I A C O N E S C U

Mica serenadă siderală

Cling, ţing, cliing ! Nu, nici o stea nu seamănă cu alta.

Sub vasta cupolă de concert a planetariului sunetele se revarsă larg. Uneori e un sunet subţire şi lin, ca dintr-un străvechi ţimbal chinezesc, alteori un sunet grav şi adânc, răscolitor şi prelung, de violoncel. Se întâmplă adeseori ca urechea să mă înşele.

Deosebirile de timbru le disting parcă mai uşor, dar tonalitatea... Iată, cele două viori din constelaţia Lirei! Sunetele lor se confundă pentru mine într-un şi bemol de o sublimă strălucire, într-un unison pur, ideal. Au un timbru cald, de vioară veche, alcătuită de mâinile aceluiaşi meşter, din acelaşi lemn, în aceeaşi epocă.

Când am auzit prima oară sunetul lor la unison m-a cuprins o uşoară ameţeală. Credeam că am descoperit imposibilul : două stele identice... Dar a fost de ajuns sa privesc ecranul transformatorului de raze. Aspectul stelei Amatti I tindea spre banda galbenului, în timp ce steaua Amatti II se depărta de prima printr-o infimă diferenţă, către banda culorii verde. O diferenţă pe care urechea n-o putea sesiza.

Am continuat însă compoziţia la care lucram de câteva nopţi: „Mica serenadă siderală”. Marile radiotelescoape ale orgii astrale se roteau încet, pipăind cerul ca nişte antene de melc. Îmi mai trebuiau câteva nopţi senine şi

Mica serenadă ar fi fost gata.

Dar, într-una din aceste nopţi, în vreme ce căutam o violă în constelaţia Casiopeea, Selene a pătruns în sala planetariului şi s-a aşezat pe un scaun îndepărtat ca un spectator oarecare.

Nu-mi place să fiu stingherit în asemenea momente. Am rămas neclintit, cu urechea la pândă, cu ochii la ecranul transformatorului de raze.

— Nu mai vezi nimic în jur, mi-a strigat ea, după câteva minute de tăcere.

Am privit-o lung, fără să-i răspund.

— Stai toată noaptea cu stelele tale, iar ziua umbli năuc şi dormi pe apucate. Până şi în somn auzi numai viori şi violoncele.

— Exact, am răspuns.

— Şi, bineînţeles, nici nu ştii ce se petrece în lume.

— Exact, am răspuns, cu acelaşi calm rău prevestitor.

— Ei bine, toată lumea e alarmată de cazul „re minor” şi tu habar n-ai.

— Cazul „re minor”?! Ce mai e şi asta?

— Un fenomen straniu. Unii susţin că ar fi o... şi Selene ezită să pronunţe cuvântul „boală”, nefolosit de foarte multă vreme.

— Medicul electronic şi-a pus diagnosticul ?

— Medicul electronic e neputincios. Toate analizele sale au invariabil acelaşi rezultat: „normal”.

Selene a tăcut, îngândurată.

Am conectat grăbit aparatul de televideofonie pe canalul Centrului de documentare generală.

— Daţi-mi secţia „actualitatea terestră”, am cerut.

O operatoare blândă zâmbeşte întrebător pe ecranul

aparatului.

—Filmul evenimentelor în cazul „re minor”, vă rog !

Ecranul aparatului se luminează din nou, încadrând figura unui tânăr de vreo douăzeci de ani. Biografia lui e cum nu se poate mai obişnuită. În primul rând, s-a născut pe Pământ. În familia sa de cultivatori ai Saharei nu există nici un astronaut şi nici un explorator al adâncimilor terestre. Singura lui călătorie în spaţiul cosmic a fost o excursie în Lună, dintre cele organizate periodic la sfârşit de săptămână…

În sfârşit, filmul ajunge la împrejurările în care s-a manifestat aşa numitul fenomen „re minor“.

Tânărul Ray Crown urma să plece împreună cu colegii săi în prima călătorie spre planeta Marte, conform programului de studii universitare.

—Simt că nu pot părăsi Pământul, a spus prietenilor, iar în ziua plecării n-a venit la rachetodrom.

De foarte multă vreme nu se mai întâmplase una ca asta. „Ne aflăm oare în faţa unei maladii necunoscute ?“ s-au întrebat numaidecât profesorii şi colegii săi. Dar Ray nu părea bolnav.

Dimpotrivă, figura sa de adolescent părea mai liniştită, mai senină ca oricând. După câtva timp a mărturisit unui prieten că în zilele dinaintea plecării a început sa simtă o stranie bucurie fără nici un motiv evident. O stare ciudată, o vagă euforic îl cuprindea în ultimele seri, însoţită de o inexplicabilă senzaţie auditivă. I se părea că aude un sunet prelung, a cărui intensitate creştea spre miezul nopţii, ca sa dispară apoi treptat către răsăritul soarelui. Sunetul l-a identificat singur, corespundea unui re minor şi părea produs de struna unui instrument necunoscut de el.

Filmul Centrului de documentare se oprea aici.

—Ce se întâmplă în acest moment cu Ray Crown? am întrebat.

Pe ecran a apărut, în transmisie directă, interiorul unei camere mobilată familiar. După toate aparenţele, tânărul dormea liniştit. Apoi, într-un vast laborator, am descoperit figura unui binecunoscut electroneurolog. Stătea aplecat asupra ecranelor unor complexe agregate cibernetice.

Am închis aparatul, convins că enigma care preocupa întreaga planetă va fi dezvăluită până la ivirea zorilor.

—Ce ai de gând ? m-a întrebat Selene.

—Să lucrez mai departe, am răspuns, şi sunete prelungi s-au revărsat din nou sub cupola planetariului.

II

La meridianul Cârpelilor Meridionali era abia miezul, nopţii. La altitudinea de 2 000 de metri, unde se afla instalaţia orgii astrale, bolta cerului părea de o claritate desăvârşită.

Se apropia de sfârşit luna august, meteoriţi săgetau cerul pentru o clipă. Dar viola din constelaţia Casiopeea dispăruse ca prin farmec. Poate o explozie stelară a distrus-o, poate un nor de materie a acoperit-o. Când ? Am încetat să mai caut viola din constelaţia Casiopeea, privind ploaia de stele. Deodată am simţit nevoia s-o ascult şi am conectat instalaţia orgii astrale pe poziţia de recepţie „tot cerul”. Am redus la minimum volumul sunetelor fixe şi pe fondul acestei muzici difuze, produsă de tot cerul, o ploaie de sunete distincte a început să picure sub cupola planetariului. Meteoriţi văzuţi, meteoriţi nevăzuţi, infime pulberi de materie dispăreau sub privirile mele sau, invizibile, în auzul meu. Erau unele care cădeau suind într-

o sclipire vie, intensă, urcând câteva octave ca să se stingă brusc, neaşteptat. Erau altele care mureau firesc, coborând spre sonorităţile cele mai grave. Primele îmi păreau vesele, ca şi cum moartea lor ar fi fost un strigăt de bucurie, o ultimă privire aruncată dimineaţa, sub soare, spre nişte culmi înzăpezite. Sunetele acestea se prelungeau o clipă sau două, sau trei, adevărate glisade pe corzi de vioară ori de violoncel, uneori pe corzi necunoscute. Totul semăna atât de bine cu un joc senin, cu o veche badinerie compusă de demult sub soarele ori sub stelele Italiei poate. Universul părea un copil fericit, cu bucurii şi tristeţi de-o clipă, cu întrebări şi descoperiri naive, cu mirări şi incertitudini.

Am rămas aşa poate un ceas, poate două, odihnindu-mă, până când mi-am amintit că doar peste câteva nopţi avea să răsară Luna. Era duşmanul meu. În nopţile cu Lună stelele îşi pierdeau strălucirea, sunetele deveneau palide, coborau în registre grave, către o linişte confuză. Nu mai era o muzică, ci un zumzăit constant, ca şi cum s-ar fi auzit angrenajele subtile ale Universului. Erau nopţi pierdute. Trebuia să mă grăbesc.

...Ascult din nou cele 18 note din constelaţia Corelli. Conform programului dat, radiotelescoapele lucrează independent, sonorizând doar acele sunete care mă interesează în chip deosebit. Deodată îmi răsună în urechi puternic, amplu, un sol diez cu un timbru de violă. Acelaşi sunet produs de steaua a cincea, vârful de miazănoapte al constelaţiei Corelli.

Dar radiotelescopul care a interceptat acest sunet este îndreptat spre partea opusă a cerului! Într-adevăr, e o constelaţie descoperită recent, o constelaţie fără nume.

Din nou mă înşală auzul. Mă îndrept liniştit spre ecranul transformatorului de raze şi... Imposibil ! Sunetele sunt identice, absolut identice...

—Selene ! Selene ! strig în receptor. Am descoperit două stele identice. Mă auzi? Două stele perfect identice!

—Eşti sigur ? îmi răspunde o voce somnoroasă.

Trântesc receptorul. Fug din nou la ecranul transformatorului de raze. Trec clipe şi minute nesfârșite. Mă ustură ochii, dar ecranul se încăpăţânează inconştient la aceeaşi şi aceeaşi imagine. Mă şterg la ochi şi cer agregatului cibernetic o analiză spectrografică minuţioasă, dusă până la absurd. Trec câteva minute interminabile şi dintr-o dată mă pomenesc dansând.

Rezultatul calculelor confirmă imaginea de pe ecran !

E un balet neobişnuit, delirant, şi nu mă pot opri.

Ştiu cu certitudine un lucru: dacă toţi oamenii de pe glob ar forma un cor uriaş, dacă toţi oamenii de pe glob ar forma o orchestră inimaginabilă, nici atunci două voci nu vor fi absolut identice, nici atunci două corzi nu vor suna la unison. Şi iată, acum, priviţi! auziţi! există în Univers două stele care vibrează la fel.

Dansez, dansez şi ca într-un vis descopăr mişcările unui viitor balet pe care îl voi intitula: „Întâlnirea celor două stele”. Şi, totuşi, ceva mă obligă să mă opresc. Mi se pare mie sau sunetul a slăbit în intensitate, a pălit, a devenit mai grav? De abia acum observ că se luminează de ziuă, se apropie răsăritul soarelui.

—Somn uşor! strig pentru prima oară

radiotelescoapelor, şi plec obosit la culcare.

—„Eşti sigur ?” mă întreabă o voce somnoroasă...

III

Am sărit din pat târziu, către ora prânzului. Simt că ceva nu e în ordine şi instinctiv mă îndrept spre barometru.

Presiunea aerului e în scădere, timp schimbător, formaţii de nori la mare altitudine. Nici că se poate o veste mai proastă.

Obţin legătura cu Institutul de dirijare a vremii, cer o amânare de câteva nopţi până la răsăritul Lunii. Explicaţiile sunt seci şi categorice :

— Nu putem face nimic. Ştiţi doar că în Sahara a început anotimpul germinaţiei. Se pregătesc ploile necesare.

Uitasem. Bine, bine, dar ce se va întâmpla cu întâlnirea celor două stele, când voi termina „Mica serenadă siderală”, când voi pleca în expediţie... ?

Abia acum descopăr în privirile Selenei un reproş greu de descris.

—Înţeleg, înţeleg foarte bine că-ţi pierzi nopţile cu orga ta, începe ea cu un calm care mă alarmează. Înţeleg şi importanţa descoperirii tale din noaptea asta, dar nu crezi totuşi că mai aproape de stele sunt oamenii ?

—Ce vrei să spui cu asta, Selene ? Ştii doar că tot ce fac se adresează numai şi numai oamenilor.

—Ştiu. Dar atunci când se iveşte o catastrofă, când lumea este lovită de o asemenea întâmplare, crezi că mai interesează pe cineva muzica stelelor ? Priveşte puţin ce se petrece în lume !...

Peretele-televizor se luminează treptat... După câteva

minute a trebuit să-i dau dreptate Selenei. Lumea se afla în faţa unui eveniment neobişnuit, şi cu atât mai grav cu cât, pentru prima oară după multe secole, depăşea capacitatea de înţelegere a oamenilor, rezista investigaţiilor celor mai experimentaţi specialişti şi ale celor mai perfecţionate aparate. Faptul a produs mai întâi mirare, apoi o vagă neîncredere în savanţii şi agregatele cibernetice care studiau cazul „re minor”. Dacă s-ar fi aflat măcar cauza acestei maladii ! Dar se putea vorbi oare de o maladie ?

Incertitudinea, această boală pe care oamenii n-o mai cunoşteau de mult, era acum redescoperită. Totul amintea parcă de miracolele antichităţii, de acele stranii fenomene, scornite sau reale, cărora li se dădeau explicaţii naive, supranaturale.

Am rămas pe gânduri multă vreme. Coboram, încetul cu încetul, pe pământ; „Mica serenadă siderală”, ca şi neaşteptata întâlnire dintre cele două stele, rămâne undeva, iot mai departe. Îi vedeam parcă pe cei aproape nouă milioane de specialişti în cele mai diverse domenii, care adresaseră cereri de participare la studierea cazului „re minor”, cu propuneri, diagnosticuri şi ipoteze dintre cele mai surprinzătoare ; vedeam parcă zecile de miliarde de oameni ai Pământului, aşteptând cu înfrigurare în faţa ecranelor veşti cu privire la ultimele cercetări. Şi, desigur, undeva, dincolo de limitele sistemului nostru solar, singur în cosmonava sa, Mike Sunsman află abia acum, prin stația-releu „Salut au Monde”, această neprevăzută veste. Şi mă invidiază, sunt convins că mă invidiază, pentru că eu am rămas aici şi pot participa la rezolvarea ciudatului fenomen.

Dar cum aş putea oare participa când nici măcar

specialiştii cei mai...

Cling ! Ting ! Cliing ! Radiotelescoapele aleargă de la o constelație la alta, tuburile orgii astrale sună prelung, bătăile metronomului mă neliniştesc. E o nebunie ceea ce încerc !

Pe harta muzicală a cerului există 3215 stele „re minor”. 3215 ! Câte nopţi îmi vor trebui ? Am impresia că ceea ce se întâmplă acum ţine de domeniul fantasticului. Şi totul s-a petrecut în decurs de câteva ore.

Mai întâi ideea, care m-a lovit ca un fulger. Apoi, zborul cu cea mai mare viteză orbitală spre Centrul de cercetări.

Şi „ploile necesare” au fost amânate. Mai ales acest eveniment nemaipomenit a pus tentativa mea în atenţia întregii lumi.

Aproape că nu-mi vine a crede. În hamacul în care obişnuiesc să mă întind uneori, în momentele de oboseală, stă culcat Ray Crown. Îţi lasă impresia că doarme dar, de fapt, pluteşte departe, învăluit de sunete şi imagini nimănui cunoscute.

Se pare că ipoteza mea, cea mai simplă din toate, se confirmă. Ray mi-a mărturisit că sunetul acesta prelung începe să fie însoţit de o senzaţie vizuală, o culoare pe care nu o poate defini, de o provenienţă la fel de stranie ca şi sunetul.

Trebuie să existe în Univers o culoare şi un sunet identice cu aceste simptome neobişnuite. Trebuie să existe o stea... Or descoperirea ei ar duce la stabilirea exactă a lungimilor de unde, ar transforma aceste senzaţii subiective într-un obiect de studiu precis.

Radiotelescoapele aleargă, aleargă. Sunet după sunet stelele trec prin tuburile orgii astrale ; ecranul transformatorului de raze ne învăluie, stea după stea, în cele mai bizare lumini.

Miezul nopţii a trecut. Privesc cu mânie imensitatea cerului şi deodată simt că hamacul se leagănă : Ray Crown a deschis ochii şi priveşte hipnotizat ecranul. Opresc radiotelescoapele. E o steluţă albastră, de un albastru necunoscut, foarte apropiată de steaua Vega. Mă simt atât de obosit, încât nici nu mă mai bucur. Şi apoi, toată încercarea mi se pare lipsită de rost.

Am rămas sub lumina obişnuită a cerului, într-o liniște apăsătoare. În timp ce agregatele cibernetice transformă în cifre subtilitatea sunetului şi incertitudinea culorii, mă gândesc că descoperirea mea nu dezvăluie nimic din cauzele acestui „miracol”.

Gândisem cu glas tare. Ray zâmbeşte ciudat.

— Miracol?! se întreabă el. Nu ştiu ce vor crede despre mine oamenii, dar îmi pare că Universul mai păstrează şi azi pentru noi miracole. Nu, nu dezlănţuirea fulgerului mă miră, ci frumuseţea lui întotdeauna neprevăzută şi nouă; nu întâlnirea cu mica stea albastră mă surprinde, ci nesfârşita mişcare cosmică în care se ivesc cele mai neaşteptate fenomene. Da. sunt, lucruri vechi, descoperite de mult, dar ori de câte ori le descopăr, mi se par noi şi numai ale mele.

Miracole ? în religiile de mult uitate, spaima în faţa întâmplărilor lumii închipuia miracole. Şi eu am uneori impresia că recunosc miracole. Din înţelegerea şi încântarea cu care contemplu oamenii şi infinitul provoc miracole!

Îl priveam cu dragoste şi cu puţină uimire. În cuvintele lui recunoşteam propriile mele gânduri, propriile impresii încercate de atâtea ori noaptea, sub cupola de concert a planetariului, sau, la imense depărtări de Pământ, în tăcerea tulburătoare a marilor viteze cosmice.

— Îmi dau seama foarte bine, reîncepe el cu ochii micşoraţi poate de strălucirea acelui albastru de Vega, că ceea ce se petrece cu mine acum nu este o maladie şi cu atât mai puţin un miracol. Este o nouă şi necunoscută întâmplare iscată din necontenita mişcare a lumii. Abia după ce o voi descoperi şi cunoaşte, voi crea din ea un miracol...

O adiere uşoară ne răcoreşte frunţile, figurile noastre capătă contururi palide. Mesajul stelei albastre sună din ce în ce mai grav şi încet se stinge. Se apropie dimineaţa.

— Hai la culcare! îi spun şi pornim sub o lumină care mă nelinişteşte.

„Ce-am făcut? mă întreb. Am descoperit într-o constelaţie o culoare şi un sunet identice cu simptomele unei maladii pământeşti. Da, există undeva o stea, unică poate, ale cărei vibraţii coincid, la mii de ani-lumină, cu bioundele unor celule omeneşti. O întâmplătoare şi bizară întâlnire care nu-mi spune nimic, nu-mi dezvăluie nimic, decât imensitatea şi hazardurile Universului.

Pentru că, sunt convins, stelele nu se pot întâlni decât cu stele, iar oamenii numai cu oameni.

Oare ce voi comunica oamenilor, care aşteaptă nedormiţi rezultatele acestei nopţi senine ?“

IV

...Nu-mi plac în general aniversările, sărbătoririle. Tradiţionala şampanie mi se pare dulceagă, glazura tortului mi se lipeşte întotdeauna de cerul gurii, iar părul, după oricâte strădanii, rămâne ca de obicei zbârlit. Nu ştiu să fac cadouri şi nici măcar să le primesc, iar felicitările, oricât de sincere ar fi, mi se par nelalocul lor. „Tradiţiile trebuie păstrate — îmi repetă mereu Selene. Amintirile frumoase trebuie cultivate. E o trăsătură a oamenilor să-şi amintească de întâmplările importante, să le sărbătorească.” De acord, dar în ce mă priveşte aş prefera în asemenea zile să tac. Să ne întâlnim toţi acei ce ne simţim legaţi de o anumită întâmplare şi să tăcem, stăpâniţi toţi laolaltă de aceeaşi amintire, iar apoi să facem ceea ce ne trece prin minte. Să dansăm, să ne plimbăm, să cântăm...

O lovitură discretă mă trezeşte.

— Nu mai destupi odată şampania ?! îmi şopteşte Selene printre dinţi.

Cin! Cin! Cin ! Ciocnim paharele şi simt că Selene aşteaptă, cum e obiceiul, să spun câteva cuvinte frumoase.

Prevăzusem clipa asta şi-mi pregătisem o salvare pe cât de simplă, pe atât de neaşteptată. Am ridicat paharul în dreptul frunţii, mi-am dres glasul dar, în loc să vorbesc, m-am întors nerăbdător spre uşă. Trebuia să apară el. Într-adevăr, s-a deschis uşa şi el a intrat. Mergea cam ţeapăn, ce-i drept, dar asta îi dădea parcă un aer de timiditate foarte potrivii momentului.

Selene a lăsat încet paharul pe masă, surprinsă şi emoţionată, în vreme ce Ray şi Syren mă priveau în culmea mirării.

— Neron, robotul pensionar ! a exclamat, în sfârşit, Selene. Era, de fapt, o palidă copie a renumitului Neron. Abia ieri îmi venise ideea şi, în grabă, n-am reușit să fac mare lucru.

Cu garoafa roşie în mână, robotul se apropia de noi. Dar, în loc să se îndrepte spre Selene, s-a oprit în faţa mea şi mi-a întins garoafa spunându-mi: „La mulţi ani!” Degeaba l-am luat de mână şi l-am împins spre Selene. După ce a întors spatele invitaţilor noştri, s-a înclinat spre verandă şi a mai spus o dată „La mulţi ani!“

—Ieşi afară ! am strigat furios în hohotele de râs ale celorlalţi. Uitasem să-i reglez centrul orientării.

—Nu-i nimic, nu-i nimic, îmi spune printre hohote Selene. E frumos din partea ta că ţi-ai amintit după atâta vreme de Neron.

Cum aş fi putut să nu-mi amintesc ! Sărbătoream doar cinci decenii de la întâlnirea noastră, surprinzătoarea Întâlnire în barul staţiei-releu „Salut au Monde”. Dacă atunci n-ar fi fost Neron, am fi trecut poate unul pe lângă altul fără să ne întâlnim vreodată, ca două stele depărtate, ea îndreptându-se spre Pământ, eu către o planetă necunoscută.

—Dacă n-ar fi fost Neron... Îmi reia gândurile Selene. Apoi visătoare, se întoarce spre cei doi tineri: Voi n-aţi avut nevoie de o asemenea întâmplare. Pe vremea mea tinerii îşi trimiteau telefotografii de pe o planetă pe alta, de la o rachetă la alta. Voi însă v-aţi întâlnit, chemându-vă unul pe celălalt ca într-un miracol, voi sunteţi primii oameni care v-aţi descoperit prin întâlnirea bioundelor. Şi iată, se împlineşte un an de la această descoperire.

—Lor nu le-ai pregătit nici un dar? mă întreabă, după o

pauză, Selene.

—Ba da, am răspuns. Azi-noapte am terminat „Mica serenadă siderală”. S-a făcut linişte. Am rămas în tăcere un timp, sărbătorind cu adevărat abia acum amintirile noastre şi evenimentul pe care îl celebra întreaga planetă. „Marea întâlnire în re minor” însemna pentru omenire începutul unei epoci noi: epoca rezonanţei totale, epoca bioundelor pereche. În decurs de un an au avut loc mii şi mii de întâlniri. Şi noi, care credeam la început că ne aflăm în faţa unei maladii stranii şi necunoscute ! „Marea întâlnire în re minor” declanşase o nouă eră — era unisonului sentimental. Ultima şi definitiva victorie împotriva singurătăţii.

Mai târziu, fără să scoatem un cuvânt, ne-am ridicat în picioare şi, întrucât se apropia miezul nopţii, am pornit spre marea cupolă de concert a planetariului.

Deasupra noastră, ca într-un imens amfiteatru răsturnat, uriaşa orchestră siderală ne aştepta.

...Cling! Ting! Cliing ! Cu ochii întredeschişi ceilalţi ascultă, în timp ce eu răsfoiesc cu emoţie caietele de compoziţie, recitind însemnările, ideile şi planurile transcrise de-a lungul unui an de muncă.

Partea I

Allegretto. „Jocuri şi întâmplări senine”. (Badinerie.)

Universul aşa cum e, imens, plin de cele mai neaşteptate întâmplări.

Întrebări şi răspunsuri ciudate. (Meteoriţi.)

Întâlniri întâmplătoare. Iubiri de-o clipă ?!

Partea a II-a

Andante. „Meditaţie şi căutări”. (Recitativ.)

Presimţiri şi incertitudini. Frământări şi încercări.
Chemarea unei stele. (Apare laitmotivul în re minor.)
„Câţi s-au chemat fără să se audă?” întrebări prevestitoare în partida violoncelelor.
„Nu întotdeauna s-au întâlnit. Nu întotdeauna s-au întâlnit.*' (viole)
Final partea a II-a, energic : „Să nu ne împotrivim marii chemări !” (viori)

Partea a III-a

Allegro ma non troppo
„Există undeva un golf albastru?” irizări de viori în albastru, albastrul de Vega.
Plutire pe viole spre Mar del Plata.
„O fată ciudată pe ţărm aşteaptă”, surpriză în partida violelor.
Îmbrăţişarea. (Unisonul în re minor.)
Mirarea stelelor-viori. „Nu vă miraţi, nu vă miraţi — răspund violoncelele grav. Dragostea nu e o întâmplare.”
Sărutul...Ne leagănă cerul.” (berceuse)
Recviem pentru cei ce n-au iubit, (largo)
Triumful unei legi noi: legea marii întâlniri.
/razelor de lumină — punţi între stele.
Imn închinat
\bioundelor - punţi între oameni.
(O substanţă imponderabilă, nedescoperită încă, leagă oamenii : dragostea !)

Finale: Din tumultul orchestrei cosmice se ridică voci omeneşti, chemându-se prelung, întâlnindu-se...

M I H U D R A G O M I R

Pe lungimea de undă a Cosmosului

Goneau cu viteza luminii, înapoindu-se către Pământ, bătrânul şi bunul Pământ, a cărui imagine o purtaseră, cu ei, chinuitor de vie, nu numai pe hărţile şi globul mecanic din sala cea mare a astronavei, de-a lungul călătoriei, Mai aveau destul drum de străbătut până la intrarea în sistemul nostru solar, dar apropierea clipei când vor putea relua comunicaţia directă cu cei de acasă şi bucuria întoarcerii cu misiunea îndeplinită îi făcuseră să hotărască renunţarea la somnul prelungit, care le fusese, până atunci, ca tuturor astronauților, singurul mijloc de acoperire a timpului. Nimic nu poate fi mai apăsător, atunci când Pământul este atât de aproape, decât gândul că trebuie să intri în ordinea unei lumi inerte, timp de săptămâni întregi, renunţând la tine însuţi, să revii apoi la viaţă câteva zile, pentru a-ţi păstra echilibrul biologic, dezmorţindu-ţi muşchii, să asculţi şi să priveşti, ca dintr-o altă lume, înregistrate pe benzile microfilmelor, evenimentele călătoriei din răstimpul când somnul te scosese din rândul celor vii, să schimbi câteva cuvinte cu prietenii şi apoi să te cufunzi din nou în somn pentru a nu mai simţi curgerea ucigător de înceată a timpului indiferent, pe drumurile de beznă ale Cosmosului. Acum,

însă, în apropierea sistemului nostru solar, această hibernare cosmică putea fi înlăturată, cu un sentiment de uşurare; activitatea febrilă de pe astronava ce se pregătea să anunţe Pământului terminarea cu bine a călătoriei învingea monotonia dizolvantă a infinitului.

După ce au sistematizat şi au făcut primele prelucrări ale datelor obţinute în timpul expediţiei întreprinse în jurul lui Tau Ceti, primul sistem solar vizitat de o astronavă pământească, astronauţii au hotărât să pregătească planurile preliminare ale unei noi expediţii, care urma să se oprească un timp pe una dintre planetele sistemului, planetă pe care o botezară „Fulgul alb“, din cauza deselor şiruri de munţi, acoperiţi până la poale de zăpezi, dar pe care spectrogramele indicau condiţii optime pentru înfiinţarea unei staţiuni cosmice automate. Planurile expediţiilor se elaborau numai pe Pământ, unde existau toate mijloacele necesare calculelor şi de unde se putea face şi coordonarea tuturor cercetărilor din Cosmos. Astronauţii porniseră, însă, să elaboreze planul unei noi călătorii, nu pentru a concura institutele de cercetări de pe Pământ, ci pentru a putea relua viaţa normală pe astronavă, aducând-o cât mai aproape de activitatea pământească, după care jinduiau.

În seara aceea, discuţiile se terminaseră într-o atmosferă de destindere. Spunând „seara aceea”, întrebuinţăm, desigur, o expresie improprie chiar pentru un limbaj figurat. Pe drumurile Cosmosului nu pot exista seară sau dimineaţă, anotimpuri şi ore. Pe astronave se păstrează, însă, de totdeauna, măsurile timpului pământean, se spune „ora opt dimineaţa” sau „mâine la prânz“, deşi prin hublouri nu se zăreşte decât o beznă fără

sfârşit, care îţi dă fiorul prezenţei infinitului, desprins de reprezentarea pe care o avem pe Pământ, când notăm cu un simplu semn matematic această noţiune care ascunde ideea însăşi de viaţă. Ducând cu ei, până la marginile sistemului solar, mai întâi, apoi dincolo de el, în inima Galaxiei, gândirea oamenilor de pe Pământ, astronauții caută să-şi petreacă viața asemenea celor rămaşi acasă, sărbătoresc zilele de naştere ale fiecăruia, ca şi marile evenimente ale istoriei pământeşti, au şi ei „noaptea Anului nou“ şi „sărbătoarea culesului”, deşi calculatoarele electronice nu măsoară durata zborului decât în ani-lumină.

În seara aceea, deci, Ela, conducătoarea lucrărilor pentru planurile noii expediţii, terminase discuţia râzând :

— Ei, acum, la culcare, copii! Mai avem şi mâine timp de discuţii. Eu sunt împotriva şedinţelor de noapte..

Astronauţii însă nu se grăbeau să plece. După îndelungata muţenie a Cosmosului, presimțeau pulsul viu al Pământului, din care era o fărâmă şi acolo, în sala cea mare a astronavei.

— Nu-i nimic, Ela, spuse Alex, facem şi noi o noapte albă, ca în tinereţe. Trebuie să cunoască şi Cosmosul noţiunea de noapte albă, nu putem fi atât de egoişti, încât s-o păstrăm numai pentru Pământ...

— Nu se poate, Alex. Am hotărât să renunţăm la somnul prelungit, dar trebuie să păstrăm, totuşi, programul pe care ni l-am fixat noi înşine. Tocmai pentru că nu suntem, deocamdată, cu picioarele pe pământ... Peste o oră — stingerea ! Acum, dacă mai vrea cineva să rămână, aş propune să ascultăm muzică. Mi-e dor de o simfonie veche din secolul al XIX-lea...

N-a mai apucat nimeni să-i răspundă, deoarece Red a năvălit pe uşă :

—Repede, deschideţi repede receptoarele ! Cred că Pământul ne urează bun venit! Se transmite ceva pe lungimea de undă cosmică.

Red era „ascultătorul” astronavei. Ca şi pe Pământ, pe toate astronavele se asculta permanent „unda cosmică”, de 21 cm, pe care veneau vibraţiile planetelor îndepărtate. Era cunoscutul „glas al Cosmosului”, a cărui descifrare se încerca încă de la începutul erei cosmice, din a doua jumătate a secolului al XX-lea. Înregistrările făcute de pe Pământ nu fuseseră, însă, desluşite, deşi multe dintre ele aveau aparenţa unor mesaje emise de fiinţe gânditoare din alte lumi, care, ca şi pământenii, îşi căutau semenii lor în infinit. Prima călătorie în afara sistemului solar fusese întreprinsă chiar de astronava care acum se înapoia spre Pământ. Tau Ceti, căreia îi făcuseră însă înconjurul, nu prezenta semnele vreunei populaţii umane. Ştiau că, într-un viitor apropiat, urma să plece o altă astronavă către Epsilon Indi, unde se presupunea că ar putea exista fiinţe asemănătoare omului şi de unde ar fi putut veni mesaje pe unda cosmică.

Pe astronave existau condiţii mai bune pentru ascultarea acestui „glas al Cosmosului'', ferit de perturbaţiile atmosferei pământești, dar Red nu reuşise, până atunci, să capteze ceva care să aibă aparenţa unei transmisii neîntâmplătoare.

— Se transmite muzică, spuse el, gâfâind de emoţie, nu poate fi decât de pe Pământ, trimisă în întâmpinarea noastră...

Din receptoare s-au auzit mai întâi zgomote confuze,

apoi sunetele s-au limpezit şi un fir de melodie, la început şovăitor, după aceea din ce în ce mai persistent, a pătruns în încăpere. Era o orchestră ? Sau un singur instrument cu registre necunoscute? Nu mai încăpea nici o îndoială, era o transmisie, nu era acea „muzică a spaţiilor”, cum o numeau astronauţii, foşnirea sau huruitul exploziv al materiei oarbe, colindând în nemărginire. Muzica avea ceva ciudat şi tulburător, aducea cu ea linişte şi tânguire, izbucnind ici şi colo în strigăte, uneori parcă nu cântau numai instrumentele, ci li se alătura un cor uriaş, din care tindeau să se distingă cuvinte într-o limbă neclară. Alteori părea un cor fără cuvinte, îngânat, peste care trecea o chemare sau baterea unui vânt. Ca şi când ar mai fi auzit-o cândva şi ar fi purtat-o cu ei de-a lungul hărţii cerului, însetat: mereu s-o mai asculte, astronauţii se lăsară în voia acestei revărsări melodice, copleşitoare prin armoniile ei inedite. Cine putuse făuri, din sunete, cheile atâtor gânduri ?

Ela privi către Red, ca şi când ar fi vrut să-i spună ceva...

Ela era la a patra expediţie cosmică. Prima oară, cu mulţi ani în urmă, plecase îndată după terminarea specializării în astrofizică, după numai o lună de stagiu pe baza de pregătire din Luna. Stagiul trebuia să dureze cel puţin şase luni, dar Ela obţinuse scutirea, deoarece se logodise cu Red. Se cunoscuseră în staţiunea selenară şi nu le-a trebuit prea mult timp până ce au hotărât să se căsătorească, şi să plece împreună. Descoperiseră, unul în celălalt, un univers nou care îi absorbise şi îi făcuse sa se despartă de Pământ fără nici un regret.

Abia în astronavă, după ce au plecat în lunga lor călătorie către Iupiter — pe vremea aceea o călătorie până la Iupiter era considerată ca extrem de lungă şi temerară — Ela a observat-o pe Ana. De altfel, până atunci, de când îl cunoscuse pe Red, nici nu mai avusese vreme să observe că există şi alţi oameni în jur. Ana a atras-o, însă, prin tristeţea ei mută. Ela se simţea mereu urmărită de privirile grele şi adânci ale Anei. A căutat să se apropie de ea, să se împrietenească, dar în afară de răspunsuri politicoase şi convenţionale n-a obţinut nimic. Într-o zi a încercat să vorbească despre Ana cu Red. I-a răspuns monosilabic şi a schimbat, destul de inabil, vorba. N-a trecut, însă, mult până a aflat taina Anei. O taină atât de banală şi atât de apăsătoare ! Ana îl iubea pe Red. Îl iubea de mult, dar Red nu-i oferise decât prietenia, care mai mult înveninează decât vindecă setea unui îndrăgostit. Neputând să fie alături de el, dar nici să-l părăsească pentru totdeauna, Ana se resemnase să facă parte din acelaşi echipaj, să-l privească şi să-l audă, măcar, vorbind cu alţii. Era încă prea tânără, şi dragostea ei neîmpărtăşită era încă prea puternică pentru a putea rupe, cu hotărâre, firele ce o mai legau de Red, deşi, ştiindu-se inutilă, nu încerca în nici un fel să tulbure legătura dintre Ela şi Red.

Şi totuşi prezenta Anei pe astronavă a întunecat fericirea Elei. De când îi aflase taina, îi simţea mereu ochii îndreptaţi către ea, urmărind-o, când era singură sau cu Red ; ochii Anei deveniseră o acuzare nedreaptă, dar permanentă şi chinuitoare, deşi poate că Ana nici nu se uita altfel la ea decât la ceilalţi. Fără să vrea, înţelegând-o instinctiv, Ela a început să-şi controleze atitudinea faţă de Red, în prezenţa celorlalţi, căutând să nu răscolească

durerea Anei. Dar cum şi cât timp te poţi controla pe o astronavă, care nu măsoară nici un kilometru lungime şi în care programul cere ca astronauţii să fie mai tot timpul împreună? I-a mărturisit şi lui Red această nelinişte obositoare. Pentru el, lucrurile păreau mai limpezi. Nu îndreptăţise niciodată ascunsele nădejdi ale Anei şi, de altfel, ea trebuia să înţeleagă, în cele din urmă, că asemenea sentimente înjosesc viaţa unui om al Cosmosului. Dar ce îi putea reproşa Anei ? în vorbele ei nu era nici măcar umbra vreunei aluzii, era pentru toţi ceilalţi o admirabilă tovarăşă de călătorie, un medic pe care ar fi fost fericit să-l aibă pe astronavă orice conducător de expediţie. Dar prezenţa nefericirii ei tăinuite, şi totuşi atât de cunoscută, îi urmărea pe amândoi.

La înapoierea din expediţia din jurul lui Iupiter au intrat într-un roi de meteoriţi. Ciocnirea n-a fost prea puternică, dar pereţii de protecţie au fost ciuruiţi în câteva locuri, mărunt, de parcă fuseseră transformaţi în site. Printre încăperile care au trebuit să fie evacuate, până la refacerea exteriorului, era şi spitalul.

Cu o seară înainte, Ele se hotărâse să vorbească deschis cu Ana. Îşi repetase de zeci de ori micul ei discurs şi era sigură că o va convinge.

— Ana, voia să-i spună, ne chinuim toii trei, îţi dai prea bine seama. Dacă Red ar vrea să mă părăsească, aş suferi îngrozitor, dar aş pleca cât mai departe de el. Tu n-ai puterea s-o faci. Te-nţeleg. Dar nici nu putem trăi împreună, pe aceeaşi astronavă. Asta trebuie să înţelegi şi tu. Aş vrea să hotărâm, amândouă, că nu vom mai pleca niciodată în aceeaşi expediţie. Fiind departe una de alta, vom suferi mai puţin. Nu ?

Parcă o auzea pe Ana, privind-o adânc şi răspunzându-i:

— Te înţeleg, Ela. Ai dreptate, nu trebuie să mai plecăm niciodată împreună...

Când a întâlnit-o, însă, curajul i-a pierit şi a amânat pentru altă dată această discuţie ce trebuia să fie decisivă. Apoi, astronava a intrat în roiul de meteoriţi. Din prima clipă a alarmei, pe când echipele de intervenţie se şi pregăteau să iasă în exterior, pentru a constata avariile şi a trece la repararea pereţilor ciuruiţi de meteoriţi, Ana s-a repezit către încăperile spitalului. Din goană, a strigat să-i vină cineva în ajutor. Avea un singur bolnav, dar evacuarea trebuia să se facă în grabă, deoarece încă nu se ştia dacă spitalul a fost sau nu atins de meteoriţi. Au scos bolnavul, apoi Ana — lăsând pe cel ce-i venise în ajutor să-l instaleze într-o încăpere de rezervă — a fugit înapoi, în spital, pentru a-şi asigura aparatele de care avea absolută nevoie.

Toate acestea s-au reconstituit după ce alarma s-a terminat. Când echipele de intervenţie au ajuns şi la încăperile spitalului, Ana zăcea în mijlocul sălii de operaţii, fără costumul de protecţie, aşa cum intrase în fugă, cu mâinile încleştate de un aparat plămân-inimă, pe care voise să-l târască afară. Meteoriţii perforaseră hublourile în două-trei locuri. Vidul cosmic pătrunsese în sala spitalului de câteva ore. Obrajii Anei erau sticloşi, ireal de albi.

Au incinerat-o şi, după obiceiul astronauţilor, au lăsat urna în Cosmos. Urna, instalată într-o mică rachetă contrară, a pornit să colinde pe drumuri fără sfârşit...

Acum, ascultând muzica, venită din adâncul spaţiilor,

Ela retrăia toată tristeţea înapoierii din prima ei expediţie. Orchestra risipea şi aduna melodia, şi o durere sfâşietoare se răsfira printre sunete. Când se potolea, se desena parcă un surâs, printre lacrimi, şi câte o notă plutea, sus, sclipind şi dispărând, ca urna Anei rămasă pentru veşnicie în braţele îngheţate ale infinitului. Ela ar fi plâns, dar, ciudat, aceeaşi muzică o oprea. O răscolea până la lacrimi şi totuşi o elibera : o întorcea cu faţa spre trecut şi totuşi îi vorbea despre Red şi despre dragostea ei obţinută la început atât de uşor, dragoste lângă care străjuia acum amintirea ochilor Anei. Ce putere avea această muzică să-i răscolească atât de adânc în suflet? Privi la Red şi înţelese că şi el retrăieşte aceleaşi amintiri.

—Beethoven, murmură Red.

Ela dădu, nesigură, din cap şi-i .şopti:

—Vreo simfonie necunoscută, descoperită în lipsa noastră. Nu e nici una dintre cele cunoscute. Dar este el, fără îndoială...

Alex se întoarse spre ei şi le făcu semn, înciudat, să tacă. Tocmai acum şi-au găsit să vorbească ?

Alex era cosmonaut de trei generaţii. Bunicul său fusese printre primii exploratori ai Lunii, iar el se născuse în sanatoriul unei staţiuni cosmice, unde părinţii lui îşi petreceau carantina, după înapoierea dintr-o expediţie de lungă durată pe Venus. Făcuse, deci, prima călătorie când avea mai puţin de un an. La 13 ani plecase în cea de-a doua călătorie, pentru a-şi face practica minieră în Lună, unde se lucra intens pe vremea aceea. Îşi luase diploma de inginer minier, dar şi pe aceea de pilot cosmonaut şi de atunci făcuse încă patru călătorii în cuprinsul sistemului

solar. Fusese selecţionat — o, câte nopţi nedormite l-au chinuit, în aşteptarea rezultatului selecţionării! — ca pilot secund pentru prima expediţie dincolo de graniţele sistemului nostru solar, şi acum aştepta cu nerăbdare înapoierea pe Pământ, pentru a-şi lua diploma de conducător de astronavă, pentru care se pregătise intens în tot timpul expediţiei. Făcea parte din generaţia cea mai tânără, educată în încrederea faţă de destinul uman al Cosmosului, gata să întreprindă cele mai spinoase cercetări, cu surâsul pe buze, dar şi cu o pregătire minuţioasă, chiar pedantă. Viaţa de pe astronavă, care provoca uneori, chiar şi la cei mai rezistenţi, rebelele „boli ale Cosmosului”, lui i se părea tot atât de pământească, de normală, ca şi în sălile universităţii unde studiase. Era generaţia care privea expediţiile cosmice înăuntrul sistemului nostru solar ca un stadiu ce trebuia de mult depăşit, rămăşiţe ale începuturilor nesigure de odinioară, cu un secol în urmă, nefireşti pentru epoca nouă, când între toate planetele Soarelui, ar fi trebuit să existe curse regulate, la care să poţi apela oricând, în voie, ca şi pe Pământ. Multiplele formalităţi, în special medicale, cerute pentru o banală vizită în Lună, i se păreau doar produsul obtuzităţii celor din Consiliul de astronautică. De ce era necesară această pregătire pentru o expediţie pe Saturn, ca şi pentru una destinată să studieze planetele din Tau Ceti, cum fusese expediţia lor ? Era ca şi când ar fi fost puse pe acelaşi plan traversarea unui fluviu înot şi a unui ocean cu submarinele atomice... De altfel, Alex, ca şi majoritatea tinerilor, refuza să folosească termenul „expediţie” pentru astronavele ce colindau sistemul solar. Ei spuneau „la noi”, cu o expresie antică, „în ograda

noastră”. De altfel, stabilirea de curse regulate între planetele sistemului solar era tema unei lucrări destul de reduse ca volum, dar grea de argumente şi calcule, pe care Alex voia s-o prezinte Consiliului de astronautică la înapoierea pe Pământ. Ştia că şi alţii lucrau la o astfel de documentare, dar faptul nu-l îngrijora de loc. Dacă măcar unele dintre calculele lui s-ar dovedi utile demonstraţiei, ar fi de ajuns. Iar dacă s-a şi aprobat, între timp, înfiinţarea reţelei regulate interplanetare — cu atât mai bine! însemna că el, Alex, a avut dreptate şi nu şi-a cheltuit munca pentru o cauză sterilă. Măcar de s-ar mai fi urnit din loc cei din consiliu, obositor de precauţi faţă de asemenea întreprinderi de amploare.

Muzica necunoscută îi readusese lui Alex toate aceste gânduri, adunându-le ca într-o jerbă. Motivele melodice se întretăiau, se prelungeau, ca nişte linii armonioase, împletite apoi într-o reţea uimitor de firească, deşi neaşteptată, ca structura fină şi complicată a unui sistem nervos funcţionând fără greş. Izbucnirile puternice ale orchestrei aveau incandescenţa Soarelui atunci când te apropiai de el, văzându-l fără estompa atmosferei pământeşti, în culori crude şi biruitoare. Iar îngânările coiului păreau rotirile line ale planetelor de la marginea sistemului solar. Undeva se simţea mâna stăpânitoare a dirijorului, ca Pământul, lăsat undeva, departe, în urmă, dar de unde porneau şi către care se îndreptau mereu gândurile celor ce colindau spaţiile. Temele principale se adunau într-una singură, apoi se desfăceau, ca planetele desprinse, cândva, din pulberea solară. Se readunau după aceea, aşa cum omul voia să le readune, acum, din nou, legându-le prin circuitele regulate ale astronavelor.

„E un compozitor nou... Numai noi, generaţia noastră, avem această forţă clară, această viziune armonioasă a Universului”, gândea Alex, mai stăpân ca niciodată pe el însuşi, simţind că, pentru demonstraţia pe care o va susţine, nu peste multă vreme, în faţa Consiliului astronautic, a căpătat în accentele sigure ale melodiilor un nou şi puternic argument.

Alături de Red, cu capul în palme, cu ochii cufundaţi într-o lume nevăzută, asculta Laurenţiu.

Laurențiu fusese radiolog. Fusese, deşi îndeplinea şi acum aceeaşi funcţie pe astronavă. Dar o altă pasiune pusese stăpânire pe el înainte de plecarea în această expediţie.

...Intrase întâmplător, căutând-o pe Lena, în micul amfiteatru unde se ţineau prelegerile de astroantropologie. O disciplină de care râdeau până şi elevii şcolilor elementare, dacă auzeau cumva de existenţa ei, şi care nu reuşea să adune mai mult de trei-patru studenţi la universitate. Cei care i se dedicau, extrem de puţini, erau fie visători incurabili, fie studenţi dornici de a cunoaşte până şi cea mai neînsemnată sau fantezistă disciplină privind Cosmosul. Unora li se părea că este de ajuns să aduni câteva păreri ale scriitorilor fantaşti din secolele XIX şi XX pentru a te lansa apoi, cu uşurinţă, în diverse teorii despre probabila înfăţişare a fiinţelor gânditoare de pe alte planete. Un timp făcuse oarecare vâlvă teoria „omului de siliciu”, dar speculaţiile se împotmoliseră repede ; totul se reducea la literatură, şi atâta tot. După aproape un secol de expediţii interplanetare, nedescoperindu-se nicăieri în planetele sistemului nostru solar urme ale vreunei civilizaţii umane şi cum, pe de altă parte, nimic nu

dovedise până atunci că pe lungimea cosmică de 21 cm veneau mesaje adresate oamenilor, astroantropologia se demodase cu totul şi se mai păstra ca obiect de studiu numai în virtutea vechilor programe şi, poate, pentru că puterea de atracţie a poeziei îmbinate cu ştiinţa se exercita din plin în paginile ei.

Laurenţiu o găsise, într-adevăr, pe Lena în amfiteatrul aproape gol şi se aşezase lângă ea. A vrut să-i vorbească, dar ea i-a făcut semn să tacă. Era atentă la cursul bătrânului profesor. Neavând ce face şi intrigat de atenţia Lenei pentru asemenea teme, a ascultat şi el, deşi fără nici un interes, Bătrânul profesor făcea o demonstraţie despre universalitatea geometriei, din care deducea caracteristici ale fiinţelor gânditoare de pretutindeni sau măcar din Galaxia noastră.

— ...Cercul, elipsa şi linia dreaptă există în Universul obiectiv cu o claritate care atrage gândirea cea mai neevoluată. Natura n-a creat planete cubice, nici mişcări planetare triunghiulare. Orice fiinţă care începe să gândească, ridicând ochii spre Soarele care îi încălzeşte planeta, va avea imaginea cercului şi va înţelege că de la ochii lui până la Soare se prelungeşte o linie dreaptă. Aşa s-a întâmplat pe Pământ şi se va întâmpla oriunde va apărea o fiinţă care începe să gândească...

Toate acestea le ştiuse Laurenţiu cândva, dar nu se gândise că, înlănţuind aceste observaţii, legându-le de elementele fundamentale ale structurii materiei vii, de necesitatea inexorabilă a specializării organelor de simţ, apoi de apariţia muncii şi a comunicării între fiinţe, s-ar putea trage concluzii în

privinţa structurii organice a oamenilor de pe alte planete sau, ceea ce i se păruse până atunci de domeniul fanteziei pure, în privinţa înfăţişării lor! Bătrânul profesor trecea însă din argument în argument, înşirându-le „ca mărgelele pe aţă”, cum spunea un poet genial din secolul al XlX-lea, Eminescu, care se preocupase, printre altele, şi de naşterea şi evoluţia lumilor. Lui Laurenţiu i s-au deschis astfel porţile unei lumi nebănuite, în care rigoarea ştiinţifică a argumentelor se împletea strâns cu fantezia nestăvilită.

—Tu vii de mult la cursurile astea? a întrebat-o pe Lena la plecare.

—De un an, a răspuns ea, puţin ruşinată.

—De ce nu mi-ai apus niciodată nimic ?

— Nu credeam că te-ar putea interesa... Cei mai mulţi zâmbesc auzind de asemenea preocupări...

El însă n-a mai zâmbit. Dar fără să vrea, învins de aceeaşi prejudecată, şi-a tăinuit şi el faţă de ceilalţi noua pasiune, aşa cum făcuse şi Lena faţă de el. Studia în timpul liber cu febrilitate ; întocmise câteva variante despre eventualele populaţii ale planetelor şi se pregătea intens pentru plecarea către lumile noi, în care spera să vadă confirmarea ipotezelor emise de el şi de Lena. Ce muncă vastă şi pasionantă ! Crezuse — de fapt nici nu crezuse prin el însuşi, îşi însuşise doar părerea generală — că astroantropologia se bazează pe ficţiuni. Şi de câtă cunoaştere şi rigoare ştiinţifică era nevoie! Ce bagaj uriaş, adunat din toate ştiinţele, se cerea prelucrat şi ordonat pentru a putea dibui urma unei posibilităţi, cu ce distanţe de ani-lumină o lua înaintea altor discipline, încercând să

dea de urma oamenilor răspândiţi în Cosmos !

Şi acum, ascultând această muzică stranie, Laurențiu parcă vedea peisajul din Epsilon Indi. Îl vedea ca şi când ar fi fost aici, în faţa lui... Astronava se apropie lin de sol şi se opreşte pe un platou întins, înconjurat de păduri. Undeva sclipesc zidurile unui oraş cu clădirile din granit roşu, mineral care se găseşte din abundenţă pe planetă. Astronauţii coboară, purtând doar măştile pentru oxigen, deoarece presiunea este aproape aceeaşi ca pe Pământ. Din oraş pornesc nişte platforme minuscule, care cresc din ce în ce, apropiindu-se. Sunt vehiculele celor din Epsilon Indi. Iată-i şi pe ei, aceşti oameni din îndepărtata planetă roşie. Zvelţi, înalţi, cu mâinile lungi şi mlădioase, ca nişte tentacule, dar pline de graţie. Tenul le este roşcat, ca şi solul. Poate mlădierea mâinilor şi a corpului, ca de plantă, te face să crezi, la început, că sunt altfel decât pământenii. Dar după ce astronauţii se amestecă printre ei şi încearcă să se înţeleagă, prin semnele convenţionale de mult stabilite, orice diferenţă parca a dispărut. Nu, oamenii din Epsilon Indi nu se deosebesc mai mult de pământeni decât se deosebesc negrii de laponi, de pildă. Natura a creat aceeaşi armonie a naturii omeneşti pe Pământ ca şi pe Epsilon Indi, aşa cum a creat asemănătoare şi planetele, dându-le aceeaşi mişcare de rotaţie, aceeaşi structură a materiei, pe oare a supus-o aceloraşi legi de evoluţie. Laurențiu crede, cu toată puterea gândirii lui, în această lege, neverificată încă, el crede că oamenii se aseamănă pretutindeni şi năzuiesc spre aceeaşi fericire universală...

Muzica descrie pentru el freamătul pădurii din Epsilon Indi şi corul se ridică puternic, ca un imn de slavă. În clipa

când lui Laurenţiu i se pare că simte în mâna lui mâna omului de pe planeta îndepărtată. Omul îi priveşte zâmbind. Oamenii s-au întâlnit peste hăurile Cosmosului, şi muzica clamează această biruinţă de mult aşteptată, boltindu-se în note cristaline şi stingându-se în depărtări, ca o astronavă care pleacă mai departe, ducând mesajul raţiunii umane în infinit.

— Este prima simfonie a înfrăţirii planetelor, îşi spune Laurenţiu. Cine a scris-o ? Trebuie să-l cunosc pe acest om la înapoierea pe Pământ.

Joe, responsabilul calculelor de pe astronavă, asculta muzica de parcă notele ar fi izvorât din el însuşi. Notele joase îi răscoleau răni de care ar fi vrut să uite.

Şi când melodia se multiplica, desfăcându-se ca într-o ploaie de stele, fruntea lui înfierbântată simţea un vânt răscolitor, o promisiune până atunci nesperată. Intrările corului — era într-adevăr un cor ? — îl împingeau către o hotărâre care întârzia. De când întârzia ?

Joe era la prima lui expediţie. O dorise parcă de totdeauna şi nimic nu l-ar fi făcut să renunţe la gândul de a deveni astronaut, deşi specialitatea pe care şi-o alesese, înainte de a fi atras de Cosmos, nu era legată direct de zborurile în nemărginit. Dar, cum pe fiecare astronavă era nevoie de buni mânuitori ai calculatoarelor electronice, obţinuse destul de lesne locul râvnit. Totul mersese bine până cu o săptămână înaintea plecării. Atunci Gina i s-a aruncat în braţe, plângând :

— Nu pleca, Joe, n-am să pot îndura lipsa ta.

— Dar ştiai că voi pleca…

— Ştiam, dar acum îmi dau seama că nu se poate. Noi

trebuie să fim numai împreună !

— De ce nu vii şi tu cu mine, Gina? Am fi atât de...

Gina l-a privit dureros, dar Joe îşi dăduse scama încă înainte de a sfârşi întrebarea că a comis o gafă ireparabilă. Gina suferise un accident grav în copilărie şi, cu toate că scăpase de paralizia care o ameninţa, rămăsese cu mâna stângă inertă. Toate tratamentele se dovediseră zadarnice şi, cu toate că ea părea a nu mai da importanţă faptului, suferea încă de complexe, de altfel fireşti, dar pe care le uita cu desăvârșire alături de Joe. Se îndrăgostise de el din adolescenţă, şi lui nu i-ar fi trecut niciodată prin minte s-o trateze ca pe o infirmă. Pentru el, chiar dacă n-ar fi iubit-o, ca şi pentru toţi ceilalţi care o cunoşteau, ea era Gina, o fată încântătoare, cea mai severă şi mai zburdalnică profesoară de literatură care se poate închipui, pasionată de teatru şi de discuţii nesfârşite asupra artei de mâine. Joe, pregătindu-se pentru expediţie, nu se gândise că absenţa lui de câţiva ani ar putea să schimbe ceva din profunzimea iubirii lor. Era prea absorbit de propriile lui planuri pentru a-şi mai putea da seama de singurătatea dureroasă în care o lăsa pe Gina, care numai alături de el se simţea întreagă, şi nu numai din cauza mâinii inerte... Când o întrebase, într-un mod atât de stupid, de ce nu acceptă să plece cu el în expediţie, Joe a simţit că între ei s-a deschis, deodată, o genune care îi pândea mai demult. Dar dragostea Ginei şi dorinţa irezistibilă de a pătrunde cât mai departe în Cosmos erau două sentimente care nu puteau concura. Voind să repare prima greşeală, a scormonit şi mai adânc în durerea ascunsă a femeii iubite.

— Sunt atâtea posturi pe astronavă, poţi oricând să ai şi tu un loc...

—Pe astronave nu este nevoie decât de oameni întregi, Joe. Ca tine.

Şi a plecat, gata să izbucnească în lacrimi.

Înfuriat pe el însuşi, Joe a încercat, după aceea, s-o împace, fără să se oprească însă nici o clipă la soluţia aparent cea mai simplă : de a rămâne cu ea pe Pământ. Gina se ascundea de el şi n-a mai reuşit să-i vorbească până la plecare. Şi Joe a pornit pe drumurile Cosmosului, neputând să se destăinuiască nimănui, de ruşine. I-a lăsat Ginei doar o scrisoare în care o ruga să se pregătească pentru viitoarea expediţie, când vor pleca amândoi. Se încăpăţâna să nu înţeleagă mai mult, socotind că, în felul acesta, o va vindeca pe Gina de ultimele resturi ale complexelor.

— Singură îşi hrăneşte prejudecăţile. Nu sunt altceva decât prejudecăţi...

Îşi repeta într-una aceste fraze, care îi scădeau vina în proprii lui ochi.

Expediţia, cu greutăţile şi bucuriile ei, i s-a părut însă că durează o veşnicie. A fost, de altfel, singurul om din echipaj asupra căruia s-a oprit starea de deprimare provocată de sentimentul pierderii în infinit, când, ştiind Pământul lăsat în urmă cu 300 000 de kilometri pe secundă, timp de ani îndelungaţi, nu mai crezi posibilă reîntâlnirea cu oamenii...

Când şi-a revenit, după o cură îndelungată de somn, ajunseseră la ţinta călătoriei. Apoi întoarcerea, la capătul căreia îl aştepta Gina. Cum îl va primi? Şi îl va primi oare ? Muzica îi punea mereu această întrebare dureroasă. O vedea pe Gina lângă el, ţinându-l strâns de mână, în întunericul unei săli de teatru, concentrată, sorbind cu

toată fiinţa spectacolul şi totuşi deschisă numai către el, transmițându-i tot ce primea din această artă pe care o iubea şi o înţelegea mai mult decât orice.

Şi, deodată, melodia descrise o traiectorie lungă, din care o notă se desprindea şi se îndepărta, îngrozitor de singură, în timp ce corul chema, repetând parcă, aceeaşi întrebare : de ce? Aşa urmau să fie drumurile lui viitoare, însingurate şi desprinse de căldura mâinilor Ginei. Şi Joe înţelese, cu toată fiinţa lui, că nu va mai putea pleca în drumurile Cosmosului niciodată, că va trebui să rămână acolo, pe Pământ, lângă zâmbetul neuitat al Ginei. Iar când toate chemările corului şi ale orchestrei se adunară într-o singură boltă, Joe simţi mâna Ginei într-a lui, caldă şi înviorătoare, şi toate neliniştile dispărură. Da, ştia, va rămâne lângă ea pentru totdeauna. Hotărârea i se păru veche de când lumea. Acum doar şi-o spusese, cu glas tare, lui însuşi.

Lev, conducătorul expediţiei, asculta, cufundat în fotoliu şi gândul îi zbura înaintea astronavei, spre Pământ. Condusese până atunci peste zece expediţii şi se întorsese de fiecare dată cu bine. Nenumăratele expediţii până în Lună nu le mai punea la socoteală, le socotea simple repetiţii. Împlinise, în timpul acestei călătorii, cincizeci de ani şi aceasta era ultima lui expediţie.. Consiliul astronautic nu îngăduise până acum niciodată plecarea în Cosmos a cosmonauţilor trecuţi de cincizeci de ani. Lev era un om fără familie, obişnuit să trăiască în cabina lui de burlac de pe astronavă sau în micul apartament de pe ţărmul Mării Baltice, printre hărţi şi tratate de astronavigaţie, dintre care numai el scrisese până atunci

un raft întreg de bibliotecă. Rămăsese orfan de mic şi, crescut în atmosfera de studiu a şcolii, se obişnuise să se adâncească, ori de câte ori avea o clipă liberă, în paginile cărţilor. Se îmbarcase, încă adolescent, pe o astronavă şi trecuse prin toate treptele ierarhiei, până ajunsese conducător de expediţie. Ce fusese viaţa lui decât o lungă călătorie prin Cosmos ? Colindase toate planetele sistemului solar, era primul conducător de expediţie care ajunsese până la Tau Ceti. Rămânea pe Pământ numai răstimpul dintre două plecări, prelucrând datele călătoriei din care se întorsese şi pregătindu-le pe cele necesare călătoriei viitoare.

Şi acum se apropia sfârşitul. Va rămâne pentru totdeauna pe Pământ, urmărind, la aparatul de televiziune, veştile din Cosmos, ca şi când nu fusese niciodată în afara Pământului. Va începe să-şi scrie memoriile, drumurile infinitului vor fi parcurse numai pe hărţi, urmărite cu bagheta şi creionul. Singurătatea în care trăise până atunci începea să se răzbune.

Muzica vorbea tocmai despre această singurătate. Tot ce fusese forţă începea să se risipească, o ploaie rece se aşternea peste malul unei mari cenuşii, pe mal era o vilă şi în vilă el, Lev, bătrânul pensionar, pe care Cosmosul nu-l mai primea. Notele dureroase îi pătrundeau fiecare fibră — şi Lev îşi puse palmele la ochi. Muzica îl silea să-şi strângă pleoapele, ca sub un vânt puternic. De unde venea această muzică răscolitoare, care i se adresa numai lui, care îi cunoştea atât de bine fiecare cută o sufletului ? Ştia. Venea de pe Pământ. Pământul de pe care plecase de atâtea ori şi de care urma să rămână de acum legat pentru totdeauna, ca un copac. Oamenii de acolo înţelegeau amărăciunile cu

care se înapoia, le puseseră în limbajul profund al muzicii şi le trimiseseră în spaţii să-l întâmpine. I se părea ciudat, dar, înţelegând acest sentiment al celor de pe Pământ, adus tot de melodie, simţi o undă de alinare. Pământul îl întâmpina pe el, pe Lev. Oamenii care simţeau la fel cu el îi spuneau: Te aşteptăm, Lev, încercatule astronaut! Vino printre noi, să cântăm împreună măreţia omului care a supus Cosmosul! Tu nu vei mai zbura, dar alte astronave sunt gata să zboare pe drumurile deschise de tine, vor ajunge şi mai departe, acolo unde ai vrut să ajungi tu, vor duce pretutindeni gândurile oamenilor ! Te aşteptăm, sunt atâţia tineri care te aşteaptă ! Tu îi vei învăţa grandoarea călătoriilor, curajul, răbdarea, calmul şi puterea, tu le vei insufla dorul după călătorii nesfârşite ! Vino, Lev, te aşteptăm. Pământul te aşteaptă pentru a-ţi mulţumi şi pentru a-ţi da în grijă sute şi mii de călătorii viitoare, pe care le vei face prin oamenii pregătiţi de tine!

Lev auzi clar această chemare, când corul şi orchestra se contopiră într-o notă înaltă şi finală, de victorie.

Un timp n-a vorbit nimeni. Fiecare simţea că muzica pătrunsese tot atât de profund în ceilalţi ca în el însuşi şi toţi erau încă dominaţi de marea eliberare pe care le-o adusese acest dar neaşteptat al Pământului. Târziu, Lev i s-a adresat lui Alex:

—În primul mesaj direct pe care îl vom trimite Pământului, mulţumeşte-le pentru această transmisie şi spune-le...

Îşi căuta cuvintele, dar gândurile îi erau atât de limpezi, încât simţea nevoia să rămână singur cu ele.

—Să ne comunice şi nouă cine este autorul

acestei simfonii a Cosmosului, adăugă, într-un târziu, ridicându-se.

Era prima dată în cursul acestei expediții când se ducea la culcare fără să ofteze.

Când au ajuns la distanţa de la care se putea încerca reluarea comunicaţiei directe cu Pământul, au adăugat, la sfârşitul scurtului mesaj prin care îşi anunţau întoarcerea, mulţumirile tuturor astronauţilor pentru neaşteptatul dar transmis pe lungimea de undă cosmică. Răspunzându-le, Pământul declara însă că nu ştia nimic despre „Simfonia Cosmosului" şi se arăta nerăbdător s-o asculte.

Oare — îi întreba Pământul pe cei de pe astronavă — muzica nu conţinea şi un mesaj direct, descifrabil ?

Astronava gonea către Pământ, strunindu-şi lin viteza care o purtase prin spaţii. Înaintea ei, pe lungimea undelor siderale, gonea către Pământ „Simfonia Cosmosului", transmisă de emiţătoarele astronavei. Cine ştie de când, de milenii poate, muzica rătăcise prin infinit, plecată dintr-un punct neştiut al Galaxiei sau poate dintr-o altă galaxie, şi-i întâmpinase aici cu chemările şi răspunsurile ei răscolitoare. Undeva, oamenii care trimiseseră această muzică în spaţii aşteptau un răspuns. Cine erau ei ? Unde era planeta lor, leagănul acestor armonii, pe care pământenii le simţeau gemene cu gândirea şi armoniile Pământului ?

Calculatoarele electronice de atunci zumzăiau fără încetare pe astronavă, căutând să smulgă mesajul închis în notele care, prin înseşi sensurile armoniei, dovedeau că numai o minte omenească le înlănţuise, dându-le solia

recunoaşterii semenilor în nemărginirea lumii.

Ascultau în sala cea mare a astronavei aceeaşi „Simfonie a Cosmosului”, înregistrată de Red, când Alex anunţă din cabina piloţilor :

— Pământ !

Vechiul strigăt marinăresc îi smulse din fotolii. Năvăliră cu toţii în sala de lângă cabinele de comandă. Pe ecranul întunecat apăruse o stea albă-roşiatică.

— Pământ! strigară ca nişte copii, strângându-şi mâinile şi sărutându-se.

De fapt, steaua de pe ecran era Soarele. Pentru astronauţi, însă. Soarele înseamnă şi Pământul.

I O N   H O B A N A

Glasul trecutului

Undeva, spre dreapta, Nilul îşi luneca apele în lumina scăzută a amurgului. Părea somnoros şi leneş, sortit să rămână de-a pururi în albia lui încăpătoare. Dar peste câteva luni, când marele baraj de la Assuan...

— Ei, tinere !

Igor tresări, dându-şi seama abia atunci că elicopterul încremenise deasupra pustiului.

— Dumneata visezi, continuă profesorul, şi era să pierdem singura urmă de astăzi!

— Iertaţi-mă, Nikolai Petrovici...

Igor se aplecă asupra ecranului. Reflectate de ziduri ascunse, ultrasunetele înscriseseră contururi ciudate : trei linii paratele, uşor curbate spre extremităţi.

Profesorul chibzuia, mestecând capătul pipei din spumă de mare. Ar fi vrut s-o aprindă şi să se plimbe, cu mâinile la spate, aşa cum făcea în camera lui de pe strada Gorki... Hotărî scurt:

— Mai sus !

Elicea triplă îşi înmulţi turaţiile, preschimbându-se într-un uriaş disc fumuriu. Elicopterul porni să se înalţe.

Pe ecran, liniile paratele creşteau şi se rotunjeau ca nişte arcuri întinse de o mână nevăzută. Apoi viiturile lor începură să se apropie.

— Ce zici, Igor ?

Tânărul îşi umezi buzele arse de încordare. Liniile se

prefăcuseră în cercuri. Trei cercuri concentrice. În mijloc, o pată neagră, dreptunghiulară.

—Mda, mormăi profesorul, nu prea seamănă cu...

Ridică glasul, adresându-se pilotului:

—Notează coordonatele ! Ne-ntoarcem mâine cu tot ce-i de trebuinţă. În primul rând, oameni.

Yussef clătină din cap :

—La Abu Simbol e mare nevoie de săpători... Poate găsim acolo, jos !

Urmărindu-i privirile, profesorul şi Igor descoperiră o îngrămădire de bordeie înecate în pânzele tot mai dese ale înserării.

—Bine, se-nvoi profesorul. Să coborâm.

Satul, mai degrabă cătunul, era înghesuit de-a lungul arăturilor. Nu se zărea nici o potecă.

—Fiecare palmă de pământ trebuie însămânțată, murmură Yussef. Şi aşa ne pândeşte foametea. Dar când va fi gata barajul, vom avea destul pământ irigat. Atunci vom croi şi poteci.

Plecă să-l caute pe omdeh.

— Sunt foarte intrigat, Nikolai Petrovici, mărturisi Igor. Zidurile astea circulare...

Dar profesorul n-avea chef de vorbă. Mormăi ceva neinteligibil, continuând să-şi umple pipa cu tutun aromat.

În noapte izbucni urletul unui şacal. Aşa urlau şi la Abu Simbel, dând târcoale marii tabere arheologice. La început, asistentul Igor Nikitin îşi trăgea pătura peste cap, să nu-i mai audă. Şi nu numai el. Mulţi dintre cercetătorii care răspunseseră chemării guvernelor Republicii Arabe Unite şi Sudanului erau la prima lor campanie în deşert. Veniseră de pretutindeni, însufleţiţi de ideea salvării unor

mărturii unice ale trecutului. Se obişnuiseră cu şacalii şi cu haitele de câini de prin sate, cu arşiţa şi vânturile uscate. Lucrau zi şi noapte, în schimburi, înverșunându-se să smulgă cât mai multe comori din îmbrăţişarea nisipurilor...

Yussef se întoarse cu omdehul — un bărbat scund, uscăţiv, care cumula funcţiile de primar, judecător, notar şi, la nevoie, medic. Purta însă îmbrăcămintea sărăcăcioasă a felahilor : turban şi cămaşă până-n călcâie.

Se învoiră fără multe vorbe. Localnicii ştiau că, în curând, apele Nilului se vor uni deasupra vechilor sălaşuri. Se pregăteau de plecare spre noua vatră statornicită de autorități şi voiau să ştie ce se ascunde sub scoarţa bătucită de paşii lor şi ai străbunilor lor...

Munca începu din zori. Aparatele electrice determinară densitatea solului, sondajele fotografice dovediră că înregistrările sonarului erau exacte. În amurg, trei segmente de cerc, dezgolite, stârneau zumzetul uluit al săpătorilor. Iar Igor se chinuia să-şi amintească unde citise despre zidurile acestea poleite cu bronz, cositor şi... Metalul cu reflexe roşiatice ar fi putut fi aramă... sau aur cu strălucirea domolită de vreme.

Cuprins de o agitaţie neobişnuită, profesorul îi zorea pe felahi, mânuind alături de ei cazmaua şi lopata. Segmentele se prefăcură în semicercuri. După câteva zile, pata neagră de pe ecranul sonarului se dovedi a fi un templu îmbrăcat în argint, cu coama acoperişului de aur.

„Visez ! îşi spunea Igor. Doar nu suntem în Peru ! Ce să caute aici templul incaşilor de la Cuzco?,..” Vru să-l întrebe pe profesor, apoi se răzgândi: „Să vedem ce-or să mai scoală la iveală săpăturile”.

Încet, încet, întregul templu fu eliberat de cochilia lui multimilenară. Zidurile se păstraseră neatinse sub armura de metal preţios. Iar înăuntru...

Igor trăia o perpetuă uluire. Înăuntru, zidurile, coloanele, podeaua erau acoperite cu plăci de fildeş. Câteva statui de aur erau presărate prin colţuri, iar în mijloc, atingând tavanul cu creştetul, se înălţa un Poseidon uriaş, conducându-şi carul tras de şase armăsari înaripaţi. În jurul lui, o puzderie de Nereide aşezate pe delfini de asemenea de aur.

„Să fie, deci, un templu grec? se întrebă tânărul. Aici, în inima Egiptului ?”...

Una dintre coloane îi atrase în mod deosebit atenţia. Era din acelaşi metal cu reflexe roşiatice care poleia al treilea zid circular, cel mai dinăuntru. Şi pe ea fuseseră gravate semne care nu aparţineau nici unui alfabet cunoscut.

— Seamănă cu inscripţiile guanşe din Insulele Canare, constată profesorul, cu ochii strălucitori. Şi cu cele de pe inelul găsit la Tartessos.

—Aş adăuga caracterele berbere catalogate de Hanoteau în 1860, spuse Igor.

— Exact! Presupusa arie de răspândire ar cuprinde Oceanul Atlantic, Spania, Atlasul berber şi Egiptul !

— Atunci... ! izbucni Igor.

Profesorul îl opri cu un gest. Parcă se temea că violenţa cuvintelor ar putea să destrame o ipoteză încă fragilă.

Peste câteva zile avură o nouă revelaţie. Yussef — care schimbase pentru o vreme manşa elicopterului cu uneltele arheologilor — descoperi într-o încăpere subterană a

templului câteva amfore de lut, păstrate în perfectă stare. Erau modelate cu măiestrie după un tipar amintind liniile stilizate ale unui trup femeiesc şi cuprindeau sute de romburi de aramă.

—După Peru, Mexic ! exclamă Igor. Parc-ar fi romburile găsite la Palenque !

—Şi în Irlanda şi Scandinavia protoistorice, completă profesorul.

—Triunghiul s-a închis : Europa, Africa, America. Concluzia se impune de la sine.

—Eu nu te-am învăţat să te pripeşti, spuse îneci profesorul.

—Dar, Nikolai Petrovici...

—Am luat legătura prin radio cu Cairo. Mâine va sosi un specialist în determinări magnetice. Mai rabdă până atunci.

Specialistul — un egiptean vorbăreţ, cu un fes minuscul cocoţat în creştetul capului — veni însoţit de un uriaş taciturn, care se recomandă Ion Proca.

—Român ? se bucură Igor, scuturându-i mâna.

— Român, zâmbi mai mult din ochi celălalt.

Şi se instală la umblă, împreună cu geamantanul său voluminos, ca şi cum pentru asta ar fi zburat câteva ceasuri cu elicopterul.

— E ajutorul dumitale? întrebă profesorul, uşor intrigat.

Specialistul ridică din umeri, cu aceeaşi risipă de energie care-i caracteriza toate mişcările.

—L-am cunoscut pe aeroport. Mi l-a adus directorul

muzeului de arheologie.

—Ali Nadir!? se miră profesorul. Îl ştiam ţintuit în pat de o criză de gută !

—N-arăta prea bine, încuviinţă specialistul. A venit totuşi cu mamutul ăsta, care mi-a scos sufletul cu muţenia lui.

Arheologii erau prea grăbiţi ca să se apuce de investigaţii. Îl lăsară deci pe Proca să tacă şi îl ajutară pe specialist să-şi despacheteze aparatele.

Definitiv subjugat de vraja trecutului, Yussef vru să afle în ce constă determinarea magnetică. Concetăţeanul său nu pierdu prilejul de a-şi proslăvi îndeletnicirea cu lux de amănunte. El porni de la faptul că un obiect de lut, lăsat să se răcească după arderea în cuptor, se magnetizează. Şi cum direcţia magnetismului său depinde de poziţia polilor magnetici ai Pământului, se stabileşte în ce perioadă anume câmpul magnetic terestru a avut aceeaşi direcţie.

—Pentru că polii ăştia magnetici sunt nestatornici ca fiicele lui Alah, suspină specialistul. Ele îşi schimbă pasiunile, iar ei poziţia geografică...

Şi începu să fredoneze aria ducelui din „Rigoletto”. Din fericire, numai primele măsuri, căci nu stătuse o clipă în timp ce vorbea şi îşi isprăvise lucrul. Consultă febril nişte tabele ferfeniţite de atâta întrebuinţare, calculă ceva pe un colţ de hârtie şi spuse, cu o modestie prea manifestă ca să fie reală :

—Sub rezerva unei erori oricând posibile, s-ar părea că amforele datează de peste unsprezece milenii. Mai precis, au fost arse în cuptor acum unsprezece mii două sute şaptezeci de ani — cu o aproximaţie de un deceniu.

Abia după ce anunţă acest rezultat, îşi dădu seama de

enormitatea cifrei:

—Nu se poate ! Un asemenea finisaj cu nouă milenii înaintea erei noastre ?... Unde le-aţi găsit ?

Profesorul îi arătă zidurile care străluceau în lumina crudă a soarelui de amiază.

—Vreţi să spuneţi că şi construcţia asta datează de... ?

—Nu vreau să spun decât că vasele se aflau într-o subterană a acestui templu.

Specialistul îi aruncă o privire pătrunzătoare, vrând parcă să se convingă de seriozitatea profesorului şi se apucă din nou de lucru — de astă dată în tăcere, concentrându-se asupra aparatelor, într-un ritm mult mai lent. Faţă de repeziciunea dinainte a mişcărilor, părea aceeaşi secvenţă a unui film rulat a doua oară cu încetinitorul.

Când îşi ridică braţele, în semn de nedumerită certitudine, Proca se apropie cu paşi leneşi de micul grup şi spuse, ca şi cum ar fi cerut o ţigară :

—Aş avea nevoie de vasele astea... pentru câteva ceasuri.

Citi în ochii profesorului refuzul uimit care nu-i ajunsese încă pe buze şi-l preîntâmpină, scoţând din buzunarul imens al hainei un minuscul magnetofon portativ. Apăsă pe un buton şi o voce bărbătească, uşor răguşită, rosti pe neaşteptate :

„Dragă profesore...[1]'

—Ali Nadir ! exclamă Nikolai Petrovici.

„...dictez aceste rânduri în maşina care ne duce spre aeroport. Sunt încă bolnav şi numai un lucru cu totul deosebit ar fi putut să mă scoată din casă. Acest lucru îl reprezintă invenţia domnului Proca. N-am timp şi nici nu-i

cazul să-ţi explic eu despre ce-i vorba. Sunt sigur însă că vei fi la fel de entuziasmat ca şi mine. Aştept confirmarea. La revedere.”

Un declic şi magnetofonul tăcu.

—Bine, tovarăşe Proca, se hotărî profesorul. O să-ţi împrumutăm amforele. Numai că misterul ăsta...

—Nu-i nici un mister. Dacă vă gândiţi cum lucrau olarii din vechime...

„Olarii din vechime...” Igor revăzu în minte un desen eu contururi extraordinar de clare: olarul învârtind roata eu piciorul şi modelând argila cu un beţişor de lemn, subţire şi ascuţit, în jurul lui, oameni cu flaute, harpe şi ţimbale. „Da. Şi ce-i cu asta ?...“

—M-am gândit, dar tot nu înţeleg, mărturisi şi profesorul.

Cu un regret vizibil, Proca începu să-şi consume rezerva de fraze pentru o zi întreagă :

—Olarul şi ceilalţi vorbeau sau cântau în timpul lucrului. Vibraţiile sonore se transmiteau beţişorului, care le imprima în argila proaspătă. Iar eu le reproduc.

Văzu că auditoriul aşteaptă şi se miră, candid :

—Vă interesează şi procedeul ?

Specialistul se apucă cu mâinile de cap şi se-ntoarse disperat spre ceilalţi :

—Omul ăsta are să mă-mbolnăvească ! Auziţi ce poate să-ntrebe !...

Proca oftă şi se resemna să devină prolix :

—Bine... Eu, de fapt, sunt fizician. Electronist. Ideea asta mi-a venit întâmplător. Eram în concediu şi... Poate-aţi fost la Histria.

—Am lucrat acolo, confirma profesorul.

— Şi procedeul ? stărui specialistul.

— Foarte simplu. Un mic complex cibernetic cu autoreglare stabileşte viteza de rotaţie a vasului în timpul modelării. Apoi acul se angajează în şănţuleţele săpate de beţişoarele vibrante. Filtrele atenuează zgomotele, amplificatorii întăresc vocile sau sunetele muzicale. Nu e chiar „high fidelity”, dar primele fonografe nu erau nici ele fără cusur. De altfel...

Proca deschise din nou magnetofonul. Se auziră câteva hârâituri, apoi un scârţâit slab, repetat.

— Roata olarului era neunsă, comentă inginerul.

Peste scârţâit se suprapuseră voci neclare, râsete, sunete de harpă şi de flaut. Profesorul şi Igor se priveau, încă sceptici. Deodată se-ntoarseră brusc spre aparat: o voce distinctă începuse să psalmodieze monoton. Egiptenii ciuliră şi ei urechile.

— Parc-ar fi în limba coptă ! exclamă specialistul. Nu-nţeleg însă unele cuvinte...

Profesorul înghiţi de câteva ori în sec, înainte de a reuşi să se liniştească şi să explice :

— Nu-nţelegi pentru că e limba egipteană veche. Aş situa-o în perioada Imperiului mediu, cam cu două milenii înainte de era noastră.

— Ali Nadir era de aceeaşi părere, spuse Proca, oprind magnetofonul. După ce mi-a pus vasul la dispoziţie...

— Noi ce mai aşteptăm, Nikolai Petrovici ? interveni Igor, cu vocea sugrumată de emoţie.

— Să-şi instaleze tovarăşul Proca aparatele.

— Ce să instalez ? râse inginerul. N-am decât să ridic capacul geamantanului şi să aşez amfora pe discul arheofonului.

—Arheofon, repetă specialistul. Frumos !... „Sunetul vechimii”... „Sunetul trecutului”...

—Glasul trecutului, murmură Igor, privind templul îmbrăcat în aur şi argint.

—Să începem ! hotărî profesorul.

Igor nu izbutea să adoarmă. În urechi îi sunau, obsedant, cuvintele pe care arheofonul izbutise să le smulgă din lutul plămădit în urmă cu unsprezece milenii. Erau cuvinte cu sonorităţi bizare, evocând uneori forme din berberă şi celtă. Profesorul recunoscuse chiar, din fugă, grupe de foneme care păreau să se îmbine în cuvintele guanşe notate de spanioli : alcorac, alio, guam, guamf, se — zeu, soare, om, bătrân, lună. Întâi inscripţiile de pe coloana de metal, acum cuvintele...

Proca înregistrase tot ce se putea înregistra şi plecase la Cairo, împreună cu specialistul în determinări magnetice. Igor se gândi ce furtună aveau să stârnească înregistrările acestea pretutindeni. Poate că, în sfârşit, oamenii de ştiinţă din toată lumea vor porni împreună la asaltul suprem al celei mai tulburătoare enigme din istoria umanităţii.

Pleoapele lui Igor erau grele ca două petale de plumb. Auzi un foşnet şi o umbră îi lunecă pe obraz. Apoi o undă de răcoare pătrunse în cabina elicopterului, o dată cu o şuviţă de fum aromat.

Izbuti să deschidă ochii. Profesorul nu mai era lângă el. Ieşise, uitând pe fotoliu o carte întredeschisă. Igor o luă şi-i descifra titlul la lumina săracă a lunii: „Kritias“. Şi fraze din dialogul lui Platon, învăţat cândva pe dinafară, se

înşiruiră pe buzele lui ca sunetele unui cântec :

„Ei acoperiră cu bronz zidul incintei exterioare, cu cositor *zidul celei de-a doua incinte, iar pe cel care împrejmuia cetatea însăşi cu oricalc, metalul cu reflexe de fo*c“.

Se ridică de pe fotoliul-pat, îşi aruncă haina pe umeri şi coborî scăriţa elicopterului. Mergea spre şantier, murmurând mai departe :

„În mijloc se înălţa templul închinat lui Clito şi *Poseidon... Toată partea dinafară era îmbrăcată în argint... Zidurile, coloanele, podeaua erau acoperite cu fildeş. Se vedeau acolo statui de aur şi mai ales una înfăţişând Zeul în picioare, în carul său tras de şase armăsari înaripaţi; era atât de mare, încât capul său atingea bolta templului şi de jur împrejurul lui se aflau o sută de Nereide aşezate pe delfini... legea supremă, primii dintre ei o gravaseră pe o coloană de oricalc, ridicată în mijlocul insulei, în templul lui Poseidon”.*

Îl zări pe profesor, aşezat pe zidul cel mai dinăuntru. Vru să-i spună ceva, să-l îmbrăţişeze.... Rămase în picioare, nemişcat şi tăcut.

Spre apus, dincolo de Coloanele lui Hercule, în adâncul Oceanului Atlantic, dormea continentul care legase odinioară cu firele aceleiaşi civilizaţii Nilul şi Anzii Peruvieni, Mexicul şi Peninsula Iberică. Iar aici, razele lunii poleiau incintele şi templul lui Poseidon, clădite de pribegii pentru care Atlantida nu fusese o legendă, ci **o** patrie pierdută *„într-o singură zi, într-o singură noapte fatală”.*

V I O R I C A H U B E R

Oceanul cu triluri

Aşteptau încordaţi la maximum, întâlnirea cu fiinţele care populau, se poate în întregime, acel sistem solar. Pe drum, captaseră întâmplător nişte emisiuni sonore, venite dintr-acolo. Automatele de tradus le „digerară” şi le retranspuseră în undele armonice cu frecvenţe foarte înalte, cu care erau ei obişnuiţi, iar biologul navei, neavând ce face, se distra învățând vreo câteva mii de cuvinte, pentru a le folosi „diplomatic”, zicea el, la ceremonia întâlnirii astrale, prin „viu grai” şi nu prin intermediul translatorilor mecanici.

La câtva timp după aceea, intrară pe neaşteptate în zona unor radiaţii necunoscute, şi multe dintre aparatele ultrasensibile de la bord se defectară. Nu şi-ar fi putut corecta traiectoria dacă n-ar fi primit mai apoi un mesaj cosmic precis, de data asta transmis direct în codul galactic. Conţinea o sumă de informaţii tehnice despre sistemul solar respectiv, coordonatele unei staţii interplanetare cu escală obligatorie şi indicaţia ca ei să aştepte acolo.

Se opriseră de aceea la periferia sistemului solar, deasupra micului satelit semnalat şi care gravita, laolaltă cu alţi unsprezece. În jurul unei uriaşe şi sumbre planete.

Micul satelit, în schimb, strălucea albăstrui şi vesel, sub un înveliş alcătuit dintr-o masă transparentă, flexibilă

şi impenetrabilă. Sondajele arătau că sub calota ciudată, artificială, există o „staţie” şi mai ciudată, suboceanică, împărţită pe nişte ecluze, construite tot din materialul protector, transparent, în compartimente geometrice.

Aşteptau febrili, nemulţumiţi de puţinele informaţii pe care le mai primeau de la aparate, şi nu ştiau ce să facă. Biologul repetă întrebarea, devenită obsesie pentru toţi :

— Dar dacă *ei* ne aşteaptă sub calotă, adică în apă ?

Discutaseră îndelung, în contradictoriu, despre traiul acelor fiinţe, desigur superioare din moment ce cuceriseră întregul lor sistem solar şi puteau comunica prin codul galactic cu alte lumi. Acum însă toţi erau obosiţi şi tăcură.

— Eu nu mai pot aştepta. Cobor, poate găsesc ceva interesant, decise biologul şi-şi pregăti scafandrul individual.

Îşi dirijă saltul şi sări curajos în atmosfera rarefiată. Calota flexibilă nu-l respinse, cum se aşteptase el, ci-l învălui într-un fel de bulă lichidă, sorbindu-l apoi spre interior. De aici se pomeni imobilizat într-una dintre ecluze, care se umplea treptat cu apă. Când apa ajunse până sus, peretele transparent lunecă sau cedă presiunii, şi el se trezi deodată pe fundul oceanului, adică într-un rezervor marin artificial, nu prea adânc. Maşinal îşi verifică aparatele. Legătura cu ai săi era întreruptă.

Biologul fluieră, neplăcut impresionat, apoi îşi reveni din surpriză şi-şi conectă aparatele, ca să cerceteze măcar ce e în jurul său. De cum îşi stabili vizibilitatea, zări în oceanul verde intens un peisaj straniu : nişte antene-franjuri fosforescente se legănau prin apa, mai încolo pluteau nişte sfere trandafirii pe care le luă drept animale sau plante inferioare. Mii de vietăţi strălucitoare, de culori şi de forme fantastice, luminescente, jucau în jurul său, dispărând în întuneric când îl atingeau. Avea casca auditivă reglată pentru frecvenţe joase, adică pentru a comunica în scara sonoră presupusă proprie acelor fiinţe superioare, care-l ţineau aici prizonier în bazin. Dar nu auzea nimic. O tăcere plină de surprize îl învăluia. Înainta prin apă, surescitat şi atent, speriind vietăţile cu forme ciudate pe care le întâlnea. „Aceste făpturi, aşadar, mă aud sau mă văd”, îşi spuse şi deodată îi trecu prin minte că ele ar putea auzi ca şi el, prin ultrasunete. Îşi modifică audiţia din cască, şi dintr-o dată oceanul se umplu de sunete, de şoapte şi de şuierături, şi de nişte vibraţii foarte mângâioase pentru el, părând parcă triluri. Asemenea semnale erau emise de unele insecte de pe planeta lor, insecte care erau cultivate special pentru cântecele lor. „Greieri” îi veni în memorie un cuvânt nou învăţat. Triluri de greieri, poate. Greieri de ocean. Sau privighetori. Nu, privighetorile sunt nişte păsări, pare-se. Oricum, glasurile păreau inofensive şi foarte muzicale. Dar şuieratul acesta ? Ah, ce tare e, ce grav ! Frisonă. I-a zgâriat nervii. Cine l-o fi scos ? Un animal, un aparat ? N-avu timp să verifice, că se pomeni în faţa lui cu un corp elastic, masiv, de formă trapezoidală, cu două înotătoare laterale şi o coadă puternică. Un monstru marin. Avea doi ochi simpli, nu

compuşi, cum se aştepta el, înfundaţi, mititei şi lucioşi. Corpul se termina cu un cioc înspăimântător, plin cu dinţi. Monstrul scotea sunetele acelea muzicale, dulci de tot, un fel de gungurit de păsări şi de vibrări de instrument electronic laolaltă. Şi tot de la el pornise şi şuieratul disonant, enervant.

„Aha, gândi biologul dezamăgit, reglându-şi casca îndată pentru registre sonore foarte variate, aşa arată greierele sau privighetoarea oceanului acesta. Ce fel de vietate însă eşti, superioară sau...

Monstrul stătea înaintea lui, liniştit, fără intenţii duşmănoase şi ciripea, în continuare, solfegii de ultrasunete. O clipă, biologul crezu că visează, dar nu, era perfect adevărat. Semnalele foarte repezi, neinteligibile la început, deveniră cuvinte ale limbii acelui sistem solar, dar cuvinte cântate într-un mod foarte muzical şi caraghios, prin ultrasunete.

Biologul râse şi monstrul inofensiv îi imită râsul, gargarisindu-l în nişte cascade proprii.

„Să-i vorbesc pe limba lui“, îşi zise astronautul surprins şi, prin aparatul special de vorbit, articulă destul de greu, dar limpede :

— Ce fel de sursă sonoră eşti ?

— Nurrsă sonorrrră, graseie dihania, spărgându-i parcă pâlnia auditivă, apoi îndată făcu un lucru uluitor: căscă gura sau ciocul şi gâlgâi ceva neînţeles, rămânând aşa, cu dinţii la vezeală.

— Ce faci ? întrebă şi mai uimit biologul.

— Râd, nu vezi ? gunguri namila.

— De ce ?

— Mă bucur. Mă bucur foooarrrte mult.

— De ce ?

Monstrul chicoti şi cântă ceva neînţeles, pe un timbru grav, apoi spuse foarte dulce :

— Zeii s-au întors. Oho, ce bucurie ! Zeii s-au întors !

Biologul nu-şi amintea ce înseamnă „zeii“ — poate nici nu figura acest cuvânt în glosarul său de curând întocmit. În orice caz, până să se gândească în ce încrengătură să-l claseze pe simpaticul cântăreț acvatic, se trezi luat pe sus şi zvârlit, prin apă, în aer. Câtăva vreme circulă aşa, aruncat ca o scrumbie, între nişte mase plastice rotunde, care se dovediră a fi chiar capete de monştri, aidoma celui care conversase cu el. Prin cască se auzeau urlând, zumzăind şi chiţăind nişte voci piţigăiate sau foarte groase:

— Prinde-l, Jo ! Hop-la !

— Prinde-l tu ! Zeii sunt aici.

— Vezi să nu-l scapi de pe nas ! Bravo ! Hai, Jo !

Ameţit, rezistă un timp, apoi leşină. Se trezi într-o sferă trandafirie, un fel de adăpost al monştrilor, culcat pe înotătoarea elastică şi tandră a unei astfel de vietăţi.

Începură iar şoaptele şi vibraţiile acelea foarte mângâioase. Apoi se desluşi în acea limbă stranie, toarsă prin registrul de ultrasunete :

—Nu e zeul nostru. E un zeu mic. Pe Iupiter ! E un zeu mic, de trei ori mai mic decât zeul nostru! Nu-i faceţi nici un rău. E totuşi un zeu.

—E un crrrevete, zicea alt glas scârțiitor. Şi miroase a doctorie.

Biologul n-avea habar ce e un „crevete”, dar înţelese că Zeii trebuie să fie locuitorii sistemului solar, iar monştrii aceştia poate nişte animale îmblânzite, care ştiau să vorbească. Întrebă, curios, articulând distinct, ca să fie înţeles :

— Voi sunteţi roboţi ? Maşini? Greieri? Privighetori? Animale ?

—Suntem Prietenii Veseli ai Zeilor, gunguri cineva. Apoi alt monstru râse limpede, exact cu râsul astronautului de acum câteva clipe, şi cântă nazal :

—Suntem Pe-Ve-Zeii ! Pevezei, pevezei, pee-vee-zee-ii. Pevezengheeii! Şi la urmă cântăreţul sughiţă, gurlui şi miorlăi de câteva ori !

—Astâmpără-te! se auzi o poruncă dulce. Altfel te trimit îndărăt în bazinul puilor !

Se făcu o clipă tăcere. Biologul îşi încorda puterile şi

zise :

Ascultaţi, pevezei, prieteni veseli ai zeilor, duceţi-mă la zeii voştri. Sunt un zeu din alta planetă. Am venit în zbor aici. Vreau să vorbesc cu zeii voştri.

—Bine, am înţeles, grăi subţire de tot o voce. Ţine-te de aripa mea, să mergem la T.V.F.

—Ce e aceea T.V.F. ?

—Televideofon... fooon...

—Să mergem, spuse biologul ceva mai liniştit. Monstrul îl purtă pe spinare, iute, prin câteva bazine, manevrând cu precizie încărcarea ecluzelor. La sfârşit, îl depuse în interiorul unei sfere albe, cu pereţii străbătuţi de canale regulate, cenuşii. Gâfâind şi sforăind greoi, animalul cântător împinse cu capul o trapă. Prin canalele cenuşii se-aprinse o lumină albă, strălucitoare. În câteva clipe, sfera deveni luminescentă şi pereţii ei se umplură de făpturi stranii, de trei ori mai mari decât astronautul din bazin, destul de asemănătoare eu el la cap, la carură, numai că aveau doi ochi simpli, nu compuşi, şi un cioc cărnos mic şi dedesubt o tăietura orizontală care se mişca parcă mereu. Şi aveau două mâini şi doua picioare - stelelor ! — numai două picioare ! În sferă dudui un şuierat care-l paraliza o clipă pe biolog, apoi se auzi un freamăt.

— Zeii sunt acolo ! Fii cuminte, *ei* te văd, te aud, şopti

alintoasă dihania. Şi apoi urmă tare : O, zei ai Delfinilor, priviţi ce zeu mic am descoperit în bazinul 4. Priviţi-l ce mic, hi, hi, ce mic e, ce nostim e, ai zice un creeevee... şşşt! Ei, e zeu ca şi voi, nu-i aşa ?

Făpturile stranii îl priveau pe astronaut fix, în tăcere. Deodată se ridicară. Păreau acum încă o data mai înalţi. O voce adâncă, puternică, spuse în limba galactică :

— Fiți bineveniţi printre pământeni, dragi prieteni. Nu vă aşteptam pe voi, ci pe nişte oameni de-ai noştri, plecaţi demult. Pentru ei am construit, pe micul satelit 12, amenajat pentru hidrocercetări al planetei Iupiter, un far cu un semnal automat. Nu vă îngrijoraţi. Vom veni să vă luăm. Vom veni îndată. Jo, ai grijă de oaspetele nostru. Ai grijă, Jo.

Delfinul râse cristalin, şuieră bucuros, apoi cântă gros, prelung:

— Da, dar micul zeu să mă scarpine, ca voi, pe spinare. Pe spii-naa-rrreee !

E D U A R D J U R I S T

Inspectorul Bott intră în acţiune

...De fapt inspectorul Bott intrase pur şi simplu într-un compartiment de clasa a doua a expresului de noapte care ajungea la Liverpool ziua. Ca şi când un inspector de la Curtea Scoţiei[*] nu are voie să călătorească de plăcere şi spre Liverpool. La urma urmei fiecare are voie să-şi petreacă week-end-ul unde pofteşte. Chiar şi un inspector de politie când nu e în misiune.

Aşadar, inspectorul Bott — pe care oricine l-ar fi identificat datorită mersului său elastic — intrase într-un compartiment de clasa a doua şi aprinse o lumină. Locul de la fereastră era ocupat de un călător care citea absorbit gazeta de seară, neacordând nici o atenţie peisajului fermecător cufundat în întuneric. Aşa cum bănuise de la început[†], în restul compartimentului nu mai era nimeni.

— Good evening, sir, rosti politicos inspectorul. Sper că nu vă incomodează lumina ?

— Faites comme chez vous, răspunse călătorul cu un pronunţat accent englezesc şi-şi disimula zâmbetul în spatele ziarului. De altfel, adăugă el, am terminat de citit mica publicitate, singurul lucru care merită atenţie în ziarele de seară, în cele de dimineaţă, ca şi în cele de

[*] Aşa se numeşte poliţia engleză. în original : Scotland Yard (n.a.).
[†] Inspectorul Bott consultase încă în gară diagrama vagonului (n.a.).

prânz. Voi profita de prezenţa dumneavoastră ca să dorm puţin.

—Totdeauna dormiți puţin ? Sau numai ocazional ?

Bott se întinse comod pe unul dintre locurile libere. Avea aerul că-l alesese la întâmplare, cu toate că ocupase tocmai locul trecut pe tichet.*

—Pe vremuri, răspunse călătorul, când eram funcţionar în City, dormeam numai dimineaţa. Pentru leafa pe care o primeam, n-ar fi fost rentabil să dorm pe timpul meu.

—Acum lucraţi pe cont propriu? se interesă inspectorul.

—Vorbind la figurat, da.

Inspectorul rămase pe gânduri†. Când observă că omul din faţa lui e pe punctul să adoarmă, întrebă brusc:

—Nu sunteți scriitor, nu-i aşa ?

—Fără doar şi poate.

* Aşa ar fi făcut orice englez civilizat pe orice teritoriu al Commonwealth-ului (n. a.).

† Bott se deosebea întrucâtva de alţi inspectori (n. a.).

Un timp conversaţia păru să lâncezească. Bott renunţă la mai multe întrebări. Iar călătorul preferă să nu răspundă. Inspectorul se folosi de acest intermezzo ca să-şi cerceteze pe îndelete vecinul de compartiment. Era un dolicocefal îmbrăcat într-un elegant costum englezesc, de culoare gri şi cu o vestă de lână gri sub haină. Cravata se asorta şi ea în mod fericit cu ciorapii. Numai batista în carouri mari aducea o notă de extravaganţă.

— Sunteți de la poliţie, nu-i aşa? spuse la rândul lui la fel de brusc călătorul, pentru a reînnoda discuţia.

— Desigur, domnule, răspunse imperturbabil Bott. Cu toate că, sincer vorbind, nu înţeleg cum aţi ghicit?

— Colţul insignei dumneavoastră de inspector iese de sub rever şi reflexele luminii mă împiedică să dorm, explică acesta amabil.

Inspectorul căută un vechi adagiu profesional şi-l găsi.

— Dacă n-a veţi nimic pe conştiinţă, puteţi să dormiţi liniştit.

Călătorul scoase o mică agendă şi, după ce-o consultă, spuse :

— Când a fost jefuit trenul poştal eram la căpătâiul unchiului meu muribund. Un om bogat care şi-a redactat testamentul în favoarea mea. Nefericitul poate să depună oricând mărturie.

— În cazul acesta sunteţi de două ori fericit.

Călătorul râse fără nici un motiv.

—Exageraţi. Unchiul meu e un bărbat cu o sănătate de fier. A suportat perfect cel de-al treilea infarct.

—Permiteți-mi să vă exprim felicitările mele pline de regret, spuse inspectorul înclinându-se uşor.

Trenul începu să încetinească şi, cum era de aşteptat, opri într-o gară. Era tocmai gara prevăzută în mersul trenurilor. Călătorul se uită la ceas, ca şi când ar fi vrut să-l verifice. Într-adevăr, ceasul întârzia cu un minut întreg. Când minutarul se sincroniza cu şuierul locomotivei, uşa se deschise şi-şi făcu apariţia un bărbat înalt, uscăţiv, cu o mustaţă deasă, tunsă scurt. Călătorul de la fereastră i se adresă fără să-l privească.

—Cu toate că nu vă cunosc, fiţi binevenit în compartimentul nostru. Cu excepţia domnului inspector de la Scotland Yard, nu mai e nimeni în acest compartiment.

Noul venit mulţumi şi-şi aşeză valiza în plasa de bagaje. Apoi luă loc lângă uşă, pe unul dintre locurile rămase libere. Desigur, pe locul însemnat pe tichetul de călătorie. Inspectorul Bott îl privi cu atenţie. Era un dolicocefal îmbrăcat într-un elegant costum englezesc, de culoare cafenie şi cu o vestă de lână cafenie sub haină. Cravata se asorta şi ea în mod fericit cu ciorapii. Numai batista în carouri mici aducea o notă de extravaganţă. Domnul în cafeniu scoase din haină o tabacheră de aur şi o întinse inspectorului.

—Serviţi fără grijă. Suntem într-un vagon pentru

fumători.

—Mă îndatoraţi, domnule, dar cu toate acestea nu pot accepta o tabacheră furată...

—Complimentele **mele.** Sunteţi un poliţist **cu** experienţă. Într-adevăr, tabachera aceasta a fost furată de două ori,

—De altfel, nici nu fumez, preciza impasibil Bott. Poate dumnealui... *

Acesta îşi consultă ceasul şi spuse :

—La ora şase şi un sfert am fumat ultima ţigară. Aşa că-mi pot permite să accept amabila dumneavoastră invitaţie.

Întinse mâna, luă tabachera şi-o puse în buzunar.

—Câte fumaţi pe an ? se interesă Bott.

—Depinde.

—E, într-adevăr imens. Şi nu vă temeţi de cancer?

—Am avut unul în copilărie. Se spune că asta te imunizează. De altfel în familia mea n-a fost nici un caz serios în ultimii 123 de ani. Apoi, fără nici o logică, se adresă călătorului în costum cafeniu : Mergeţi desigur la Liverpool ?

—Uneori, răspunse acesta ridicând din umeri.

—E de cele mai multe ori un oraş fermecător. Nu-i aşa, domnule inspector ? M-a impresionat de fiecare dată cerşetorul orb de la colţul străzii Garden-Party. Întotdeauna are rest de la o liră.

—Asta mă bucură, spuse domnul în cafeniu. E o mare bătaie de cap să găseşti mărunţiş.

—De ce nu daţi o lovitură la bancă ? se interesă călătorul în gri. Se spune că au mărunţiş berechet. Ce

* **Se referea la celălalt călător (n.a.).**

părere aveţi, domnule inspector ?

— Nici una.

— Păcat. Mă interesa părerea unui specialist.

Călătorul în costum cafeniu căscă prelung.

— Şi cum se poate ajunge mai repede pe strada Garden-Party ?

Cel de la fereastră îi întoarse căscatul.

— Dacă te aşteaptă o maşină, de exemplu.

— Cu ce fel de maşină, de exemplu ?

— O maşină verde.

— Şi şoferul ?

În clipa aceea uşa se deschise şi apăru controlorul.

— S-a mai urcat cineva în afară de dumneavoastră ? întrebă el.

— Tot ce se poate.

Controlorul mulţumi şi închise uşa.

— E acelaşi de rândul trecut, observă călătorul de la fereastră.

Locomotiva şuieră prelung. Trenul se apropie de gara Liverpool. Cei trei îşi pregătiră bagajele.

— A fost o adevărată plăcere să vă cunosc, spuse călătorul în haine cafenii.

— Trenul a unit întotdeauna destinele oamenilor, spuse enigmatic inspectorul Bott.

— Păcat că trebuie să ne despărţim, oftă cu amărăciune călătorul de la fereastră.

— Dimpotrivă, domnii mei. Avem acelaşi drum. Sunteţi arestaţi. Nu încercaţi să trageţi semnalul de alarmă. Pe culoar sunt oamenii mei...

...Comisarul şef Kliff Harding nu-şi putea ascunde satisfacţia.[*] : Sună de două ori.[†]

Acesta intră.

— Doriţi o cafea ?

— Dimpotrivă, sergent. Să fie aduşi arestaţii.

Sergentul ieşi şi reveni după un minut, introducând în birou pe cei doi călători, pe care i-am recunoaşte imediat după costumele lor (unul gri şi celălalt cafeniu), după cravatele lor (ce se asortau perfect cu ciorapii), după batistele lor (cu carouri mari şi mici) ce aduceau o notă de extravaganţă. De altfel, erau amândoi dolicocefali.

— Hello, boss, spuse primul.

— Hello, boss, mormăi şi al doilea.

— Poţi să-mi spui ce-i neghiobia asta ? De când ai început să arestezi înainte de comiterea infracţiunii? întrebă primul.

— Las-o baltă, Burke, râse comisarul-şef. Aţi rămas în urmă. Astăzi sunt alte timpuri.

— Eh, dacă nu-l umflai pe şofer... murmură cel de-al doilea. El ne-a trădat. Ticălosul.

— Eroare. Gord. Voi l-aţi trădat.

— Noi ? săriră cei doi [‡].

— Exact.

— Pentru asta îţi mai trebuie şi dovezi, râse Burke,

— Le şi am. După arestarea voastră, unul din oamenii mei a fost punctual la întâlnire. Aşa cum ați aranjat, casierul a adus sacul cu bancnote la locul stabilit. Restul a fost simplu.

— Bine, dar cum ? !

---

[*] Nimeni nu ştia de ce trebuia să şi-o ascundă (n.a.)

[†] Sergentul de serviciu era cam tare de ureche (n.a.)

[‡] Îşi pierduseră, se vede, calmul englezesc (n.a.)

Comisarul-şef Harding sună din nou de două ori. Sergentul deschise uşa.

—Să-i iau pe arestaţi ?

—Dimpotrivă. Adu-mi o cafea.

Harding se ridică din fotoliu şi se îndreptă spre unul dintre dulapurile din perete. Deschise uşa şi din dulap ieşi inspectorul Bott.

—Iată, o să vă explice chiar el. Vă cunoaşteţi, nu-i aşa?

—Dobitocul ăsta ?

Bott nici măcar nu zâmbi.

—Atributul pe care-l folosiţi, în cazul meu, este total impropriu.

— Să nu pierdem timpul, Bott ! Nu vezi cu cine stai de vorbă?

—All right, boss. Sarcina mea, domnilor arestaţi, a fost una dintre cele mai simple. Am înregistrat absolut toate cuvintele pe care le-aţi pronunţat. Frazele păreau în

aparenţă absurde.[*] Am eliminat redondanţa. Am analizat toate variantele logice în raport cu problema programată şi iată rezultatul.

Inspectorul Bott întinse o foaie de hârtie, pe care cei doi citiră :

„La şase şi un sfert... la colţul străzii Garden-Party... te aşteaptă o maşină verde. Şi şoferul ? E acelaşi de rândul trecut”.

—Acum e clar ? întrebă comisarul-şef. Restul veţi discuta cu judecătorul de instrucţie. Vă sfătuiesc însă să fiţi mai puţin absurzi la interogatoriu. Apoi întorcându-se spre inspector, spuse calm: Mulţumesc. Deocamdată nu mai e nevoie de dumneata.

Inspectorul salută şi, întorcându-se pe călcâie, intră în dulap. Abia atunci arestaţii observară o carte de vizită prinsă pe uşa dulapului : INSPECTORUL ROB BOTT.

---

[*] Ceva în genul **unui umor la modă (n.a.).**

V I C T O R K E R N B A C H

Nemaipomenita homeopatie

Ideea mi-a venit când mă aşteptam mai puţin. M-aş fi mirat cum de izbutisem, dacă aş fi avut timp să mă mir. Dar sunt nevoit să intercalez o explicaţie. Vai, şi cât de silnice mi se par aceste intercalări, pe care nu le-am practicat niciodată. Deprins să-mi măsor spaţiul ştirilor cu linia şi cuvântul, ba chiar să aleg dintre cuvinte pe cele mai scurte şi totodată mai clare (altfel aş fi fost obligat să-mi găsesc altă meserie) mă obişnuisem să dispreţuiesc orice lămurire suplimentară şi-mi făcusem faimă tocmai din meşteşugul de a găsi faptele de mare importanţă în realitatea de care mă ocupam şi câtuşi de puţin în frazele scrise de mine. Să nu mai vorbesc însă de meseria mea, ci numai de ciudata întâmplare imprevizibilă care m-a adus în faţa acestui teanc de foi. Ah, şi iată că iar trebuie să mă abat de la deprinderi şi să mai fac o digresiune. Eram însurat de mai mulţi ani. N-aş zice că eram nefericit, însă cred că nici norocos. Adică — mi-e foarte greu să cercetez astfel de zone în care se descurcă cel mult juriştii şi psihologii — ea bănuiesc că era mai nefericită decât mine, totuşi fără să fiu eu vinovat de nefericirea ei, chiar dacă eram (ce paradox! şi totuşi aşa este...) cauza acestei nefericiri. Mă veţi ierta dacă o să fac şi puţină teorie. Sunt pe lume oameni cumsecade, ale căror calităţi admirate sunt de fapt, în conjunctura lor intimă şi neaşteptată,

defecte obiective grave ; iar aceşti oameni care, cum se spune adesea, n-ar omorî o muscă, fiind victime ale nimănui, sunt parcă anume născuţi (sau, ştiu eu cum să mai zic, „programaţi” de natură) ca să chinuiască şi să distrugă alţi oameni, dar atât de pasiv, atât de involuntar, încât nocivitatea lor nici nu se observă, iar cercetătorul, fiind învăţat să caute (lucru de altfel necesar şi lăudabil) cauza tuturor fenomenelor, o găseşte bineînţeles în aparenţele înconjurătoare. În cazul de faţă, lumea — dar ce zic eu lumea, când eu însumi începusem să mă socot vinovat — mă cam osândea, iar nevastă-mea mă iubea, conştientă că se sacrifică mereu pentru mine făcându-mi lucruri care nu-mi trebuiau, sfătuindu-mă într-una să nu mă obosesc atâta (spre binele meu !) şi când afla că există ceva ce mi s-ar potrivi şi eu încă nu posedam, începea să plângă, iar când, din dorinţa de a o mângâia, începeam să lucrez în plus ca să câștig banii suplimentari, plângea din nou arătându-mi cât este de nefericită că nu înţeleg să mă cruţ şi să stau cu ea. Când plecam undeva în misiunile mele de reporter, plângea că o las singură şi, pentru că nu puteam să nu plec, am început s-o iau cu mine, dar acolo iarăşi plângea zicând că nu îndură să mă vadă alergând mereu după noutăţi şi că ar fi mai bine să mă cruţ şi să stau să mă odihnesc lângă ea atunci când, după vorbele ei, eu aş fi făcut exces de zel. Iar când am încercat s-o ascult şi să stau lângă ea cât dorea, mi-a spus că o să îmbătrânesc timpuriu din lipsă de activitate, fiindcă bărbatului îi trebuie activitate ca să nu îmbătrânească.

Iată de ce, de la o vreme, băgând de seamă că e din ce în ce mai tristă, m-am simţit eu însumi din ce în ce mai

măcinat, fără să ştiu măcar din ce pricină şi fără să găsesc o soluţie reparatoare. La divorţ nu mă puteam gândi, mie nu-mi place jocul de-a familia, deşi nu ştiu cine mi-a spus că ar fi soluţia cea mai demnă, şi chiar ea mi-a spus de câteva ori că dacă nu mă văd în stare să am grijă de propria mea fericire, mai bine să plec sau s-o las să plece (dar nu ţin minte s-o fi împiedicat vreodată să facă ceva), fiindcă ea nu se mai simte capabilă să înfrunte această îndărătnicie a mea şi cu atât mai puţin să poarte răspunderea neglijenţei mele faţă de mine însumi.

Recunosc, prin muncă am ajuns un reporter atent şi concis, dar, ce pot face, n-am fost înzestrat de natură cu o inteligentă profundă de filozof, care să mă fi ajutat să înţeleg ceva din toată încurcătura asta. Sunt convins că ea avea dreptate, deşi nu puteam să pricep de ce, dar tot aşa de încredinţat sunt că nu eram şi că nu sunt în stare să găsesc soluţia care, făcându-mă fericit în ochii ei, s-o facă şi pe ea fericită. Pentru că, mărturisesc cu conştiinţa cea mai curată, eu mă simţeam fericit.

Cineva m-a întrebat glumind de ce nu mă sinucid. Ea a început să plângă (fusese de faţă şi nu ştiu de ce am lăsat-o să fie de faţă !) şi atunci am explicat că sunt atâtea lucruri frumoase de văzut, încât dacă aş putea, mi-aş dubla viaţa în loc s-o scurtez. Şi în clipa aceea dânsa a izbucnii într-un plâns mai sfâşietor, şi, printre lacrimi (asta a fost enigma cea mai absconsă din câte am putui întâlni), mi-a spus:

— Atunci caută o soluţie !

Iată ce m-a făcut să caut soluţia aceea neaşteptată.

De câteva zile, pe cosmodromul din apropierea capitalei se pregătea pentru decolare prima noastră astronavă fotonică automată fără pasageri. Eu scrisesem de atâtea ori despre astronavele care decolau, la noi şi în alte ţări, încât era firesc să mă duc acum, când şi la noi avea loc un atare eveniment sublim, necrezut altădată nici în literatura fantastică, pe cosmodrom. Astronava era destul de mare, ca să nu mai vorbim de uriaşa ei oglindă. Urma să fie, bineînţeles, autoghidată. Se încerca o cu totul nouă formulă de construcţie a motorului, despre care nu pot spune absolut nimic fiindcă e un secret de stat ; pot să precizez numai că formula era cu totul inedită în construcţia navelor cosmice. Avea tot ce îi este necesar unei nave interplanetare: aer condiţionat, instalaţie de recuperare a deşeurilor umane, apă, alimente, distracţie — fireşte, nu prea abundente — şi, fără îndoială, cele mai moderne instalaţii şi instrumente de bord. Nu avea însă pasageri, nici piloţi. Se experimenta, cum am mai spus, un nou tip de motor fotonic. Viteza urma să fie uluitoare : aproape viteza luminii, în locul piloţilor, pe cele patru fotolii erau instalate patru manechine (în treacăt spus, foarte frumos sculptate) cu aspect omenesc. În scafandru spaţiale, fiecare de greutatea unui bărbat mijlociu.

Ultima dată intrasem în capsulă spre seară, cu câteva ore înainte de evacuarea oamenilor de pe cosmodrom, căci

în noaptea care urma astronava trebuia să decoleze. Tocmai aflasem acasă din nou că sunt nefericit şi, cine ştie prin ce asociaţie absurda, uitându-mă la unul din cele patru manechine, am găsit că-mi seamănă puţin. Întâi m-am gândit, râzând, că dacă aş fi în locul lui, lipsind din punctul de vedere al rachetei câteva zile de pe Pământ, absenţa mea s-ar lungi pentru pământeni probabil la câteva luni sau chiar un an-doi. Înţeleg ideea generală a paradoxului din celebra ecuaţie a lui Einstein, dar nu sunt în stare s-o demonstrez matematic şi, cu atât mai puţin, să calculez diferenţa de timp ce ar rezulta dintr-un asemenea zbor. De temut, nu mă temeam. Eram convins că, datorită curajului şi sănătăţii mele, poate şi calităţilor de reporter despre care au tot vorbit alţii, aveam toate şansele să fiu trimis cu o astronavă atunci când ţara mea ar fi îmbarcat pe vreuna şi un ziarist. Tot judecind aşa, deodată mi-a venit gândul straniu de a mă substitui unuia dintre manechine. Mai aveam îngăduinţa să rămân în astronavă douăzeci de minute. O cunoşteam bine pe dinăuntru, ştiam să fac unele manevre elementare de zbor. M-am gândit atunci că ar fi o soluţie să zbor în acest paradox al timpului şi, pierzând foarte puţin din viaţa mea, să mă întorc ceva mai târziu când poate meditaţia solitară şi o vârstă puţin mai înaintată (a ei, nu a mea) i-ar fi oferit soţiei mele soluţia pe care n-o găseam eu. Cum aveam să fac ? Constructorii şi toţi ceilalţi specialişti de pe cosmodrom lucrau în afara capsulei locuibile şi aveau atâta încredere (verificată) în mine, încât nici nu se mai interesau de persoana mea. Puteam în cele douăzeci de minute să scot manechinul care-mi semăna din scafandrul lui, să-l duc în dezintegratorul deşeurilor nerecuperabile şi să mă bag

liniştit în scafandrul rămas gol. Apoi să aştept. Dar nu era asta o hoţie? M-am gândit repede, însă profund, şi am constatat că nu era: experienţa nu pierdea absolut nimic, eu aveam aceeaşi greutate ca şi manechinul, aerul, apa, alimentele şi toate celelalte oricum aveau să facă un drum gratuit, iar dacă le utilizam şi izbuteam să mă întorc şi viu, n-aş fi adus decât servicii suplimentare ştiinţei, ca să nu mai vorbesc de ziarul al cărui reporter eram. Aşa că, aproape cu iuţeala unui calculator electronic în stare să calculeze lucrurile cele mai complicate în infime fracţiuni de secundă, am luat o hotărâre crucială.

Am făcut toate pregătirile, desfăcând discret scafandrul şi descuind uşa dezintegratorului, am ieşit cu carnetul de reporter în mână pe platforma de unde puteam lua liftul care să mă coboare pe cosmodrom, am stat de vorbă două-trei minute cu specialiştii care făceau ultimele verificări, **am** deschis uşa liftului şi în clipa aceea mi-am luat rămas bun de la ei, spunându-le numaidecât după aceea:

—Interiorul nu-l mai verificaţi o dată ?

—De ce ? a întrebat unul din ei.

—Aşa ! am zis râzând. Poate că am lăsat vreo bombă înăuntru...

Ei râseră, dar nu prea mult, fiindcă aveau treabă.

Atunci am intrat în lift, uşa căruia, ca toate uşile de acolo, se închise fără zgomot. Spre norocul meu, cei câţiva specialişti ocoliră platforma trecând de partea cealaltă a rachetei şi atunci eu deschisei precaut uşa liftului, o

închisei cu aceeaşi grijă la loc şi intrai tiptil în astronavă. Mă gândeam că dacă mă vede cineva, spun că mi-am uitat ceva, de pildă maşina electronică portativă de scris sau alt obiect mic. Dar nu m-a văzut nimeni.

Cu mişcări febrile (şi eu sunt de obicei un om foarte calm) am scos manechinul din scafandru, l-am închis în cavitatea dezintegratorului, trebuind să-i îndoi picioarele şi gâtul ceea ce nu mi-a făcut nici o plăcere, apoi am intrat în scafandrul golit, l-am închis până la etanşeitatea probată imediat de un mic cadran care mi se arătase şi am încremenit în aşteptare. Sau poate că am adormit. Da, cred că am adormit, căci nu mai ştiu nimic din cele care s-ar fi petrecut cu mine sau lângă mine până la decolare. La un moment dat simţeam că nu mai pot îndura suprasolicitarea, dar obişnuit cu multe şi mai ales teribil de sănătos, am scăpat cu bine, apoi când am observat că echilibrul se restabileşte în organismul meu, mi-am desfăcut încet cordonul, ca să gust din plin senzaţia imponderabilităţii. Capsula nu era mare, eu ştiam din lecturi ce fac de obicei astronauţii în astfel de împrejurări, aşa că am izbutit să nu mă prea lovesc de tavan sau de obiecte, mai ales că, la un moment dat, pesemne datorită unei comenzi automate, imponderabilitatea a încetat brusc, în capsulă începând să domnească o stare de gravitaţie artificială. Atunci am băgat de seamă o uşă pe care până atunci n-o cercetasem. În spatele ei se mişca parcă ceva. Pe uşa ca un disc nu era nici un semnal de interdicţie, aşa că am încercat s-o deschid, bineînţeles cu foarte mare grijă. Dar am rămas trăsnit : înăuntru era un foarte frumos câine-lup, care mă privea fără duşmănie. Mi-

am zis întâi că trebuie să fie vreo halucinaţie, dar întinzând mâna, câinele mi-o linse, şi atunci îi desfăcui curelele, chemându-l în „apartamentul” meu.

Dar nimeni nu-mi spusese de câine până atunci ! Era oare şi acesta un secret aşa de mare ca şi structura motorului fotonic ? Nu ştiu. Deodată însă îmi trecu prin minte o îngrijorare. Nu ştiam exact cât va trebui să zbor. Câinele acesta va respira din aerul meu. Poate că din cauza lui mă voi întoarce mort pe Pământ. De hrană nu aveam grijă, fiindcă observai că în „cuşca” lui, câinele avea un automat care la anume răstimpuri, cum s-a obişnuit dintotdeauna, îi servea hrană şi apă. Dar aerul?! Socotii că voi fi iertat de savanţi şi de ingineri dacă voi distruge câinele. Mijlocul era simplu : manechinul pe care-l înlocuisem cu mine era demult praf şi pulbere, la nivelul particulelor subatomice. Avea să devină şi câinele !...

Mă apropiai de el, zicând prietenos (vai, cât de ipocrit am putut fi!) ,,Cuțu, cuţu !”, câinele se apropie de mine, îmi linse mâna din nou şi mă privi atât de pătrunzător, încât simţii năvălindu-mi în obraji un val de sânge fierbinte. Atunci mi-am dat seama că nu el respira aerul meu, ci eu eram nevoit să respir aerul lui. Şi devenirăm prieteni. Nu ştiu dacă e rău sau poate bine că n-am avut cum să-i cer câinelui iertare, deşi sunt convins că m-ar fi iertat.

Zborul dură mai multe zile (după calendarul astronavei) decât se prevăzuse. Îmi raţionalizai alimentele

fără să mă ating de ale câinelui. Apă însă se producea din belşug, automat. Citisem cele două cărţi puse simbolic în cabină, văzusem de o sută de ori cele trei filme de scurt metraj, contemplasem câinele şi obiectele din capsulă (astronava fotonică nu avea hublouri, ca să mă uit şi *afară)* şi tocmai începusem să mă plictisesc neştiind unde sunt şi încotro merg, înainte sau înapoi, când simţii din nou starea de imponderabilitate şi apoi, scurt timp după aceea, suprasolicitarea frânării. Ajungeam deci la capătul călătoriei, mai bine zis la începutul ei, nici eu nu ştiu cum să mă exprim mai corect. Îmi pregătii jurnalul pe care-l compusesem în totuşi scurta mea călătorie, luai un calmant şi aşteptai să mă pot elibera din scafandru şi să pot elibera şi câinele din curelele lui pe care izbutisem să i le închei aproape în ultimul moment.

După un răstimp fără îndoială scurt însă care mi se părea că nu se mai sfârșește, uşa capsulei se deschise automat. Întâi mă trecură fiorii. Îmi fulgeră prin minte că toi mai zburam şi că... Dar zării vegetaţie, nu ştiu bine ce, flori, iarbă sau altceva, şi scosei un strigăt de bucurie. Dezlegai câinele şi cu mâna pe zgarda lui pornii spre uşă, aşa cum eram. În scafandrul spaţial. Mă oprii în ovalul uşii, abia atunci cutremurat de o surpriză : cosmodromul de pe care decolasem era lipsit de un fir de iarbă, era numai netezime de material plastic de mare densitate, era numai tehnică, numai aparataj. Aici însă nimic din toate astea, numai lanuri de grâne, ierburi şi în fundul priveliştii desimea unei păduri.

Faptul că nu aterizasem pe cosmodrom nu mă îngrijora : o deficienţă a traiectoriei de zbor era oricând posibilă şi corecţiile nu se pot face la milimetru (vorbesc de rezultat). Mă îngrijora numai faptul că nu era nimeni acolo dintre cei care trebuiau să aştepte sosirea astronavei. Ştiam că aterizarea nu se mai face cu ajutorul motorului fotonic deconectat cu mult mai sus de centura de radiaţii Van Allen, deci nu exista primejdia arderii, ca şi la decolare, când astronava era ridicată întâi cu motoare clasice. Mi-am zis apoi că devierea se va fi produs târziu şi că poate în clipa aceea un avion de tipul rachetelor intercontinentale aducea pe specialişti spre locul reperat de ei. Am mângâiat câinele şi am ieşit cu el să mă plimb. Auzii deodată un ţipăt strident : o fetiţă care păştea două capre, văzându-mă aşa cum eram, în scafandru şi cu câinele de zgardă, fugea spre pădure ţipând. Am zâmbit şi m-am uitat la câine. Ce să-i faci! Nu peste tot umblă astronauţi în costume spaţiale…

Aşteptarăm, eu şi câinele, până seara, apoi intrarăm în astronavă, să ne culcăm. Din fericire, încă aveam ce mânca, şi eu şi câinele. Dar nu puteam adormi şi, lucru curios, nici câinele. Mă uitam cu ciudă la cei trei tovarăşi de drum ai mei, care nu puteau împărtăşi tristeţea mea fiindcă erau simple manechine de material plastic. Aş fi vrut să-i desfiinţez într-o clipă, însă dezintegratorul pentru deşeurile nerecuperabile nu funcţiona decât în spaţiu, iar eu nu îndrăzneam să mă ating de nici un fel de butoane sau claviaturi, ca să nu provoc cumva vreo nouă decolare.

Aşa am trăit, eu şi câinele, patru zile. Ce m-aş fi făcut dacă privirea acestui bun prieten nu m-ar fi oprit atunci de la cea mai cumplită nesăbuinţă pe care eram s-o

săvârşesc ? Datorită lui, eram doi. A cincea zi, câinele porni în recunoaştere. Eu îl îndemnasem ! După vreo două ore veni în grabă dând vesel din coadă. El care cunoscuse suprasolicitarea acceleraţiilor cosmice şi care gustase imponderabilitatea, el care trecuse prin centura de radiaţii Van Allen, dădea din coadă ! Asta m-a reconfortat. M-am luat după el, bineînţeles lepădându-mi costumul spaţial şi neluând cu mine decât jurnalul compus în călătorie şi mica mea maşină electronică de scris. Am închis uşa astronavei, însă i-am pus o siguranţă să n-am surpriza ca nu ştiu ce mecanism automat s-o încuie de tot. Am plecat cu câinele, şi după vreo oră de mers am văzut o şosea. Cred că eram într-o regiune încă destul de înapoiată a lumii, fiindcă zăream trecând pe şoseaua aceea automobile de muzeu cu viteze modeste, aş zice cu mers leneş de cel mult două sute de kilometri pe oră, cum apucasem numai la sfârşitul adolescenţei mele.

După încă o oră de mers, am ajuns într-un oraş. Nimeni nu m-a întrebat nimic tot drumul. Unele clădiri din marginea oraşului mi se păreau vag cunoscute, dar putea să fie numai o confuzie, o asemuire neîntemeiată pe care o făcea numai dorul meu de locurile natale.

După ocolul câtorva străzi ciudat de amintitoare de ceva de demult, mă pomenii în faţa unei mari clădiri care mă zgudui: era universitatea unde învăţasem sau cel puţin părea aidoma cu ea. Lăsai câinele afară, intrând singur. Unele figuri omeneşti mi se păreau aproape cunoscute, dar înţelegeam acum natura confuziilor. Căutai cabinetul şefului catedrei de astronautică, dar nu era nicăieri. Nici catedra, nici profesorul. Intrând la secretariat, începui să fiu din ce în ce mai prudent şi întrebai numai dacă pot găsi

pe şeful catedrei de fizică sau pe şeful catedrei de astronomie. Secretarul pricepu că are de-a face cu un sprijinitor al vreunui candidat la examene şi, surâzând sceptic, îmi indică totuşi etajul şi camera. (Temându-mă de confuzii şi mai mari, vorbeam una din limbile internaţionale, căci nu băgasem de seamă ce grai foloseau locuitorii acestui oraş, care era şi nu era al meu. Nu ştiu dacă nu-mi iscasem tot eu confuziile, căutând cu orice preţ asemănări ! Spre norocul meu, găsii pe amândoi profesorii care, cât putea să-şi dea seama ochiul meu de vechi reporter, erau imediat după o controversă. Când am început, fără vreo pregătire, să le istorisesc păţania mea. clătinară din cap, apoi mă ascultară mai atenţi şi în sfârşit începură să râdă. Profesorul de astronomie zise:

— Înţeleg că vrei să scrii un roman ştiinţifico-fantastic şi fantezie ai. Nu înţeleg de ce ai venit la noi ?

Dar fizicianul (încă nu-i ştiam numele, totuşi mi se părea o figură cunoscută, deşi foarte tânăr) se opri deodată din râs şi zise :

—Ceea ce mă uimeşte este logica ştiinţifică precisă a fanteziei dumitale. Eşti fizician ?

—Nu ! spusei eu. Ziarist.

—Ce studii ai făcut ?

—Istorie, literatură, cam asta...

—Hm ! făcu fizicianul. Fireşte, o rachetă fotonică e

aproape o himeră. Teoretic n-ar fi cu neputinţă, însă practic... peste un secol sau două, şi oricum, fără fiinţe vii. Îţi dai seama. Totuşi e ciudat de unde...

Nu mai puteam de enervare şi l-am întrerupt :

—Dar astronava e acolo pe câmp, puteţi s-o pipăiţi!

Cei doi profesori schimbară câte o privire. Mă socoteau nebun. Eu îl privii pe fizician cu deplină seriozitate (deşi mărturisesc că în clipa aceea începusem să mă îndoiesc de ea chiar eu) şi deodată văzui că se ridică de pe scaun, îşi încuie sertarul şi spune pe un ton glumeţ :

—Am maşina în spatele universităţii. O plimbare nu strică ! şi apoi ne face semn să venim.

Pe stradă cerui voie să iau şi câinele cu mine, precizând :

—Asta-i câinele cu care m-am împrietenit în zbor.

Bineînţeles, cei doi oameni de ştiinţă primiră şi câinele în limuzina lor. Era un câine foarte simpatic ! Pe drum nimeni nu vorbi nimic, poate de oboseală, poate datorită peisajului. În fine, undeva în dreapta şoselei se zări ceva sclipind. Mărturisesc însă că până atunci eram din ce în ce mai sufocat de emoţie, fiindcă îmi venise în minte că aş fi

putut să uit drumul, sau că cine ştie cine ar fi putut căra de acolo astronava, deşi nu vedeam cum, sau, cine putea şti, să nu fi fost acolo vreo astronavă *niciodată*... Dar asta n-avea însemnătate de vreme ce mă gândisem la posibilitatea chiar a unei decolări automate, ceea ce nu mi se părea exclus după atâtea fenomene care pentru un om cu studii umaniste ca mine păreau aproape miraculoase. Totuşi, astronava sclipea în lumină, acolo unde o lăsasem, sau — să fim drepţi! unde mă lăsase pe mine ea.

Sunt reporter vechi şi am văzut în meseria mea emoţii, pe care, e drept, nu aveam spaţiu să le descriu, dar vreau să spun că le-am văzut. Nu sunt în stare să compar cu nimic emoţia celor doi tineri savanţi. Astronomul se uită deodată lung la mine şi se feri. Crezui că vrea să mă vadă mai bine, dar el spuse cu glas sugrumat care se voia însă cât mai nepăsător :

— Spuneam eu, colega, că nu este exclusă odată şi odată venirea unui obiect cosmic dirijat dintr-altă planetă locuită.

— Ce vreţi să spuneţi ? îl întrebai eu gata să râd.

— Nimic, nu... aşa ! zise el privindu-mă cu nişte ochi... vai, cu ce ochi!

Fizicianul păşi cu imensă curiozitate ştiinţifică spre astronava mea (la urma urmei, dacă proprietarii n-au venit

s-o primească !) şi o atinse, apoi văzu că uşa nu e închisă şi o trase cu grijă spre el. Câinele dădea alături din coadă. Eu eram niţel îngândurat, deoarece mi se înfipsese un cui în mintea asta care nu pricepea de ce aceşti oameni, făcând parte din aceeaşi formulă biologică cu mine şi cu cei care expediaseră astronava, erau aşa de străini de toată întâmplarea. Dar observând ezitarea profesorului, deschisei uşa brusc şi intrai în astronavă. Câinele sări după mine şi atunci îl urmară şi cei doi profesori. Înăuntru era lumină. Bateriile solare (ele pesemne) încă funcţionau. Abia aici cei doi savanţi se înviorară, mai ales fizicianul care începu să mormăie ceva. Iată ce-a spus, deşi eu nu înţeleg nici acum rostul acelor fraze:

— E o construcţie perfectă, atâta cât se vede... Şi totuşi, cât de ciudat... Oglindă fotonică, da... carcasă care... dar nu, cum se poate ? Şi totuşi unele lucruri parcă le-am mai văzut, parcă le-am visat... Nu, cum să le visez! Azi, când zboară numai nave orbitale sau simple staţii automate pot să zic minuscule... Cum ai suportat (şi râse puţin, cu un râs foarte straniu) acceleraţia ?

Vrând să-i dau nişte amănunte mai substanţiale, îmi scosei din buzunar carnetul şi, căutând o anume foaie, văzui că fizicianul întâi se uită în carnet peste umărul meu, apoi îngălbeneşte şi se ţine de mine să nu cadă. Astronomul sări să-l sprijine, dar fizicianul îşi reveni şi mă întrebă sfios sau gata să leşine :

— Ce an e scris aici ? şi arătă cu degetul.

Îi spusei anul care era scris, iar el zise :

— Nu cred.

Cum să-l fac să creadă?... A, gata: aveam cum. Scosei din alt buzunar un ziar din ziua decolării mele, în care se vorbea de pregătirile de plecare ale rachetei fotonice. Omul luă cu mâini tremurânde ziarul, se uită de câteva ori, apoi zise :

—Nu, nu pot citi. Ne întoarcem mâine.

N-aveam încotro. I-am lăsat în pace. Eu am vrut să rămân în astronava *mea,* cu câinele *meu,* şi am rămas. Eram foarte obosit, i-am dat câinelui să mănânce din ultimele rezerve care acum se alteraseră puţin, iar eu mă aşezai în fotoliul meu de uzurpator şi cred că adormii în primele secunde.

M-au trezit lătrăturile prietenului meu. Am deschis ochii şi m-am speriat : cei doi tineri savanţi erau înăuntru, unul mângâia câinele, celălalt citea încruntat o foaie de hârtie, iar la uşa astronavei se îmbulzeau câţiva inşi privind cu ochii miraţi, fie de groază, fie de uimire.

Recunoscui pe fizician : el era cel care-şi tot citea foaia. Se uită la mine şi zise :

—Am colectat câteva date, am controlat alte câteva... Se întrerupse şi zise către cineva din uşă : Aţi luat măsuri să nu se afle deocamdată nimic? ! şi apoi urmă uitându-se la mine : Nu, n-aş fi crezut niciodată că e posibil şi în practică...

—Ce e posibil ? l-am întrebat ridicându-mă politicos.

— Numele dumitale figurează în matricola Şcolii elementare nr. 112. Am văzut fotografia: seamănă! Asta nu e încă nimic. Cel mai neverosimil fapt (şi el scoase din buzunar ziarul luat în ajun de la mine şi îl flutură în aer) este că eu... *eu* am construit... nu, nu e bine spus, eu *voi construi* această astronavă, peste douăzeci şi patru de ani!

— Cum ? ! întrebai eu uluit.

—Uite fotografia mea ! strigă fizicianul. În ziarul pe care mi l-ai dat.

— Deci, dumneavoastră... da ? bâiguii eu.

—Acum, dracul mai ştie! zise fizicianul. Nu, eu am construit-o în viitor... Trebuie să forţez gramatica, n-am încotro ! N-am s-o mai construiesc... Sau am s-o construiesc, însă altfel, mai bine. Atunci am greşit... Nu, n-am greşit... Voi greşi... Iartă-mă, gramatica clasică mă împiedică ! Astronava cu care ai zburat dumneata avea o eroare de calcul: ai căzut într-un vârtej cronospaţial, te-ai întors din drumul timpului, înapoi. Noi, ceilalţi... În fine, ne-ai găsit cu douăzeci şi patru de ani mai de vreme.

Fizicianul ieşi. Am înţeles că-i trebuia aer. Am ieşit după el şi am chemat câinele. Astronomul rămase înăuntru

să cerceteze ceva. Nu ştiu ce voia să cerceteze. Afară i-am spus fizicianului, în timp ce toţi ceilalţi gură-cască (sau probabil asistenţi de-ai lui) se deteră respectuoşi la o parte :

—Nu înţeleg.

Fizicianul se plimbă câtva timp în jurul astronavei, apoi se interesă de mijlocul de a o transporta în oraş, după aceea îmi spuse din nou :

—Nici eu... Dar trebuie să încep să înţeleg. Eu, de fapt, începusem de anul trecut să mă gândesc la teoria propulsiei fotonice, însă noi n-am lansat decât rachete stratosferice, mici, cu animale... Da, e uimitor, dar aşa este: eu, cel de azi, mă voi corecta pe mine, cel de mai târziu, datorită greşelii pe care o voi face... nu, iar m-am încurcat, pe care am făcut-o în viitorul dumitale, dar n-am s-o mai fac în viitorul meu... datorită dumitale! Şi n-am să aştept douăzeci şi patru de ani, când timpul s-a întors din drum să mă prevină... Ştii ce putea să ţi se întâmple, bătrâne ziarist ?

— Nu ştiu, am zis. Mai mult decât mi s-a întâmplat ?

Fizicianul începu să râdă, renunţând la răspuns, şi atunci mi-am închipuit că putea să mi se întâmple ceva foarte grav.

Peste câteva zile astronava a fost transportată într-un hangar imens amenajat pentru ea. Ziarul meu mă angajă cu două decenii mai devreme.

Munca reluată, deşi în împrejurări pentru mine cam

paradoxale, a fost de bun augur, căci mă scăpa de obsesia care mă cam sleise, adică de întrebarea ce a fost cu vârtejul acela cronospaţial, pesemne un soi de roată care îşi readuce spiţele în locul de unde au plecat, ori un moment când cronospaţiul se îndoaie de propria greutate şi se leagănă până atinge un capăt de altul... Naiba ştie ! Fizicianul acum nu mai avea răgaz pentru nedumeririle mele. Începeam să mă deprind şi eu cu trecutul redevenit prezent, pe care-l vedeam cu alţi ochi decât îl mai văzusem odată, mai ales că *eu* nu-l repetam, şi nu mă întrista nimic decât faptul că mă întorceam în timpul meu mai bătrân, rătăcit de o generaţie care n-avea să mă mai ajungă niciodată.

Trecură anii. Nu mă mai interesam de astronavă. Câinele meu între timp murise, fiind prea bătrân. Scriam reportaje, ca totdeauna (nici eu nu ştiu să folosesc de la o vreme timpurile gramaticale!) tot scurte, mă duceam la cinematograful convenţional din trecut, care nu era nici măcar în relief, citeam cărţi ştiute şi îmi era dor de cele care încă nu se scriseseră (dacă aş fi ştiut, aş fi luat măcar câteva din ele cu mine, *atunci*!) şi, într-o zi, intrând cu treburile meseriei la Facultatea de filologie, cunoscui o fată de vreo şaptesprezece ani care mă atrase numaidecât. Un an de plimbări prin parcuri şi muzee, cinematografe şi baruri şi, când fata se făcu de optsprezece ani, dându-mi seama că o iubesc şi că mă iubeşte, mă însurai cu ea. Mai târziu, într-o seară în pat, văzând o anume aluniţă şi mirându-mă de un gest, plus toată ciudăţenia chemării spre ea, am priceput că mai fusesem însurat cu ea o dată. I-am spus totul, amănunţit, povestindu-mi aventura o

noapte întreagă. Dimineaţa, ea m-a îmbrăţişat cu pasiune, zicând aşa :

—Vai, dragul meu, cât te iubesc pentru fantezia cu care ştii să-ţi comunici dragostea ta pentru mine !

Eram şi nu eram fericit. Aş fi vrut s-o fac să ştie că nu sunt fantast. Am repetat totul. Odată am dus-o la fizicianul nostru care acum, după ce trimisese cu ajutorul nenumăraţilor săi colaboratori câteva rachete în spaţiu, ultimele din ele cu motoare cu plasmă, se pregătea pentru decolarea astronavei fotonice, bineînţeles, refăcute complet şi în care urma să zboare el, cu un pilot antrenat special şi cu un câine. Fizicianul n-a găsit, fireşte, prea mult timp pentru lămurirea soţiei mele. Câte ceva i-a spus, însă cam peste umăr. Am plecat, eu trist, ea jignită.

A doua zi, găsind în sertarul meu acel ziar din viitor unde era şi un mic reportaj cu semnătura mea (fizicianul avusese amabilitatea să-mi înapoieze ziarul), a căzut pe gânduri. O săptămână nici n-a prea vorbit. Începeam să sper, începeam să mă bucur.

Dar într-o seară am auzit-o plângându-se unei prietene la telefon:

—Draga mea, am impresia că s-a îmbolnăvit de nervi. Nu vrea să se cruţe !

Şi atunci am ieşit pe furiş pe stradă să mă plimb meditând. Singurul meu martor real ar fi fost câinele, care murise.

H O R I A   M A T E I

Fuga lui Cato

— Nu mai pot, gemu Cato, apăsându-şi mâinile strânse pumn pe tâmple, culoarea asta blestemată mă ucide.

— Nici mie nu mi-e uşor, zise Oneb, clătinându-şi capul. Dar altă cale n-avem. Când am acceptat misiunea pe astrul Orange, ştiam ce ne aşteaptă.

— Ba nu ştiam, izbucni Cato, nu ştiam şi nu puteam prevedea. Ştiam numai ca unica lumină care poate pătrunde prin atmosfera astrului este cea portocalie. Dar n-am prevăzut intensitatea ei, faptul că nici un fel de ochelari nu ne vor ajuta, că pleoapele noastre sunt prea slabe să oprească această lumină blestemată, faptul că instrumentele de măsurat, hrana noastră şi hainele, ochii, mâinile şi feţele, totul, totul. Nu mai suntem oameni ca toţi oamenii, înţelegi, Oneb ? Suntem doi oameni portocalii. Da, asta suntem, doi oameni portocalii, doi monştri…

— E adevărat că pe Pământ portocaliul e o culoare mai puţin obişnuită, mai frecvente sunt albul şi negrul.

— Da, da. Şi albastrul, şi verdele, şi roşul. Cerul şi marea sunt albastre, vegetaţia e verde, pământul e brun, cenuşiu, negru… Pe Pământ, da, pe Pământ e totul altfel…

Oneb îl privi o vreme gânditor. Pe urmă spuse încet;

— De ce nu iei din tabletele tranchilizante ?

— Tablele ! ? Să iau tablete ? strigă Cato şi se scotoci în buzunar, scoţând o cutiuţă. Iată tabletele ! Sunt portocalii, într-un ambalaj portocaliu. Am luat până acum sute de

astfel de tablete portocalii, le-am luat cu apă portocalie, într-un pahar portocaliu.

Izbucni într-un râs nervos, care-i schimonosi faţa, pe urmă căzu pe un scaun, cu umerii scuturaţi de un tremur.

—Eşti slăbit, îi spuse Oneb. N-ai mâncat mai nimic în ultimele zile. Cred că...

—Nu pot să mănânc, şopti celălalt fără să ridice ochii. Conserve portocalii... Vitamine portocalii... Mi-e dor de cerul albastru. Şi de copacii verzi. Iarba verde de pe bunul nostru Pământ... Iarbă...

Oneb nu mai spuse nimic. După o vreme, Cato se sculă şi intră în camera hipnogeneratorului, unde se cufundă într-un somn liniştit, populat de visuri fantastice. Când se sculă, la ora dimineţii terestre, îşi puse scafandrul de duraluminiu, se sui în astronavă şi porni spre Pământ. În clipa aceea Oneb se afla departe, la celălalt capăt al astrului. Ştia că tovarăşul său Cato va pleca ; în clipa când acesta se îndreptase spre cosmonavă îl anunţase şi sistemul-robot de alarmă. Ar fi putut să-l oprească, dar nu întreprinse nimic.

„Starea lui Cato e gravă — se gândi. Dacă încalcă dispoziţiile şi-şi părăseşte munca, atunci starea lui e gravă.”

Şi Oneb se întoarse la munca lui.

Cato gonea pe traseul spre Pământ. Imediat ce ieşi din atmosfera astrului Orange, obiectele din jurul său se colorară. Încetul cu încetul, acele indicatoarelor de volum şi de consum deveniră negre, cadranele altimetrului spaţial şi ale osciloscopului căpătară culorile lor fireşti, cu linii roşii şi albastre, cenuşiul metalic al aparaturii de bord, în duraluminiu, curat şi cristal sclipea odihnitor.

Ecranul radiolocatorului îi oglindi lui Cato chipul. Un chip la început uimit, apoi surâzător, fericit chiar. Cato îşi privea mâinile şi nu-i veni să creadă. Îşi privi scafandrul şi nu-i veni să creadă.

„S-a sfârşit cu lumina portocalie — şopti. Da, s-a sfârșit. Albul ochilor e alb şi obrajii sunt roşii. Iar pe Pământ cerul e albastru şi iarba verde. Şi oamenii sini oameni, nu monştrii portocalii.”

Cosmonava gonea pe traseul spre Pământ. Cato se aşeză în fata tabloului de comandă, privirea lui înregistra automat culorile vii ale cadranelor şi lumina mată, stranie, a stelelor ce se zăreau prin fereastra-ecran sclipind în noaptea cosmică. Aproape, aproape de tot, se afla o stea cu lumină portocalie…

„Oneb a rămas singur — se gândea Cato. Ba nu, nu e sigur, îl ajută cei doi roboţi. Au dat rezultate excelente roboţii. Staţiuni interastrale nici nu se pot construi fără roboţi. Roboţilor nu le pasă de lumina portocalie. Dar l-am lăsat singur. Ar trebui să-i spun...“

Deschise radioemiţătorul, branşă pe lungimea de undă convenită cu Oneb. Se gândi o clipă, apoi îl închise la loc.

Prin fereastra-ecran, mii de stele sclipeau în noaptea cosmică, în mii de nuanţe, stranii şi reci. Iar aproape de tot, o stea cu lumină portocalie.

Când îşi termină lucrul. Oneb porni pe drumul de întoarcere la staţie. Ajuns la câteva sute de metri, văzu astronava care tocmai se depunea lin pe sol. Ascuns după o stâncă vulcanică, îl urmări cu privirea pe Cato, în scafandrul de duraluminiu, îndreptându-se spre staţie.

Un sfert de oră mai târziu, când Oneb intră în salonul comun, îl întrebă pe Cato :

— Te simţi mai bine ?

— Da. Criza a trecut. Mâine vin la lucru, ca de obicei...

Cato se opri încurcat, apoi deschise gura ca să mai spună ceva, dar se răzgândi şi o închise la loc.

Oneb nu-l întrebă nimic.

Se aşezară la masă : doi oameni portocalii, mâncând conserve portocalii. După-masă băură apă portocalie. Doi oameni portocalii, într-o lume portocalie...

R A D U N O R

Misteriosul doctor Dobrotă

Oriunde în lume îl duceau treburile, George Cârdan nu uita niciodată să-şi ia „uneltele”, undiţele, mulineţii, firele de nailon şi cârligele. Dar adevărata lui plăcere era să pescuiască în rezervaţia naturală a Deltei Dunării. Aci, totul avea un farmec aparte : canalele strâmte ascunse în păpuriş, păsările luându-şi speriate zborul de pe plaur, broaştele ţestoase leneşe, încălzindu-şi carapacea la soare, câte-un mistreţ negru şi aprig, irupând din hăţiş şi trecând înot apa. Şi peştele parcă era mai gustos aci: avea carnea mai fragedă şi mai dulce şi se grăbea să ajungă mai repede în tigaie.

Aşa că, de câte ori treburile îi dădeau răgaz, o zbughea spre Tulcea, unde-l aştepta mica lui barcă cu motor.

Într-o dimineaţă aurie de iunie, profesorul Cârdan în maiou şi pantaloni scurţi, cu pălăria de paie pusă ştrengăreşte pe o ureche îşi conducea şalupa spre nişte locuri numai de el cunoscute. Cânta cât putea de fals şi de tare, acoperind zgomotul motorului, şi dacă l-ar fi întrebat cineva cum se simte, ar fi răspuns negreşit: în al nouălea cer!

Toate grijile, toate frământările, toate necazurile se topiseră undeva în negura depărtărilor şi pe lume nu rămăseseră decât bolta asta formidabil de albastră, presărată cu ghemotoace de bumbac, izul excitant al vegetaţiei acvatice şi argintul ademenitor al spinărilor de

peşte. Canalul larg, parcă tras cu rigla, în care intrase din Lacul Fortuna, devenea pe nesimţite strâmt şi întortocheat. Pe ambele maluri, sălcii pletoase îşi arcuiau rămurişul către frunzele de nufăr, alcătuind un acoperiş boltit, prin care anevoie răzbătea soarele. Coborâse un amurg cu nuanţe verzui, un amurg calm, păstrător de taine.

Dreapta... stingă... dreapta... Barca urma neaşteptatele meandre, despicând covorul plutitor, stârnind valuri mici, jucăuşe.

Cârdan tăcuse. Scurta calea cu aerul bătrânului lup de mare, pornit în căutarea de pământuri noi.

Cunoştea ca nimeni altul topografia deltei, dar de data asta trebui să se dea bătut. Se rătăcise ! Tocmai canalul acesta îi scăpase în lungile sale peregrinări prin împărăţia păsărilor şi a peştilor. Se trezi în el nu atât interesul de explorator cât ambiţia jucătorului care a pierdut prima partidă. Acceleră ! Ţăcănitul agitat al motorului şi mirosul de benzină arsă măriră tensiunea. Câteva sute de metri mai jos, canalul se bifurca. După un vechi obicei al lui, Cârdan încetini, rupse din mers o crenguţă, o azvârli în apă şi se luă după ea. „Soarta” îl aduse astfel pe braţul din dreapta. După toate probabilităţile, acesta fusese deschis recent. Malurile purtau încă urmele drăgii, iar ţarina dezgolită şi fărâmicioasă, amestecându-se cu apa, o tulbura.

Nerăbdarea nu-i fu pusă la grea încercare. Ajunse curând pe un lac mic, ţărmuit într-o parte de papură şi rogoz, iar în cealaltă de o pajişte cu ierburi înalte, împestriţată cu păpădii galbene-portocalii.

Drept în faţă cineva instalase un cort încăpător, pe

care-l împrejmuise cu un gărduleţ scund din nuiele de salcie. Singuraticul locatar se afla desigur de o bună bucată de vreme aci, căci crengile prinseseră rădăcini şi purtau frunzuliţe proaspete.

George Cârdan opri motorul la mijlocul lacului şi barca lunecă singură până la mal.

Nimic nu tulbură tihna acestui loc patriarhal. Nici un foşnet, nici o tresărire !

Puse piciorul pe pământ, făcu câţiva paşi timizi, dar ezită să treacă dincolo de gard.

— E cineva acolo ?

Tăcere ! Doar câteva păsări, gârliţe, fluieraşi şi o raţă sălbatică îşi luară speriate zborul.

Mai strigă de două ori fără să primească răspuns, ceea ce-l convinse că proprietarul lipsea.

În alte împrejurări, George Cârdan şi-ar fi văzut de drum. Dar ambianţa de mister, curiozitatea stârnită la trecerea prin canalul necunoscut şi mai cu seamă starea de spirit a omului aflat în vacanţă îl îndemnau la o aventură. Fără să chibzuiască, sări gardul de salcie şi pătrunse în cort.

Se aşteptase să găsească, aşa cum ar fi fost firesc, un interior de vânător sau de pescar. Dar în afara obişnuitului pat de campanie, a mesei şi a scaunului pliant, aci se aflau orânduite pe stelaje tot felul de scule şi aparate, bobine de sârmă şi şuruburi, câteva acumulatoare şi un radioemiţător de campanie cu antenă telescopică. Într-un raft erau înghesuite vreo două duzini de cărţi de biologie şi electronică, printre care un voluminos tratat de bionică.

O scrumieră plină cu mucuri de ţigară, o lampă uitată aprinsă şi un vraf de file acoperite cu un scris lăbărţat dovedeau că locatarul îşi petrecuse noaptea lucrând.

Hotărât să meargă cu indiscreţia până la capăt, profesorul se aplecă asupra manuscrisului, dar în clipa aceea, un zgomot îl făcu să tresară şi să se întoarcă ruşinat.

În dreptunghiul luminat al intrării se desena o siluetă masivă, cu umeri largi, cu braţele atârnând de-a lungul trupului până aproape de genunchi.

O voce groasă, răguşită, spuse fără nici o introducere:

—Am adus pâine, brânză, carne şi legume. Struguri n-am găsit, doar vişine şi mere. E totul afară, în barcă. Haideţi, tovarăşe Dobrotă...

Omul, după accent, pescar de prin părţile locului, se îndepărtă. Cârdan se grăbi să-l ajungă din urmă. Era un bărbat impunător de vreo 50 de ani, cu părul blond deschis, de culoarea oţelului topit.

— Dar... dumneata... nu eşti doctorul Dobrotă ! se bâlbâi pescarul recunoscându-şi greşeala.

Pe loc uimirea i se transformă în duşmănie făţişă. Încruntă sprâncenele stufoase, scoase bărbia înainte şi întrebă pe un ton bătăios :

— Ce cauţi aici ?

Profesorul răspunse cu întârziere, ceea ce-l făcu pe celălalt să-şi strângă ameninţător pumnii.

— Ascultă, prietene, am venit la pescuit cu şalupa mea... cea de colo... Se vede treaba că m-am rătăcit şi...

— Te-ai rătăcit? Aşaaa ? Te-ai rătăcit într-un cort străin ?

O explicaţie pentru comportarea lui era greu de dat şi de aceea, socoti că o minciună l-ar putea scoate din impas.

— Sunt un vechi cunoscut al doctorului... Dobrotă. Am

aflat la Tulcea că e pe-aici şi m-am gândit să-i fac o surpriză. Unde e acuma?

Pescarul nu-l crezu ! Dimpotrivă. Îşi întări convingerea că avea de-a face cu un răufăcător. De aceea, îi prinse braţul ca într-o menghine.

—Vorba lungă sărăcia omului ! Dumneata vii cu mine!

—Încotro?

—La doctorul Dobrotă ! El să hotărască !

Vorbise cu atâta fermitate şi strânsoarea devenise atât de dureroasă, încât orice obiecţie se vădi zadarnică. De aceea, Cârdan consimţi.

—Te urmez de bunăvoie. Aşa că... dă-mi drumul.

Omul din deltă stătu la îndoială, apoi degetele sale se desprinseră de pe braţul profesorului, încet, cu un vizibil regret. Se urcară în şalupă remorcând barca pescarului. Profesorul la cârmă, iar celălalt alături. Ajunşi la bifurcaţie, intrară pe braţul stâng.

Era mai lung decât primul şi atât de încâlcit, încât gândul te ducea la un labirint. Nuferii albi şi galbeni, săgeata apei, broscăriţa şi brădişul alcătuiau o vegetaţie luxuriantă, iar vieţuitoarele, peştii şi păsările, păreau mai mult uimite decât speriate de apariţia intrusului zgomotos.

După un sfert de ceas, canalul se termină brusc, unindu-şi apele cu cele ale unui lac de mărime mijlocie, acoperit în bună parte cu stufăriş. La mijloc, întrecând mult tulpinile cele mai înalte, se zărea o schelă metalică, un fel de turn de observaţie, având sus o platformă acoperită.

Dindărătul balustradei se ivi un cap chel şi luciră sticlele mari, rotunde, ale unui binoclu.

Personajul dădea disperat din mâini şi răcnea cât îl ţineau plămânii:

— Motorul! Opriţi motorul !

— Opreşte motorul!

Profesorul se supuse şi luă vâslele. Din câteva lovituri ajunseră la scăriţa de la baza turnului. Pescarul îl invită cu un gest poruncitor să urce mai repede şi-l urmă. Câteva secunde mai târziu, Cârdan se afla faţă în falã cu misteriosul doctor Dobrotă.

Îşi drese glasul şi începu :

— Îngăduiţi-mi...

Pescarul însă i-o reteză scurt.

— Pe dumnealui l-am prins umblând prin cort, când am venit cu alimentele. Credeam că sunteţi dumneavoastră... Mai întâi a spus că s-a rătăcit şi pe urmă, că vă cunoaşte... Mă mâncau pumnii să-i dau vreo câteva după ceafă, dar m-am gândit că-i mai bine să-l aduc aici ca să-l vedeţi...

Obrajii profesorului deveniseră stacojii.

— Domnule doctor, vă rog să mă ascultaţi. Totul se datoreşte unei regretabile erori pe care, cu permisiunea dumneavoastră, voi încerca s-o lămuresc. Sunt inginer hidrotehnician, profesor universitar şi... un pasionat pescar amator. Având câteva zile libere, am venit în deltă. M-am rătăcit şi am nimerit tocmai lângă cortul dumneavoastră.

Neprimind răspuns la repetatele mele apeluri, am cutezat să intru, tocmai în momentul când a picat dumnealui... Mărturisesc că mi-am pierdut cumpătul! în zăpăceala mea, am rostit un neadevăr, susţinând că vă cunosc şi că venisem să vă vizitez. Vă rog să primiţi scuzele mele şi să consideraţi acest incident lichidat...

În timp ce Cârdan îşi rostea cuvântarea, doctorul părea absent sau preocupat de cu totul altceva. Era un bărbat ursuz, cu faţa ciolănoasă, cu aceeaşi nuanţă ciocolatie ca şi ţeasta nudă. Te surprindeau fruntea boltită, ochii adânc cufundaţi în orbite şi o uşoară tresărire, ironică parcă, a buzelor.

După minute de aşteptare, profesorul începu să aibă îndoieli în privinţa integrităţii auzului interlocutorului său şi în privinţa celei **a** sistemului său nervos.

Cumpăni dacă să repete sau nu explicaţiile, dar pescarul, pierzându-şi răbdarea, îl scuti.

— Ce facem cu el ? Îl duc la Maliuc ?

Răspunsul veni încet şi se referea, în mod surprinzător, la cu totul altceva.

— Mulţumesc, Feodor... Întoarce-te şi descarcă, te rog, alimentele... Am nevoie de baterii de 9 volţi. Vreo douăzeci de bucăţi... Şi de un potenţiometru.

— Bine, dar...

— Dumnealui poate pleca !

Pescarul ridică din umeri şi se pregăti să coboare. Cârdan rămase în expectativă, descumpănit din pricina acestei întorsături neverosimile. În fond, era cam jignit de lipsă de interes a celuilalt. De aceea insistă :

— Am impresia, doctore, că întâmplarea aceasta continuă să fie, ca să zic aşa, neclarificată. N-aş vrea să

persiste în mintea dumneavoastră vreo îndoială în legătură cu intenţiile mele. Vă repet, am ajuns cu totul întâmplător...

Dobrotă îl opri, ridicând mâna. Când vorbi, în sfârşit, părea să i se adreseze lui Feodor, care tocmai dezlega barca de şalupa cu motor.

—Nu contează ce cred eu! Problema este minoră şi-mi răpeşte din păcate prea mult timp. Bună ziua !

Spunând aceste cuvinte, îi întoarse spatele şi ridică din nou binoclul.

Profesorul ştia că nu mai era cazul să zăbovească, deşi ardea de nerăbdare să cunoască tainicele îndeletniciri ale omului din turn. Tot ce-şi putea îngădui erau câteva priviri indiscrete, fugare, spre instalaţiile de pe platformă. Se găseau aci două aparate ca cele din cort şi în plus, un radioemiţător.

Salută printr-o uşoară înclinare a capului şi puse piciorul pe prima scară. Ceva îl îndemnă să se uite înapoi, spre punctul asupra căruia Dobrotă îşi aţintise binoclul. Văzu un baraj de pământ şi material lemnos, executat cu multă acurateţă. Nu era prea mare, lungimea nu depăşea 15-20 de metri, dar ceea ce te izbea era totala inutilitate a acestei construcţii hidrotehnice, aci în mijlocul lacului. Cârdan mai observă că se lucra intens, deşi nicăieri nu apărea vreun bac sau vreun ponton cu muncitori. De o parte şi de alta a digului, apa clocotea, se învolbura, se acoperea cu spumă, iar din când în când, nişte umbre întunecate, nişte năluci, o străbăteau cu viteză de săgeată.

„Scafandri ? ! ?“

Ideea îi veni fulgerător, sporindu-i nedumerirea. O lucrare lipsită de orice valoare practică şi, pe deasupra,

executată cu scafandri! Era un nonsens strigător la cer !

Dacă acest Dobrotă ţinea să se distreze construind un dig pentru plăcerea lui personală, ar fi putut recurge la câţiva lucrători necalificaţi.

Deşi îi venea destul de greu, se decise să-i ceară doctorului lămuriri. Reveni pe platformă.

— Mă iertaţi că vă reţin. Specialitatea mea, dacă vă amintiţi, are anumite contingenţe cu preocupările dumneavoastră. Barajul de acolo mă interesează datorită execuţiei sale ireproşabile. Nu pricep însă care-i rostul lui şi de ce utilizaţi scafandri ?

Pentru prima dată Dobrotă îl privi. Avea ochii reci, de un cenuşiu foarte deschis, metalic. Spuse laconic, fără vreo intenţie de jignire :

— Scutiţi-mă de prezenţa dumneavoastră !

Cârdan fierbea şi se gândea cu jind la vremurile când, pentru asemenea cuvinte, puteai provoca pe cineva la duel. Măcar un ghiont dacă i-ar fi dat acestui individ insuportabil, tot s-ar mai fi răcorit! Aşa însă, se mulţumi să bodogănească ceva despre „culmea necuviinţei” şi să tropăie pe scară, făcând să se clatine întreaga schelă.

În şalupă, nu puse motorul în funcţiune, ci se folosi de vâsle. Le apucă zdravăn şi trase din răsputeri, îndreptându-se spre malul lacului. Efortul fizic făcu să i se risipească furia, dar nu şi să dispară dorinţa chinuitoare de a cunoaşte adevărul. Îi era cu neputinţă să plece fără să afle rosturile digului, ale observatorului şi ale dubioaselor afaceri pe care le învârtea neobrăzatul de Dobrotă.

Uită până şi scopul venirii sale în deltă, roşioarele, avaţii, bibanii şi crapii graşi, ce mişunau în jurul lui şi trecu la fapte.

Vâslind cu băgare de seamă, se îndreptă spre păpurişul des care-l putea ascunde privirilor. Acolo opri, îşi scoase hainele şi pălăria, lunecă binişor în lac şi o porni înotând sub apă, înspre dig. Înainta încet, căci mereu i se iveau în cale obstacole, iar capul şi-l scotea numai ca să respire.

Parcurse vreo două sule de metri. Neobişnuitul baraj era acum foarte aproape. Îi vedea temelia şi, în jurul ei, siluetele scafandrilor. Se mişcau uluitor de repede, într-o agitaţie nefirească amintindu-i lui Cârdan de-un dans îndrăcit, văzut cândva într-un film mut, de pe vremea copilăriei cinematografului.

Ochiul, neobişnuit, înregistra sub apă imagini neclare, înceţoşate, în care contururile se estompau şi distanţele deveneau înşelătoare. Profesorul, copleşit, neîncrezător în propriile sale simţuri, bănuindu-se prada unei halucinaţii, avu cutremurătoarea revelaţie că digul nu este construit de oameni, ci de... animale !

Nu se înşela ! Erau într-adevăr animale, nişte vieţuitoare cu trupul prelung, acoperite cu blană, cu capul mic şi botul ascuţit ca al şobolanilor.

Castori! Cum de nu se gândise? Citise despre aceste ciudate mamifere de apă, le văzuse chiar, în Canada, într-o crescătorie. Îşi aminti de zăgazurile lor, construite de-a curmezişul râului, de bazinele astfel formate, la marginea şi în interiorul cărora îşi făceau locuinţe cu două etaje. Zâmbi.

Imaginaţia îi jucase o festă. Totul era mult mai simplu şi mai banal decât îşi închipuise. Dobrotă urmărea activitatea unei colonii de castori!

Rămase pe gânduri. Barajul era mai înalt şi mai solid decât îl fac de obicei animalele şi n-avea nici o raţiune, aci, în mijlocul lacului.

Instinctul nu îndeamnă niciodată vieţuitoarele spre munci inutile ! Orice construcţie a lor, de la diafana pânză de păianjen şi până la ingeniosul termitier, are un scop precis, bine definit: dobândirea hranei, asigurarea unui adăpost, creşterea puilor... Natura nu acţionează la întâmplare şi totuşi... acest dig, într-un lac aproape închis şi plin de peşte, era un lucru făcut la întâmplare, o... fantezie a castorilor.

Profesorul trase adânc aerul în piept şi se lăsă la fund. Ţinea să afle cum era alcătuit zăgazul pe întreaga lui înălţime, de peste patru metri, dar mai cu seamă, să vadă castorii la lucru.

Întreaga colonie robotea într-un iureş, ca şi când de terminarea barajului ar fi depins viaţa ei. Conduşi de animale bătrâne cu mustăţi lungi, răsfirate, castorii îndeplineau felurile munci. Unii rodeau, ceva mai sus de rădăcină, plopi şi sălcii ce creşteau în mâlul grindurilor apropiate. Alţii transportau buştenii, iar alţii îi aşezau cu dibăcie la locul potrivit. Se adunau tulpini de papură, de

rogoz şi de stuf, ramuri, frunze, pământ, nisip, pietre, într-un cuvânt tot ce se afla la îndemână şi putea servi la înălţarea şi la consolidarea construcţiei. Lucrau şi puii, nişte ghemotoace cafenii, mai mult în joacă desigur, aducând câte o nuia sau câte un fir de broscăriţă.

Cârdan zăbovise mult sub apă, mai bine de treizeci de secunde. Tâmplele îi zvâcneau nebuneşte, iar pieptul şi-l simţea strivit sub un baros de fier. Plămânii i se goliseră şi de pe buze se desprindeau cele din urmă bule de aer. Trebuia să iasă cât mai repede la suprafaţă. Mişcă instinctiv braţele de sus în jos, cheltuindu-şi rămăşiţa de putere, dar nu izbuti să se ridice ! Ceva îl reţinea pe fundul lacului, îl imobiliza... Picioarele i se încurcaseră într-un brădiș des, într-o plasă ţesută din tulpini şi rădăcini, moi şi vâscoase. Se sufoca ! Sângele îi năvăli în creier, tulburându-i vederea. Se smucea, îşi răsucea trupul, biciuia disperat apa, doar să se poată smulge din îmbrăţişarea morţii. Stârnise în jurul lui un vârtej, care sperie castorii. Îi zări îndepărtându-se în mare grabă, apoi imaginea se diluă, topindu-se într-o ceaţă rubinie.

Sleit de puteri, incapabil să mai judece, se dădu bătut. Simţi în gură gustul sălciu al apei şi o înghiţi. O dată...a doua oară... Rămase ţeapăn, în poziţie verticală, când nişte trupuri păroase îl înconjurară şi i se izbiră de piept, de spinare, de picioare...

„Castorii mă atacă !” fu ultimul său gând. Înainte de a se cufunda în abisul inconştienţei.

Se trezi pe platforma turnului de observaţie. Dobrotă, aplecat asupra lui, îi făcea respiraţie artificială. Vru să zică ceva, să-i mulţumească, dar doctorul îl înveli repede într-o pătură de lână şi-i vârî în gură capătul tubului unei butelii de oxigen. Rămase un timp nemişcat până mai prinse puteri. Apoi, ţinându-se de balustradă, se ridică şi se apropie de Dobrotă. Acesta stătea întors cu spatele şi meşterea ceva la aparatele lui.

Acum, George Cârdan era decis să-l facă să vorbească ! Trebuia cu orice chip să-i câştige încrederea, să-l determine să-şi lepede muţenia.

Se gândi că poate nu găsise tonul cel mai potrivit, că-i vorbise prea protocolar, prea academic. Cine ştie dacă n-ar fi fost mai nimerită o discuţie jovială, ca între amici, încercă şi aşa :

—În vechile legende, cel scăpat de la moarte devine slujitorul, robul sau prietenul salvatorului său. Aş fi fericit să-ţi dobândesc prietenia. Oricare vor fi, de-acum înainte, relaţiile dintre noi, te rog, te implor, lămureşte-mă ce rost are acest baraj construit de castori? Ce rost au aparatele dumitale şi turnul de observaţie? Ce urmăreşti dumneata, doctore Dobrotă ? Dacă nu-mi răspunzi pe loc, să ştii că mă ai pe conştiinţă. Mă arunc din nou în lac !

Aşteptă, zâmbind încrezător, reacţia celuilalt.

Acesta se întoarse cu o încetineală exasperantă şi bombăni :

—Vezi-ţi de treburile dumitale! Pescuieşte! Asta linişteşte nervii. Cârdan insistă :

—Sunt om de ştiinţă ca şi dumneata. Toate acestea mă atrag nu dintr-o simplă curiozitate, ci din pricini profesionale. Eu construiesc diguri şi lacuri de acumulare ca şi ingenioşii dumitale castori. Poate că am avea ceva de învăţat de la ei. N-ar fi pentru prima dată că noi, oamenii, luăm exemplu de la animale. Cred că este de prisos să argumentez, căci am văzut în cortul dumitale un tratat de bionică!

Deşi Dobrotă părea absorbit de lungirea şi scurtarea succesivă a antenei telescopice, profesorul constată că, de data asta, fusese ascultat cu luare-aminte. Era un prim succes şi, potrivit proverbului, fierul trebuia bătut cât era cald.

—Vreau să-ţi mai fac o mărturisire, doctore. Înotând spre dig, nici nu bănuiam că ar fi vorba de castori. Credeam că lucrarea este executată de scafandri şi nu pricepeam de ce. Abia apropiindu-mă, am zărit animalele. Am fost atât de uluit şi de încântat, încât era cât p-aci să-mi pierd viaţa. Noroc că dumneata...

—Nu-i meritul meu, ci al... castorilor !

— Am auzit bine ? Spuneai... al castorilor ?

— Mm!

— Şi eu, care... eram convins că mă atacă.

— Dimpotrivă! I-am trimis să te scoată din brădiş şi să te împingă la suprafaţă.

Cârdan se dădu cu un pas înapoi.

— I-ai „trimis” ? Dumneata i-ai trimis ?

— Da, deşi mi-a părut rău. Mi-ai compromis experienţa, m-ai făcut să pierd o zi. Cronometrarea duratei de execuţie trebuie luată de la capăt. Asta, mulţumită curiozităţii dumitale.

Cârdan se înfurie de-a binelea :

— Ar fi fost de preferat să mă înec, nu-i aşa? Ce reprezintă viaţa unui om în comparaţie cu experienţele dumitale? Fie, domnule! Păstrează-ţi mai departe secretele !

Îşi pregăti o cât mai demnă ieşire din scenă, ceea ce, datorită îmbrăcăminţii sale sumare, nu-i prea reuşi. În

dreptul scării, îşi mai calcă o dată pe inimă.

— Spune-mi măcar de ce-şi construiesc castorii zăgazul în mijlocul lacului ?

Dezarmat de insistenţele celuilalt, Dobrotă surâse amuzat:

— Fiindcă aşa vreau eu ! Aminteai adineauri de bionică, de imitarea de către om a unor funcţiuni ale organismului animal. Bionica e numai începutul, punctul de pornire. Ai fost vreodată la circ ?

Cârdan, crezând că-l ia peste picior, se încruntă. Răspunse totuşi :

— Da... desigur... în copilărie !

— Atunci ai văzut animale mari şi mici, îndeplinind întocmai poruncile dresorului. Elefanţii, de pildă, fac şi treburi utile, cară poveri...

— Nu numai la circ ! în India mi s-au arătat elefanţi domesticiţi, utilizaţi la construcţii de case, de şosele, de poduri... Încep să mă dumiresc: castorii dumitale sunt dresaţi!

—Nici pomeneală ! Ideea mi-a fost sugerată, într-adevăr, de anumite aptitudini, de anumite „talente” ale unor animale. Elefantul sălbatic îşi croieşte drum prin junglă, înlăturând cu trompa lui puternică obstacolele. Domesticit, el face treburi asemănătoare la îndemnul stăpânului său. Castorii înalţă diguri pentru a împiedica peştele să fugă, pentru a-l prinde mai uşor. De ce n-ar construi, în cazul acesta, diguri şi pentru noi, oamenii ?

—Atunci tot trebuie dresaţi!

—Nu, ci doar influenţaţi, dirijaţi. Se întocmeşte un program simplu, cu câteva elemente referitoare la amplasamentul şi la dimensiunile barajului. Acest program se transmite castorilor pe calea electronicii. Electrozi minusculi, plantaţi într-o anumită regiune a creierului lor, constituie receptorii şi întregul sistem înlocuieşte cu succes pe cel mai iscusit dresor. Fazele de lucru, ritmul şi toate celelalte depind de frecvenţa undelor electromagnetice ale unui emiţător obişnuit, ca acesta.

Lui Cârdan, explicaţia i se păru de domeniul fantasticului.

—Înseamnă că eşti obligat să prinzi sute sau chiar mii de castori şi să-i supui unei intervenţii chirurgicale. Nu-i prea complicat ?

Dobrotă râse :

—Sute ? Mii ? Pentru digul de colo folosesc cu totul şase castori preparaţi. Am selecţionat, într-adevăr, exemplarele cele mai bine dotate, care se bucură de

autoritate în colonie. Ei sunt... şefii mei de echipă. Ceilalţi îi ascultă sau, mai bine zis, îi imită.

Povestea, în aparenţă atât de încâlcită, se lămurea încetul cu încetul şi Cârdan începu s-o găsească demnă de crezare.

—Dar salvarea mea ? Spuneai că tot castorii...

—Nu i-am pus să facă altceva decât operaţii obişnuite la construcţia zăgazului: tăierea unor rădăcini şi ridicarea unui corp... Două frecvente din program. Văzând cum te zbaţi să ieşi la suprafaţă şi dându-mi seama că nu voi avea timp să ajungă până la dumneata, am recurs la această soluţie. Ei, şi acum ajunge. Cred că de luni de zile n-am mai vorbit atâta. Nu te supăra, dar mai am o mulţime de treburi...

Cârdan îşi dădu frâu liber entuziasmului:

— Doctore Dobrotă, prietene... dumneata îți dai seama ce urmări poate avea descoperirea dumitale ? Eliberarea a zeci **de** mii de braţe de muncă, a mii de maşini, pe întreg globul pământesc! Construirea micilor baraje fluviale cu ajutorul castorilor, asta e — oricât am fi de modeşti — genial! Nu exagerez, crede-mă. Ţi-o spune un specialist. De mii de ani, oamenii se străduiesc să facă ordine în acest haos al apelor, într-un loc prea multă, într-altul prea puţină, să adape pământul însetat, să trimită râurile pe ogoare. De peste cinci milenii ei duc un război crâncen împotriva uscăciunii şi a foametei care o însoţeşte, dar abia astăzi, în epoca noastră, le surâde izbânda. Iar dumneata eşti capabil s-o apropii. Ştii toate astea, doctore ?

Plictisit, abia așteptând ca celălalt să termine, mormăi:

—Da, sigur că ştiu !

— Şi atunci ?

Dobrotă îl privi rugător.

— Lasă-mă, dom’le, să lucrez! Dacă ne tot ţineţi de vorbă, cum naiba să mai lichidăm cu... haosul apelor ?

Şi-l lăsă în plata Domnului!...

M I R C E A O P R I Ţ Ă

Alcora

Ziua creştea fierbinte, cerul era înalt şi limpede, şi numai lângă soarele portocaliu se adunaseră nişte nori subţiri, fragili, gata în orice moment să se desfacă în scame. Camil stătea întins pe pământ, aproape gol, cu faţa în sus. Privea cerul printre pleoapele întredeschise numai puţin, cât să nu-l orbească lumina. Căldura îl moleşea. Simţea razele pătrunzându-i aspru în trup, furnicându-l. Iarba era înaltă, văratică, uşor arsă de soare.

De departe veneau strigăte slabe. Un grup de tineri începuse acolo dansul acela nou, cu mingi colorate, care se răspândise de curând în colonie. Camil se răsuci şi înălţă capul. Privi spre râu, vrând să-şi cheme prietenii, dar ei erau, desigur, în apă. Nu vedea pe mal decât necunoscuţi, unii foarte bronzaţi, aproape tuciurii, cu spinări lucioase. Nu departe stăteau cele trei fete cu care încercase Gabi să intre în vorbă, însă două păreau timide, iar a treia ripostase ironic, cu un zâmbet ciudat în colţul buzelor. Cel puţin lui aşa i se păruse zâmbetul ei, puţin batjocoritor, şi de aceea o trata în gând cu o superioară indiferenţă. Dar de câte ori se uita spre râu nu putea să ocolească locul unde fetele făceau plajă. Erau şi foarte aproape. Şi o dată o surprinse pe necunoscută privindu-l cu acelaşi zâmbet ironic care-l enerva. Acum însă toate trei stăteau întinse pe iarbă, cu ochii închişi.

După un timp, Camil recunoscu în sinea lui că ea nu era tocmai urâtă şi se întrebă pentru întâia oară dacă avea sau nu dreptate să o desconsidere. Se încăpăţână totuşi să creadă că avea, fiindcă lui nu-i plăceau oamenii ironici şi cu orgoliu exagerat. Se răsuci pe spate, închizând ochii şi întinzându-şi mâinile în lături. Stătu aşa o vreme, apoi socoti că venise timpul să intre în apă. Soarele portocaliu îl înfierbântase şi aerul era înăbuşitor. Trebuia să se răcorească puţin. Ar fi vrut să înoate.

Se ridică şi porni spre râu, gândindu-se dacă o să le spună ceva fetelor când va trece pe lângă ele. Se decise să nu le spună nimic. Însă, când ajunse în dreptul lor, întrebă din mers, de parcă îi era indiferent răspunsul: „Nu veniţi în apă ?“ Fetele se priviră puţin surprinse, apoi cea din mijloc aruncă din urmă, cu un ton care iarăşi nu promitea nimic, un „mergem mai târziu“, şi Camil ajunse la malul râului. Călca desculţ pe pietrele rotunde, încălzite. Urcă în susul apei, până unde ştia că începe un culoar adânc, sub nişte tufe. Acolo intră în râu, scuturându-se, fiindcă prima senzaţie era de frig, dar se obişnui repede cu apa şi porni, dus de curent, lovind cu degetele picioarelor fundul pietros, până simţi că fundul rămâne undeva prea jos şi greu de atins. Începu să înoate şi coborî astfel pe firul râului, până când ştiu că apa îi ajungea abia la mijloc. Acolo se ridică în picioare şi vru să se întoarcă, mergând împotriva curentului. Atunci o văzu pe necunoscută. Stătea pe mal, se uita la el şi încerca apa cu talpa. „Deci tot a venit“, îşi zise Camil şi se bucură.

—Curaj ! spuse el, bălăcindu-se în apa puţin adâncă.

Fata intră în râu, apropiindu-se, apoi începu să înoate, dusă de curent, şi el o urmă.

—Cum te cheamă ? întrebă Camil de-a dreptul.

—De ce întrebi ? ezită fata şi zâmbi, iar el se gândi că de fapt nu zâmbea ironic, era numai un fel al ei deosebit de a zâmbi, din colţurile gurii.

—Aşa. Eu sunt Camil, însă mi se zice şi Mil. Tu poţi să-mi spui pe care nume îţi place.

Fata tăcu puţin, merse câţiva paşi prin apă, apoi spuse :

—Pe mine Alcora mă cheamă. Ştii, am cunoscut un băiat care zicea că-l cheamă într-un fel şi de fapt îl chema altfel. Era tot de la Institutul vitezelor subluminice.

—Eu nu lucrez acolo. De ce crezi că aş lucra acolo ? se miră Camil.

—Adevărat ? Aşa am crezut.

—Hai să urcăm prin albie.

Porniră, dar curentul era puternic, le împiedica mişcările şi Camil trebuia să-şi aplece mult corpul în faţă ca să poată înainta.

—Mă duce apa, spuse Alcora, şi el o prinse de mână, ajutând-o.

—Ce fel de nume e Alcora ?

—Nu-ţi place ? se interesă ea.

—Pare neobişnuit.

—E un nume de stea. A găsit-o cineva cu mult înainte ca oamenii să colonizeze Planeta lui Galdan şi i-a zis aşa.

—Se vede noaptea pe cer ? întrebă el.

—Steaua ? Poate, deşi cred că e foarte departe. Nu, n-am văzut-o niciodată. Nu mi-a arătat-o nimeni. Nici nu ştiu ce culoare are.

—Trebuie să fie foarte frumoasă, decise Camil şi Alcora zâmbi, privindu-l dintr-o parte.

Apoi îşi dădură drumul în josul apei, ţinându-se de mâini, şi se învârtiră lin, abia atingând fundul râului şi ferindu-se din calea unor copii care înotau înverşunaţi, împroşcând o mulţime de stropi.

— Păcat că se consumă atâta, zise Camil, privindu-i.

— E frumos aici, observă ea. Şi râul e bine făcut, parcă ar fi fost aşa de când lumea.

— Eu i-am deschis izvoarele, spuse tânărul, fără să-şi ascundă mândria. Acolo sus, în Munţii de Sidef. E minunat în Munţii de Sidef ! Sunt şi nişte chei abrupte, abrupte! Am făcut acolo o cascadă, uneori mă duc s-o revăd. În rest, râul a fost pregătit de alţii.

Fata se stropea în joacă, lovind apa oblic cu palma, şi tresărea când stropii îi atingeau pielea.

— Lucrezi la amenajarea planetei ? întrebă ea.

Camil încuviinţă.

— E o muncă foarte interesantă, zise. Dar aici nu mai e nimic de făcut. Planeta lui Galdan e amenajată aproape în întregime. Numai lângă Oceanul Ecuatorial au rămas pustiuri dificile. Însă acolo sunt destui lucrători. Hai să ieşim. Pe aici nu putem urca, apa ne împinge la vale.

Ieşiră pe mal.

— Eşti bronzat frumos, zise Alcora. Ai o nuanţă roşcată. Eu, dacă o să mai stau mult la soare, o să fiu neagră, neagră. Nu mai intra în apă acum. Mai târziu, da. Să stăm jos.

Se aşezară pe mal, într-un loc cu iarbă, aproape de trunchiul frânt al unei sălcii.

— Vezi, râse Camil, oamenii noştri sunt foarte pricepuţi. Ar fi putut planta şi aici o salcie vie. Dar trunchiul ăsta găunos dă o mai mare impresie de natural.

—Şi de vechime, adăugă Alcora. După câte ştiu, râul acesta a fost terminat abia anul trecut.

—Într-adevăr. Şi câmpia, şi dealul din faţă, cu vii. Totul e ca pe Pământ.

—Camil, oare acolo tot aşa o fi ?

—Unde ?

—Pe Pământ. Eu cred că e altfel, mult mai frumos. Cel puţin aşa spun legendele. Ştii, circulă câteva zeci de legende despre Pământ.

—Nu, nu e mai frumos.

Camil se gândi un timp în tăcere.

—Nu văd de ce ar fi acolo mai frumos ca aici. Planeta lui Galdan reproduce fidel condiţiile terestre. Lucrăm cu precizie, refacem Pământul după modelul cunoscut la răspândirea coloniilor prin Galaxie. Sigur că acum multe s-au schimbat acolo, dar esenţialul a rămas.

—Ştii, se entuziasmă Alcora, într-o legendă se vorbeşte despre nişte vieţuitoare care zburau. Pe Pământ erau multe, se răspândiseră pretutindeni, şi de la ele ar fi învăţat omul plăcerea zborului.

—Se prea poate, acceptă Camil. Eu n-am auzit, fiindcă meseria mea nu are nevoie de asta. Eu sunt deschizător de râuri. Caut apa în subsol şi-i fac o ieşire prin care să curgă. Mai greu e să găseşti apa, preciză el. Apoi fac mai multe izvoare şi le conduc spre locul unde trebuie să se întâlnească.

—Da, zise Alcora, şi asta e ceva. Totuşi, nu-mi explic cum zburau fiinţele acelea. Se pare că nu chiar ca aparatele noastre. Erau mici şi delicate şi scoteau un fel de fluierat.

—Aşa ? întrebă Camil şi fluieră prelung.

Alcora râse încet, privindu-l cu coada ochilor.

— De unde să ştiu ? Aici, pe Planetă, n-am văzut asemenea zburătoare. Şi poate că nici pe Pământ n-au existat, legendele mai mint câteodată. Dar adevărul e că nu prea pot să-mi imaginez Pământul.

— Nu e de mirare, spuse Camil. Şi oamenii trecuţi de a patra vârstă spun acelaşi lucru. E tare mult de când am plecat. N-a mai rămas nimeni de atunci.

Deodată izbucni în râs, ca un fel de scuză pentru prostia spusă :

— Cum era să mai rămână cineva ?

Şi o privi cercetător pe Alcora.

— Ţie îţi plac copiii ? sări fata la alt subiect. Mie îmi plac foarte mult. O să mă fac educatoare.

Privea înveselită spre un grup de copii. Unul se urcase într-un copac, pe o creangă înaltă, aplecată peste mal. Se pregătea să sară în apă. Ceilalţi strigau, agitându-se :

— Coboară !

— Ai să-ţi rupi picioarele...

— Ba nu, capul o să şi-l rupă !

— Dacă vii jos, îţi dau o floare. Uite ce de flori am cules ! îi arătă o fetiţă buchetul pe care îl ţinea în braţe.

— Să nu se lovească, tresări Alcora.

— Apa e adâncă acolo, spuse Camil.

Băiatul sări şi imediat apăru la suprafaţă, suflând zgomotos. Se apropie de mal şi ceilalţi îl traseră afară.

— De ce eşti neascultător, Alec ! îi făcu observaţie altă fetiţă, privindu-l cu reproş pe sub bretonul scurt.

— Face pe astronautul ! pufni unul slab, cu un cap mai înalt ca oricare. Ce mai astronaut! Ai zburat tu vreodată ? Ai condus vreo navă ?

Alec se înroşi de ciudă. Vru să spună ceva, dar se fâstâci şi atunci tăcu.

—Ei şi ? Nu-i nimic dacă n-a condus, îi luă apărarea negricioasa cu florile. Va zbura mai târziu, când va fi mare. Nu-i aşa, copii ? se întoarse spre ceilalţi, cerându-le sprijinul.

Săritorul o privi cu recunoştinţă.

—Vezi ce drăguţi sunt ? şopti Alcora la urechea lui Camil, care încuviinţă tăcut, zâmbind.

—Dar ce ? Parcă pentru a fi astronaut trebuie să te arunci în cap din copaci ? nu se lăsă cel înalt.

—Tu, Den, să nu mai vorbeşti ! ripostă energic un băiat mic, ciufulit. Sigur că trebuie... ăăă... trebuie să înveţi de toate. Noi vrem să mergem pe Zorga ! Mi-a spus educatorul că e multă apă acolo, şi mări, şi fluvii, şi mlaştini! Până acum n-a coborât nimeni pe planeta aia şi... ăăă... şi atunci ce te faci dacă nu ştii să înoţi sau să sari în cap ?

—Eşti un prost! îi zise ciufulitului una dintre fete, apoi fugi, de teamă să nu fie aruncată în apă.

—Ai spus că-mi dai o floare, îi aminti Alec negricioasei.

—Ţine.

Fata îi întinse un trandafir mare. Părea de curând deschis, în petale avea nervuri fine, subţiri.

—Poţi să-l mănânci, e dulce, spuse fata. Îi creşte bunica în seră.

Fără să mai aştepte, rupse petala altei flori şi o mestecă.

—Sunt gustoşi, zise Alec.

—Bunica se pricepe, explică negricioasa. Face şi prăjituri aşa de gustoase ! De ziua mea mi-a dăruit un tort

mare, mare. Păcat că n-aţi venit şi voi atunci, să-l mâncăm împreună.

—Şi mama creşte flori de astea, interveni ciufulitul. Dă-mi şi mie una.

Se aşezară pe iarbă, la umbră.

—Nişte astronauţi mici şi flămânzi, glumi Alcora. Vor să meargă pe Zorga ! se miră ea.

—Da, acum mulţi vor să zboare pe Zorga. E o planetă primejdioasă. Poate o să merg şi eu.

Camil ştia că va merge, era aproape sigur de asta, şi în altă împrejurare ar fi spus clar : uite, o să merg şi eu pe Zorga, probabil chiar cu următoarea expediţie, sau dacă nu cu următoarea, ceva mai târziu o să plec. Dar acum simţise nevoia să lase o incertitudine. Urmări reacţia fetei. Alcora tăcu un timp, apoi îl întrebă, şi părea uşor întristată :

—De ce n-ai ales altă planetă ? De pildă Clopotul Albastru...

—A, nu ! Acolo e simplu, mult prea simplu.

De fapt nici nu ştia prea bine cum era acolo, decât din relatările altora. El nu fusese niciodată pe planeta aceea. Se obişnuise însă cu gândul că numai Zorga îi putea oferi ceva care să-l pasioneze un timp îndelungat.

—Ei da, Clopotul Albastru e un adevărat noroc pentru noi, zise. Nu va trece mult până va fi asemeni Planetei lui Galdan, cu câmpii fertile şi râuri. Cu Zorga însă e altceva...

—Uite, trece Fi-4 ! exclamă Alcora, privind cerul.

În orizont apăruse un astru mic, luminat puternic dintr-o parte de razele lui Talzinar, soarele portocaliu. Urca pe boltă repede, vizibil, deplasându-se spre sud. În partea opusă strălucea (e drept, mai slab) o altă lună, mai mică.

—Acolo e Cornul de Argint. Sau poate Lambda, presupuse Camil.

—De ce n-ai ales sateliţii ? întrebă fata din nou. Planeta lui Galdan are şase, nu ? Pe toţi se lucrează !

Camil se strâmbă şi scutură din umeri.

—Ştiu, i-am vizitat pe rând. Acum trei ani, pe Lambda, m-am îmbolnăvit. Un virus încăpăţânat era să ne distrugă expediţia. Cinci oameni au murit. Vaccinul ne-a venit târziu şi ei au murit.

—De ce a venit vaccinul târziu ?

—A fost o chestie, evită Camil răspunsul precis.

Copiii şedeau la umbră şi mâncau.

—Tata, zicea Den cel înalt, lucrează la muzeu.

Mi-a arătat acolo o mulţime de lucruri ciudate. Daca vreţi, mergem să le vedeţi şi voi. Sunt şi multe săbii.

—Ce sunt acelea, săbii ? întrebă negricioasa.

Nişte arme vechi, vechi ! Sunt ascuţite şi tăioase. Tata spune că, demult, oamenii se loveau cu ele, se omorau…

—Minţi ! izbucni Alec, bucuros că-l prinsese la strâmtoare. Cum puteau oamenii să se omoare unul pe altul ?

—Vezi, asta n-am priceput-o, zise Den încurcat.

—Hai să plecăm vorbi Camil ridicându-se. Copiii vor veni să ne întrebe şi nici eu nu prea ştiu ce să le răspund.

Porniră alături, pe mal, spre cascadă. Era acolo un zăgaz nu prea înalt, sub care Mil intrase cândva cu Giedi. Coborâseră întâi în bulboană, care nu era adâncă, numai că apa clocotea, înspumată, şi deasupra ei plutea o pulbere fină de stropi, ca un abur. Apoi trecuseră prin stratul lichid ce se prăbuşea de pe zăgaz; trebuia să faci asta repede, ca apa să nu te ameţească şi să te răstoarne. Lângă peretele

de beton rămânea un culoar strâmt. Apa se arcuia deasupra, luminoasă, şi cădea într-o parte, iar ei înaintaseră sprijinindu-se de lespezi, aproape orbiţi de şiroaiele ce le curgeau de pe frunte în ochi, şi se strigau unul pe altul, cuprinşi de un fel de beţie primitivă, dar era un zgomot infernal şi nu-şi puteau auzi cuvintele, decât ecoul.

Deasupra cascadei era o punte suspendată pe cabluri şi intrară pe ea. Se opriră însă la mijloc, privind înotătorii care se aventurau până acolo. Apa era puţin tulbure, iar puntea se legăna sub paşii celor ce o străbăteau. Şi acolo, stând pe puntea legănată, Camil tăcu mult timp, încercat de o ciudată nelinişte. Se gândi cu seriozitate la ziua aceea fierbinte, la Alcora, la alte câteva lucruri şi iar la Alcora.

Se întrebă ce găsise interesant la ea şi nu putu să-şi răspundă. „Ce am găsit la ea ?“ se miră. Se întoarse în aşa fel încât să-i vadă faţa şi să se convingă. Faţa ei era mică, uşor crispată, iar dacă nu zâmbea îşi pierdea farmecul şi o găsea chiar urâtă, aşa cum strângea din colţurile gurii. Şi deodată îi păru rău că erau amândoi acolo, pe puntea care se legăna. Încercă să alunge gândul acesta, dar nu reuşi. Pe nesimţite îl pătrundea regretul, şi el nu se mai putea împotrivi decât în aparenţă.

—Cascada asta e mică, zise, simţind în jur o tăcere străvezie, stânjenitoare. E foarte mică, adăugă. Eu aş fi făcut una mai mare.

Alcora îi intuise probabil neliniştea şi tăcea.

—Cred că n-am să merg niciodată în Munţii de Sidef, vorbi ea într-un târziu.

Camil tresări.

—De ce ? întrebă el prudent.

—E prea complicat, răspunse vag Alcora.

El nu mai insistă, însă gândul că ea îi intuise neliniştea nu-i mai dădea pace. Se întrebă iarăşi dacă era ceva serios între ei doi, sau dacă putea să fie. Şi dacă nu era cumva un fel de joc în care se lăsase furat fără niciun rost. Îşi zise că el şi fata aceea nu trebuiau să fie amândoi acolo, în zadar crezuse altfel până atunci? Şi era din ce în ce mai convins că totul fusese un joc. Dar orice joc se termină odată şi odată, îşi zise, iar în momentul acela îl cuprinse teama că nu va mai putea opri la timp jocul cu fata de lângă el. Deşi nu era cea pe care el o aşteptase.

Îl pătrunse deodată o mare dorinţă de a hoinări singur pe câmp, undeva departe, cât mai departe de puntea pe care se legăna. Îi venea totuşi greu să plece, nu ştia ce să-i spună fetei la despărţire şi nici nu mai era atât de sigur că nu ea trebuia să vină. „De fapt, pe cine aşteptam ?“ se întrebă privind în apă, aplecat mult peste cablul de susţinere, de teamă să nu i se observe gândurile care-l chinuiau.

Ea totuşi observase că nu era totul în regulă, şi la rândul ei se nelinişti. Spuse ceva din care Camil înţelesese numai că lui o să-i fie tare greu acolo pe Zorga şi el încuviinţă mecanic din cap. Aveau amândoi ciudata impresie că spaţiul se golea vertiginos, şi se făcuse în jur un vid ce trebuia umplut cu cuvinte, aşa că el începu să vorbească despre Zorga, despre ce va face după ce termină lucrul acolo, deşi credea că n-o să-l termine chiar atât de repede, şi unde va merge mai departe. Poate spre steaua aceea roşie căreia i se zice Lumina din Amurg. „O cunoşti ?“ întrebase, şi ea clătinase tăcută din cap în semn că nu, n-o cunoaşte. Dar fiecare era cu gândul la altceva.

— Nu mai legăna puntea, se rugă Alcora. Nu mai legăna puntea, auzi ? ţipă ea supărată, apoi urmă pe un ton coborât : O să cad în apă.

Trecură pe celălalt mal şi ea se aşeză, lăsându-şi tălpile să atârne în apă. El rămase în picioare, tăcut, apoi se lăsă într-un genunchi şi se întinse alături, sprijinit în coate. Îşi vârî în gură un pai şi privi în râul care aducea de sus crenguţe frânte. Tăcerea aceea străvezie păru că se destramă pentru un timp. .Şi din nou o simţiră în jur, apăsătoare. Camil descoperi că îi venea greu să mai spună ceva. Alcora îşi mişca încet picioarele prin apă şi stârnea cerculețe.

Camil hotărî să termine jocul acela care se dovedise nespus de greu şi complicat. Nu ştia însă cum să procedeze, fiindcă nu putea nici să plece aşa, pur şi simplu. Deşi în fond nu era obligat cu nimic. „Nu sunt obligat cu nimic“, îşi zise, dar asta nu-l linişti. Alcora se întristase şi el se simţea descurajat.

—De ce eşti supărată ? întrebă.

—Nu sunt, răspunse ea.

—Hai, spune-mi cu ce te-am supărat ! insistă Camil.

—Nu sunt supărată !

Glasul ei trăda o uşoară enervare. Un timp nu mai zise nici unul nimic, iar tăcerea ameninţa să devină din ce în ce mai apăsătoare. Camil simţi nevoia să destrame tăcerea aceea, indiferent cum. Începu să povestească despre Giedi, o întâmplare banală şi neinteresantă, nu-i venise altceva în minte, dar se opri, având impresia că fata nu-l asculta.

—Ce ai ? întrebă el, iritat. Ce ai ? Hai, spune-mi şi mie, să ştiu !

Fata nu răspunse. Privea în apa tulbure şi stârnea

cerculeţe cu talpa.

—Alcora, încercă el din nou, atingându-i braţul, dar fata se feri şi-i spuse :

—Lasă-mă în pace.

Camil simţi în tonul cu oare fuseseră aruncate cuvintele ceva care îl făcu să creadă că fata avea să se ridice de lângă el şi să plece. Însă ea rămase mai departe acolo, tăcând cu încăpăţânare, şi asta îl derută. Rodea firele de iarbă şi din când în când privea spre Alcora, încercând să-i priceapă gândurile. Şi iar ezită, neștiind precis dacă pe ea sau nu pe ea o aşteptase.

Stânjeneala devenise chinuitoare. Jocul îşi dezvăluia astfel un aspect nebănuit şi ar fi ajuns cine ştie unde, dacă în momentul acela n-ar fi izbucnit, de departe, de pe celălalt mal, strigătul prelung al copiilor. Era un strigăt înalt, pornit din mai multe guri, şi Camil nu înţelese ce semnificaţie avea. Copiii se adunaseră la o oarecare depărtare de apă, neîndrăznind să mai înainteze. Câţiva alergau în lungul malului, făcând semne şi ţipând.

—S-a întâmplat ceva, observă Alcora.

Camil văzu şi el că oamenii se ridicau de pe locurile unde făceau plajă, îndreptându-se spre copii, înotătorii ieşeau unul câte unul din apă.

—S-a întâmplat ceva, repetă Alcora, îngrijorată.

Camil nu mai aşteptă. Sări în picioare şi aruncă în râu smocul de iarbă pe care îl frământase în palmă. Alergă spre punte şi o trecu în fugă, făcând-o să se mişte într-un mod foarte curios. Auzi în spate tropăituri şi, când întoarse capul, văzu că nu era singur ; încă trei tineri alergau pe punte, ţinându-se de cablu. Ajunse pe celălalt mal, care era înalt şi umed, din cauza izvorului, iar cărarea săpată în el

avea răsuciri neaşteptate. Alunecă pe pământul moale şi căzu în bălăriile urzicătoare crescute chiar lângă apă. Nervos, se căţără pe potecă. Cineva trecu în fugă pe lângă el, apoi Camil îl văzu pe unul dintre urmăritori alunecând în acelaşi loc şi căzând în bălării. Porni mai departe, șchiopătând uşor şi frecându-şi îndârjit pulpele.

Curând cărarea îl scoase în câmp neted. Oamenii se ridicau de lângă micile lor turisme aeriene şi alergau spre grupul care se formase. Peste câmp, abia desprinse de pământ, veneau legănându-se câteva sferoide strălucitoare.

—Ce s-a întâmplat ? întrebă o femeie blondă, izbitor de frumoasă. Camil trecuse în fugă pe lângă ea, şchiopătând, fără să înţeleagă dacă lui îi era adresată întrebarea sau altcuiva. Ajunse la grupul aflat acum chiar pe mal, între două sălcii. Se vorbea tare, fără nici o ordine, şi în primul moment nu reuşi să afle ce se petrecuse. Cineva striga : „linişte, linişte !“ Dar vocea subţire, neconvingătoare, nu putea să domine murmurul celorlalţi. Sferoidele coborâră neauzite în apropiere şi alţi oameni veniră în grabă.

Camil căută din ochi copiii, care păreau tare speriaţi şi se încurcau în cuvinte, arătând cu mâna spre apă. Un tânăr subţire, cu sprâncene aproape îmbinate, încercă să se strecoare mai în faţă ; întâlnind rezistenţa celorlalţi, renunţă.

—Ce s-a întâmplat ? îl întrebă el pe Camil. De ce s-au adunat aici ?

—Nu ştiu, acum am venit.

—S-a înecat cineva, explică o femeie.

—S-a înecat un copil, adăugă un bărbat.

—O, un copil! exclamă blonda aceea frumoasă pe lângă

care trecuse în fugă Camil.

—Lăsaţi copiii să vorbească ! ţipă cineva din margine, nu-i mai speriaţi şi voi cu...

—Ce s-a întâmplat ?

—Au găsit ceva în apă. Habar n-am ! Nu se aude de aici.

—Mai tare ! Să vorbească mai tare !

—Linişte ! Linişte ! ceru vocea aceea neconvingătoare, apoi o fetiţă începu să plângă.

Camil reuşi să ajungă mai în faţă. Copiii erau tare speriaţi, negricioasa cea mică plângea, strâmbându-și caraghios obrazul.

—Nu s-a înecat niciun copil, îi zise cineva lui Camil.

Camil se mira

—Nu s-a înecat ?

—Nu s-a înecat nimeni.

— Atunci de ce plânge fetiţa ?

—S-a înecat fratele ei, zise altcineva.

—Care frate? N-are niciun frate. Eu o cunosc, susţinea o femeie, îi cunosc părinţii şi ştiu că n-are niciun frate. Vino încoace, Eliana, vino aici.

—Ce-au găsit ? Ce-au găsit ?

—Nu te tot împinge, protestă blonda. M-ai călcat pe picior!

—Să intre cineva în apă ! ceru un om mai în vârstă, supărat. Nu înţeleg de ce nu intră cineva să scoată copilul din apă !

—Ce copil ? Care copil ?

—Cel care s-a înecat.

—Nu s-a înecat niciun copil. Nu strigaţi degeaba !

—Atunci ce s-a întâmplat ? De ce toată povestea asta ?

— La o parte! La o parte !

Dintr-un sferoid coborâse un tânăr echipat cu un costum subţire, verzui, perfect întins pe corp. Îşi făcea loc prin mulţime, strigând: „la o parte !“ Se apropie de mal şi întrebă :

— Unde ?

— Aici, arătă în apă omul care strigase tot timpul „linişte".

— Nu aici, protestară copiii. Mai încolo, lângă salcia aia.

— Acolo, sub salcie, susţinură şi câţiva bărbaţi, cu toate că nimeni nu ştia precis.

Tânărul făcu semn că înţelege. Sub ţesătura subţire i se conturau muşchii alungiţi. Se apropie de salcie şi privi în apa tulbure, sprijinindu-se de trunchiul scorojit.

— Aici, aici ! strigară copiii, cu feţele încordate.

Tânărul urcă puţin în susul râului şi se lăsă să alunece în apă. Faţa îi era acum ascunsă sub o mască transparentă, aşa că ultimele lui cuvinte nu se auziră. Mişcă braţul, făcând un semn nedefinit, apoi se scufundă. Cei de pe mal se aplecară peste apă.

— Se vede ? întrebă cineva, dar nu primi răspuns.

— Au chemat medicii ? se interesă o femeie.

— A chemat cineva medicii ? repetă Camil, bucuros să spună şi el ceva.

— Bietul copil ! Au să-l salveze, ce zici ?

— Sigur că au să-l salveze, fu de părere Camil şi o descoperi lângă el pe Alcora.

— Ar fi bine să-l salveze, observă ea. Aş dori foarte mult.

— Practic, este imposibil astăzi ca un accidentat să nu

poată fi salvat, declară convins bărbatul cu o ciudată figură de tiril, şi îşi strâmbă nasul subţiat.

Un sferoid venea dinspre oraş, alunecând la mare înălţime, pe sub un nor singuratic, de un alb strălucitor.

—Vin medicii !

—O, ce bine ! Vin medicii.

—Dar nu-l mai scoate odată ? ! Ce tot face acolo ?

—Nu se vede. Nu se vede nimic. E prea tulbure apa.

—Nu sunt medicii ! Uite, nici nu au de gând să coboare.

Sferoidul trecu pe deasupra şi se îndepărtă. În apă se stârni o mişcare şi înecatul apăru, împins deasupra de scufundător. Oamenii se retraseră câțiva paşi.

—Ajutaţi-mi, ce vă uitaţi aşa !? strigă scufundătorul, ridicându-și cu mâna liberă masca.

—Ajutaţi-l să iasă, spuseră femeile.

Tânărul se căţără pe mal şi trase corpul celuilalt pe iarbă. Era un bărbat trecut de prima vârstă, slab, învineţit şi ţeapăn. Ochii sticloşi îi erau întredeschişi. Avea părul lung şi năclăit de mâl.

—Oh ! exclamă frumoasa blondă şi se retrase, cu faţa strâmbată de dezgust.

—Duceţi copiii de aici ! strigă cineva. Hai, plecaţi imediat!

—L-am găsit între rădăcini, explică tânărul. Era prins sub rădăcini şi probabil că de asta nu s-a mai putut ridica la suprafaţă.

—O să fie reanimat, spuse omul cu figură de tiril. Un cunoscut de-al meu a fost reanimat într-o împrejurare asemănătoare.

Oamenii îl priveau pe înecat în tăcere.

—Sigur că o să fie reanimat, întări cineva

—Astăzi, practic, nu mai poţi muri înainte de vreme, zise cel cu figură de tiril şi zâmbi mulţumit de intervenţia sa.

—L-au scos ? se interesă o nou-venită. Păi nu era un copil ? Şi cum o fi ajuns acolo ?

—Cu siguranţă că era un bun înotător. Se pare că ăstora li se întâmplă mai des decât celor care nu se pricep.

—Cred că a stat mult sub apă, presupuse scufundătorul. Cred că e de câteva zile acolo.

—Imposibil ! îl contrazise Camil.

—De ce să fie imposibil ?

—În atâta timp ar fi fost observată lipsa lui.

—Are dreptate ! Băiatul are dreptate. Cum ar fi putut să zacă aici câteva zile fără să-i observe nimeni lipsa ?

Scufundătorul dădu din umerii lui verzi fără să răspundă.

—Un complex de împrejurări, presupuse cineva. Sau poate că era într-adevăr singur.

—Nimeni nu poate fi cu adevărat singur, declară omul cu figură de tiril. Ceea ce mă nedumereşte e faptul că el pare totuşi înecat de mai multă vreme.

—Să facem ceva, zise o femeie. Nu putem sta aşa, pasivi.

—Ce să facem ? Să vină medicii şi să-l transporte În oraş. La spital. Să-l ia de aici şi să-l ducă acolo.

Veniră şi medicii. Erau doi şi se apropiară de înecat. Îl priviră, apoi unul dintre ei scoase un instrument de metal şi-l plimbă pe pieptul învineţit al înecatului.

—Cred că nu mai e nimic de făcut, zise.

Celălalt ceru instrumentul. Îl plimbă îndelung pe trupul

încovrigat în iarbă; i-l apropie pentru câteva secunde de tâmple.

—Să mergem, spuse el, îndreptându-se.

—Cum, nu-l reanimaţi ? se miră omul cu figură de tiril.

—Nu mai e nimic de făcut. E prea târziu pentru el, veni răspunsul.

—Cum adică, vreţi să spuneţi că medicina e neputincioasă ?

Desigur, medicina nu era neputincioasă, explicară cei doi. Dar trecuse totuşi prea mult timp de când se întrerupsese viaţa normală a organismului şi înecatul nu mai avea resurse vitale.

—Nu e nici o speranţă, precizară ei, arătând indicaţiile micului lor aparat. Cu o zi în urmă poate că ar mai fi existat şanse.

—Vreţi să spuneţi că astăzi, că în zilele noastre, accentuă omul cu figură de tiril, cineva care ajunge în situaţia aceasta, şi aici — arătă corpul inert din iarbă — nu mai poate fi reanimat ?

—Totul s-a terminat. În cazul lui, aprecie medicul cu trusa, vârând înăuntru cutiuţa metalică şi închizând-o pe genunchi.

Omul părea uluit de cele aflate. Medicii plecară tăcuţi. Sferoidul lor se apropie încet, alunecând pe deasupra ierbii. Ajuns lângă mort, desfăcu o trapă şi-l sorbi înăuntru cu un şuier înăbuşit. Apoi se ridică, legănându-se, şi porni în viteză spre oraş.

—Ar trebui să încerce totuşi! exclamă nemulţumit omul cu figură de tiril. Ar trebui să încerce.

—Asta înseamnă că nu-l vor reanima ? întrebă Alcora. Înseamnă că într-adevăr totul s-a sfârșit ?

Nu-i răspunse nimeni. Grupul începu să se împrăştie. Oamenii nu mai aveau chef de odihnă acolo.

—Nu mai pot să facă nimic ? îl întrebă Alcora pe Camil.

El o privi mirat şi iarăşi nu ştiu dacă ea era cea pentru care venise acolo, sau nu era ea. Îşi dădu însă scama că după toate cele întâmplate i-ar fi venit greu să reînceapă jocul acela primejdios şi obositor, cu finalitate incertă. Nu dorea să-l reînceapă.

— A fost un accident stupid, zise. Să mori încurcat tu rădăcini ! Credeam că nu e posibil, că nu mai e posibil, şi uite... A fost o moarte stupidă.

L E O N I D P E T R E S C U

Petele verzi

— S.O.S. ! Aici M-12. S.O.S. !

Petruţa tresări şi privi ţintă mobila masivă care conţinea aparatajul electronic, parcă nevenindu-i să creadă. Era gata să acţioneze mecanismul magnetofonului, când auzi din nou, clar, apelul :

— M-12 cheamă Pământul. Mesaj urgent !

Petruţa apăsă bulonul microfonului din faţa ei şi glasul ei cristalin, transformat în oscilaţii electromagnetice, porni în spaţiile cosmice :

— Staţia terestră este pe recepţie. Transmiteţi mesajul !

Zece secunde — atâta cât era necesar ca unduirile invizibile să străbată, dus şi întors, depărtarea până la navă — şi în difuzor aceeaşi voce bărbătească gravă vorbi calm :

—S.O.S. Aici M-12. Vă rugăm să ne puneţi urgent în legătură cu un specialist în boli exotice. Pe bordul rachetei noastre a apărut o maladie pe care nu reuşim s-o identificăm !

Fata consultă lista urgenţelor: electrotehnicieni... electroniști... biologi... la sfârșit, pentru orice eventualitate, câţiva medici... şi profesorul Tomovici. Peste câteva minute, uşa cabinei-radio se deschise, iar în pragul ei apăru un om scund, purtând ochelari de sticlă groasă care amplificau grotesc ochii săi vioi. O mustăcioară subţire era estetic echilibrată de o scurtă barbă, al cărei scop principal era să ascundă o cicatrice aproape de nimeni ştiută.

—Profesorul Tomovici, se recomandă noul venit cu vocea sa ascuţită şi puţin răguşită.

Fără nici un cuvânt, Petruţa îi întinse mesajul primit.

—Acest S.O.S. — explică ea, simţind întrebarea din ochii profesorului — provine de pe racheta M-12. M-12, adăugă repede, probabil că ştiţi, înseamnează a 12-a rachetă construită special pentru expediţii pe planeta Marte.

—Şi unde se află acum această rachetă ?

— Undeva, la aproape un milion de kilometri depărtare. Dar se apropie repede, se apropie de noi cu viteza de 36 000 de kilometri pe oră, aşa încât mâine va fi aici.

Profesorul făcu acel gest scurt, cu palma mâinii, pe care studenţii săi îl cunoşteau foarte bine şi-l traduceau tot

atât de concis: „S-a lămurit!'“

—Şi acum, de ce m-aţi chemat ?

— Vă vom pune în legătură radiofonică cu echipajul.

Petruţa manevră, preocupată, butoanele tabloului de comandă. Peste câteva secunde, o lumină roşie se aprinse deasupra lor. Legătura era stabilită.

—Aici staţia terestră română, spuse tânăra fată. Profesorul Tomovici aşteaptă mesajul dumneavoastră.

Cele câteva secunde necesare pentru dus şi întors, şi M-12 răspunse:

—Vă mulţumim că aţi venit. Un membru al echipajului este grav bolnav, prezintă simptomele unei maladii necunoscute pentru noi. Vă rugăm să ne ajutaţi.

Profesorul Tomovici mormăi nemulţumit:

—Unde-i microfonul ? Cum se stabileşte legătura cu nava ? Să apăs pe buton ?

Făcu gestul: „M-am lămurit”, se instală pe scaunul din faţa pupitrului, întinse cu o mişcare fermă mâna spre buton şi puse prima sa întrebare.

II

Pe patul din materie plastica. Întins în costumul său uşor, semitransparent şi elastic, Matei Borga — botanistul

expediţiei de pe M-12 — gemea încetişor.

—Mi se cer simptomele, zise Mihai Pascu, şeful expediţiei. Cum te simţi ? Ce te doare ?

Borga încercă să răspundă. Când se ceruse un participant care să cunoască biologia şi îndeosebi botanica, se oferise cu entuziasm. Nu bănuise însă că, pe lângă gloria de a călători în planeta Mărie, avea s-o cunoască şi pe aceea, mai puţin de invidiat, de a fi primul astronaut îmbolnăvit „pe drum“.

— Mă doare capul. Groaznic, groaznic, murmură el, făcând un efort pentru ca să-şi mişte buzele.

—Puternica cefalee, care durează de câteva ore, transmise Mihai Pascu.

Peste câteva clipe, sosi o nouă întrebare de pe Pământ. Unul dintre astronauți — Ştefan Nicoară — controla încă o dată datele unui termometru electronic, apoi spuse scurt:

—Temperatura : 35 grade şi 4 zecimi!

—Temperatura s-a menţinut scăzută în ultimele 24 de ore. explică Pascu. La început, a prezentat o uşoară creştere, până la 38 de grade, apoi a scăzut la 35 grade şi 4 sau 5 zecimi.

Borga îşi duse mâna la frunte, mișcând-o cu multă greutate, ca şi cum ar fi făcut un efort deosebit.

—Transmiteţi, murmură el, transmiteţi că sunt obosit, foarte obosit şi...

Matei Borga îşi căută cuvintele, renunţă repede, tăcu. Uitase ce voia să spună.

Mihai Pascu vorbi mai departe. Tensiunea arterială era scăzută, de la normalul de 130 cu 75 milimetri de mercur la 90 cu 50 mm de mercur. Inima bătea numai de 46 de ori pe minut, în loc de 70.

Ştefan se aplecă peste chipul obosit al lui Borga şi-i întinse un tub cu apă. Matei încercă să-l apuce, dar mâna îi tremura cumplit.

—Dă-mi tu, te rog, murmură el.

Ştefan i-l puse la buze şi apăsă delicat pe pereţii tubului. Matei înghiţi apa şi apoi, parcă istovit de un efort peste puterile sale, întoarse capul pe o parte şi rămase nemişcat, răsuflând greu.

Mihai Pascu îl privi câteva clipe în tăcere, apoi îşi drese glasul.

În sfârşit, simptomele fuseseră transmise. Aproape toate.

Pentru că mai rămăsese unul. Un simptom ciudat, pe care Mihai Pascu era sigur că nimeni pe Pământ nu-l cunoaşte.

Simptomul pe care până atunci ezitase să-l trimită către Pământ, fu în sfârşit rostit.

— Pe pielea bolnavului se pot vedea pete dispuse neregulat, de mărimea unei monezi.

Asta încă nu era nimic surprinzător.

— Petele au culoarea verde.

III

În cabina-radio, profesorul Tomovici privea fâşia de hârtie pe care sta scris ciudatul mesaj venit de la aproape un milion de kilometri şi îşi mângâia gânditor barba scurtă.

— O boală infecţioasă, tovarăşe profesor? îndrăzni să-l întrerupă Petruţa.

—De ce afirmi asta ? întrebă brusc Tomovici, îndreptându-şi asupră-i privirea sfredelitoare şi ridicându-se de pe scaun.

Petruţa simţi cu necaz că a roşit până în vârful nasului. Se scotoci în buzunarul salopetei elegante pe care o purta, îşi scoase batista şi-şi şterse fruntea pe care apăruseră mici broboane de sudoare.

—Iertați-mă, am făcut şi eu nişte deducţii, spuse tânăra înghiţind în sec. Mă gândeam că temperatura scăzută, pulsul atât de rar şi scăderea tensiunii trebuie să însemne o stare provocată — ştiu eu ? de toxinele unor microbi. Vă rog să mă iertaţi, pesemne că vorbesc prostii.

—Nu, în general, nu greşeşti, zise Tomovici, cu totul neaşteptat. Ciudate sunt doar petele verzi. .

—Poate că datorită condiţiilor speciale ale lipsei de gravitaţie, ale radiaţiilor cosmice, sau... se hazarda fala.

Profesorul Tomovici își reţinu la timp mişcarea mâinii care avea semnificaţia „destul”. Îşi amintise că nu vorbea cu un student încăpăţânat, ci cu o tehniciană din cu totul altă specialitate.

—Erupţiile care apar la suprafaţa pielii, explică profesorul, sunt de cele mai diferite forme, suprafeţe sau

culori. Dar nici una nu e verde, înţelegeţi'?

—Tovarăşe profesor, interveni Petruţa, ştiţi... astronauţii...

Glasul Petruţei îl făcu să tresară. Cei patru astronauți, izolaţi în mica lor insulă zburătoare la aproape un milion de kilometri depărtare, aşteptau cu inima strânsă verdictul marelui specialist.

Dar marele specialist nu ştia despre ce boală putea fi vorba. Erau necesare analize, cercetări, controale medicale multiple.

Se îndreptă şovăind spre microfon.

—Administraţi bolnavului substanţa D-18 şi faceţi injecţii cu stricnina plus A-3, la intervalele pe care vi le voi prescrie, pentru remontarea tensiunii arteriale. Daţi tablete de antinevralgic formula 1990-C. Controlaţi în continuare temperatura, tensiunea arterială...

Profesorul continuă să vorbească. În timp ce gândurile sale îi spuneau că toate aceste sfaturi s-ar putea să nu folosească la nimic. Medicamentele astea, unele foarte noi, altele clasice şi de zeci de ani, cunoscute, nu erau totuşi decât paleative: ele nu puteau vindeca maladia, ci numai îi atenua simptomele.

Dacă boala ar fi fost diagnosticată, poate că s-ar fi putut prescrie medicamentul care să o înlăture.

Despre ce boală era oare vorba ?

La ora aceea, nimeni nu putea şti, în întreaga lume.

IV

Ora 8 şi 15 minute, cosmodromul Bărăgan. Prin fereastra deschisă într-unul din pereţii astronavei ies pe rând, obosiţi, Ştefan Nicoară apoi Mihai Pascu. Acesta se îndreaptă rapid către un grup format din trei oameni în halate albe.

— Bine aţi venit, îi spuse unul dintre aceştia. Ea sunt profesorul Tomovici.

— Vă mulţumesc pentru că ne-aţi aşteptat, aici. Poate că ar fi bine să intraţi în cabină, înainte de a-l transporta afară pe prietenul nostru. Se simte şi acum foarte rău.

La căpătâiul lui Borga rămăsese Liviu Ionescu, tânărul astronom şi fizician, care în clipa când Tomovici păşea în interiorul astronavei măsura tensiunea arterială a bolnavului.

— Cât?

— Maxima 9, minima 4, spuse Liviu, ridicându-se în picioare şi strângând aparatul. Aşa se menţine de la începutul bolii.

Profesorul îşi începu examinarea. Inima bolnavului bătea slab, respiraţiile sale erau superficiale. Se simţea atât de obosit, încât nu izbutea să-şi ridice braţul. De altfel, nici nu depunea prea multe eforturi. Se afla într-o stare de totală apatie.

Tomovici cercetă cu atenţie petele de pe piele. Erau, într-adevăr, verzi, de culoarea pe care o au frunzele teilor

primăvara. De mărimea unor monezi, nu proeminau câtuși de puţin şi, aşa cum erau aruncate la întâmplare pe suprafaţa corpului, păreau pictate de penelul unui pictor suprarealist.

—Umblă, umblă mereu, murmură Rnrga.

Tomovici îl privi surprins.

—Ce apune ?

Liviu explică.

—Are halucinaţii. I se pare că sub piele îi circulă insecte.

Profesorul termină repede consultaţia.

—Trebuie să-l transportăm îndată la spital.

V

Zeci de mâini se mişcau peste corpul său. Matei Borga încercă să se ferească de ele, dar muşchii nu-i mai ascultau poruncile. Injecţii, termometre, aparate pentru măsurarea tensiunii, mereu alţi ochi, alte priviri, îngrijorate, mirate, cercetătoare şi mereu alte mâini, mâinile care-l atingeau, îl pipăiau, îl apăsau. Iar seara, când numai sora de gardă, la lumina discretă a unei noptiere, aştepta la căpătâiul său, întorcând monoton şi regulat, din cinci în cinci minute, fila unei cărţi care foşnea scurt, seara se furişau furnicile. Mii de furnici îi pătrundeau sub piele şi începeau să mişune încolo şi încoace, neastâmpărate, năvălind asupra unei prade sigure, neputincioasă să se apere.

Anevoie, Borga se întoarse pe o parte şi deschise ochii. Pe peretele încăperii se proiecta conul gălbui de lumină aruncat de abajurul lămpii. Avea contururi asemenea profilului astronavei, poposită pe solul marţian, noaptea în lumina slabă aruncată de unul din sateliţii planetei —

Phobos sau Deimos ? nu-şi mai amintea. De puţine lucruri mai izbutea să-şi mai amintească, în ultimele zile. Cât trecuse de atunci ? În mintea lui Borga toate întâmplările se îndepărtau uneori până la luni şi ani, în trecut, şi apoi, dintr-o dată, se apropiau mult, mult de tot — ieri, azi, acum...

...Acum mă aflu pe planeta Marte. E noapte. Phobos luminează palid de departe, de sus. Ne găsim instalaţi la douăzeci de paşi de astronavă, în cabina etanşă. Am stins lumina şi, prin fereastră, privim peisajul ciudat.

— Ce noapte frumoasă, spun eu. Borga, Matei Borga, biologul şi botanistul expediţiei. O noapte cu o lună nouă pe un tărâm străvechi...

— În sfârşit, am descoperit poetul dintre noi ! râde Ştefan. Mai rămâne să găsim o fată şi o bancă.

— Şi un parc, completează Minai Pascu, gândindu-se melancolic la bătrânul Cişmigiu bucureştean.

— Cine ştie dacă nu o să le întâlnim aici, vorbeşte Liviu, zâmbind ca de obicei.

Dar la Liviu nu poţi să te iei după zâmbet, iar tonul vocii arată că aproape se aşteaptă la o descoperire cu totul neprevăzută.

Am sosit abia ieri aici, în această regiune încă neexplorată a solului marţian, după ce cu o lună înainte am lucrat împreună cu echipa stabilă de la centrul „Pacea”. Suntem nerăbdători să începem explorările : trebuie să ne aştepte şi aici surpriza, aşa cum au întâlnit colegii noştri aproape în toate zonele pe unde au umblat. Specii necunoscute de vegetaţie, zăcăminte de metale rare, formaţii geologice curioase — dacă mi se permite să întrebuinţez, pentru a vorbi despre planeta Marte,

termenul „geologie”, ce conţine în el pe acela de „pământ”, azi îndepărtat la milioane de kilometri.

Ne-am instalat cabina de vreo douăzeci de minute şi ar trebui să dormim. Dar... nu ne este somn. Suntem nerăbdători.

— Ce-ar fi să facem o scurtă cercetare în regiunea din jurul nostru ? propune Nicoară, exprimând dorinţa tuturor.

— Măcar pentru o oră, adaug eu.

Pascu se gândeşte o clipă.

— Cineva trebuie să rămână aici, la bază.

— Rămân eu, se oferă Liviu. Tot trebuie să-mi reglez radiometrele.

De pe înălţimea cea mai apropiată, contemplăm peisajul cu umbre lungi, scăldate de o lumină galbenă, lăptoasă. Mihai Pascu ne face semn spre o mogâldeață, la vreo sută de metri depărtare.

Pornim cu multă atenţie — atracţia solului pe Marte este mai mică decât pe Pământ, şi dacă nu eşti prevăzător poţi să te expui unor accidente stupide. Îţi calculezi greşit un pas — întrebuințând forţa pe care ai necesita-o pe Pământ — şi te trezeşti aruncat în aer, căzând cine ştie

unde. Din fericire, ne-am adaptat destul de bine şi umblăm cu paşi mărunţi, examinând mereu solul din faţa noastră.

Mogâldeaţa zărită cu câteva minute în urmă este unul din acele monumente ciudate, care au început în ultimul timp să fie întâlnite din ce în ce mai mult pe solul Marţian. Asemănătoare cu dolmenele din Bretania, construcţiile de pe planeta Marte sunt formate din trei sau patru pietre verticale. Înalte de aproximativ doi metri, peste care se află aşezată o altă piatră, lată. Vechile morminte preistorice din Bretania şi din alte părţi ale continentului European par să-şi aibă corespondentul lor aici, la milioane de kilometri depărtare. Curioasă coincidentă. M-am întrebat uneori dacă nu cumva ele au fost înălţate de aceleaşi fiinţe !

Ne fixăm ca loc de întâlnire acest dolmen marţian şi ne împrăştiem, cu consemnul de a nu ne îndepărta mai mult de 150 de metri. Sunt în căutarea unor noi specimene de plante. Am găsit până acum numeroase urme, firave, de vegetaţie, care urmează să fie analizate la întoarcerea pe Pământ. Păşesc încet, cu ochii aţintiţi spre solul pe care calc. Am un fior: chiar îmbrăcămintea noastră calorigenă nu izbuteşte să împiedice total pătrunderea frigului de afară...

Cât a trecut ? Nu ştiu, dar dintr-o dală aud un zgomot strident. Soneria de alarmă răsună, în interiorul măştii de respiraţie. Apăs pe butonul care le atrage celorlalţi atenţia că cineva doreşte să vorbească, apoi le spun :

—Aici Borga. Ce s-a întâmplat ?

Aproape simultan, aud vocea lui Nicoară :

—Aici Ştefan. Ce este ?

Aşadar, nici Ştefan Nicoară nu a lansat apelul. După câteva secunde de tăcere, auzim glasul lui Mihai Pascu.

—Am descoperit intrarea unei subterane. La gura de intrare se găsesc urme interesante. Veniţi la punctul de întâlnire, vă conduc într-acolo.

—Vin imediat, răspunde Ştefan.

—Vin peste un minut, răspund eu.

...Mihai Pascu pare foarte entuziasmat de ceea ce a descoperit. Ne spune să ne zorim şi ne conduce repede către un fel de groapă cu dimensiunea unei guri de canal obişnuite. Împrejurul ei, solul argilos păstrează câteva amprente bizare, ca acelea care ar fi lăsate de piciorul unui animal uriaş, cu trei degete.

Nicoară are aptitudini de alpinist. Este de altfel un excelent căţărător şi nu o dată a urcat cu entuziasm pantele munţilor marțieni către piscuri care la prima

vedere ni se păreau inaccesibile.

Fără nici un cuvânt, îşi trece o frânghie după mijloc şi coboară prin orificiu. După el, la invitaţia sa, coborâm şi noi.

Ne aflăm într-o cavitate enormă, săpată sub sol. Cine poate şti dacă e naturală sau nu? Pereţii sunt neregulaţi, acoperiţi cu un strat gros dintr-o substanţă cenuşie.

— Priviţi! strigă Pascu, şi strigătul său ne este transmis fidel prin căşti, exprimând uimirea, admiraţia şi, totodată, parcă un pic de mândrie.

Ne îndreptăm privirea către locul unde şi-a aruncat fâşia luminoasă a lămpii de buzunar. Acolo se întinde un desen, pe o bucată de perete. Nu ştiu ce reprezintă: un animal ciudat, cu un chip pe care nu l-aş fi putut niciodată imagina. Nu ştiu nici cât de fidel este desenul, cât de apropiat de realitate, dar îmi dau scama de însemnătatea descoperirii. Se aseamănă cu aceea făcută de Sautuola în peştera de la Altamira, în 1878.

Eu, Matei Borga, biolog şi botanist, pe planeta Marte şi Sautuola...

...Eu, pe planeta Marte. Oare mă aflu cu adevărat pe planeta Marte ? Ce este acest pat alb în care stau întins acum? Furnicile astea care îmi pătrund în piele? Nu, nu mă aflu pe planeta Marte. Sunt acum în Spania. Sautuola? Eu sunt Sautuola. Acesta este patul lui Sautuola. 1878...

Dar visez. Sautuola a trăit cu un veac în urmă. Eu sunt Matei Borga şi mă aflu nu pe Pământ, ci pe planeta Marte, într-o aventură de nimeni imaginată încă.

Şi iată că acum, eu, Borga, Matei Borga, împreună cu alţi doi prieteni, am trăit o aventură asemănătoare cu aceea a spaniolului : am descoperit desenele din peşterile marţienilor, dovada clară că aici au existat fiinţe vii, cu simţ artistic, fiinţe care au lăsat în urma lor opere de artă.

Şi tot eu, Matei Borga, am aici, undeva... o comoară, despre care deocamdată ceilalţi nu ştiu nimic, o comoară care este numai a mea.

Dar totul e albastru în jurul meu. Lumina a devenit albastră. Şi cine sunt oamenii aceştia care se învârtesc în jurul meu ? Au feţele albastre, şi nu sunt nici Mihai Pascu, nici Ştefan Nicoară, nici Liviu Ionescu. Ce horă infernală ! Şi cum se mai mişcă pe sub pielea mea, furnicile! Nu, nu mă mai aflu pe Marte. Ajutaţi-mă, vreau să mă înapoiez, acolo era atât de bine ! Vreau să mă întorc pe planeta Marte... În peştera cu picturi... Să fiu eu iarăşi Marcellino Sautuola al planetei Marte... Albastru... Verde...

Borga gemu şi încercă să-şi deschidă ochii. Nu izbuti. Era un efort prea mare.

VI

Mihai Pascu îşi desfăcu braţele în lături, într-un semn de neputinţă.

—Nu ştiu ce să vă spun. Colegul nostru a fost aproape fără încetare împreună cu ceilalţi. Pretutindeni unde am fost noi, era şi el. Unde ar fi putut Borga contracta singur, o maladie misterioasă ca aceea care-l chinuieşte acum ? Asta nu aş putea să vă spun. Bănuiesc... o adevărat, dar...

Mihai Pascu şovăi.

Profesorul Tomovici îl încuraja. Renunţase, de o bucată de vreme, la gestul său care însemna „destul”. Acum, nimic nu-i mai ajungea.

—Spune, te rog. Orice indiciu poate fi preţios.

—Nu este un indiciu propriu-zis, ci mai mult o idee care ar putea fi complet nefondată. Vedeţi, în peşteri trăiesc adeseori microorganisme rare, care, eventual, s-au putut infiltra prin măşti...

Profesorul Tomovici rămase pe gânduri.

—S-ar putea. Totuşi, murmură el, mai mult pentru sine, nu seamănă. Nu seamănă cu o boală infecţioasă, aşa cum le ştim noi.

Pascu şi Ionescu se priviră, uimiţi.

—Atunci... despre ce ar putea fi vorba ? întrebă Ştefan Nicoară.

—O să vă povestesc, continuă Tomovici. despre o substanţă destul de mult utilizată în industrie : tetraetilul de plumb. Din anul 1929, ea a început să fie utilizată ca

antidetonant, amestecat cu benzină în proporţii foarte mici.

—Dar ce legătură are... începu Pascu.

—O clipă, îl întrerupse profesorul Tomovici. Am făcut doar o paranteză introductivă. După folosirea pe scară tot mai largă a acestei substanţe, au început să apară unele cazuri medicale foarte ciudate, mai cu seamă în uzinele unde se fabrica tetraetilul de plumb, sau acolo unde se făcea amestecul benzinei, precum şi în staţiile unde se manevra benzina, în aviaţie. La început, oamenii prezentau o scădere a tensiunii arteriale, până la 9 maxima şi 5 minima, o rărire a bătăilor inimii până la 40—50 pe minut şi în timpul nopţii o foarte abundentă salivație. Aceste simptome erau provocate de tetraetilul de plumb pătruns în organism şi care acţiona asupra centrilor vasculari motori din creier.

Liviu îl asculta acum pasionat pe profesor. Mihai Pascu era şi el aproape hipnotizat de descrierea lui Tomovici, dar nu-şi dădea seama unde voia să ajungă.

—O scădere a tensiunii şi a pulsului, murmură Liviu.

Brusc, îi întinse mâna profesorului:

—Luaţi-mi, vă rog, pulsul.

Profesorul Tomovici îşi scoase cronometrul şi urmări atent acele, în timp ce număra pulsaţiile arterei de la încheietura mâinii.

— Patruzeci şi cinci, murmură el, în sfârşit, după scurgerea celor şaizeci de secunde.

— Vă rog să continuaţi, spuse Liviu, liniştit. Iertaţi-mă că v-am întrerupt.

Profesorul îl privi fix, pe sub ochelari, şi apoi urmă să vorbească.

— Printre simptomele din prima perioadă a intoxicaţiei sunt temperatura scăzută, transpiraţia crescută, tremurăturile degetelor şi altele. Tot în perioada de început se manifestă, la unii dintre cei intoxicaţi cu tetraetilul de plumb, o stare de oboseală chiar după eforturi mici, o scădere a puterii de muncă, slăbirea memoriei, tulburări de somn.

— Dar nu vreţi să spuneţi că prietenul nostru a fost intoxicat cu plumb? Dar dacă cineva... Începu Nicoară.

— Şi... după aceea? Ce se întâmplă în stadiul următor? îl întrerupse Mihai Pascu.

— Toxicul acţionează asupra creierului. Se iveşte o

durere de cap puternică şi o stare de oboseală. Somnul este foarte tulburat şi adeseori intoxicatul are halucinaţii. Pielea devine pe alocuri insensibilă. Şi notaţi, vă rog: bolnavii intoxicaţi cu tetraetilul de plumb au de foarte multe ori senzaţia că, sub piele, le circulă insecte. Este o paralelă izbitoare, nu-i aşa ?... Şi acum, dragul meu, îmi dai voie să te examinez ?

Liviu Ionescu zâmbi cu oarecare melancolie şi se aşeză pe patul de consultaţii. Peste câteva minute, era limpede că avea toate simptomele descrise ca fiind caracteristice primei faze a intoxicaţiei.

—Bine, tovarăşe profesor, spuse Pascu, smulgându-se stării contemplative în care se scufundase de câtva timp, dar nu am luat cu noi nici o urmă de tetraetil sau vreo altă combinaţie a plumbului. Şi pe urmă, cum am fi putut să ne intoxicăm ? Pe ce cale ?

—Cea mai importantă cale de pătrundere în organism este calea respiratorie, răspunse Tomovici. Dar tetraetilul de plumb pătrunde şi prin pielea intactă, fără să producă nici o rană la locul de intrare.

—De unde ar fi putut proveni, însă, plumbul ?

—Mda, e greu de spus. Este mai plauzibil să fie vorba despre o altă substanţă toxică cu efecte similare...

Profesorul Tomovici tăcu şi-şi mângâie, absent, barba scurtă.

— De două zile, de când este internat în spital, starea lui Matei Borga se menţine staţionară. Două zile în spital, plus patru în spaţiul cosmic — în total şase.

Liviu asculta cu atenţie această matematică elementară.

— Înţeleg. El e bolnav de şase zile, iar eu abia acum prezint primele simptome ale intoxicaţiei. Nu-i aşa, aici aţi vrut să ajungeţi ?

— Da. Aş vrea să ştiu pentru ce există un interval de timp atât de mare între momentul apariţiei bolii la Borga şi la dumneata ? Mai logic ar fi să vă fi contaminat simultan. Poate că dacă aş găsi explicaţia, aş afla şi cauza intoxicaţiei!

Liviu încercă să găsească o legătură.

— Poate că am stat mult alături de Borga, în ultimele zile...

— Ipoteza contaminării este valabilă doar în cazul unei boli infecţioase, răspunse profesorul. Şi, în acest caz, trebuie să ne gândim că şi voi, ceilalţi, aţi fost mereu lângă

el.

—Ar trebui să apelăm la un Sherlock Holmes, spuse Mihai Pascu, după ce profesorul plecă. Şi asta, cât mai grabnic !

VII

...Astronava sclipeşte în peisajul încremenit, reflectând lumina galbenă a uneia din lunile marţiene. Punct de întâlnire: dolmenul marţian. Din nou, sunt singur... Mereu, mereu, mă întorc la prima mea ieşire în această regiune încă neexplorată a solului marţian.

Cu privirea aţintită în jos, mă îndepărtez mereu mai mult de prietenii mei. Şi, deodată, mă opresc cutremurat: pe sol, după un bolovan, o plantă nouă, aşa cum nu am întâlnit niciodată, nici pe Pământ, nici aici. Are o sclipire albăstruie, aproape metalică. Trunchiul ei este gros, atât de gros încât ai crede că aparţine unui arbust. Are un diametru de cel puţin opt centimetri. Dar înălţimea sa este aceea a unei plante pitice, abia vreo douăzeci de centimetri.

Şi frunzele !

Astfel de frunze nu am mai văzut niciodată. Sunt moi, de parcă ar fi pielea unui om. Au probabil un puf fin pe

care nu izbutesc să-l zăresc cu ochiul liber, în această lumină palidă.

Culoarea frunzelor este de-a dreptul surprinzătoare. Albăstrie, spuneam mai înainte. Dar acel albăstrui pe care-l poţi vedea numai atunci când priveşti prin transparenţă anumite soluţii de cupru impur. Parcă ar poseda o oarecare fluorescentă proprie. Nu izbutesc să-mi iau ochii de la ele ! Şi... ciudat ! Frunzele astea nu sunt reci. Ele par călduţe, în tot cazul mult mai calde decât aerul înconjurător. Plantă cu sistem de termoreglare ? într-un cuvânt, le simt vii, sunt vii!

Dar dimensiunea lor! Faţă de planta pitică, ele sunt de-a dreptul monstruoase. O singură frunză este mai mare decât palma mea ! De altfel, întreaga plantă nu are decât patru frunze, ca un uriaş trifoi cu patru foi. Pe vremuri, oamenii credeau că asta înseamnă „noroc”.

Noroc! Ce înseamnă să ai noroc? Să reuşeşti să realizezi un lucru deosebit ! Să izbuteşti... Şi iată că eu, Matei Borga, am reuşit! Voi fi celebru! Planta asta... a mea, numai a mea !

Denumirea ei ştiinţifică va cuprinde, fără îndoială, şi numele meu, Borga. Ceva în latineşte, apoi „Borgi”. Planta lui Borg. Nu va suna rău, nu ?

Dar nu trebuie să întârzii. Visarea asta a durat cam

mult.

Peste cincisprezece minute trebuie să mă întâlnesc cu prietenii mei la punctul de întâlnire stabilit. Până atunci, voi dezgropa planta mea cu grijă, aşa ca să nu o vatăm câtuşi de puţin.

Îmi scot cuţitul de botanist de la cingătoare şi încep să lucrez, fără grabă. Graba este cel mai mare duşman, în asemenea ocazii.

...Blestemată sonerie ! în această clipă, răsună chemarea ei. Trebuie să mergem imediat spre punctul de adunare — ne-a anunţat Pascu.

Cu câteva mişcări precise, termin de dezgropat planta ciudată pe care o îndes în cutia de tablă. În timp ce-i închid capacul, iau hotărârea : deocamdată, nici un cuvânt prietenilor mei. Pentru moment, planta asta este numai a mea. Eu voi fi primul care voi comunica vestea despre marea mea descoperire. Şi asta numai după ce o voi studia în linişte.

Mâinile mi-s aproape amorţite de ger. Îmi pun repede mănuşile calorigene şi mă îndrept, fericit de descoperirea neaşteptată pe care am făcut-o, spre dolmenul marţian care reprezintă locul de întâlnire.

VIII

— Nu-mi explic pentru ce, pe zi ce trece, devin mai obosit, murmură Liviu, vorbindu-i lui Pascu, venit să-l viziteze la spital. Avem atâtea date de prelucrat şi iată, Borga şi cu mine zăcem aici...

— Nu te necăji. O să vă faceţi amândoi bine, în curând.

— Sunt atâtea de făcut! Şi... bietul Borga ! I-am admirat de atâtea ori planta albastră ! Fluorescenta ei este atât de dulce... ireală...

Mihai Pascu îl privi, nedumerit.

— Planta albastră ?

Liviu tăcu, jucându-se cu marginea cearceafului.

— Da, planta albastră. E adevărat, tu nu ştii... În somn, adeseori l-am auzit murmurând : „planta albastră, planta albastră...” M-am gândit atunci că i-e teamă să nu se deterioreze vreunul din preparatele sale botanice. I-am deschis cutia de metal. Avea acolo o minunată formaţie vegetală, pe care i-am pus-o într-un mediu nutritiv...

Mihai Pascu rămase o clipă pe gânduri.

—Spune-mi, Liviu, când ai umblat tu în cutia lui Borga?

Dar Liviu obosise. Începea să uite.

—Acum un ceas... o zi... o lună. Ştiu eu ? Nu-mi amintesc.

—Haide, concentrează-te. Când, Liviu ? Spune, când ?

— Cred… cred că a doua zi, după ce am sosit…

IX

...Peste o lună, Borga stătea pe un fotoliu în pragul unei case de odihnă, la munte şi răsfoia un tratat de botanică, apărut cu o zi în urmă. Un „addendum” la sfârşitul cărţii, scris cu litere mărunte, îi atrase atenţia.

„Cyanea Martiani. Menţionăm că cercetările de botanică cosmică din ultimele luni au scos în evidenţă existenţa pe planeta Marte, în condiţii de atmosferă rarefiată şi foarte săracă în oxigen, a unei vegetaţii adaptate la aceste condiţii de mediu. Planta, denumită Cyanea Martiani, are următoarele caracteristici…”

Borga afişă un surâs amar şi parcurse rapid descrierea tehnică. Scurtul paragraf închinat cosmobotanicei se încheia astfel:

„De remarcat că *Cyanea Martiani,* în cursul îndelungatului proces de adaptare, a format în frunzele ei o substanţă conţinând plumb solubil, absorbit din sol, cu proprietăţi toxice. Substanţa se resoarbe prin pielea intactă şi este cunoscută sub numele de „substanţa lui Borga” (probabil o deformare a numelui Borgia, celebra familie italiană care s-a ilustrat prin asasinate şi care a numărat printre membrii ei de vază şi un cardinal, în sec. XV şi XVI ale e.n.).

Zâmbetul amar al lui Matei Borga se lărgi şi se

transformă, văzând cu ochii, într-un râs sănătos şi sonor.

—Ce s-a întâmplat ? întrebă Pascu, intrigat.

Râzând în hohote, Borga îi întinse cartea.

—Am fost asimilat într-o sfântă familie medievală!

—Bine, dar asta nu se poate! izbucni Pascu, indignat. O să trimit editurii o scrisoare. Ce lipsă revoltătoare de informaţie !

—Lasă ! zise Borga. Gloria nu constă în faptul că numele meu figurează aici sau nu.

Borga privi visător spre orizont, unde soarele se întâlnea în acea clipă cu marginea pământului, linia imaginară despre care cei vechi credeau că reprezintă locul de unde se poate cădea direct în infern.

—Gloria noastră, murmură el, este că într-un capitol sau paragraf dintr-o carte, au mai apărut câteva rânduri despre ceva care mai înainte nu era de nimeni cunoscut. Mândria noastră este că am făcut o treabă bună. Şi chiar dacă numele meu nu e aici... mă simt tare mândru.

Şi Borga... visează.

Visurile lui îi readuc în memorie întinderile uriaşe ale planetei vecine, dolmenele, peştera în care pereţii au prins cândva viaţă, sub penelul îndepărtaţilor şi neştiuţilor locuitori ai lor.

Mai presus de orice. Borga visează la plante. La noi exemplare ciudate, pe care le va putea aduce pe Pământ. Planta cu patru foi mari, care i-a rămas încă atât de dragă.

Şi pe care, curând, curând, coborând de pe bordul lui M-13, o va căuta din nou, pe nesfârșitele meleaguri ale îndepărtatei planete vecine.

G H E O R G H E R I C U S

Iubita mea din celălalt continent

În loc de „Cuvânt înainte”

Contemporani ai anului 2155,

Închipuiți-vă o povestire ştiinţifico-fantastică în care se perindă următoarele personaje :

POVESTITORUL, personaj melancolic uşor inadaptabil, directorul unei uzine de roboţi, un bărbat care pe tot parcursul povestirii îşi caută fericirea ;

CELESTA, de la serviciul de verificări al uzinei de roboţi, blondă, cam uitată de povestitor ;

SOFOCLE şi OTHELO, roboţi nedespărţiţi, alină suferinţele povestitorului :

UN ROBOT ÎN REPARAŢIE, apare într-un bar şi o caută pe domnişoara Me, fiinţă iluzorie ;

IUBITA DIN CELĂLALT CONTINENT, dansatoarea îmbrăcată în raze.

Iată un perfect program literar pentru o maşină cibernetică de fabricat romane ! veţi exclama cu siguranţă.

Desigur, contemporani ai secolului al XXII-lea, care vă realizaţi la maşinile cibernetice disertaţii profesionale, conferinţe publice, interminabile scrisori de dragoste, nu vă e greu să ghiciţi dintr-o singură aruncătură de ochi un program literar. Am vârât acest program în maşina Cib. VII. 29952 şi mi-au ieşit, în urma combinaţiilor de rigoare, paginile de faţă. Vă cer îngăduinţa de a le citi. Dar vă previn ! Cib. VII. 29952 face, uneori, asociaţii foarte ciudate, de aceea vă rog ca orice împerechere stranie de situaţii, orice aluzie, care ar viza vreo persoană şi-o întâlniţi în text, să n-o treceţi mecanic în seama subsemnatului, care n-a avut altă sarcină decât de a sorta materialul şi a-i pune subtitluri.

PRIMELE PAGINI IEŞITE DIN MAŞINĂ

„De ce scriu aceste însemnări ?“ mă veţi întreba. Din pură contradicţie. Astăzi toată lumea îşi iasă memoriile pe bandă de magnetofon ori pe peliculă teleintercontinentală. Am aspiraţii mai modeste.

În acest an 2155 doresc ca sentimentele şi gândurile mele să fie cunoscute de contemporani.

Memoriile, gen căzut în desuetudine cam de prin anul

1900 şi ceva, nici astăzi nu se bucură de o prea mare popularitate, chiar dacă cunosc ambalajul modern al peliculei amintite. Iar, ca să mă dau în spectacol cu propriile mele întâmplări, pe care mi le-a copiat foarte sârguincios pelicula regizată de mine, potrivind lumina la 45” , vă spun sincer, nu-i genul meu ! În primul rând, ar trebui să găsesc un redactor de la televiziune care să mi le programeze în interviziune continentală ori astrală. Şi e greu ! Filmul de amatori e la modă ! Aşa după cum pe vremea bunicului în fiecare casă exista un laborator foto şi diapozitive în culori. Inocentă epocă a anului 1975 ! Ah, tare plicticoasă prin ploaia de fotografii în culori : „Bunicul în lună” ; sprijinit în baston — fotografie în culori. „Mama la primul cosmodrom de amatori” — fotografie în culori. „Nepotul — adică eu — lângă rachetă”, rachetă pe care am vândut-o acum şapte ani, pentru că devenise o rablă şi riscam tot timpul ori să cad, ori să mă sufoc din pricina circulaţiei defectuoase a gazelor — fotografie în culori. Lumea era cuprinsă de o frenezie a culorii. Parcă atunci descoperea lumina, speriată probabil de noaptea siderală din călătoriile în Cosmos ce se înteţiseră pe atunci şi erau „en vogue“.

Până şi voiajurile de nuntă se făceau pe orbite interastrale. Altfel nu erau la modă !

Dar să ne întoarcem la subiectul nostru. Ard de dorinţa să povestesc adevărul. „Ard”, acesta este cuvântul cel mai potrivit, şi am să spun adevărul, chiar dacă m-ar citi numai vreun robot X 15, seria perimată, care efectuează acum ultimele servicii prin vreo bucătărie, spălând vasele ori tocând carnea electric.

PLĂCERILE MELE

Toată familia îmi cunoaşte consemnul. Biroul unde lucrez e un sanctuar. Nu intră nimeni până după prânz. Cum legile sunt făcute pentru a ne procura plăcerea să le încălcăm, mă trezesc, când vreau şi când nu vreau, cu roboţii mei: Sofocle şi Othelo. Do fapt sunt programaţi că atunci când „simt” că mă plictisesc să mă distreze. Boxează fără nici o lovitură greşită, sar coarda şi mă ciufulesc, atât cât le îngăduie delicatele articulaţii metalice. Ajunşi la acest punct, ei ştiu că imediat trebuie să-i dau afară. Şi se supun.

Câteodată Sofocle şi Othelo stau ceasuri întregi în camera mea. Primul debitându-mi o istorie veche şi uitată. Celălalt recitându-mi din Shakespeare în orice limbă doresc. Vă recomand esperanto, ultima traducere a colegului meu Cip-Cib. Tălmăcirea a făcut ocolul pământului în 24 de oro de la apariţie. (Aşa se pare.)

În fine, Sofocle şi Othelo sunt copiii mei. Îi iubesc pentru ca i-am creat şi nu mă stânjenesc cu nimic. Deşi sunt făcuţi din relee, ecrane şi benzi de magnetofon, toate aceste compuneri ale materiei moarte le uit când mă aflu în discuţie cu ei şi mă adresez lor ca unor oameni vii.

Seara, când nu ştiu ce să fac, intru în rachetă şi mă dedau deliciilor zborului. Cred că oamenii când n-au zburat se delectau visând cu ochii deschişi, pentru că visele, oricâte argumente ar aduce nu ştiu ce filozofi pesimişti, au puncte comune cu zborul. Îmi caut singurătatea în sublima viteză a traiectoriei intercontinentale. Zbor însă moderat în comparaţie cu contemporanii europeni, ceea ce-mi îngăduie să văd bătrânul continent european, ceaţa albastră a frumosului Pacific şi s-aud în difuzor vocea

metalică a pilotului automat: „Pregătiți-vă pentru amerizare[1]’. Peste alte câteva secunde cobor în barul Z. din oraşul Gig-Bang.

E ora 1 noaptea. Jazul scoate un vuiet puternic, prelung. Lumina se micşorează. Pe scenă, luna răsare între munţi deasupra unui lac verde şi limpede. O simfonie electronică însoţeşte imaginea nocturnă. Instalaţiile odorifere pompează puternic aer de munte. Simt ozonul în nări şi îmbălsămatul miros de brazi.

Pe lac licăreşte o insulă de corali. Înconjurată de dansatoare metamorfozate în sepii nemişcate. Un acord brusc şi muzica încetează. O umbră lucie şi albă. Se înalţă atât de lucie, încât zidurile transparente răsfrâng ca într-o oglindă de gheaţă stelele, jazul, lacul şi chiar spectatorii. Umbra învelită în raze violete coboară încet puntea unei corăbii de argint. La 1 şi 3 minute razele de pe corpul dansatoarei dispar, pentru ca s-o acopere petalele unei tulipe uriaşe.

Procedeul acesta, de a arăta o fracţiune de secundă un nud perfect, o capodoperă a naturii, se spune că e foarte vechi. Dar pe mine mă încântă.

Într-o noapte m-am apropiat de culise. Am întâlnit-o în halatul de repetiţii şi i-am oferit o floare. Era o floare proaspătă de câmp.

— Veniţi cu mine ! i-am spus. Glasul îmi tremura.

Dansatoarea mi-a luat floarea, a mirosit-o şi cu o voce foarte frumoasă, care amintea o melodie a Leonorei lui Verdi, îmi răspunse :

— Dar am copii, domnule ! Copii foarte mari, care şi ei la rândul lor au copii. Şi copiii aceia au şi ei copii. Sunt străbunică.

SUFERINŢELE

Zborul rachetei mi s-a părut trist la întoarcere, iar frumoasa ceaţă de pe Pacific îmi făcea parcă semne de adio.

Seara Othelo mi-a recitat din „Antonio şi Cleopatra“ de Shakespeare:

„Hai, vino, mică bestie ucigaşă,
cu ascuţitul dinte îmi desface
prea încâlcitul nod al vieţii. Vino,
sărmană şi stupidă otrăvitoare.

Te mânie şi treaba fă-ţi-o iute.
O, dacă ai putea grăi, mi-ar place
să te aud suspinând că Cezar este
un biet zănatic fără prevedere.”

Versurile îmi făceau bine.

Sofocle a tăcut tot timpul. N-avea ce-mi spune. Căzuse într-o somnolenţă deplină în fotoliu.

Într-una din serile acestea de început de iarnă intru

într-un restaurant să cinez şi n-apuc să-mi arunc prea bine ochii în jur când cineva mă trage de mânecă :

— Domnule*! vă rog, dacă nu vă supăraţi, o caut pe domnişoara Me!

Robotul s-a apropiat mai tare de masă şi mi-a spus, suspinând :

— Nu vedeţi că sunt orb, domnule ! Unde o găsesc pe domnişoara Me, să-mi redea vederea ?!

Impresionat de această tragedie, îl instalez pe scaun şi-i scriu, pe o carte de vizită, numele Celestei de la uzina pe care o conduc. Constat cu uimire că robotul părăseşte orice idee cu privire la iluzoria domnişoară Me şi pleacă salutându-mă. Beau coniacul cuprins de gravitate şi un început de oboseală, un fel de ,,mal du siècle” dat de lumea intercontinentală şi interastrală.

CELESTA

În uzina de roboţi pe care o conduc — serviciul verificări — se află o fată tânără, al cărui nume nu l-am ştiut niciodată. De cum am văzut-o i-am spus Celesta. Şi

* Folosirea cuvântului „domnule" aici ca şi în alte locuri unde vorbesc maşinile, nu înglobează sensul pe care îl dădeau oamenii secolului al XX-lea în societatea împărţită în clase. Pentru depistarea acelui sens străvechi, ar trebui să deschidem ample dicţionare, ceea ce nu este în intenţia noastră. Cuvântul a răzbit până in 2155 total golit de sens, cu valoarea unei simple interjecţii.

toţi ceilalţi colaboratori i-au primit numele cu atâta căldură, încât l-au uitat pe cel adevărat.

Are păr blond, un oval fin şi fraged.

De câte ori apare pe bandă un robot, ea îi aruncă din ochi o lumină tainică. Uită îndatoririle simplei munci de supraveghere şi verifică articulaţiile aparatelor cu mişcări materne. Vrea, probabil, să-mi ilustreze că acesta este unicul ţel al vieţii, singura raţiune. O cred, pentru că, deşi n-am avut timp s-o privesc prea bine, presimt că-i destul de frumoasă. Iar oamenilor frumoşi eşti înclinat să le ierţi multe.

Se întâmplă uneori să apară mai mulţi roboţi pe aceeaşi bandă. Atunci mi-e frică să nu încurce programele, etichetele, să nu producă un scurtcircuit şi să distrugă, astfel, întreaga uzină.

În asemenea momente, nu o dată m-am trezit strigând : „Ia seama la conectări. Ia seama”.

NEPREVĂZUT INCIDENT ŞI-O ÎNTORSĂTURA...

„Cioc ! cioc!“ — am auzit pe cineva bătând a doua zi la uşă. „Poftim!“ — i-am răspuns. Era robotul orb. Venise să-mi aducă mulţumiri. Faptul nu m-a mirat, căci aşa se poartă la noi un robot bine conceput al anului 2155.

Este cunoscut faptul că unii roboţi sunt capabili să se autoorganizeze, să-şi perfecţioneze funcţionarea pe măsură ce acumulează experienţă. Ei devin cu atât mai complecşi, cu cât creează în interiorul materiei electronice milioane de legături.

L-am primit cu cel mai adânc respect, deşi în sinea mea am considerat un incident încălcarea sanctuarului înainte de prânz. L-am ascultat şi, în cele din urmă, i-am spus:

— Sunt bucuros că eşti pe deplin vindecat de orbire.

— Pot să plec, domnule ?

— Da, i-am răspuns mecanic. Adică stai! Vreau să-ţi spun ceva. Ştiu că eşti discret şi n-ai să pomeneşti la nimeni ce vom discuta între noi!

— Sunt de o discreţie proverbială, domnule ! m-a liniştit robotul.

— Atunci pot să-ţi spun că sunt foarte nenorocit!

Maşina s-a întors spre mine uimită şi m-a fixat cu o fâşie luminoasă de culoare roşie.

— E un caz serios ?

Am dat din cap, în sens că „da“.

—Ce s-a întâmplat ? întrebă robotul, în timp ce i se aprindeau tot mai tare noile celule fotoelectrice.

—Mi-am pierdut iubita de pe celălalt continent!

—Mai aveţi vreo iubită pe continentul acesta ?

—Nu.

—Atunci e rău ! regretă robotul. Înseamnă că aţi rămas singur. Maşinile sunt fericite când rămân singure. Singurā**tatea** e un prilej de odihnă, dar pentru oameni asta nu este ceva plăcut... Oamenii nu pot rămâne multă vreme singuri. Dar cum aţi pierdut-o ? schimbă el vorba. Prin sinucidere, deces, crimă ori părăsire ?

— Nu, domnule, e un caz de autoamăgire foarte frecvent azi, de când cu procedeele de întreţinere a frumuseţii în secolul nostru. Închipuieşte-ţi că, în loc să mă îndrăgostesc de o tânără, m-am îndrăgostit de o străbunică.

Robotul vindecat a căzut într-un fel de transă melancolică. Scotea fum pe nas şi se uita la fotografia de pe birou ce înfăţişa imaginea iubitei mele de pe celălalt continent. Mă bucuram că există cineva care să mă

înţeleagă. O persoană atât de discretă, care nu va pomeni nimănui această mărturisire. În vreme ce, în memorie, îmi rămăseseră versurile :

„Să te aud spunând că *Cezar este*

un biet zănatic fără prevedere”.

După câteva secunde am auzit un hârâit care indica un deranjament pe cale de a se produce.

—A! Da! Dragoste ! murmură robotul. Bine că mi-ai adus aminte! Şi proiectă pe ecranul portativ, vernil-pastelat, ochii ei. Era evident că retransmitea imaginea de pe birou.

Stânjenit de acest evident deranjament, am întors privirile. Voiam să nu-l dereglez şi să-i arăt că n-am observat nimic. Uneori asemenea deranjamente dispar de la sine fără să lase vreo urmă. Şi eu trăgeam speranţa. L-am privit iarăşi. Aceeaşi ochi mari, proiectaţi pe ecran, în vreme ce robotul şedea complet nemişcat, ca şi cum ar fi făcut o sforţare să-şi „aducă aminte”. Atunci n-am mai putut şi i-am spus :

—N-am ştiut că poţi fi atât de crud.

— Chiar atât de mult aţi iubit-o, domnule ?!

Cu fruntea plecată pe fereastra de plastic, unde se proiecta o dimineaţă frenetică, nu i-am mai răspuns. Dar am simţit că el ştie ceva şi, ațâțat la culme, m-am întors. Chiar în acea clipă i-am auzit vocea metalică pronunţând respectuos :

— Dar vreau să vă ajut, domnule ! Vreau să vă ajut punându-vă la dispoziţie toate forţele mele nucleare. Tot ceea ce s-a creat excelent în mine. Nu suntem noi, roboţii, cele mai bune ajutoare ale omului ?

— Cum ? am strigat furios. Cum ? Nu vezi că eşti un dereglat, şi cel mai bun lucru pe care l-aş face ar fi să te deconectez ! Dar această ultimă frază atât de usturătoare am rostit-o în gând. Şi, în clipa când, copleşit de supărare, am vrut să-i întrerup energia, ochii iubitei mele din celălalt continent, care păreau fixaţi pentru vecie pe ecranul vernil-pastelat, se îndepărtară şi, în vecinătatea lor, apăru un oval fin cunoscut : Celesta. Îmi zâmbi.

— Dar ce s-a întâmplat, se adresă ea intrigată, timp de aproape zece minute n-am putut să-mi desprind ochii de pe ecran? Şi oricâte sforţări făceam, nu izbuteam să mi se transmită vocea ! Aţi renunţat la serviciile lui Sofocle şi Othelo? Credeţi-mă, mi-a fost destul de greu să găsesc o altă lungime de undă prin care să comunic cu dumneavoastră şi când am găsit-o m-am mirat că această lungime de undă corespundea exact cu aceea a robotului reparat.

Cochetăria ei, căci era o cochetărie la mijloc, mă scotea din sărite.

—Nu ! Deloc, am prevenit-o foarte sec. A fost un mic deranjament!

—Stimate director, v-am reparat robotul trimis şi am o întrebare : reparaţia o vom trece pe seama uzinei sau a muncii voluntare ?

—Trece-o unde doreşti ! i-am răspuns simplu. Şi-am întrerupt legătura de televiziune cu uzina.

—De ce vă adresaţi astfel, domnule ! m-a certat fostul robot orb. În glasul lui suna o urmă de indignare.

Începea să mă agaseze această maşină electronică, care, departe de a fi defectă, cum îmi închipuisem în primele clipe, dădea semnele unei organizări superioare maşinilor cibernetice cunoscute azi. M-am gândit cu invidie la constructorul care o concepuse şi chiar regretam că Sofocle şi Othelo, reuşitele mele creaţii, nu atinseseră acest nivel. Tocmai atunci am observat că Sofocle şi Othelo intraseră de mult în birou şi trăgeau cu urechea. Ce se întâmplase? Cu ce greşisem ? Nu eram obişnuit cu obiceiul urât de a trage cu urechea. Aşa ceva în casa noastră nu se întâmpla.

— Sunteţi bun, mi s-a adresat robotul cu cea mai deplină politeţe, să apăsaţi pe acest buton !

— De ce ?

— Am o înregistrare din sala de verificări.

Tensiunea lăsată brusc în biroul meu de lucru, tăcerea deplină a celor trei roboţi mă scoteau din sărite. Mă văzui fâstâcit, dezolat şi singur în mijlocul acestor maşini ca într-o conspiraţie a roboţilor împotriva omului şi, deodată, mi se făcu frică.

— A! Hotărât, m-am opus. Nu sunt capabil să ascult nimic. Scutiţi-mă !

— Dar este edificator! Nu v-am spus că vreau să vă ajut ? Ochii fosforescenţi s-au aprins mai tare.

În clipa aceea, robotul şi făcu contactul, iar în cameră răzbi următoarea discuţie din sala de verificări:

Colaboratorul (o voce joasă, de bărbat): Vă arăt negru pe alb şi nu credeţi ?

Celesta: Nu pot să cred. Pentru că un cunoscător de valoarea lui nu greşeşte niciodată !

Dialogul se opri.

— Într-adevăr! am strigat din celălalt colţ al sălii — am greşit cota şi am îndreptat-o azi de dimineaţă.

— Asta a fost! îmi dădu dreptate robotul. O greşeală mică, fără importanţă. Încrederea oarbă a Celestei ar trebui să vă spună ceva !

Am dat din umeri nedumerii. Nu-mi spuneau nimic.

Atunci Sofocle şi Othelo, nemaiputând de nerăbdare, au strigat în cor :

Pagini albe. De necrezut.

Maşina electronică scoate numai pagini albe.

Ce deranjament poate să fie ? Chem mecanicul

electronic. Reparăm cu mâinile vârâte până la

cot în fel de fel de mecanisme, ecrane şi relee

minuscule. Trec două ore. Şi mi-e ciudă că acţiunea

s-a întrerupt tocmai acum când devenise

palpitantă. În sfârşit, plin de nerăbdare, fac

contactul. Apar ultimele pagini.

—Te iubeşte ! Te iubeşte !

L-am îmbrăţişat, deodată pe robotul din faţa mea.

—Ţineţi-vă firea, domnule! Uitaţi că sunt din metal ?

Înnebunit m-am urcat în elicopter. Am aterizat pe terasa uzinei şi am coborât în goană scara în spirală, fără să mai am răbdare să aştept liftul.

Când uşa s-a deschis, Celesta şi-a înălţat ochii. Avea ochi metalici, mari, care iradiau lumină şi inteligenţă. Erau ochii iubitei mele de pe celălalt continent. M-am sprijinit cu spatele de zid, nu puteam să scot o vorbă. Nu ştiam ce se întâmplase. Ochii iubitei mele aici, lângă mine? De ce? Cum de atâta vreme nu-i văzusem? Nu-mi atrăseseră atenţia niciodată ? Oare-i reţinusem în subconştient şi-i proiectasem în închipuirea fastuoasă a iubitei de pe celălalt continent ?... Cine ştie. Întrebările încrucişate fulgerător prin minte rămâneau fără răspuns. Un lucru era sigur. Fostul robot orb fusese izbit nu atât de decepţia pe care, evident, nu avea putinţa s-o înţeleagă, cât de asemănarea uluitoare a ochilor. Oprise transmisia pe o

singură imagine. „Judeca”. Crea în cibiocreier mii de legături pe secundă muncind din răsputeri să mă ajute, în vreme ce eu îl acuzam de dereglare.Am făcut trei paşi împleticiţi înainte.

— Celesta! am murmurat, şi mi s-a părut că îmbrăţişez **o** ploaie de stele.

Am aflat între timp că m-au concurat sute de maşini electronice. Astăzi nu poţi fi sigur dacă o povestire citită e scrisă de un om ori de un cibiocreier, deşi poartă în subtitlu „om“, „maşină”. S-au creat literaturi pentru maşini scrise de maşini şi literaturi pentru oameni scrise de aceleaşi veterane. Oamenii de la o vreme sunt foarte pretenţioşi. E din ce în ce mai greu să le satisfaci gusturile. După ce ne-au devorat realmente primele romane ştiinţifico-fantastice, azi sunt tot mai circumspecţi când citesc sub numele autorului „maşină”. Oamenii preferă creaţia oamenilor. Oricum e destul de trist să fii maşină chiar şi în eventualul secol al XXII-lea.

A D R I A N R O G O Z

Fugă în spaţiu-timp

Nisip... cactuşi ca nişte mâini chircite... mereu spre sud !... spre sud... sudoare în ochi şi soarele ăsta holbat, hipertrofie, exploziv... Fiecare respiraţie e fierbinte, fiecare fir de sânge e un flux solar, tâmplele bat şi ele în ritmul soarelui... Lumina, ah, lumina a devenit dureroasă. Aceasta a însemnat pentru Val libertatea, fericirea — ură de soare. Pentru Val, născut în umedele şi friguroasele păduri ale nordului, soarele întruchipa o fericire paradisiacă. Pentru Val, fizicianul sever, exploratorul celor mai abstracte formule matematice, ale căror cadenţe rezumă lumea fenomenelor, lumina simboliza culmea înţelepciunii. Şi iată-l acum fugind copleşit de povara soarelui, stăpânindu-se cu greu să nu urle de durerea luminii.

Abia acum înţelegea Val ce înseamnă să fii hăituit. Întotdeauna detestase tot ceea ce putea umili omul, dar acest sentiment fusese mai degrabă o normă spirituală rece şi îndepărtată. Abia acum însă între un boşiman urmărit de poliţia sud-africană, între o gazelă gonită de vânători şi între Val nu mai era nici o deosebire...

Biografia lui fusese destul de liniară. După ce-şi terminase cu strălucire studiile fizico-matematice, a fost

angajat imediat de un consorţiu, **a** cărui producţie cuprindea o vastă gamă de obiecte de uz casnic ultraminiaturizate. De la început i s-a spus lui Val că, dacă va trece o serie de probe, îşi va putea continua cercetările întreprinse încă din anii studenţiei: un studiu fundamental privitor la structura materiei. Val a primit bucuros, dar şi mirat. I s-a răspuns că n-are de ce să fie surprins, deoarece societatea ce-l angajase era atât de puternică încât îşi putea îngădui generozitatea unor investigaţii pur teoretice.

Probele au ţinut câteva luni. De fapt, era vorba de un soi de examene conduse de specialişti renumiţi ce-şi dădeau avizul asupra proiectelor lui Val. Ca în basme, acesta îşi învingea cu forţa argumentelor adversarii, unul după altul. Cel mai greu i-a fost cu un bătrân matematician ale cărui obiecţii păreau atât de puternice, încât Val rămânea năucit ca un boxer făcut K.O. Totuşi bătrânul Ian îi dădu tânărului un aviz favorabil. Din această luptă ciudată a răsărit între ei o anumită prietenie.

În curând lucrurile se inversară, iar cei ce fuseseră examinatorii lui Val au devenit ajutoarele lui. Şi astfel au trecut vijelios trei ani, în care Val, cu energia tinereţii, a urcat cele mai înalte piscuri ale fizicii moderne. Muncea cu atâta înverşunare încât nu lua aminte nici la luxul ce-l înconjura, nici la faptul că imensul lor palat al ştiinţei se afla în mijlocul unui dezolant deşert.

La capătul acelor aprige strădanii, au fost obţinute câteva rezultate certe care puneau sub semnul întrebării bazele fizicii cunoscute până atunci. Dar mai departe ? Cei ce lucrau cu Val erau convinşi că drumul lor fusese mereu în urcuş, dar nimeni nu bănuia unde avea să ajungă.

Era ca ascensiunea unui uriaş masiv muntos cuprins de neguri. Totuşi, când şi când. Val avea impresia că întrevede o fereastră prin norii care întunecau înaintarea şi că atunci presupunerile lui parcă se confirmau. Nimeni însă din echipa lui Val nu ştia cât de mult bâjbâia el însuşi. Poate doar bătrânul Ian, dar acesta era un om bizar şi foarte reţinut. Nici după ani de colaborare Val nu era sigur de sentimentele lui Ian. Uneori bătrânul se purta cu Val de parcă ar fi ţinut la el; alteori însă un fel de vrăjmăşie îi umbrea faţa. Straniu era faptul că aversiunea bătrânului se făcea simţită tocmai în momentele în care calea pe care le-o arăta Val se lumina.

Un răstimp Val a crezut că bătrânul e muncit de invidie. Dar pe măsură ce lucrau împreună, Val a învăţat să cunoască şi mintea, şi sufletul lui Ian şi în mod firesc a alungat bănuiala că acesta ar putea invidia pe cineva. Cauza acestei enigmatice purtări avea să i se dezvăluie lui Val în ziua murii descoperiri a antividului. A fost ca o revelaţie; în fond, era saltul săvârşit după imperceptibile acumulări a câtorva ani de muncă.

Se ştia mai de mult că aşa-zisul vid clasic, adică „gol absolut”, constituia doar o naivă reprezentare a realităţii. Oricare zonă siderală interacționează cu restul Cosmosului şi, chiar fiind lipsită în medie de substanţă, ea e străbătută de câmpuri. Orice sistem spaţial este aşadar prin însăşi natura lui un sistem material. În ceea ce priveşte ipoteza antividului la care ajunsese Val, aceasta întregea imaginea duală a lumii: după cum substanţa îşi are antisubstanţa, vidul îşi are simetricul său.

Bineînţeles că primul care află despre această ipoteză a fost Ian ; numai cu el putea Val să discute ca de la egal la egal. Bătrânul ascultă posomorât cele spuse de tânărul său şef, apoi îl întrerupse tăios :

— Fleacuri!

— Nu-i demn de dumneata, protestă indignat Val. Aş putea crede că mă pizmuieşti.

— N-am de ce, răspunse cu o sumbră ironie Ian. Mi-ai înşirat o teorie dezlânată la care eu am renunţat demult. Vrei dovada? Iată ecuaţia completă la care am ajuns…

Şi, scoțându-și stiloul, aşternu pe o hârtie un grup de formule. Peste cerul căutărilor lui Val trecu un fulger grandios.

— Vezi deci că lucrurile sunt ceva mai complicate, continuă bătrânul şi rupse în bucăţele fila încifrată. Dar Val nu mai avea nevoie de ea. Mintea îi era încă plină de lumina acelor ecuaţii, care oglindeau propria-i descoperire considerată din alt unghi. Sufletului său de matematician, ele îi vorbeau despre Ian mai mult decât o întreagă poveste. Eleganţa lor simplă şi armonioasă era dovada că bătrânul spusese adevărul: le obţinuse de mult.

— Hai să ne plimbăm pe terasă, propuse Ian.

Marea platformă era pustie. Dintr-o zare în alta numai nisipuri, peste care răsărea imens şi roşu soarele. Cu o metodică şi rece înverşunare Ian începu să îngrămădească

obiecţii împotriva teoriei antividului. O vreme, celălalt îl ascultă cu sentimentul că asista la antrenamentul unui titan. „Însuşi faptul că am obţinut formule în mod independent unul de altul demonstrează substratul lor obiectiv, jubila Val. Iar dacă ale lui sunt mai frumoase, ale mele au mai multă profunzime. Da, în ecuaţiile lui lipseşte ceva...” Deodată Val se îngrozi. „De ce nu mi-a cerut să-i arăt sistemul meu de ecuaţii ?”

—Ce vrei să ascunzi cu toate argumentele astea ? îl întrebă pe Ian. Ce se întâmplă cu dumneata, prietene ?

Bătrânul spuse obosit şi trist:

—Eşti tânăr şi încăpăţânat.

—Nu, îl contrazise Val. Nu sunt încăpăţânat, după cum dumneata nu eşti invidios. Altceva e la mijloc. O taină teribilă... Dar încă nu înţeleg... De ce n-ai încredere în mine ? Uite, eu îţi spun totul. Scoase din buzunar un notes şi acoperi febril o pagină. I-o întinse lui Ian. Vezi, reluă Val, privindu-l cu atenţie pe bătrân, din sistemul general al ecuaţiilor mele decurge o consecinţă stranie... Ian păli. Relaţia dintre spaţiu şi timp rezultată din ecuația neliniară a sistemului vid-antivid... Ian se întoarse cu spatele la Val şi rămase cu ochii pironiţi asupra soarelui care se înălţase bine deasupra orizontului. Dovedindu-se adevărată, formula mea ar putea conduce la aplicaţii uluitoare. Ian îşi coborî privirile, ca şi când contemplarea soarelui l-ar fi orbit. Nici nu îndrăznesc să-mi imaginez aceste aplicaţii. Dintr-o dată paradoxul iui Einstein ar deveni un corolar banal... Şi gândeşte-te : timpul descătuşat din starea lui spaţială, la fel cum energia a fost eliberată din substanţă! Şi ţine seama : în formula mea, factorul timp poate avea şi semnul minus. Pricepi ce rezultă de aici ?

— Eşti capabil să mori pentru o idee ? şopti Ian.

— De ce mă întrebi ? murmură tulburat Val. N-ai înţeles până acum ?

— Eşti un biet om de geniu aiurit, râse încetişor, amar şi mângâios bătrânul. Îţi dai seama de ce-i în jurul tău?

Şi cu mâna arată nisipurile nesfârşite. Val se uită şi parcă pentru prima oară văzu pustiul.

— Ce se-ntâmplă cu dumneata... cu noi ? bâigui ca-n vis.

Ian îl mângâie gingaş pe frunte şi-i spuse abia auzit la ureche vorbe de foc:

— Fiul meu a murit în război. Tu nu semeni cu el. Mai degrabă semeni cu mine. Iar eu te iubesc ca pe băiatul meu şi ca pe un alt eu însumi. Ai vrut să-ţi vorbesc deschis. Dacă n-ai fi în stare să mori pentru o mare idee, te-aş omorî liniştit, deşi te iubesc.

Val îşi înghiţi nodul rămas în gâtlej. Începea să bănuiască ceva.

— E chiar atât de grav ?

—Îţi aminteşti de „Fizicienii” lui Dürrenmatt? Cei ce ne-au angajat nu sunt mai buni decât Mathilde Zahnd, psihiatra obsedată de cucerirea lumii. E drept că temniţa noastră aurită nu-i un ospiciu, iar printre specialiştii care te-nconjoară nu există nici un agent care să se dea drept Newton sau Einstein. În schimb, aşa-zişii tăi subalterni sunt tot atâtea tentacule puse să-ţi sugă ideile. Tu eşti Moebius...

—Eu?!

—Da, băiete. Te-ai întrebat vreodată de ce a ales Dürrenmatt pentru eroul său tocmi acest nume? Ca şi descoperitorul suprafeţei cu o singură faţă, al spaţiului cu doar două dimensiuni. Moebius din piesă trăieşte numai în planul abstract al ştiinţei, are iluzia că se poate rupe din timpul real. Ştie că ecuaţiile lui, folosite de cei fără scrupule, pot fi transformate în arme. Are totuşi naivitatea să creadă că, dându-se drept nebun, a rezolvat dilema. Iar tu, învingător al timpului, ai fi fost deopotrivă zdrobit de dimensiunea lui.

—Dar dumneata ?

—Eu am procedat altminteri. Mi-am îngropat în uitare descoperirea. Nu m-am angajat aici decât pentru a-i împiedica şi pe alţii să ajungă la ea. Ai înţeles ?

—Da, Ian, rosti simplu tânărul şi strânse mâna omului

de lângă el. Mă orbise lumina din mine… Şi acum ce ne rămâne să facem ?

— Să păzim taina şi dacă vom fi încolţiţi, să murim !

*

Nisip… cactuşi — mâini de înecaţi… şi soarele holbat — ochi care nu iartă… Lumina, vai, lumina, şi ea — sfâșiere.

Şi Val goneşte ca un animal hăituit. Nu mai ştie de când. De o zi? De două? A fugit din clipa în care a aflat de moartea lui Ian… Fusese mirat că nu l-au oprit, după cum şi ei fuseseră surprinşi de fuga lui. El însă nu ştia că nici măcar n-au încercat să-l prindă. Pentru orice evadat pustiul însemna moartea. Îi dădeau şansa de a se întoarce. Val însă nu ştia acest lucru. Mai spera că va ajunge într-un loc locuit. La început, fugea noaptea, iar ziua se aciua sub un hăţiş de cactuşi. Curând şi-a dat seama că trebuia să doarmă mai puţin şi să alerge cât mai mult. Noroc că sportul practicat în adolescenţă îi călise trupul. Mânca o dată pe zi ciocolată şi pesmeţi. Dar setea era chinuitoare. Puţinele alimente luate se sfârşeau… ca şi puterile lui Val. Numai deşertul nu se mai isprăvea odată…

…Şi Val gonea spre sud, mereu spre sud… Nu mai spera nimic… În conştiinţă îi şi încolţise ideea că aleargă spre moarte. Îl mâna înainte doar impulsul dat de Ian… să

păzim taina... dacă vom fi încolţiţi, să murim... Într-un amurg, i se păru totuşi că vede o aşezare omenească... Imaginea de pe zare dispăru însă curând, şi Val pricepu că fusese doar o nălucire... Sfârșit, fugarul se lăsă la pământ. „Eşti capabil să mori pentru o idee ?” îi răsună în minte glasul lui Ian. „Da, şopti Val, sunt, dar eu fug spre moarte nu ca să dau viaţă unei idei, ci ca s-o-ngrop cât mai adânc”. „Aşa e, răspunse glasul, în esenţă lucrurile duc tot acolo.“ „Deci nu ideea contează”, se zbătu Val. „Contează o idee mai înaltă.” „Bine, poate că e bine să fie aşa...“ gemu Val, observând cum noaptea se apropie repede. Bine, mai spuse, voi îngropa ideea în leşul meu, dar vreau s-o mai văd o dată. Şi înfrigurat începu să scrie cu degetul în nisip ecuaţiile echivalenţei dintre spaţiu şi timp...

Deodată, printre stelele ivite pe cer, una scânteie mai puternic. Val o privi mai întâi ca vrăjit; când însă o văzu cum se deplasează iute pe firmament, se sperie şi şterse cu furie semnele înscrise în nisip. Mă urmăresc, ticăloşii! scrâşni fugarul şi se târî cât mai departe de locui unde stătuse, ca şi când ar fi fugit de propria lui idee.

*

La câteva sute de picioare de Val se rostogoli un mare corp sferic, în jurul căruia o ciudată fosforescentă răspândea o lumină ca de zi.. Val îşi dădu seama că înaintea lui nu descinsese un obiect terestru. Curiozitatea şi un fir de speranţă îi îmboldiră să se furişeze spre bizarul glob. Ascuns de un tufiş, Val observă cum din acel vehicul spaţial se deschise o uşă. Câteva clipe mai apoi, se ivi, neîmbrăcat în costum cosmic, un omuleţ. Aspectul său

biped era destul de uman. Figura însă nu era prea plăcută : avea doi ochi ieşiţi, pedunculari şi două urechi uriaşe, de forma unor cupe.

Omuleţul cercetă cu privirea împrejurimile. Pitit în beznă, Val se crezu în siguranţă. Spre uimirea lui se auzi chemat în mai multe limbi terestre :

— Tu, ăla de colo, apropie-te ! Nu te teme. Nu-ţi fac nici un rău.

Val se apropie prudent până la vreo zece metri de cel ce descinsese cu sfera.

— În ce limbă vrei să vorbim? întrebă omuleţul.

— În engleză, franceză... mi-e indiferent. Dumneata ce preferi ?

— O, râse omuleţul. Eu aş prefera să discutăm în sinsimsemsid, dar tu n-ai de unde s-o cunoşti. Şi-şi scoase „ochii” şi „urechile”, care nu erau decât nişte aparate.

— Ce limbă e asta : sinsim... ?

— O abreviere: sintaxă-simplificată-semantică-siderală...

—Deci vii din Cosmos…

—Nu. Vin chiar de pe… Eşti sperios ?

—În momentul acesta, nu.

—Încă o întrebare : în ce secol trăieşti ?

—În secolul XX.

— Deceniul ?

—Al optulea. Dar nu mi-ai răspuns.

— Eu vin de pe Pământul secolului LIV. Nu te mai zgâi aşa ! Ai auzit bine. Aparatul ăsta e un cronotron, un vehicul care circulă prin timp.

Val râse ca un apucat, spasmodic.

—Mă crezi nebun ? Îl cercetă omuleţul.

—Mă cred nebun. Pe urmă ceru : Apă ai ?

Celalalt scoase din cronotron un mic recipient cu apă, însetatul pământean bău avid, fericit. În clipa în care

ultima picătură de lichid i se scurse pe gât, Val simţi cum recipientul i se evaporă din mâini.

—Aş vrea să dorm, spuse zăpăcit Val. Sau să mă trezesc.

—Ai curajul să intri în cronotron ?

—Intru oriunde, numai să dorm. Urcară în cabina destul de strâmtă a aparatului. Unde mă pot întinde ?

—Aici. Şi omuleţul îi arătă un fel de masă cu un picior şi acoperită cu o calotă străvezie. Iată patul. Vei dormi degravifiat. Vei avea cel mai plăcut somn.

—A, era să uit. Stinge luminile dinafară. Sunt urmărit de nişte criminali.

—N-ai grijă. Voi face să devenim invizibili. Şi acum, culcă-te ! Noapte bună.

*

Val se trezi odihnit şi flămând. Necunoscuta-i gazdă îi dădu să mănânce trei mici chiftele ciudate, gustoase şi care-l săturară. Apoi îl invită să bea o infuzie probabil nealcoolică, dar înmiresmată ca un vin şi înviorătoare ca o

cafea.

—O duceţi bine, voi cei din LIV ! zâmbi visător Val.

—Oarecum, răspunse omuleţul. Acum mă crezi ?

—Te-am crezut şi înainte, dar încă nu m-am obişnuit cu ideea. Dar, zi, toți cei din LIV sunt de statura ta?

—Cei mai mulţi, există însă şi unii ca tine. De altfel e în firea lucrurilor. Reptila a crescut în volum — omul a sporit în esenţă.

Deodată Val remarcă faptul că omuleţul nu-şi deschidea gura când vorbea.

—Unde-i traductorul prin care discuţi cu mine ?

—Aici ! şi necunoscutul arătă două plăcuţe dispuse pe bluza lui în dreptul pieptului. Simplu, nu ?

—Oamenii veacului tău mai au nume? întrebă Val cu o nuanţă de maliţie.

— De bună seamă. Un nume mic şi o cifră cosmică. Eu sunt Ast 10^{73}+3. Niciodată nu m-am împăcat cu aiureala asta aritmetică, deşi îi recunosc utilitatea.

— Dar cronotronul tău cum funcţionează ?

— Nu-mi pune asemenea întrebări plicticoase. Totdeauna mi-a fost nesuferită tehnica. Înclinaţia mea e istoria.

— Nici măcar principiul maşinii nu-l ştii ?

— Ba da, îl ştie orice copil : echivalenţa dintre spaţiu şi timp. Dar numai cu asta tot n-ai să izbuteşti să repari rabla de alături.

— Istoricule, aminteşte-ti când a fost descoperit acest principiu !

— Nu ţipa, că-ţi spun îndată. Să-mi întreb memoria. Ast luă dintr-un raft o casetă, formă un cifru şi răspunse : în secolul XXI.

— Ce bine ! oftă Val.

— Aşadar ideea ta a murit cu tine, dar a înviat, surâse enigmatic Ast.

— De unde o ştii ? Ghiciţi gândurile ?

— Acum nu, dar în timpul somnului ţi-am analizat

creierul, aşa că am aflat despre tine esenţialul.

— Aaa ! făcu Val uimit.

— Îţi propun ceva. O experienţă interesantă. Încearcă să-mi repari rabla.

— Eu?!

— Dacă izbuteşti, cronotronul e al tău.

— Dacă nu ?

Ast tăcu, apoi spuse râzând :

— Atunci nu va fi al tău.

— Ce poveste nebunească! izbucni Val. Cum ai pornit la drum, când nu eşti în stare să-ţi conduci aparatul ?

— Îl conduc, dar nu ştiu să-l repar. Nu-mi place tehnica. Tu însă eşti ca un copil îndemânatic şi isteţ…

— Sunt fizician teoretician, replică oarecum jignit Val.

— Nu te supăra, spuse Ast. Eşti chiar unul dintre

descoperitorii anonimi ai principiului, deci îl cunoşti. Eu îţi voi da să studiezi la memorizator toate schemele şi aiurelile cronotronului. Aşa că nu-ţi rămâne decât...

— Bine, rosti calm Val. Primesc. Nici n-am o altă ieşire. Val era convins că nu va putea repara „rabla“, dar câtă vreme îl avea pe Ast alături, mai putea spera.

*

Au trecut câteva săptămâni. Învăţând să manipuleze memorizatorul hipercristalin, Val obţinu prin acesta un adevărat manual de crononautică. Memorizatorul acela era el însuşi o maşină uluitoare. Cantitatea de informaţie a peste 50 de veacuri încapsulată într-o casetă! Curând, Val îşi dădu seama că, în faţa muntelui de noi cunoştinţe, era aidoma unui copil. La început, el nu s-a încumetat nici măcar să atingă dispozitivele navei. Pe urmă însă, cu ajutorul manualului, a descoperit treptat construcţia, funcţia şi modul lor de utilizare.

Şi iată că într-o zi lui Val i se păru că detectase cauza avariei. Era de fapt un fleac, un releu care se deconectase. Exista posibilitatea de a înlătura defecţiunea şi de a verifica rezultatul, fără a pune în funcţiune nava. Dar proba decisivă putea fi făcută doar în clipa în care cronotronul îşi lua zborul prin timp.

*

Val şi Ast stăteau de vorbă afară, pe o muşama ciudată, care răspândea răcoare. Singurele lumini veneau dinspre stele.

— Nu mă laşi într-o zi şi pe mine să-ţi analizez creierul ? întrebă Val.

— Ce vrei să afli ? râse Ast.

— Nu mi-ai spus prea multe despre tine.

— Eşti încă un... copil.

— Las la o parte că nu-i drăguţ cum vorbeşti. Dar copilul ăsta îţi va repara cronotronul.

— Crezi ?!

— Ce se va întâmpla dacă-l voi repara ?

— Ţi-am mai spus : va fi al tău.

— Ştii însă că aparatul e construit doar pentru un singur pasager. Ce vei face singur... aici ?

— Mă voi descurca. Am să iau câteva jucării din cabină,

iar mai departe voi vedea.

—Suntem în plin deşert. N-o să cari cu tine rezervorul cu apă.

—Pe bordul rablei nu există un... rezervor cu apă, ci doar o canistră cu câteva kilograme.

— Dar bem de câteva săptămâni.

—Ţi-am zis că eşti copil. În fiecare noapte, pe când dormeai, fabricam apa pentru a doua zi.

—O fabricai! Din ce ?

—Din aer. În recipientul pe care-l folosesc există o substanţă transmutantă... Nu te speria: apa obţinută nu e radioactivă, deoarece seria timpilor de înjumătăţire ajunge la zero o dată cu sfârşitul reacţiei.

—Dar ce vei mânca ?

—Acelaşi recipient captează microorganismele din aer, le accelerează dezvoltarea şi le ia proteinele, enzimele şi sărurile minerale. După ce sunt făcute inofensive pentru consumator, toate aceste substanţe sunt transformate în micile chiftele, al căror gust ţi-a plăcut...

—Dar dacă ţi se strică şi aparatul ăsta ?

—Mai e pe acolo unul de rezervă...

—Pe care mi-l vei lăsa mie.

—Ţi-l las, dar vorbeşti de parcă ai şi reparat cronotronul.

—Cred că l-am reparat.

—Bravo ! Atunci eşti liber să fugi în viitor... sau în trecut ca şi mine. Fii însă atent: dacă nu l-ai reparat bine, poţi exploda.

Voi fi atent.

—Pregăteşte-te de drum.

— M-am pregătit.

—Atunci să-mi iau din cronotron câteva „jucării”... şi memorizatorul.

—Mi-ar fi de folos şi mie.

— Începând din secolul XXIII, găseşti memorizatoare la orice depozit.

— Aşa, pe gratis ?

— Bineînţeles. Nimeni nu ia ce n-are nevoie.

Au stat de vorbă până în zori. În tot acest timp, Ast a povestit o mulţime de lucruri despre istoria Pământului. Până la sfârşit, Val a hotărât să descindă în secolul XXVII, o perioadă capitală pentru dezvoltarea fizicii metagalactice.

— Ne vom mai vedea ? întrebă în cele din urmă Val.

— Nu prea cred, dar nu este exclus.

— Şi tu ? Cum ai să te-ntorci ?

— Formez un cifru, şi apare o patrulă a timpului.

— Ca în basme...

— Nu. Prin telecronoapel. Şi Ast scoase un mic cub, în

cabină mai există şi pentru tine câteva.

— De ce n-ai chemat până acum patrula ?

— Trebuia să fiu prost. Pentru povestea asta mi-ar fi luat un talon...

— Dar mai târziu ?

— O să mă descurc. Nu te îngriji de mine...

— La revedere ! spuse emoţionat Val.

— Poate, răspunse Ast. Vezi să nu fie de la început „adio“.

— La despărţire, noi, cei din secolul XX, obişnuim să ne strângem mâna.

— Să ne-o strângem, primi Ast. Iar la noi, cel care rămâne face gestul întoarcerii. Ast îl prinse pe Val de braţ şi de ceafă şi, supunându-l unei fantastice figuri de judo, îl întoarse cu 360 de grade. Asta a fost. Acum du-te! Dacă ai reparat într-adevăr rabla, în câteva sfriline — e o măsură spaţio-temporală — ai şi ajuns în secolul XXVII.

— Dar dacă explodez, nu vei fi rănit ?

—Mă voi îndepărta cu mai mulţi kilometri. Dacă totul decurge bine, te înalţi câteva secunde, apoi devii invizibil, adică te integrezi în cronoplasmă. Dacă explodezi, voi vedea o trombă neagră izbucnind spre cer.

*

O fiinţă cu ochii pedunculari privea în zare. Deodată un glob fosforescent parcă se rostogoli în sus, pierind iute în albăstrimea cerului.

—În regulă! rosti omuleţul şi făcu o tumbă în aer. E timpul să mă pun pe treabă. Voi studia istoria antică pe viu.

G H E O R G H E S Ă S Ă R M A N

Isprava androidului mut

Reproducem mai jos conţinutul dosarului „Cazul T.C.M. — 7“, aflător în arhiva G.B.I.:

MEMPHIS 15 U.B.I.: Mrs. Mind, reportera ziarului „World news“, a fost internată în stare gravă la spitalul din localitate. Pacienta complet paralizată, zăcea fără cunoştinţă în camera ei. Mrs. Mind intenţiona să scrie un amplu reportaj despre noua linie automată a uzinei „Macaroni's hole“.

*

NEW-BABYLON 15 A.B.: Raportul G.B.I., care va fi dat publicităţii la sfârşitul săptămânii, cuprinde date interesante privind furtul de la clinica de chirurgie din Memphis. Instrumentele dispărute au fost găsite astăzi cu prilejul anchetei întreprinse la vila 408 în legătură cu îmbolnăvirea lui Mrs. Mind. Cercetările continuă.

*

CĂTRE CETĂŢENII ORAŞULUI MEMPHIS !

A dispărut, androidul — chirurg T.C.M.—7! Androidul are ten albăstrui, uniformă cenuşie şi parola de decuplare ,,squarchead". Mecanismul de redare sonoră i-a fost extras pentru revizie, aşa că nu poate vorbi.

Cetăţeni! Anunţaţi organele de pază în cazul apariţiei androidului! Evitaţi orice risc! Nu vă apropiaţi de android !

MEMPHIS, 15 mai

Laboratorul de Neurocibernetică Aplicată (L.N.A.)

MEMPHIS 16 U.B.I.: Corespondentul nostru Tom Thumb a avut o convorbire cu Mr. Mind, după vizita acestuia la spitalul unde se află internată soţia d-sale. Mr. Mind dezminte posibilitatea unei legături între Mrs. Mind şi instrumentele chirurgicale găsite la vila 408.

*

NEW-BABYLON 17 A.B.: În memoriul oficial adresat de L.N.A. — MEMPHIS către G.B.I., fuga androidului T.C.M.—7, este pusă în legătură cu o posibilă modificare a

conexiunilor-program al creierului biocibernetic al acestuia, ca urmare a prelungirii neprevăzute a stării de nefuncţionare a mecanismului de redare sonoră.

*

MEMPHIS 17 U.B.I. : Din biblioteca oraşului Memphis a fost sustrasă colecţia pe ultimii doi ani a ziarului „WORLD NEWS“.

*

MARILYN MIND

Cu adâncă durere anunţăm încetarea din viaţă, în urma unei scurte, dar grele boli, a binecunoscutei şi neobositei noastre reportere Mrs. Marilyn Mind. Îi vom păstra neştearsă memoria. Incinerarea va avea loc mâine, 18 mai, orele 17,30, la crematoriul „The Cinders“, New Babylon.

Redacţia ziarului „World news“

*

BULETIN DE DECES

Mrs. Mind a decedat la 17 mai, în urma unei paralizii

declarate la 15 mai. Moartea a survenit ca urmare a întreruperii legăturilor dintre creier şi *bulb. La autopsie s-a constatat că pedunculul cerebral prezenta o strangulare patologică. Se poate presupune că este vorba despre o malformaţie congenitală.*

MEMPHIS, 18 mai

Direcţiunea spitalului

*

SECRET

CĂTRE G.B.I.

La autopsia cadavrului Mrs. Mind s-au descoperit pe craniul decedatei urmele proaspete ale unei operaţii. Suntem informaţi că Mrs. Mind n-a avut de suferit nici o operaţie craniană. Aspectul creierului defunctei seamănă surprinzător cu acela al unui creier androidic. Am dispus conservarea lui.

MEMPHIS, 18 mai

MEDIC ŞEF : John Oldwizard

*

NEW BABYLON 18 A.B.: Doi localnici au semnalat prezenţa unui android cu caracteristici identice acelora ele lui T.C.M.—7.

*

SECRET

CĂTRE L.N.A. — MEMPHIS

Cercetaţi creierul pe care vi-l pune la dispoziţie Mr. Oldwizard şi încercaţi să-i descifraţi memoria.

NEW BABYLON. 20 mai

G.B.I.

*

NEW BABYLON 20 A.B. : Postul de radio „The Voice Babylon" a anunţat internarea lui Mr. Mind în Spitalul de boli nervoase, în urma unei puternice crize survenite ieri după-amiază. Pe biroul d-sale a fost găsită o scrisoare ale cărei litere au fost decupate din ziare. Reproducem textul integral :

„Dragul meu Mike!

Nu pot să mă despart de ceea ce am fost fură să-ţi mărturisesc că exist şi în ce stare mă aflu. Când m-am trezit şi am văzut-o pe adevărata Marilyn continuându-

şi somnul în patul ei, mi-a fost destul de greu să înţeleg ce s-a întâmplat cu mine. Acum m-am obişnuit.

Atunci însă am avut impresia unui coşmar. Mă uitam la mâinile mele albăstrii şi eram sigură că visez. Dar eram trează. Aş *fi vrut s-o dezvelesc pe Marilyn, să privesc acel trup omenesc care fusese al meu şi pe care până atunci îl priveam aşa numai în oglindă. Mi-era teamă să n-o trezesc şi m-am stăpânit.*

Nu ştiu ce s-a întâmplat. Ştiu numai că acum există două Marilyn, dintre care una, adică eu, are un corp de *android, îmbrăcat într-o flanelă cenuşie. Să nu-i spui asta celei adevărate!*

N-am crezut că aşa ceva ar fi posibil. Vechile legende despre dedublare sau reîncarnare erau simple poveşti. În timp ce eu exist în realitate, tridimensională şi foarte concretă. M-am privit în oglindă. Ce se va alege oare cu *mine? Practic, androizii au o durată nelimitată. Oare voi trăi o veşnicie ?*

Nu ştiu ce voi face şi *mi-e ruşine să mă arăt în lume în halul acesta. Am pierdut totul, te-am pierdut şi pe tine! Dar vreau să trăiesc! Să fie scrisoarea mea o dovadă de egoism? Un om care nu mai are nimic poate fi egoist? Dar mai sunt, oare, om ?*

Am plecat *lăsându-mi originalul să doarmă. N-o să te mai tulbur. Însă* lumea se *poartă ciudat când mă vede. Şi aş vrea să fiu lăsat în pace !*

M. M.”

*

MEMPHIS 39 U.B.I. : Direcţia L.N.A. a făcut cunoscut conţinutul ultimelor înregistrări ale memoriei creierului T.C.M.—7.

Creierul a fost găsit, la autopsie, în craniul Mrs. Mind şi în urma unor încercări s-a reuşit să i se descifreze, parţial, memoria. Publicăm mai jos pasajele esenţiale:

„Nu pot vorbi. Omul mi-a extras „vocea”. *Omul face ce vrea. Eu fac ceea* ce *am în program. Omul gândeşte fără program. El arc creier de om. Eu nu am creier de om. Nu-mi pot înlocui creierul cu un creier de om? Voi cerceta aceasta problemă”.*

„Când omul doarme nu gândeşte. Când nu doarme face numai ce vrea. Deci, omul meu trebuie să doarmă.”

„Omul acesta doarme. Are o *formă neobişnuită. Este o femeie. Femeia aceasta trebuie să doarmă. Prima operaţie este deci narcoza.”*

„Schimbul creierilor s-a realizat. Am stabilit noile legături. Am închis operaţiile. Acum pot întrerupe vechile legături. Întâi ale femeii. Apoi ale mele. Gata.”

„Nu văd nimic. Nu mă pot mişca. Sunt culcat. Stan în

pat. S-a întâmplat ceva neprevăzut

„Am greşit. Credeam că o să-mi schimb creierul, dar mi-am schimbat trupul. Creierul nu mi-l pot schimba, pentru că eu exist prin creierul meu. Acum am trupul femeii. Şi femeia are fostul meu trup. Nu mă pot mişca. M-am grăbit când am făcut noile legături la trupul femeii. Nu mă interesau. Mă interesa doar creierul ei. Creierul ei mai doarme încă. Am greşit. Trebuia să aştept să se trezească. Eu nu mai pot face nimic. Dar femeia va înţelege imediat unde e greşeala. Femeia va repara. Ea n-are ce *face cu trupul meu.* Va *reveni în propriul ei trup."*

„Femeia a plecat! Nu înţeleg nimic."

*

CIRCULARĂ CĂTRE TOATE INSTITUŢIILE PROPRIETARE DE ANDROIZI !

Se interzice cu desăvârşire menţinerea în stare de funcţionare a androizilor aflaţi în revizie parţială. Ei vor fi decuplaţi ori de câte ori echilibrul circuitelor lor nervoase ar putea fi periclitat. Contravenienţii vor fi declaraţi direct răspunzători şi vor fi sancţionaţi conform legilor în vigoare.

NEW BABYLON, 31 mai

G.B.I.

S O R I N
S T Ă N E S C U

Frumoasa din planeta adormită

A fost odată un pământ care semăna cu Pământul de unde am plecat cândva.

Da, cititorule, pe planeta aceea mică din Constelaţia Vărsătorului de Apă mi-am găsit eu fericirea. Vreau să spun marea dragoste. Da, da, pentru mine a fost totuna. Fericire, dragoste, fericirea de a găsi marea dragoste, în sfârşit, n-are importanţă.

Frumoasa pe care am îndrăgit-o eu trăia acolo, cu mult, foarte mult înainte de sosirea mea. Poate că mă făcusem astronaut, pentru că o căutam fără să ştiu.

Ce linişte, ce amurg de vis am găsit când am pus piciorul pentru prima dată pe planeta ei ! Pe planeta noastră... Trăgeam cu deliciu în piept aerul cu totul asemănător celui de pe Pământ îmbătat de miresmele lui stranii, de limpezimea lui scânteietoare. Atunci nu ştiam nimic de ea. Explorarea noastră pe platoul pe care coborâsem nu-mi arătase mai nimic.

—Dar e foarte frumoasă planeta asta pustie, am strigat

către „bătrânul“ meu amic Steph, care repara de zor micul nostru astromobil.

—Fii mai prudent ! mormăi el.

Jo, dulăul nostru negru, fu de aceeaşi părere prin câteva mârâituri înciudate. Nici lui nu-i părea ceva în regulă.

— Nu ştim încă ce se află dincolo de platou, continuă să bombănească Steph.

—Oh, Steph, Steph, eşti un invidios. Vrei să-mi stârpești entuziasmul.

— Să mergem, se hotărî Steph brusc, cam fără chef. Jo adulmecă într-una plin de nedumerire.

Peisajul avea ceva straniu, ceva feeric. Mergeam pe o pulbere rubinie scânteietoare, sub un cer ca de aramă topită pe bolta căruia sclipea un soare blând de culoarea unui ametist palid.

—Am pornit înarmaţi numai cu „minicortexurile” noastre, nişte microcreieri electronici prinşi în chip de pandantiv pe după gât. Steph îl îndreptă pe al său cu „focarul analitic” în dreapta şi în stânga.

—Aer este, pământ este, apă berechet, monologă Steph. Dar viaţă, viaţă nu văd nicăieri. Curios.

Atunci am fost şi eu izbit pentru prima oară de încremenirea, de tăcerea de necuprins în care era învăluit ţărmul pe care pusesem piciorul. Jur împrejur se zărea departe un fel de brâu mohorât ca un codru des. Nu departe de noi, spre dreapta, se ridica un bloc mare şi cubic de piatră.

— Cum e cu putință să nu fie nicăieri nici un pic de viaţă ? izbucni Steph. Nici o plantă, nici o vietate, nimic, nimic. Totul e pustiu. Este ceva aici care nu-mi place. Simt că nu e în regulă ceva. Uite şi la Jo. Parcă a înnebunit.

— Dar pădurea, Steph, pădurea ? Steph puse binoclul la ochi.

—Ei, drăcie ! exclamă el. Asta nu e pădure, băiatule. Ia priveşte! M-am uitat. Cât vedeai cu ochii apărea un fel de brâu înalt şi nepătruns de forme arborescente. Un amestec de figuri geometrice ca tuburile de orgă împletite cu un fel de ferigi semitransparente violete. Totul era perfect încremenit, nici o creangă nu schiţa nici cea mai slabă unduire.

—Ce vedenie bizară, Steph. Dă-i bătaie !

—Mâine, băiatule, mâine. Se întunecă.

—Oh, Steph, ce anchilozat, ce pensionar eşti...

Pădurea mă atrăgea ca un magnet. Încet, încet, înserarea cuprinsese pe furiş tot peisajul acesta straniu.

—Îndărăt, la adăpostul nostru !

—Bine, Steph. Dar priveşte, omule, ce mai e şi asta?

—Oho, băiatule, ia te uită !

Încet, încet, fără cel mai mic zgomot, în jurul nostru apăreau ca din senin o puzderie nenumărată de forme sferoidale, transparente, uşor fosforescente, de diverse mărimi. Ai fi zis că întunecarea înceată a amurgului le face din ce în ce mai vizibile.

—Nu mişca, Steph !

—Nici vorbă.

Ne uitam cu o curiozitate nestăpânită la acest fenomen misterios.

—Văd că au o structură, Steph, una ca o dantelărie geometrică foarte complexă.

—Par a fi făcute dintr-un fel de substanţă luminiscentă, electrică...

Cele mai multe forme păreau a fi rombice şi erau structurate grosolan. Ici-colo se zăreau altele, ceva mai mari şi mai complicate, ca nişte stele de mare. Departe, lângă un fel de bloc de piatră cubică, se zăreau trei, patru, cu o structură dantelată, având o formă steroidală.

—Iute, Steph, „minicortexul". Analizarea !

„Structură de plasmă rece — mai precis : plasmoid aparte — stare de agregare particulară — începu mica voce electronică. Fără greutate — animată de pulsaţii imperceptibile. Structură complexă, peliculară, discoidală, dispusă geometric, concentric,. Alcătuită artificial, probabil. Procedeu necunoscut. Origine necunoscută. Utilizare necunoscută.”

—Alcătuite artificial, Steph. Aşadar, plăsmuite, Steph...

—De fiinţe raţionale !

Le priveam amândoi fascinaţi. Toate pluteau la o palmă de pământ, mişcându-se, cu o încetineală de melc, către aceeaşi direcţie.

—Ai zice că sunt polarizate în jurul unui centru situat undeva departe, în fundul pădurii, Steph.

—Aşa-i, băiatule.

Jo cel negru însă nu fraterniza cu calmul nostru ştiinţific. Lătra ca un nebun, sărind în dreapta şi în stingă.

—Stai, Jo, stai ! înapoi, Jo !

Prea târziu ! Jo se năpustise spre forma ca de stea de

mare cea mai apropiată. Şi atunci, muţi de uimire, văzurăm cum forma luminiscentă se aruncă asupra lui Jo care, nemişcat, începu să devină transparent, luminos, apoi, treptat, în câteva clipe, fără cel mai mic sunet, Jo pieri ca înghiţit de neant, iar în locul, său apăru o a doua formă transparentă, ca de stea de mare, identică celei dintâi!

— Steph, ce-i cu Jo ? înnebunesc! Jo cel negru nu mai e, Steph. Oh, din el a rămas doar un fel de spectru, o ciudăţenie absurdă ! Parcă-i un cristal de zăpadă uriaş, Steph !

—Linişteşte-te, băiatule, gemu Steph cu glasul stins.

— Să ne retragem, Steph, spre cubul acela mare de piatră.

—Se aprobă. Tiptil într-acolo ! Cât mai departe de meduzele astea blestemate! îmi face impresia că întreaga populaţie, dacă a existat, a fugit gonită de o catastrofă necunoscută sau a pierit.

—Atenţie, bătrâne. În spatele blocului plutesc cele patru sfere dantelate !

—Le văd, băiatule. La bloc, iute. Ce cub ciudat! Pariez că-i făcut... că a fost făcut de fiinţe inteligente...

—O intrare labirintică, Steph, chiar după colţul din stânga!

Am intrat în vârful picioarelor. O cameră mare, pătrată. Pereţii erau uşor luminoşi. În mijloc, un fel de dulap metalic cu deschizături ca nişte faguri. Lateral, un pupitru. Steph privi printr-un mic oblon din perete.

—Interesant, un fel de cablu iese din pavilionul ăsta şi şerpuieşte până departe, spre codru, drept în direcţia centrului misterios în jurul căruia gravitează toate sferele astea îndrăcite...

O exclamaţie. Steph scoase din „fagurii” dulapului un teanc de fişe hexagonale cu desene geometrice. Prinse două câte două, fişele arătau una o schemă anatomică omenească, organe, ţesuturi, mădulare, iar cealaltă o figură geometrică, rotundă, cu o anumită zonă din structură desenată într-o culoare deosebită.

—Oho, băiatule, au existat locuitori! Şi erau întocmai ca noi pământenii!

— Steph, priveşte ! Figurile geometrice sunt cele de afară ! Sunt sferele din plasmă... meduzele, Steph !

— Pare un fel de fişier al unor experienţe ciudate. Dar ei, ei au dispărut toţi! De mult, probabil.

Steph se întoarse la pupitru, ciocănindu-l.

— Nu-i metal. E un fel de plastic poros...

De-abia îşi isprăvi vorba, că peretele din faţă se lumină brusc, asemenea unui uriaş ecran de televiziune.

— Ai primit un aparat, Steph ! Un film panoramic se desfăşura vertiginos în faţa noastră. Un laborator imens sub o boltă de cristal. Împrejur, o mulţime de oameni privesc. Înăuntru, un aparat ciudat. Are un fel de antenă parabolică ce, probabil, proiectează nişte raze invizibile. Cineva văzut, din spate pare să dirijeze aparatul. Diverse animale culcate trec pe o bandă rulantă. În dreptul razei, fiecare scapără o sclipire orbitoare şi instantaneu se evaporă. În locul ei rămâne câte o „meduză” de plasmoid transparent. Steph mă strânge de mână. Aud numai răsuflările noastre precipitate.

— Un magnetoscop uriaş, şopteşte el, un fel de „scopiton”. Înregistrarea unei experienţe...

În clipa aceea, pe ecran experimentatorul scapă ceva din mână. O lumină orbitoare. Antena devine incandescentă. Savantul sare în sus îngrozit. Se întoarce cu faţa la noi.

— Ooo ! exclamăm amândoi.

Savantul acela era o fată zveltă cu un păr lung, deschis. O zărim un sfert de secundă. Apoi fata devine transparentă, din ce în ce mai transparentă şi încet, încet cade uşor, plutind spre Pământ.

—Ultima experienţă... catastrofa... bâiguie sugrumat Steph.

Cele ce au urmat aveau ceva halucinant. Sferele de plasmă, centrifugate de o forţă necunoscută, se năpustiră afară din cupolă. Înainte ca privitorii din jur să-şi vină în fire, meduzele luminoase îi învăluiră şi fiecare ins se evapora pe loc, din el nemairămânând decât o sferă transparentă, identică cu agresoarea. Apoi totul se întunecă brusc.

—Oh, Steph, ştii acum ce sunt toate aceste forme !...

—Da, băiatule, bănui acum ca şi tine.

—Iată flora, iată fauna planetei, iată viaţa pe care o căutăm! Totul s-a metamorfozat. Fiecare plantă, fiecare fiinţă a fost, pare-se, dizolvată şi reproiectată sub o altă dimensiune, refăcută sub o altă stare de agregare a materiei, sub un fel de formă simetrică, un fel de „formulă prototipală”... Un fel de a patra dimensiune a spaţiului, Steph.

—Nu cred, fiindcă n-ai putea-o „vedea”.

—Se prea poate. Priveşte: Toate elementele alcătuitoare au rămas perfect intacte, dar acum sunt altfel dispuse în spaţiu : în chip geometric şi concentric, asemănător unui soi de cristal foarte complex, dintr-o plasmă cu totul aparte. E un fenomen absolut nou şi necunoscut, Steph. Un fenomen posibil numai pe planeta asta... Această „steroplasmă” e oarecum vie, Steph, posedă virtuţi speciale, ciudate, afinităţi şi metamorfozări necunoscute nouă, Steph...

—Stop, băiatule, o iei razna !

—Aşa cum e planta „condensată” într-un spor, Steph. Cum e stejarul „codificat” într-o ghindă, Steph ! Jo a devenit, ca şi celelalte forme, o efigie mută! Steph, s-a petrecut un fenomen necunoscut, formidabil, fantastic, o catastrofă, Steph, care s-a întins de la unii la alţii, cum ai văzut, o reacţie în lanţ! Bănuiesc că prin simplul contact, printr-un fel de inducţie, de afinitate misterioasă, o asemenea „efigie” de plasmoid, ca să-i zic aşa, provoacă, la rândul ei, unei vietăţi identice cu ea o „spectralizare” asemănătoare. „Steaua” care l-a învăluit pe Jo era tot un câine, Steph. A fost un câine, Steph, un câine !

—Visăm, băiatule, avem coşmar. Să fugim ! Înapoi la astromobil!

—Nu, Steph, eu vreau să aflu. Planeta e locuită... Steph, colo lângă blocul de piatră cubic... Cele patru sfere sunt...

—Ştiu... Fii calm !

—Sunt oameni, Steph ! Au fost... Au fost patru !

—Da. Au fost. Cândva o baghetă vrăjită, o undă blestemată i-au proiectat într-o efigie de mineral electric.

—O descoperire fantastică, Steph !

—O invenţie diabolică...

—Nu, Steph, nu. Fata, Steph ! Ea a declanşat reacţia. Ai văzut. Ea... ca ucenicul vrăjitor. A scăpat în spaţiu o undă necunoscută care a adormit toată planeta, Steph.

Cred că n-a vrut. Un accident stupid, un accident tragic, Steph. Simt asta.

—De, băiatule, de..,

—Da, Steph. A vrut să facă numai bine. Studiau probabil chirurgia viitorului, Steph. Pe spectrul acesta electroid al corpului, structura fiecărui ţesut se

proiectează într-un arabesc maleabil, este accesibilă, probabil, unui soi de electrod-bisturiu special. Pe această „reprofilare somatică”, necunoscută de noi până în prezent, au vrut ei să îndrepte imperfecţiunile corpului...

—Delirezi, băiatule !

—Nu, Steph, o simt. Profunzimile organice invizibile, greu abordabile la un corp în trei dimensiuni, apar aici desfăşurate limpede pe un soi de disc în două dimensiuni. Ai văzut fişele. Carnea, oasele, ficatul, creierul, totul e aşternut minuţios, geometric pe o complicată peliculă discoidală de plasmoid. Uite, Steph, nimic nu poate scăpa neobservat din interiorul corpului.

—Stop ! Te-ai apropiat prea mult de sferă !

—O văd. Imaginea asta, Steph, cuprinde ca un fel de cod genetic „formula prototipală“ a corpului, rămasă nealterată, şi cu care printr-un fenomen invers, corpul poate fi remetamorfozat, readus la starea lui iniţială, dar îndreptat, Steph. vindecat, Steph !

—Nu eşti teafăr... Închipuire, băiatule !

—Ba intuiţie, certitudine, Steph. Îi putem scoate din starea asta proiectând invers experienţa. Şi asta, Steph, bănuiesc că se poate face pornind de la cine a declanşat

urgia. Acela care a emis unda, doar el singur a rămas neatins. Ai văzut. El polarizează toate sferele. În jurul său gravitează această infinită constelaţie terestră de „plasmosfere“. Trebuie să ajung la aparat, să-l pornesc invers. Cât mai e timp, altfel vom fi împresuraţi de „meduze” şi dizolvaţi! Şi apoi fata, Steph... Acolo departe. În mijlocul pădurii de nepătruns, Steph !

—Nu, băiatule. Opreşte-te ! Steph strigă. Steph răcneşte răguşit. Nu-l mai aud.

Aşa am pornit, cititorule, ca un nebun. Spre moarte ? Spre absurd ? Spre neant ? Nu. Spre fericire ! Spre ea... Dar încă nu ştiam... Pădurea aceea, pădurea ei, mă atrăgea ca un magnet. Nu mai ştiu cum am ajuns la marginea „Codrului nepătruns”. Aşa i-am spus noi doi mai târziu. Brâul fermecat şi încolăcit al pădurii nu lăsa picior de vietate să străbată până la Marea Boltă de Cristal, unde dormea ea. N-am pierit încolăcit de frunzişul tentaculelor pe jumătate încă vegetale, pe jumătate spectre plasmice. A fost o minune. Un noroc. «Procesul de „spectralizare” a rămas oprit la jumătate, într-o stare intermediară», am murmurat eu. Aşadar, eram aproape de sursă ! Dar mai aveam de străbătut „Codrul nepătruns”...

N-am să uit niciodată draperia aceea uriaşă de crengi vişinii şi fosforescente. Forme de ferigi bizare mă învăluiau de sus într-un fel de spaţiu lipicios şi electrizat care mă golea treptat de puteri! Vai, până am dat de Marea Boltă de Cristal, până i-am zărit sclipirea feerică prin ultimele

desişuri!

Cu chiu, cu vai am ajuns, ferindu-mă cât puteam de sferele de plasmă ca să nu mă înhaţe. Mi-am lipit gâfâind faţa de cristalul transparent şi am privit înăuntru. Şi colo, jos, întinsă şi nemişcată, o fiinţă eterică, transparentă, fosforescentă, o fată de o frumuseţe stranie, copleşitoare. M-am pomenit vorbind cu mine, ca şi cum eram cu Steph alături.

— Ucenicul vrăjitor, Steph. O zână de plasmă, rămasă într-o stare intermediară ca şi pădurea... Frumoasa Adormită. Nu fusese metamorfozată în sferă.

Fenomenul revenirii bănuiesc că trebuie declanşat invers pentru a o readuce la viaţă... Poate da... Da, da, printr-o „repolarizare” cu ajutorul catalitic al unui organism rămas intact...

Am păşit încet înăuntru. Am răsucit toate butoanele la zero... M-am apropiat. Ca într-un vis. Nici nu ştiam bine ce fac. M-am aplecat încet şi i-am atins uşor buzele cu buzele mele, într-o sărutare halucinantă... Şi atunci, Steph, am simţit ca o electrizare, ca o undă de căldură care mă cuprinde. Am fost deodată învăluit într-un fel de amorţeală de neînvins. Mă simţeam cuprins în chip straniu de o iubire suavă, indestructibilă. Zăream ca prin vis cum Frumoasa mea Adormită recapătă încet consistenţă, deschide ochii mari, viorii, îşi netezeşte părul de zăpadă,

se ridică uimită. Am mai apucat să zăresc afară prin transparenţa Marii Bolţi de Cristal o panoramă uluitoare, dantescă : nenumărate sfere şi romburi fosforescente topindu-se, o dată cu închegarea din neant a tot felul de fiinţe omeneşti care se ridicau din pulberea rubinie, din ierburile vişinii, din toate colţurile... În schimb eu, vai, grozăvie, deveneam uşor, translucid, nemişcat, mut... Nu mai eram decât o imagine azurie, transparentă, exact cum fusese Frumoasa mea. Priveam neputincios şi trist cum mă diafanizam în zarea luminii, dispărând încet din ochii semenilor mei înmărmuriţi. Reînchegasem corpul fetei, în schimb am fost eu la rândul meu „dezintegrat”. Apoi n-am mai ştiut nimic.

*

Cât să fi trecut ? N-am idee. M-am trezit anevoie. Era pe înserate. Am apucat să văd ca prin vis Frumoasa mea dezlipindu-şi buzele de ale mele, reînchegându-mă prin asta, adunându-mă din neant. Cum făcusem şi eu. Din fericire „evaporarea” mea incompletă fusese o remanenţă accidentată, superficială, reversibilă.

Mă găsiseră în amurg, plutind sub frunzişul pădurii... Jo cel negru lătra voios lângă mine. Steph, măgar invidios, cât sunt de fericit, Steph! Frumoasa mea din Planeta Adormită... Şi cerul acesta de aramă topită, şi pulberea aceasta rubinie, şi ochii, ochii aceştia, Steph, ochii aceştia de ametist...

M A X   S O L O M O N

Cerul de sticlă

Cronica unei experienţe

Eram pregătiţi pentru orice împrejurare, dar nu pentru intervenţia unui purice. Scăpat din insectarul viu în care se cultivau speciile practic dispărute, el pătrunsese sub ecranul de protecţie tocmai când se introducea în atmosfera picoglobului[*] obişnuita cuantă de energie. Era ora 6 şi 15 minute şi 30 de secunde terestre.

Luat prin surprindere, operatorul nu găsi ceva mai bun de făcut decât să comande prelungirea timpului de deschidere a ecranului; cotrobăi repede în trusă, apucă o pensetă şi o introduse cu grijă în atmosfera picoglobului, ca să apuce puricele. Emoţia, sau altă cauză nestabilită până astăzi, l-a făcut să strănute.

Nu mai era nimic de făcut decât să aşteptăm terminarea operaţiei de extragere a puricelui, să închidem apoi ecranul, să mărim doza de radiaţii sterilizante şi să urmărim evoluţia evenimentelor. E un fel de a spune „să urmărim”. Pentru că fiecare attosecundă[†] aducea un val de informaţii despre revoluţia produsă. Aparatele noastre nu

[*] Numele corect ar fi fost microglob, fiind vorba de milionimi din distanţele obişnuite pe globul pământesc ; numele de pico a rămas de la prima experienţă neizbutită, în care s-au încercat dimensiuni de milionimi.

[†] Prefixele atto pentru milionimi de miliardimi, ca şi cel de femto pentru miliardimi de miliardimi, au rămas de la Conferinţa generală de măsuri şi greutăţi din anul 1964.

mai pridideau cu receptarea, amplificarea şi interpretarea rezultatelor. Incapabili să intervenim, asistam la o adevărată „mutaţie” pe picoglob.

Veţi spune că este o naivitate să pui pe seama unui strănut întâmplător evoluţia unei societăţi de înalta cultura şi civilizaţie ; dar nu trebuie să uitaţi că acest strănut terestru echivala, pentru picoomenirea experimentală, cu un cutremur de gradul 12, asociat cu invazia unor fiinţe iraţionale din altă lume, dotate cu o uriaşă forţă de distrugere.

În timp de-al nostru, o zi pe picoterra durează circa 9 sutimi de secundă; distanţele fiind comprimate în aceeaşi proporţie ; într-o zi picoterestră încap tot atâtea evenimente cât într-o zi pământeană.

*

Sociologii noştri experimentatori, ca adevăraţi sociologi ce sunt, nu se prea sinchiseau de reacţii şi manifestări individuale. De aceea, cu toate eforturile făcute pentru a reconstitui din informaţiile culese de aparatele de urmărire cele întâmplate, au rămas o serie de lucruri nelămurite ; altele sunt simple supoziţii. Le expunem în versiunea unanim acceptată ca fiind cea mai probabilă.

Globul picoterrian experimental are o rază egală cu a milioana parte din raza globului pământesc; aşadar, cam 7

metri. Un picoom are circa 2 micrometri înălţime. Organele lui de recepţie a semnalelor şi de comunicare ar putea fi asemuite cu ochii omeneşti, deşi îndeplinesc mult mai multe funcţii.

Picooamenii sunt organisme propriu-zise ce au fost create în perioada în care omenirea depăşise cadrul cunoştinţelor aproximative, empirice, despre sinteza biochimică şi mecanismul transmiterii informaţiei ereditare. Sunt fiinţe raţionale, având ca punct de pornire **a** evoluţiei cel mai înalt nivel atins de locuitorii globului nostru la momentul experienţei. Aşadar, n-au nimic de-a face cu maşinile electronice. Trăiesc, se înmulţesc, evoluează prin autoadaptare. Avantajul lor faţă de noi constă în faptul că n-au acele moşteniri atavice inutile sau obligatorii cum sunt apendicele, intestinele, plămânii, ficatul, pasiunea pentru carne şi orgoliul.

Momentul experienţei corespunde cu a 164-a generaţie de picoterrieni. Complexitatea relaţiilor stabilite între ei, evoluţia ultrarapidă a metodelor lor de comunicare, creşterea mare a populaţiei făceau dificilă urmărirea tuturor manifestărilor acestei societăţi. S-a făcut totuşi precizarea că erau organizaţii în mulţimi, îşi schimbau la fiecare perioadă de 12 ani picotereşti domeniul de existenţă pe globul lor, astfel încât, în decursul unei vieţi, fiecare mulţime, deci fiecare picoom, trăia în toate condiţiile climaterice ale picoglobului.

Experienţa picoterriană făgăduia rezultate excepţionale. Era un model viu de la care ne-am fi putut

inspira în multe privinţe. Iată însă că în cea de-a 163-a generaţie, cercetările efectuate de Institutul picoterrian de investigaţie cosmică au stabilit existenţa noastră, a oamenilor, şi rolul nostru în naşterea şi evoluţia lor. Momentul acestei descoperiri a însemnat o cotitură în viață, în gândirea şi în visurile picooamenilor.

Caracteristice pentru schimbările petrecute în mentalitatea lor erau unele epitete ireverenţioase ale picooamenilor la adresa creatorilor lor. Astfel, în picodecada în care s-au petrecut lucrurile pe care le povestim, poţi întâlni destul de des în convorbirile lor epitetul de „uriaş cu mintea înceată”. Am fi înclinaţi să credem că insulta era nemeritată».

*

În timp ce noi, observatorii, scăpasem din mână, pentru câteva secunde terestre, evoluţia societăţii picoterriene, iată ce se întâmpla pe picoglob.

Centrele de observaţie ale celor 20 de mulţimi erau interconectate şi — cu excepţia câtorva indivizi inerţi — toată picolumea se simţea mobilizată şi recepţiona avidă informaţiile transmise. Aproape simultan cu posturile de observaţie, picoterrienii aflau cele ce se întâmplă, cum se interpretează faptele şi ce hotărâri se proiectează. Oricine şi oricând putea interveni la nevoie.

Ei aflară deci că, în momentul despicării cerului de sticlă, un emisar al părinţilor experimentali a pătruns în atmosfera picoterrei. Era un mecanism de o construcţie cu totul neeconomică. La început, traiectoria mişcării sale

fusese interpretată ca rezultatul lansării de pe o catapultă, dar se dovedi curând — după zece zile picoterriene de nemişcare a intrusului — că era înzestrat cu însuşirea de a sări autonom pe o distanţă de 500 de ori mai mare decât propria-i lungime. Când pătrunsese în picoterra, locuitorii ei aşteptau de la acest sol prezumtiv al lumii de dincolo de cerul limită semnalul deschiderii comunicării directe cu observatorii. Dezamăgirea a fost dureroasă. Toţi receptorii şi convertorii de semnale ai aparatelor în funcţiune transmiteau o intenţie instinctivă de atac, tipică pentru fiinţele acerebrale, iraţionale. Organismul putea fi uşor dezagregat, aşa cum se proceda la ei în cazul apariţiei accidentale a monştrilor sociali, cu porniri agresive sau de dominaţie ; dar dorinţa arzătoare şi speranţa vagă că s-ar putea afla ceva mai mult despre programul celor care operau cerul de sticlă determinau întârzierea hotărârii lichidatorii.

Observarea emisarului iraţional al Pământului a fost întreruptă de apariţia pensetei, care pătrundea în atmosfera picoterriană. Intenţia de a extrage pe falsul emisar le deveni clară din primele zile care au urmat apariţiei vârfului pensetei la orizont. Picoterrienii prevedeau rapid mişcările pensetei şi trăgeau concluziile corespunzătoare.

Cea mai interesantă concluzie era posibilitatea neaşteptată a părăsirii picoglobului.

Eliberarea de sub observaţie! Eliberarea din limitele

experienţei! Aceasta nu mai era o simplă concluzie, ci semnalul unei mobilizări totale a forţelor. Saltul spre infinit devenea mai apropiat, mai posibil decât demonstraseră toate calculele anterioare.

Picoterrienii fură cuprinşi de un freamăt, de o beţie asemănătoare aceleia pe care ţi-o procură panta rezolvării unei probleme de logică după depăşirea dificultăţilor iniţiale.

Cu toţii aveau demult pregătite ambarcaţiile cosmice individuale şi de perechi (nişte construcţii pelimoleculare, dotate cu însuşirea de a colecta energia potenţială a oricărui câmp şi de a o preface în energie cinetică) şi, evident, toţi aveau la îndemână trusa de biosinteză necesară pentru alimentare.

Picolumea aştepta semnalul evadării. Acest semnal ar fi întârziat poate dacă nu se producea strănutul. Postul central de observaţie a anunţat cataclismul. Vestea a avut darul să polarizeze voinţele individuale ale picoterrienilor într-o singură direcţie.

Reînchiderea ecranului de protecţie trebuia să dureze 9 secunde terestre. Această durată echivalează cu 100 de zile picoterriene. Mult prea de ajuns pentru ca întreaga picolume să se strângă pe meridianele corespunzătoare crăpăturii cerului de sticlă ; pentru ca întreaga picoterra, cu continentele ei geometric trasate, cu minunata

arhitectură realizată de ultimele cinci generaţii, cu splendidele semne materiale ale unei culturi străvechi, să rămână pustie, acoperită pe o arie de câteva trilioane de nanometri* pătraţi doar cu movile şi munţi de substanţă vie, agresivă : virusuri şi bacterii terestre.

*

La ora 6 şi 35 de minute şi 36 de secunde, după ce — de la momentul fatal al strănutului — se scursese viaţa medie a unei generaţii de picooameni, când experimentatorii noştri îşi mai făceau imputări reciproce în legătură cu succesul experienţei, maşinile de tradus terminară descifrarea primului mesaj direct al picoterrienilor către oamenii Pământului.

Din acest mesaj au fost culese unele dintre notaţiile cuprinse în paragrafele anterioare ale cronicii noastre. Materialul este însă mult mai bogat. El va fi prelucrat de cercetători şi savanţi, va constitui substanţa unor studii analitice, a unor subiecte de doctorat, a unor mari volume adnotate şi comentate. Dar, pentru aceasta, trebuie să mai treacă ani pământeşti. Până atunci, expunem aici determinantele epilogului.

Picoterrienii susţin că apariţia lor a însemnat pentru oameni experienţă, dar pentru ei înseamnă existenţă ; iar soluţia existenţei raţionale, nu poate fi decât permanenta

* Nanometru — miliardime de metru.

ei optimizare, prin extinderea orizontului de viaţă şi de acţiune. Mai susţin că este paralizantă şi insuportabilă ideea că cerul lor este închis şi deschis la comanda unei voinţe exterioare. De aceea au părăsit picoglobul, în epoca în care descifrau marea poezie a libertăţii cosmice (de mirare este folosirea termenului echivalent cu poezie, deoarece aceasta răstoarnă presupunerea noastră că picoterrienii nu pot avea visuri şi preocupări legate de frumos, ei fiind indivizi concepuţi şi realizaţi de la început ca fiinţe strict raţionale).

Mai afirmau că ar fi putut să dizolve cu forţe proprii cerul de sticlă, dar aceasta ar fi însemnat un consum inutil de energie şi o eventuală provocare la fel de inutilă.

Mesajul picoterrian se încheia cu un deziderat ultimativ : dacă cerul va fi ridicat, ei vor deveni aliaţi eterni ai oamenilor, fermenţi de accelerare a ritmului de evoluţie a omenirii pământene, care ar trebui să accepte o astfel de necesitate; dacă nu, ei nu se vor mai întoarce niciodată pe picoglob, deşi nu pot nega legătura afectivă cu acest punct al Galaxiei, care a fost leagănul lor.

*

La ora 7 şi 15 minute şi 30 secunde terestre, după o oră de la începutul întâmplărilor relatate, cerul de sticlă a fost spart; spart şi nu demontat, aceasta ca simbol al hotărârii de a nu-l mai folosi niciodată. Picoglobul a fost curăţat cu grijă de resturile strănutului buclucaş.

La această vreme, două generaţii de picoterrieni dispăruseră practic. Cea de-a treia umplu picoglobul în câteva zile picoterriene, deci în câteva zecimi de secundă terestre.

N-am decodificat încă vreun alt mesaj direct, dar înregistratoarele aparatelor noastre amplifică în aceste clipe semnalele unei extraordinare sărbători pe picoterra.

O V I D I U Ş U R I A N U

S-a născut un munte

Observatorul special de pe culmea Parângului Mare era într-o fierbere nemaipomenită: paşi grăbiţi răsunau pe coridoarele strâmte şi pe scări, uşile glisante se închideau şi se deschideau fără încetare, cineva împărţea cu glas tare dispoziţii scurte, glasul altuia repeta în faţa microfonului cifre şi formule, monoton ca un automat. Înfrigurarea îl cuprinsese mai ales pe Nicolae Creţu, reporterul. El se foia de colo până colo, încurcându-i pe tehnicienii care-şi puneau la punct aparatele şi pe oamenii de ştiinţă care-şi pregăteau materialul pentru observaţii. Voia să ştie şi să vadă totul, trecea de la o fereastră la alta, privind peisajul prin geamurile groase, rotunde ca hublourile astronavelor, urca apoi în fugă scările până la cupola perfect transparentă din silicolit, ce domina observatorul, îşi aducea aminte după aceea subit de misiunea sa acolo şi scotea un blocnotes voluminos în care de-abia scrisese câteva rânduri.

«Acuşi o să-mi încep darea de seamă la microfon şi uite că mi-am pierdut cumpătul ca un şcolar înaintea examenului! Ia să recapitulăm puţin : mai sunt două ore -

şi aruncă o privire grăbită spre ceasul-brăţară — hait!... Uite cum trece timpul!... Ne desparte, aşadar, o oră

şi jumătate de clipa cea mare: vom fi martorii desăvârşirii unei opere grandioase, pe lângă care pălesc realizările faraonilor, grădinile Semiramidei, barajul din strâmtoarea Behring, tot ce s-a făcut până în prezent în materie de tehnică... Adică, mi se pare că aici n-am dat tocmai cele mai nimerite exemple, dar n-are a face... În fine... Să smulgi de pe orbita lui un asteroid şi să-l aduci pe Pământ, să-l faci să cadă cu viteză redusă chiar pe solul patriei noastre, într-un loc ales anume, ce, asta-i un fleac ? ! Şi nu e vorba de un pietroi oarecare, ci de unsprezece miliarde de tone de minereu cu şaizeci la sută fier şi zece la sută alte metale, printre care: zirconiu, titan, crom, mangan, vanadiu... Mi se pare că astea-s. Peste o oră şi jumătate... Ba nu, peste o oră şi douăzeci de minute bogăţia aceasta imensă va fi a ţării noastre !

Cum s-a ajuns aici cred că ştie toată lumea : inginerul Emil Drăgan care se găseşte în momentul acesta la doi paşi de mine, în faţa ecranului postului de radiolocaţie, a iniţiat acum câţiva ani o serie de experienţe, în cadrul cărora, cu ajutorul unor dispozitive nucleare, a „luxat” de pe orbită mici obiecte cosmice — bolizi şi asteroizi de ordinul sutelor sau miilor de tone — făcându-le să se plaseze pe alte orbite. A perfecţionat apoi sistemul aşa de mult, încât astăzi suntem în măsură să imprimăm unor astfel de obiecte cosmice, cu o precizie de-a dreptul uimitoare, orice orbită dorim, să le facem să alerge chiar pe orbita planetei noastre, să „ajungă” din urmă Pământul şi astfel să cadă pe sol cu viteză redusă, în locul stabilit dinainte, întregi, fără să se consume prin ardere în atmosferă!

În sfârşit, când metoda a fost bine pusă la punct, s-a hotărât aducerea asteroidului Mara în apropierea bazinului carbonifer de pe Valea Jiului... Asteroidul — descoperit de însuşi inginerul Drăgan şi botezat aşa după numele logodnicei sale, cunoscuta poetă Mara Costin — va atinge solul dincolo de Urda, pe cursul de sus al Latoriţei, chiar astăzi, peste o oră şi... peste o oră şi zece minute...

...Ne găsim aici, în observatorul cel mai apropiat de locul căderii asteroidului. Observatorul e construit anume în scopul acesta, perfect izolat mecanic, acustic şi termic, rezistent la cele mai grele încercări. Jur împrejur, pe o rază de zeci de kilometri, nu se află ţipenie de om...

Soneria ţârâi în clipa aceea prelung, făcându-l pe reporter să-şi întrerupă solilocul. Toţi tresăriră miraţi peste măsură.

— E cineva afară !

— Vreun nebun care s-a strecurat printre cordoanele de pază !...

— Poate-i un mesager...

Însuşi inginerul Emil Drăgan se repezi la intrarea rotundă ca un capac de etuvă ; mecanismul care o acţiona fu pus grabnic în funcţiune şi numaidecât apăru în cadrul

circular, nu figura vreunui exaltat dornic de senzaţii tari şi nici a purtătorului vreunui mesaj tainic, ci silueta mlădie, ca un lujer de floare, a unei fete în costum de alpinistă. Emil Drăgan încremeni.

—Mara !...

Fata, cu ochii mari, căprui, nevinovaţi ca de copil, ezita, între un zâmbet care trăda bucuria întâlnirii cu cel drag şi o umbră uşoară de teamă că va fi certată.

—Am autorizaţie, zise candid, întinzând cu degetele-i trandafirii o hârtie. M-a paraşutat un avion acum zece minute. Voiam să-ţi fac o surpriză...

— Frumoasă surpriză ! Tu nu ştii că aici e un loc periculos ? Peste o oră se va prăbuşi din cer un munte abia la câţiva paşi de noi...

Mara nu păru impresionată de perspectiva aceasta. Cu ochii ei mari, iscoditori, cerceta interiorul observatorului, liniile lui elegante, rotunjite, care sugerau rezistenţa, aparatura complicată şi variată, feţele oamenilor, viitori martori ai unui eveniment spectaculos fără seamăn.

—Ai pregătit aici totul, Emil, aparate, specialişti, ba chiar şi un reporter... Totul după concepţia ta de om de ştiinţă pe care-l interesează doar ceea ce se poate

măsura... Aveai însă nevoie şi de un poet...

Inginerului i se însenină fruntea şi în cele din urmă zâmbi.

—N-am timp să te cert, Mara, şi o să fiu astăzi de acord cu tine: li s-a făcut o mare nedreptate poeţilor pentru că n-au fost de faţă la descoperirea polilor, la primii paşi în Cosmos, ori în clipa când oamenii au pus întâi piciorul pe Lună...

—Emil!...

—Să lăsăm gluma. Vino mai bine în cupolă să vezi asteroidul care-ţi poartă numele...

Şi, luându-şi logodnica de mână, inginerul Drăgan urcă scările în fugă, sărind câte două trepte deodată.

Din punctul cel mai înalt al observatorului priveliştea se deschidea vastă, cuprinzând munţii şi văile până departe : cerul era senin, pădurile unduiau în vale, dar Mara era dezamăgită : nici urmă de asteroid ! Inginerul se aşezase la locul său din faţa ecranului radar.

—Abia acum e pe cale să intre în păturile superioare ale atmosferei, anunţă el după câteva minute.

—Ce groaznică va fi ciocnirea cu Pământul!... Se ştie sigur unde va cădea ? îngână Mara care pălise uşor.

—Cu o aproximaţie de vreo doi kilometri în plus sau în minus. Dacă aş şti cu siguranţă...

—Mai are acum vreo importanţă ? Tot nu l-ai putea opri sau îndrepta în altă parte, zise Mara cu ochii la cadranul ceasului electric. Mai sunt încă douăzeci şi nouă de minute... şi glasul îi tremura de tulburarea cu greu reţinută.

Privind mereu ecranul radar, sau maşina electronică de calcul, notând uneori la repezeală câte ceva, inginerul îi explica pe apucate:

—Să-l opresc ? ! Nu mi-a trecut prin gând !... Nici să-l abat în altă parte... Însă, dacă am cunoaşte dinainte locul exact al căderii, am face nişte observaţii foarte interesante... Îşi ridică ochii obosiţi spre tânăra poetă cu aerul că s-ar scuza : Ştii, suntem la începutul unei tehnici pe care trebuie s-o învăţam...

Tăcută, fata privea prin peretele transparent al cupolei. Cerul devenise pe nesimţite de un albastru lăptos ; frunzişul pădurilor din vale se înfioră uşor, trezit de o boare iscata, aşa, din senin. Mara se înfioră şi ea. În juru-i toţi erau absorbiţi de activitatea lor, îi ignorau parcă prezenţa, făcând-o să se simtă singură şi inutilă. Începuse

să-i fie urât; un sentiment nelămurit, de teamă, de adâncă nelinişte, i se furişa hoţeşte în suflet.

—Parcă mă cuprinde frica, zise apropiindu-se de Emil Drăgan. Acesta îşi ridică privirea spre ea şi-i luă mâinile mici într-ale sule.

—Nu-ţi fie teamă ! Aici suntem în siguranţă... şi zâmbi încurajator.

Încercă şi ea să zâmbească.

—Ştiu, Emil. Meteoritul din Arizona, deşi era mai mic, a făcut mai mult prăpăd decât va face al nostru... Aşa ai scris tu.

Câtă încredere mărturiseau cuvintele ei ! Parcă atingându-i mâinile, dobândise puteri ca legendarul Anteu când atingea Pământul!

—Sunt încă douăzeci şi două de minute !...

Cerul devenise livid; în vale, pădurea fremăta ca la apropierea furtunii; umbra se întindea peste verdele viu al păşunilor alpine, deşi nu erau nori. Mara se liniştise puţin ; cu un binoclu puternic ca cerceta coastele munţilor din faţă.

—Ia te uită !... Două puncte se îndepărtează de insula aceea mare de jepi... Sunt animale, desigur... Animale mari... Doi urşi, Emil ! Sunt urşi !... Priveşte !

Inginerul Drăgan îndreptă într-acolo tubul lung al unei lunete.

—Sunt urşi, într-adevăr ; urcă muntele spre Urda... Şi, iată, au părăsit pădurea din vale căprioarele!... Urcă şi ele... Poate vor să treacă în valea Latoriţei !...

Privind mai bine puteai să vezi un popor întreg de sălbăticiuni îndreptându-se grăbit spre culmile Urdei cu intenţia vădită de a trece muntele. Emil Drăgan îndrepta luneta spre poalele Coastei lui Rus, mormăi câteva cuvinte de neînţeles în timp ce-şi plimba obiectivul instrumentului de colo până colo şi, ca fulgerat de o revelaţie, se repezi deodată la microfon.

—Asteroidul Mara va cădea peste optsprezece minute între munţii Urda şi Coasta lui Rus, în zona izvoarelor Lotrului! Îndreptaţi observaţiile spre punctul acela, urlă el. Mara, zeii cei buni te-au adus aici ! Îşi sărută din fugă pe obraz logodnica uimită, apoi se precipită pe scară la parter unde cei din cupolă îl auziră dând diferite indicaţii cu glas tare. Numaidecât un suflu de animaţie străbătu observatorul de sus până jos, oamenii se mişcară cu febrilitate, obiectivele telescoapelor, ale aparatelor de filmat şi ale camerelor de televiziune se îndreptară în

câteva clipe spre locul indicat.

— Încă cincisprezece minute ! spuse Drăgan reluându-şi locul la postul de observaţie. Şi inimile tuturor bătură mai repede, tulburarea li se urcă în obraji până şi celor mai cutezători.

Cerul bătea acum în violet şi se stârnise un vânt care şuiera prelung deasupra crestelor. Sub bolta de silicolit încetase orice discuţie ; doar vocea lui Nicolae Creţu răsuna cu accente ciudate în lumina lividă care învăluise culmile; vuietul pădurilor păru că se ridică în aerul care vibra, cerul îşi schimba mereu culoarea spre purpuriu şi, nu se ştie de unde, apărură grămezi de nori albi cu margini roşcate. Un fulger imens străbătu în fugă tăria şi peste munţi se rostogoliră grele, prelungi, ecourile tunetului care-i urmă.

În faţa microfonului, Nicolae Creţu îşi făcea darea de seamă cu glas puţin alterat de emoţie :

— Mai sunt câteva minute până când asteroidul Mara va atinge solul în apropierea noastră, de două ori mai aproape decât presupuneam acum o oră... Deocamdată nu se vede din cauza norilor care s-au adunat, dar îi simţim prezenţa : el dislocă mase uriaşe de aer cu trei sute de metri pe secundă, ceea ce explică fenomenele atmosferice la care asistăm...

Încordarea creştea din ce în ce ; prin aer parcă plutea **o** ameninţare ; feţele crispate se întorceau tot mai des spre ecranele care indicau poziţia şi drumul asteroidului. Afară

fulgerele se înteţeau şi o lumină albăstruie, ca în timpul cutremurelor, începu să joace pe crestele munţilor. Un tunet obişnuit păru că se prelungeşte la nesfârşit, că se întăreşte mereu, până când munţii se cutremurară.

—Asteroidul!

La zenit norii se învârtejiră, repezindu-se spre coasta Urdei, ca şi când ar fi fost goniţi din urmă cu harapnice de foc; cerul se umplu dintr-o dată cu aburi albi străbătuţi de fulgere şi râuri lungi de flăcări; prin marea de neguri păru că trece o umbră uriaşă în zgomotul a mii de tunete care pătrunseră până şi în observatorul aşa de bine izolat, apoi în clipa următoare o zguduitură nemaipomenită îi aruncă pe oameni prin toate colţurile, scuturând cu atâta putere vârful Mândrei, încât senzaţia unei prăbuşiri iminente a întregului observator în abis străbătu cu groază inimile tuturor. Pe alocurea se prăvăliră avalanşe de stânci, iar alte stânci fură proiectate în aer. La o înălţime de necrezut pluteau adevărate păduri de copaci înnegriţi, sfârtecaţi, fantomatici, arzând printre sfărâmături de piatră şi pământ; un nor imens de pulbere, foc şi fum se ridica din văi cu o iuţeală neobişnuiţii, întunecând cuprinsul. Din cupola observatorului şi de la primul etaj se auzeau strigăte de spaimă şi chemări, în timp ce muntele continua să vibreze ameninţător. Parcă-şi pierduseră capul cu toţii, afară de Emil Drăgan. Uitând de sine, inginerul se repezise s-o ajute pe Mara care, leşinată pe jumătate din cauza izbiturii, era paralizată de groază.

—Mara!... Mara, draga mea, a trecut!... Îi striga el şi căuta s-o aducă în simţire sărutând-o şi zguduind-o.

Trecură câteva minute până când îşi reveniră cu toţii.

Mase mari de praf, aburi şi fum se ridicau încă, dar la înălţimea Mândrei vântul le spulbera lăsând să se lumineze încetul cu încetul cuprinsul. Atunci Emil Drăgan se ridică deodată cu faţa transfigurată de emoţie, arătând cu degetul întins :

— Priviţi!... S-a născut un munte !...

Din mijlocul negurilor începea să se iţească un pisc roşcat, prăpăstios, acolo unde cu câteva minute înainte fusese o căldare străjuită de munţi.

— Producţia de fier a ţării noastre pentru două secole ! adăugă inginerul, în timp ce ceilalţi priveau tăcuţi şi înfioraţi cum noul munte ieşea, încetul cu încetul, din crisalida sa de nori. Câţiva se repeziră să vadă cum fusese înregistrată căderea asteroidului de aparate. Se obţinuseră nişte fotografii splendide şi toţi se bucurau zgomotos de reuşita întregii operaţiuni.

— O vorbă, Emil, întrerupse Nicolae Crețu vacarmul. S-au făcut observaţii frumoase fiindcă aparatele erau îndreptate exact acolo unde trebuia. Cum ţi-a venit în minte că asteroidul va cădea dincoace de Urda ?

Inginerul zâmbi: era primul zâmbet care-i lumina figura după această strălucită încununare a strădaniilor sale.

— Mara îmi spune mereu că poeţii sunt înzestraţi cu facultăţi deosebite, ceea ce le permite să vadă aspecte ale fenomenelor care ne scapă nouă, oamenilor de ştiinţă. Ei bine, afară de poeţi, mai sunt fiinţe înzestrate cu un fel de clarviziune. Se spune că şoarecii părăsesc vasele înainte de naufragiu, iar şerpii şi alte vietăţi prevăd cutremurele. Când am văzut sălbăticiunile fugind spre valea Latoriţei mi-am dat seama că ele, presimţind primejdia, părăsesc locul viitorului dezastru pentru a se refugia într-un loc ferit. Îmi pare bine că nu m-am înşelat, însă Mara are tot meritul: ea le-a văzut fugind… Şi acum la treabă! Să vedem mai de aproape ce pradă i-am smuls cerului!…

CUPRINS :

Redactor responsabil : VICTOR ZEDNIC
Tehnoredactor : MARIANA PUŞCAŞU
Dat la cules 14.10.1966, Bun de tipar 18.04.1967,
Apărut 1967, Tiraj 20120.
C.Z. pentru bibliotecile mici 8 R—9
Tiparul executat sub comanda nr. 70.032
la Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii”,
Piaţa Scânteii nr. 1, Bucureşti —
Republica Socialistă România

Oare — îi întreba Pămîntul pe cei de pe astronavă — muzica nu conținea și un mesaj direct, descifrabil?

Astronava gonea către Pămînt, strunindu-și lin viteza care o purtase prin spații. Înaintea ei, pe lungimea undelor siderale, gonea către Pămînt «Simfonia Cosmosului», transmisă de emițătoarele astronavei. Cine știe de cînd, de milenii poate, muzica rătăcise prin infinit, plecată dintr-un punct neștiut al Galaxiei sau poate dintr-o altă galaxie, și-i întîmpinase aici cu chemările și răspunsurile ei răscolitoare. Undeva, oamenii care trimiseseră această muzică în spații așteptau un răspuns. Cine erau ei?

(MIHU DRAGOMIR)

Lei 6